

עזרי מעם השם עושה שמים וארץ

ספר הזהר

שחבר התנא האלקי רבן שמעון בר יוחאי זיע"א

ובו: "ספר הזהר", "זהר חדש", "תקוני הזהר"

מנקד

- כרך ה -

בראשית - נח

דף נ"ד ע"א - דף ס"ח ע"ב

מבאר בלשון הקדש עם פרוש קל ונחמד למען ירוץ הלומד בו

מחלק לשנה אחת ולשלוש שנים

מופץ ללא מטרות רווח כלל ועיקר
לקירוב הגאולה ברחמים

בדקות ספורות בלבד תזכה להיות בן עולם הבא

נסדר, נערך והוגה מחנך, בנקוד ופסוק מלא, עם מראה מקומות,
בחלוק קטעים לפי העניינים, באותיות גדולות ומאירות עינים

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"
בעיה"ק בית שמש תובב"א
כסלו תשע"א לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א
רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל
טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin
Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8
Ramat Beth Shemesh 99093, Israel
Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300
hazohar.com@gmail.com

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,
ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים
ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

כל הזכויות שמורות

ואין למכור או לסחור או לקבל רווח עבור הטקסט או חלקו
מותר ומצוה ללמוד ולזכות את הרבים **בחינם בלבד**

ניתן ל"מפעל הזוהר העולמי"

על ידי הרב הצדיק המקובל **הרב בניהו שמואלי** שליט"א
ראש ישיבת "נהר שלום" (רח' שילה 6 ירושלים)
לעילוי נשמת מורינו ורבינו הצדיק הקדוש
רבי **מרדכי** בן מרים **שרעב"י** זיע"א

תפלה קודם למוֹד הַזֶּהָר (קבלה מהאר"ל)

רבוֹן הַעוֹלָמִים וְאֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים, אָב הַרַחֲמִים וְהַסְלִיחוֹת. מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, בְּקִדְהָ וּבְהַשְׁתַּחֲוִיָּה, שְׁקִרְבַּתְנוּ לְתוֹרַתְךָ וְלַעֲבוֹדָתְךָ עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ, וְנָתַתְּ לָנוּ חֵלֶק בְּסוּדוֹת תּוֹרַתְךָ הַקְּדוּשָׁה. מָה אָנוּ, מָה חַיֵּינוּ, אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּנוּ חֶסֶד גָּדוֹל פְּתָה. עַל כֵּן אֲנַחְנוּ מִפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ, שְׁתַּמְחוּל, וְתַסְלַח, לְכֹל חַטָּאתֵינוּ וְעוֹנוֹתֵינוּ, וְאֵל יֵהִיוּ עוֹנוֹתֵינוּ מִבְּדִילִים בֵּינֵינוּ לְבִינֶיךָ.

וּבְכֹן יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁתַּכּוֹנֵן לְבְבֵינוּ לִירְאָתְךָ וְאֶהְבְּתְךָ, וְתִקְשֵׁב אֲזוּנֶיךָ לְדַבְרֵינוּ אֱלֹהִי, וְתַפְתַּח לְבְבֵינוּ הָעֶרְל בְּסוּדוֹת תּוֹרַתְךָ, וְיִהְיֶה לְמוֹדֵנוּ זֶה נַחַת רוּחַ לְפָנֶי כֶּסֶף כְּבוֹדְךָ כְּרִיחַ נִיחוּחַ. וְתֵאָצִיל עֲלֵינוּ אוֹר מְקוֹר נְשֻׁמָּתֵנוּ בְּכֹל בְּחִינַתֵינוּ, וְשִׁיתְנוּצְצוּ נִיצוּצוֹת עֲבָדֶיךָ הַקְּדוּשִׁים אֲשֶׁר עַל יָדָם גָּלִיתָ דְבָרֶיךָ אֱלֹהִי בְּעוֹלָם. וְזִכּוֹתֵם, וְזִכּוֹת אֲבוֹתֵם, וְזִכּוֹת תּוֹרַתֵם, וְתַמְיִמוֹתֵם, וְקִדְשָׁתֵם, יַעֲמוּד לָנוּ לְבַל נִפְשַׁל בְּדַבְרֵי אֱלֹהֵינוּ. וּבְזִכּוֹתֵם תֵּאִיר עֵינֵינוּ בְּמָה שָׁאֲנוּ לּוֹמְדִים. כַּמָּאֵמֵר נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל "גַּל עֵינֵי וְאֶבְיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ". יֵהִיוּ לְרְצוֹן אֲמָרֵי פִי וְהִגִּיוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ יי צוּרֵי וְגוֹאֲלֵי. כִּי יי יִתֵּן חֲכָמָה מִפִּיו דַּעַת וְתִבּוֹנָה:

תפלה לְאַחַר לְמוֹד הַזֶּהָר (יאמר בפנות הלב)

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עֲלֵינוּ טוֹב וּמְטִיב הַדָּרֵשׁ לָנוּ. שׁוּבָה אֲלֵינוּ בְּהַמּוֹן רַחֲמֶיךָ בְּגִלְלֵי אֲבוֹת שְׁעָשׂוּ רְצוּנְךָ. בְּנֶה בֵּיתְךָ כְּבַתְחֻלָּה וְכוּנֵן מְקֻדָּשׁ עַל מְכוּנֵנוּ. וְהִרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוּ וְשִׁמְחָנוּ בְּתַקּוּנֵנוּ. וְהִשֵּׁב כַּהֲנִים לְעֲבוֹדָתֵם וְלוֹוִיִּם לְדוֹכְנָם לְשִׁירָם וְלִזְמָרָם. וְהִשֵּׁב יִשְׂרָאֵל לְנִוְיָהֶם. וּמְלָאָה הָאָרֶץ דַּעַת אֶת ה' לִירְאָה וְלֵאֲהָבָה אֶת שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן.

גודל השכר והזכות בהוראת אצבע

הגר"א במשלי (יב, יד), מבאר גודל הזכות שיש למזכי הרבים ומוכיח את חבירו, אם שמע, מקבל שכר על כל מה שיעשה לדורות, וגם אם לא שמע, אז מקבל כל חלקו הטוב, וזה שלא שמע לוקח ממנו את חלק הגיהנום שלו.

הידעת? ברגע אחת אתה יכול לזכות לעולמות נצח! "עין לא ראתה.."
 - עתה הכול בידך - אתה יכול לחלק ס' "ערכה של שעה", שמעודד ומעורר ללמוד זה"ק בכל יום. וכל הלומד שעה זה"ק בשבת עולה לו למאה מיליון שנה תורה, ואם תכפיל בכל שבתות השנה ויו"ט, לכל ימי חייו, תגיע ל' 640 מיליארד שנה תורה. ואם בזכותך יתארגן שיעור לעשר יהודים, תגיע ל' 6 טריליון ו' 400 מיליארד שנה תורה. ובזה"ק (פ' ויצא קס"א). כתוב: שכל מה שנותנים משמים הוא באלף, ועוד כידוע כל עשרה ביה שכינה שריה, אתה מכפיל כל מנין יהודים באלף. תגיע ל' 6 זיליון ו' 400 טריליון שנה תורה. - ומי יוכל לחשב את גודל השכר הנצחי שיש לך מכך בוודאות!!!

החפץ חיים והחזון איש זי"ע

במכתבי מרן החפץ חיים זצ"ל (דף יד אות ג'), שספר בנו הר' אריה ליב על אביו, שהחזיק מאד בחכמת הקבלה באמרו כי הוא אחד מחלקי תורה היותר נעלים, ומרגלא בפומיה תמיד כי בלי סתרי תורה מגששים אנו באפלה, ובס' "מאיר עיני ישראל" (כ"ג ע' תקנ"ו), שרבי שלמה ספר לו על רבו החפץ חיים, שכל שבת קודש למד את הזהר של הפרשה, גם היה אומר לאחרים שילמדו הזהר של הפרשה, אפילו בחורים. והיה אומר שרבו כמדרש. (אור הזהר דף 82). ובספר מעשה איש (חלק ג' ע' צ"ח): שמרן החזון איש זצ"ל אמר להג' ר' שמריהו גריינימן זצ"ל, שאין ספר מוסר כל כך טוב כמו ספר הזהר. (מפעל הזהר העולמי - 0548436784)

שֶׁל מִלֶּאֶךָ הַמּוֹת, הִרְג אֶת אָחִיו, וְהוּא בְּצִדוֹ, וּמִמֶּנּוּ כָּל הַמְדוּרִים הִרְעִים וּמִזִּיקִים וְשָׂדִים וְרוּחוֹת בָּאִים לְעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, קִיֵּן - קִין שֶׁל מְדוּרִים רְעִים שֶׁבָּאוּ מִצִּד הַטְּמֵאָה לְעוֹלָם, וְאַחַר כֵּן הֵבִיאוּ קִרְבָּן. זֶה הַקָּרִיב מִצִּד שְׁלוֹ, וְזֶה הַקָּרִיב מִצִּד שְׁלוֹ. זֶהוּ שִׁכְתוּב וַיְהִי מִקֶּץ יָמִים וַיָּבֵא קִין מִפְּרִי הָאֲדָמָה וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, וַיְהִי מִקֶּץ יָמִים, מָה זֶה מִקֶּץ יָמִים? זֶהוּ קֶץ כָּל בְּשָׂר. וּמֵיֵהוּ זֶה? מִלֶּאֶךָ הַמּוֹת. וְקִיֵּן מֵאוֹתוֹ קֶץ יָמִים הֵבִיא קִרְבָּן. דְּוָקָא שְׂאֵמַר מִקֶּץ יָמִים וְלֹא אָמַר מִקֶּץ יָמִין. וְלָכֵן פְּתוּב בְּדִנְיָאֵל (דְּנִיָּאֵל יב) וְאַתָּה לָךְ לִקְצֵי וְתַנּוּחַ וְתַעֲמֹד לְגִזְרָךְ. אָמַר לוֹ, לִקְצֵי הַיָּמִים אוֹ לִקְצֵי הַיָּמִין? אָמַר לוֹ, לִקְצֵי הַיָּמִין. וְקִיֵּן הֵבִיא מִקֶּץ הַיָּמִים.

וַיָּבֵא קִין מִפְּרִי הָאֲדָמָה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר וּמִפְּרִי הָעֵץ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִפְּרִי הָאֲדָמָה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (ישעיה ג) אוֹי לְרָשָׁע רַע כִּי גָמוּל יִדְּיוֹ וְגו'. (כִּי פְרִי מַעֲלֵלֵיהֶם יֹאכְלוּ. פְּרִי מַעֲלֵלֵיהֶם יֹאכְלוּ - זֶה מִלֶּאֶךָ הַמּוֹת יֹאכְלוּ). (גְּמוּל יָדָיו - זֶה מִלֶּאֶךָ הַמּוֹת. וְעֵשָׂה לוֹ - שְׁנַמְשָׁךְ) עֲלֵיהֶם וַיִּדְבַק בָּהֶם לְהִרְג אוֹתָם וּלְטַמֵּא אוֹתָם. וְעַל זֶה קִיֵּן הַקָּרִיב מִצִּדוֹ. וְהִבֵּר הֵבִיא גַם הוּא מִבְּכּוֹרוֹת - לְרִבּוֹת הַצִּד הַעֲלִיּוֹן שֶׁבָּא מִצִּד הַקִּדְשָׁה [מִצִּד קְדוּשָׁה], וְלָכֵן וַיִּשַׁע ה' אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ וְאֶל קִיֵּן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה. לֹא קִבַּל אוֹתָם [אוֹתוֹ] הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְלָכֵן וַיִּחַר לִקְצֵי מֵאֹד וַיִּפְּלוּ פָּנָיו. שְׁהָרִי לֹא הִתְקַבְּלוּ פָּנָיו, אוֹתָם פָּנִים שֶׁל צִדוֹ, וְקִבַּל אֶת הֶבֶל. וְלָכֵן פְּתוּב וַיְהִי בַּהִיּוֹתָם בְּשִׁדְהָ. בְּשִׁדְהָ זֶה הָאִשָּׁה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (דְּבָרִים כב) כִּי בְשִׁדְהָ מִצָּאָהּ. וְקִיֵּן קָנָא עַל הַנִּקְבָּה הִתְרָה שְׁנוּלְדָה עִם הֶבֶל,

דְּאִיהוּ חוֹיָא בִישָׂא. (וְהֵבֶל בְּרֵא דְאָדָם) הָהוּ. וּבְגִיֵּן דְּקִיֵּן אֶתָּא מִסְטָרָא דְּמִלֶּאֶךָ הַמּוֹת קְטִיל לִיה לְאַחוּי. וְהוּא בְּסְטָרָא דִּילִיה. וּמִנִּיה פֶּל מְדוּרִין בִּישִׁין וּמִזִּיקִין וְשָׂדִין וְרוּחוֹת אֲתִיֵּין לְעֵלְמָא.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, קִיֵּן, קִיֵּן אֶתָּא דְּמְדוּרִין בִּישִׁין דְּאֲתוּ מִסְטָרָא דְּמִסְאָבָא לְעֵלְמָא. וּלְבַתֵּר אֵייתִיאוּ קִרְבָּנָא. דָּא אֶקְרִיב מִסְטָרָא דִּילִיה וְדָא אֶקְרִיב מִסְטָרָא דִּילִיה. הָדָא הוּא דְּכִתִּיב וַיְהִי מִקֶּץ יָמִים וַיָּבֵא קִין מִפְּרִי הָאֲדָמָה וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר וַיְהִי מִקֶּץ יָמִים, מָה מִקֶּץ יָמִים, דָּא הוּא קֶץ כָּל בְּשָׂר. וּמֵאֵן אִיהוּ דָּא מִלֶּאֶךָ הַמּוֹת. וְקִיֵּן מֵהֵהוּא קֶץ יָמִים אֵייתִי קִרְבָּנָא. דִּיִּיקָא דְּקָאֵמַר מִקֶּץ יָמִים וְלֹא אָמַר מִקֶּץ יָמִין. וּבְגִיֵּן כֵּן פְּתוּב בְּדִנְיָאֵל (דְּנִיָּאֵל יב) וְאַתָּה לָךְ לִקְצֵי וְתַנּוּחַ וְתַעֲמֹד לְגִזְרָךְ. אָמַר לִיה לִקְצֵי הַיָּמִים אוֹ לִקְצֵי הַיָּמִין. אָמַר לִיה לִקְצֵי הַיָּמִין. וְקִיֵּן מִקֶּץ הַיָּמִים אֵייתִי. (דף נד ע"ב)

וַיָּבֵא קִין מִפְּרִי הָאֲדָמָה. כְּמָה דְּאֲתָּא אָמַר וּמִפְּרִי הָעֵץ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מִפְּרִי הָאֲדָמָה כְּמָה דְּאֲתָּא אָמַר, (ישעיה ג) אוֹי לְרָשָׁע רַע כִּי גָמוּל יִדְּיוֹ וְגו'. (כִּי פְרִי מַעֲלֵלֵיהֶם יֹאכְלוּ. פְּרִי מַעֲלֵלֵיהֶם יֹאכְלוּ דָא מִלֶּאֶךָ הַמּוֹת יֹאכְלוּ) (ג"א גְּמוּל יָדָיו דָּא מִלֶּאֶךָ הַמּוֹת. וְעֵשָׂה לוֹ דְּאֲתִמְשָׁךְ) עֲלֵיהֶם וַיִּדְבַק בָּהֶם לְהִרְג אוֹתָם לֹא לְקָטְלָא לֹא וּלְסָאָבָא לֹא. וְעַל דָּא קִיֵּן אֶקְרִיב מִסְטָרָא דִּילִיה.

וְהִבֵּר הֵבִיא גַם הוּא מִבְּכּוֹרוֹת לְאַסְגָּאָה סְטָרָא עֲלָאָה דְּאֲתִיָּא מִסְטָר קְדוּשָׁתָא (ד"א מִסְטָרָא קְדוּשָׁא). וּבְגִיֵּי כֵּן וַיִּשַׁע יי אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ וְאֶל קִיֵּן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה. לֹא קִבַּל (לֹא) (ד"א לִיה) קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא וַיִּחַר לִקְצֵי מֵאֹד. וַיִּפְּלוּ פָּנָיו דְּהָא לָא אֲתִקְבִּילוּ אֲנָפוּי, אֲנָפוּי אֲנָפוּי

שְׁכַתוֹב וּתְסַף לְלֵדַת, וְהָרִי נֹאמֵר.
הַלּוֹא אִם תִּיטִיב שְׂאֵת, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאמַר. אֲבָל שְׂאֵת כְּמוֹ שֶׁאִמְר
רַבִּי אַבָּא, שְׂאֵת תַּעֲלֶה לְמַעַלָּה וְלֹא
תֵרַד לְמַטָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, דְּבַר זֶה
כַּעֲת נֹאמֵר וְנֹאֵה הוּא, אֲבָל כִּף
שְׁמַעְתִּי, שְׂאֵת יַעֲלֶה מִמֶּךָ וְיַעֲזֹב
לְךָ הַדְּבָקוֹת זֹו שֶׁל רִיחַ הַטְּמָאָה.

וְאִם לֹא - לִפְתַּח חֲטָאֵת רַבִּין. מַה
זֶה לִפְתַּח? זֶה הַדִּין הַעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא
הַפְּתַח שֶׁל הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאמַר (תהלים
104) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צְדָק. חֲטָאֵת
רַבִּין - אוֹתוֹ הֵצִד שֶׁנֶּדְבָקָה בּוֹ
וְנִמְשַׁף עֲלֵיךְ, יִשְׁמַר אוֹתְךָ לְהַפְרֵעַ
מִמֶּךָ, כְּתַרְגוּמוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא רְאֵה, בְּשַׁעֲה
שֶׁקִּין הֵרַג אֶת הַבָּל, לֹא יָדַע אִיךָ
יּוֹצֵא [יוצאת] נְשַׁמְתוּ מִמֶּנּוּ, וְהָיָה
נוֹשֵׁף אוֹתוֹ בְּשֵׁנָיו כְּנִחֹשׁ, וְהָרִי
בְּאֵרוֹהָ הַחֲכָרִים. בְּאוֹתָהּ הִשְׁעָה
קָלְלוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהָיָה
הוֹלֵךְ לְכָל צַדִּי הָעוֹלָם, וְלֹא הָיָה
מְקוֹם שֶׁמִּקְבֵּל אוֹתוֹ, עַד שֶׁטַּפַּח
עַל רֹאשׁוֹ וְשָׁב לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ, וְהֶאֱרַץ
קִבְלָה אוֹתוֹ בְּמִדּוֹר הַפְּתוּחוֹן
לְמַטָּה.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הֶאֱרַץ קִבְלָה אוֹתוֹ
לְלַכֵּת בָּהּ, שְׁכַתוֹב וַיִּשֶׁם ה' לְקִין
אוֹת. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, לֹא כִּף. אֲלֵא
לְמַטָּה קִבְלָה אוֹתוֹ הֶאֱרַץ בְּמִדּוֹר
אֶחָד שֶׁתְּחַתֶּיהָ, שְׁכַתוֹב הֵן גִּרְשַׁת
אֲתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. מֵעַל
פְּנֵי הָאֲדָמָה גִּרְשַׁת, אֲבָל לְמַטָּה לֹא
גִּרְשַׁת. וּבִאֲיִזָּה מְקוֹם קִבְלָה אוֹתוֹ
הָאֲדָמָה? בְּאֶרְקָא, וְעַל כָּל אֵלֶּה
שֶׁדָּרִים שֵׁם כְּתוּב (ירמיהו י) יֹאבְדוּ מִן
הָאֶרֶץ וּמִתַּחַת הַשָּׁמַיִם הָאֵלֶּה.
וַיִּשֶׁם שֵׁם אֶת מִדּוֹרוֹ, וְהֵינּוּ שְׁכַתוֹב
וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קְדַמַּת עֲדָן.

גוֹרְשַׁת. אֲבָל לְתַתָּא לֹא גוֹרְשַׁת. וּבְאֶן אֶתֶר קִבְלִית לִיָּה אֶרְעָא, בְּאֶרְקָא. וְכָל
אֲנוּן דְּדִיִּירִי תַמְן עֲלִיהוֹן כְּתִיב (ירמיהו י) יֹאבְדוּ מִאֶרְעָא וּמִתַּחַת שָׁמַיָא אֵלֶּה.
וְתַמְן שְׁוֵי מִדּוֹרִיָּה. וְהֵינּוּ דְכְּתִיב וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קְדַמַּת עֲדָן.

דְּסִטְרוּי וְקִבְלִית לִיָּה לְהַבָּל. וּבְגִינֵי כִף כְּתוּב
וְהָיָה בְּהִיוֹתֶם בְּשַׁעֲה. בְּשַׁעֲה דָא אֶתְתָּא. כְּמַה
דְּאֶתְ אָמַר (דברים כב) כִּי בְּשַׁעֲה מְצָאָהּ, וְקִין קִנִּי
עַל נוֹקְבָא יִתִּירָה דְאֶתִּילִידַת עִם הַבָּל דְכְּתִיב
וּתוֹסֵף לְלֵדַת וְהָא אֶתְמָר:

הַלּוֹא אִם תִּיטִיב שְׂאֵת כְּמַה דְאֶתְמָר. אֲבָל
שְׂאֵת כְּדֹאמַר רַבִּי אַבָּא שְׂאֵת תְּסַתְלַק
לְעִילָא וְלֹא תִיחֹת לְתַתָּא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי
הָאִי מְלָה הַשְׁתָּא אֶתְמָר וַיָּאוֹת הוּא. אֲבָל
הָכִי שְׁמַעְנָא שְׂאֵת יִסְלַק מִינָךְ וַיִּשְׁבוּק לְךָ
אֶתִּדְבָקוֹתָא דָא דְרִיחַ מְסַאָבָא.

וְאִי לֹא לִפְתַּח חֲטָאֵת רוּבִין. מְאִי לִפְתַּח דָּא
דִּינָא עֲלָאָה דְאִיְהוּ פִתְחָא דְכֹלָא כְּמַה
דְּאֶתְ אָמַר (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צְדָק.
חֲטָאֵת רוּבִין הֵהוּא סִטְרָא דְאֶתִּדְבָקַת בֵּיָה
וְאֶתְמַשְׁכַּת עֲלָךְ יְהֵא נְטִיר לְךָ לְאֶתְפָּרְעָא
מִנָּךְ כְּתַרְגוּמוֹא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, תָּא חַזִּי, בְּשַׁעֲתָא דְקִטִּיל
קִין לְהַבָּל, לֹא הָוָה יָדַע הִיךָ (נפיק) (ר"א
יב) נְשַׁמְתִּיהָ מִנִּיהָ. וְהָוָה נָשִׁיף לִיָּה בְּשֵׁינִיהָ
כְּחֹוּיָא. וְהָא אוּקְמוּוָה חֲבַרְיָא. בֵּיָה שַׁעֲתָא
לִיִּיט לִיָּה קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא. וְהָוָה אָזִיל לְכָל
סִטְרֵי עֲלָמָא, וְלֹא הָוָה אֶתֶר דְמִקְבֵּל לִיָּה. עַד
דְּאֶטְפַּח עַל רִישִׁיָּה וְתַב קִמִּי מְאִרִיָּה. וְקִבְלִית
לִיָּה אֶרְעָא בְּמִדּוֹרָא לְתַתָּא.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר אֶרְעָא קִבְלִית לִיָּה לְמִיְהוּ בָּהּ
דְכְּתִיב וַיִּשֶׁם יי לְקִין אוֹת. רַבִּי יִצְחָק
אָמַר לֹא הָכִי. אֲלֵא לְתַתָּא קִבְלִית לִיָּה אֶרְעָא
בְּמִדּוֹרָא חָדָא דְתַחֲוֹתָהּ דְכְּתִיב הֵן גִּרְשַׁת אוֹתִי
הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה

גוֹרְשַׁת. אֲבָל לְתַתָּא לֹא גוֹרְשַׁת. וּבְאֶן אֶתֶר קִבְלִית לִיָּה אֶרְעָא, בְּאֶרְקָא. וְכָל
אֲנוּן דְּדִיִּירִי תַמְן עֲלִיהוֹן כְּתִיב (ירמיהו י) יֹאבְדוּ מִאֶרְעָא וּמִתַּחַת שָׁמַיָא אֵלֶּה.
וְתַמְן שְׁוֵי מִדּוֹרִיָּה. וְהֵינּוּ דְכְּתִיב וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קְדַמַּת עֲדָן.

תוספתא

בין דאמר קין גדול עוני מנשא, מחל ליה קדשא בריף
הוא פלגו מעונשיה. בגין דגזר עליה בקדמיתא
ואמר ליה נע ונד תהיה בארץ והשתא אשתאר בנוד
בלחודוי. קדא הוא דכתיב ויצא קין מלפני יי' וגו'.
כלומר דכד נפק מן קדם יי', הוה בגין למיהוי נד בארעא
ולא נע.

ועוד אמרו כד נפק קין מן קדם יי', אמר לו אדם ברי
מה אתעביד על דינך. אמר לו קין אבא כבר
אתפשית דמחל לי קדשא בריף הוא בנוד בלחודוי.
אמר לו היאך הוא. אמר לו בגין דתבית ואודית קמיה.
אמר אדם וכי דין הוא רב ותקיף חילא דתשובה ואנא
לא ידיעת. שרא לשבחא למריה ולאודאה ליה פתח
ואמר, (תהלים צב) מזמור שיר ליום השבת טוב להודות
ליי'. כלומר טוב לשבחא ולאכתבא ולאודאה קמיה
קדשא בריף הוא. (עד כאן תוספתא)

ואמר רבי יצחק מההיא שעתא דקטיל קין
להבל, דאתפרש (ד"א אתפרש) אדם
מאתתיה. תרין רוחין נוקבין הוו אתיין
ומזדווגן עמיה, ואוליד רוחין ושרדין דשאטן
בעלמא. ולא תקשי לך האי. דהא בר נש פד
איהו בחלמיה אתיין רוחין נוקבין וחייכן
עמיה ומתחממן מניה ואולידין לבתר. ואלין
אקרון נגעיי בני אדם. ולא מתהפכן אלא
לדיוקני בני נשא. ולית לון שערין ברישא.
ועל דא כתיב בשלמה (שמואל ב ז) והוכחתיו
בשכט אנשים ובנגעי בני אדם. ואפילו כהאי
גוונא רוחין דכורין אתיין לנשי עלמא
ומתעברן מניהו ואולידן רוחין. וכלהון נגעיי
בני אדם אקרון.

בתר מאה ותלתין שנין אתלבש אדם (דף נה)

תוספתא

בין שאמר קין גדול עוני
מנשוא, מחל לו הקדוש ברוף
הוא חצי מענשו. משום שגזר
עליו בהתחלה ואמר לו נע ונד
תהיה בארץ, ועכשו נשאר בנוד
בלבדו. זהו שכתוב ויצא קין
מלפני ה' וגו'. כלומר, שכשיצא
מלפני ה' היה בשביל להיות נד
בארץ ולא נע.

ועוד אמרו, כשיצא קין מלפני
ה', אמר לו אדם: בני, מה נעשה
על דינך? אמר לו קין: אבא,
כבר התבשרתי שמחל לי הקדוש
ברוף הוא בנוד בלבדו. אמר לו:
היאך הוא? אמר לו: משום
שחטאתי והודיתי לפניו. אמר
אדם: וכי זהו גדל וחזק כח
התשובה ואני לא ידעתי! ו
התחיל לשבח לרבנו ולהודות
לו. פתח ואמר (תהלים צב) מזמור
שיר ליום השבת טוב להודות
לה'. כלומר, טוב לשבח ולשוב
ולהתנדות לפני הקדוש ברוף
הוא. עד כאן התוספתא.

ואמר רבי יצחק, מאותה שעה
שהרג קין את הבל, שנפרד [נפרד]
אדם מאשתו, שתי רוחות נקבות
היו באות ומזדווגות עמו, והוליד
רוחות ושדים שמשוטטים
בעולם. וזה לא יקשה לך, שהרי
בן אדם פשהוה בחלום, באות
רוחות נקבות וצוחקות עמו
ומתחממות ממנו ומולידות אחר
כך, ואלה נקראים נגעיי בני אדם,
ולא מתהפכים אלא לדמיות בני
אדם, ואין להם שערות בראש.

ועל זה כתוב בשלמה (שמואל ב ז)
והוכחתיו בשכט אנשים ובנגעי
בני אדם. ואפלו כמו זה רוחות
זכרים באים לנשות העולם, והן
מתעברות מהם ומולידות רוחות.
וכלם נקראים נגעיי בני אדם.
אחר מאה ושלושים שנים התלבש אדם בקנאה והתחבר באשתו, והוליד בן וקרא שמו ש"ת.

ע"א) בקינויָא וְאַתְחַבַּר בְּאַתְתִּיָּה וְאוֹלִיד בַּר וְקָרָא שְׁמִיָּה ש"ת. רְזָא דְסוּפָא דְאַתְרוּן בְּקִיטְרֵי גְלִיפִין. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רְזָא דְרוּחָא דְאַתְאָבִיד דְאַתְלַבֵּשׁ בְּגוּפָא (דְאַרְעָא) אַחְרָא בְּעֻלְמָא הָדָא הוּא דְכְתִיב כִּי שֵׁת לִי אֱלֹהִים זְרַע אַחַר תַּחַת הַבֶּל.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה כְּתִיב וַיּוֹלֵד בְּדַמּוֹתוֹ פְּצֻלְמוֹ מִשְׁמַע דְּבַנִּין אַחְרַנִּין לָא הוּוּ (בְּדַמּוֹתוֹ פְּצֻלְמוֹ וּמְלַח דָּא הוּוּא) בְּדִיוקְנָא דִּילֵיהּ. וְדָא בְּדַמּוֹתוֹ פְּצֻלְמוֹ בְּתִיקוּנָא דְגוּפָא וּבְתִיקוּנָא דְנַפְשָׁא בְּאַרְחַ מִישְׁרָ. (נ"א וּמְלַח דָּא הוּוּא כְּמַח דְאַתְחַבַּר. וְאָמַר רַבִּי אַבְבָּא מִשְׁמִיָּה דְרַבִּי יוֹסֵא) כְּמַח דְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן מִשְׁמִיָּה דְרַב יִיבָא סְבָא בְּנִין אַחְרַנִּין בְּאַתְדַּבְּקוּתָא דְזוּהַמָּא דְנַחֲשׁ וְהַהוּא דְרַכִּיב בֵּיהּ דְאִיהוּ סַמְאֵל הוּוּ. וּבְגִינֵי כֶּךָ לָא הָוָה בְּדִיוקְנָא דְאַדָּם. וְאִי תִימָא הָא אַמְרַתְּ דְהַבֶּל מִסְטָרָא אַחְרָא הָוָה. הֲכִי הוּוּא. אָבֵל תְּרוּוֹיְהוּ לָא הוּוּ בְּדִיוקְנָא דְלַתְתָּא.

אָמַר (ד"א לֵית) רַבִּי יוֹסֵי וְהָא כְּתִיב וְהָאָדָם יָדַע אֵת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתְּהַר וַתֵּלֶד אֵת קַיִן. וְלָא (ד"א אָמַר לֵית הֲכִי הוּוּא. אָבֵל תְּרוּוֹיְהוּ לָא הוּוּ בְּדִיוקְנֵיהּ. דְלָא) כְּתִיב וַיּוֹלֵד אֵת קַיִן. וְאַפִּילוּ בְּהַבֶּל לָא כְּתִיב וַיּוֹלֵד אֶלְא וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֵת אַחִיו אֵת הַבֶּל. וְדָא הוּוּא רְזָא דְמְלָה. אָבֵל בְּהַאי מַה כְּתִיב, וַיּוֹלֵד בְּדַמּוֹתוֹ פְּצֻלְמוֹ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר מָאָה וַתֵּלֶתִין שְׁנִין אַתְפַּרְשׁ אָדָם מְאַתְתִּיָּה. וְכֹל אֲנוּן מָאָה וַתֵּלֶתִין שְׁנִין הָוָה אוֹלִיד רוּחִין וְשַׁדִּין בְּעֻלְמָא. בְּגִין הַהוּא חִילָא דְזוּהַמָּא דְהָוָה שְׂאִיב בֵּיהּ. פִּיּוּן דְחַסִּיל מְגִיָּה הַהוּא זוּהַמָּא, תַּב וְקַנְיֵי (דְאַעֲרֵי) לְאַנְתְּתִיָּה וְאוֹלִיד בַּר. כְּדִין כְּתִיב וַיּוֹלֵד בְּדַמּוֹתוֹ פְּצֻלְמוֹ.

סוּד שֵׁל סוּף הָאוֹתִיּוֹת בְּקִשְׁרֵים חֲקוּקִים. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, סוּד שֵׁל רוּחַ שְׂאוּבְדַת שְׁמַתְלַבֵּשֶׁת בְּגוּפָהּ וְשֵׁל הָאָרֶץ אַחַר בְּעוֹלָם, זֶהוּ שְׁכַתוּב כִּי שֵׁת לִי אֱלֹהִים זְרַע אַחַר תַּחַת הַבֶּל.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּתוּב וַיּוֹלֵד בְּדַמּוֹתוֹ פְּצֻלְמוֹ, מִשְׁמַע שְׁבָנִים אַחְרִים לָא הָיוּ (בְּדַמּוֹתוֹ פְּצֻלְמוֹ, וְדָבָר זֶה הוּוּא) בְּדַמּוֹתוֹ. וְזֶה בְּדַמּוֹתוֹ פְּצֻלְמוֹ, בְּתַקְוִין הַגּוּפָהּ וּבְתַקְוִין הַנְּפֶשׁ בְּדַרְדְּרָא יִשְׂרָ. (נ"א וְדָבָר זֶה הוּוּא כְּמוֹ שְׁנַמְרָ. וְאָמַר רַבִּי אַבְבָּא מִשֵּׁם רַבִּי יוֹסֵא) כְּמוֹ שְׁאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן מִשֵּׁם רַבִּי יִיבָא הַזְּקוּן, בְּנִים אַחְרִים בְּהַתְּדַבְּקוּת זְהַמַּת הַנְּחֹשׁ, וְאוֹתוֹ שְׂרוּכַב עֲלָיו, שְׁהוּא סְמָא"ל הָיוּ, וְלִכְּן לָא הָיָה בְּדַמּוֹת אָדָם. וְאִם תְּאָמַר, הָרִי אַמְרַתְּ שֶׁהַבֶּל הָיָה מִצַּד אַחַר - כֶּךָ הוּוּא! אָבֵל שְׁנֵיָהֶם לָא הָיוּ בְּדַמּוֹת שְׁלַמְטָה.

אָמַר (ל"ו) רַבִּי יוֹסֵי, וְהָרִי כְּתוּב וְהָאָדָם יָדַע אֵת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתְּהַר וַתֵּלֶד אֵת קַיִן, וְלָא (ד"א אָמַר לֵה כֶּךָ הוּוּא, אָבֵל שְׁנֵיהֶם לָא הָיוּ בְּדַמּוֹתוֹ, שְׁלָא) כְּתוּב וַיּוֹלֵד אֵת קַיִן. וְאַפִּילוּ בְּהַבֶּל לָא כְּתוּב וַיּוֹלֵד, אֶלְא וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֵת אַחִיו אֵת הַבֶּל. וְזֶהוּ סוּד הַדְּבָר. אָבֵל בְּזֶה מַה כְּתוּב? וַיּוֹלֵד בְּדַמּוֹתוֹ פְּצֻלְמוֹ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, מָאָה וּשְׁלוּשִׁים שָׁנִים נִפְרַד אָדָם מְאַשְׁתּוֹ, וְכֹל אוֹתָם מָאָה וּשְׁלוּשִׁים הַשָּׁנִים הָיָה מוֹלִיד רוּחוֹת וְשַׁדִּים בְּעוֹלָם בְּגִלְלֵל אוֹתוֹ פַּח הַזְּהַמָּה שֶׁהָיָה שְׂאוּבַב בּוֹ. פִּיּוּן שְׁחַסֵּל מִמֶּנּוּ אוֹתָהּ הַזְּהַמָּה, שָׁב וְקִנָּא (שְׁעַבַר) אֵת אִשְׁתּוֹ וְהוֹלִיד בֶּן. אַזְ כְּתוּב וַיּוֹלֵד בְּדַמּוֹתוֹ פְּצֻלְמוֹ.

בָּא רָאָה, כֹּל בֶּן אָדָם שֶׁהוֹלֵף לְצַד שְׁמָאל וּמְטַמֵּא אֵת דְרַכְיוֹ, כֹּל רוּחוֹת הַטְּמָאָה מוֹשֶׁף עַל עֲצָמוֹ, וְרוּחַ טְמָאָה נִדְבָקַת בּוֹ וְלָא זֶזָה

תָּא חַזִּי, כֹּל בַּר נֶשׁ דְאַזִּיל לְסַטְרָ שְׁמָאלָא וְסָאִיב אַרְחוּי, כֹּל רוּחֵי

ממנו, והתדבקות [שלו] של אותו רוח טמא? יהיה באיש הזה ולא באחר, ולכן התדבקותם אינה אלא באלה שנדבקים בהם. אשרי הצדיקים שהולכים בדרך ישרה, והם צדיקי אמת, ובניהם צדיקים בעולם, ועליהם כתוב (משלי ב) **כי ישרים ישפנו ארץ.**

אמר רבי חייא, מה שפתיב ואחות תוכל קין נעמה, מה קרה כאן שהפתיב אמר ששמה נעמה? אלא משום שטענו בני אדם אחריה ואפלו רוחות ושרים. רבי יצחק אמר, אותם בני האלהים עזא ועזאל טענו אחריה.

רבי שמעון אמר, אמם של השרים הייתה שיצאה מצד קין, והיא התמנתה על הלילה (עם לילית) באסכרה של תינוקות. אמר לו רבי אבא, והרי אמר מר שהיא התמנתה לצחק בבני אדם? אמר לו, כך הוא ודאי, שהרי היא באה ומצחקת בהם בבני אדם, ולפעמים מולידה רוחות בעולם מהם, ועד עכשו היא עומדת לצחק בבני אדם.

אמר לו רבי אבא, והרי הם מתים בבני אדם, מה הטעם היא עומדת עד עכשו? אמר לו, כך זה! אבל לילית ונעמה ואגרת בת מחלת שיצאה מהצד שלהם, כלן קימות, עד שיבער הקדוש ברוך הוא רוח הטמאה מן העולם, שפתיב (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ.

אמר רבי שמעון, אוי להם לאותם בני אדם שלא יודעים ולא משגיחים ולא מסתכלים וכלם אטומים, שלא יודעים כמה מלא העולם מבריות משנות שלא נראות ומדברים נסתרים. שאלמלא [נמן] נתנה רשות לעין לראות, יתמהו בני

מסאבי משיך על גרמיה ורוח מסאב אתדבק ביה ולא אעדי מניה. ואתדבקותא (ריליה) דההוא רוחא מסאב הוי כהאי בר נש ולא באחרא. ובגיגי כך אתדבקותא דלהון לאו איהו אלא באנון דמתדבקין בהו. זפאין אנון צדיקיא דאזלי בארע מישר ואנון זפאין קשוט ובניהון זפאין בעלמא ועלייהו כתיב, (משלי ב) **כי ישרים ישפנו ארץ.**

אמר רבי חייא מאי דכתיב ואחות תוכל קין נעמה. מאי איריא הכא דקאמר קרא דשמה נעמה. אלא בגין דטעיין בני נשא אבתרה ואפילו רוחין ושרין. רבי יצחק אמר אנון בני האלהים עזא ועזאל טענו בתרה.

רבי שמעון אמר אמן של שדים הות. דמסטרא דקין נפקת. והיא אתמנת על ליליא (עם לילית) באסכרה דרבני. אמר ליה רבי אבא והא אמר מר דהיא אתמנת לחייכא בבני נשא. אמר ליה הכי הוא ודאי דהא איהי אתיית וחייכאת בהו בבני נשא, ולזמנין דאולידת רוחין בעלמא מניהו ועד כאן איהי קיימת לחייכא בהו בבני נשא.

אמר ליה רבי אבא והא אנון מתין בבני נשא, מאי טעמא איהי קיימת עד השתא. אמר ליה הכי הוא. אבל לילית ונעמה ואגרת בת מחלת דנפקת מסטרא דלהון פלהו קיימות עד דיבער קדשא ברין הוא, רוח מסאבא מעלמא דכתיב (זכריה יג) **ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ.**

אמר רבי שמעון ווי לון לבני נשא אנון דלא ידעין ולא משגיחין ולא מסתכלין וכלהו אטימין דלא ידעין כמה מלייא עלמא מברין משניין דלא אתחזון וממלין סתימין. דאלמלא (חייב) אתייהב רשו

אדם איך יכולים להתקיים בעולם.

בא ראה, נעמה הזו, אם השדים היתה, ומצדה באים כל אותם שדים שמתחממים בבני אדם ולוקחים מהם רוח תאנה, וצוחקת בהם, שעושים אותם בעלי קרי. ובגלל שבעל קרי בא מצד של רוח הטמאה, צריך לרחץ עצמו להטהר ממנו. והרי בארוה החברים:

זה ספר תולדות אדם - לדמיותיו. אמר רבי יצחק, הראה הקדוש ברוך הוא לאדם דמיות של כל אותם דורות שיבאו לעולם, וכל חכמי העולם ומלכי העולם שעתידיים לעמד על ישראל. הגיע לראות את דוד מלך ישראל שנולד ומת. אמר לו, [אמר] מהשנים שלי [אוסר] אלוה לך שבעים שנים. וגרעו מאדם שבעים שנים והעלה אותם הקדוש ברוך הוא לדוד.

ועל זה שבח דוד ואמר, (תהלים צב) כי שמחתני ה' בפעלך במעשי ידיך ארנן. מי גרם לי חדוה בעולם [תהו]? פעלך, זהו אדם הראשון שהוא פעלו של הקדוש ברוך הוא, ולא פעלו של בשר ודם, מעשה ידיו של הקדוש ברוך הוא ולא מבני אדם. ועל זה גרעו אותם שבעים שנים מאדם מאלף שנים שהיו לו להתקיים בהם. והראה לו הקדוש ברוך הוא כל חכמי דור ודור, עד שהגיע לדורו של רבי עקיבא, וראה תורה שלו ושמת. ראה מיתתו והתעצב. פתח ואמר, (תהלים קלט) ולי מה יקררו רעיך אל מה עצמו ראשיהם.

זה ספר - ספר ודאי. והרי בארנו, כשהיה אדם בגן עדן, הוריד לו הקדוש ברוך הוא ספר על ידי המלאך רזיאל הקדוש הממנה

לענינא למחזי, יתמהון בני נשא היך יכלין לאתקיימא בעלמא.

תא חזי, האי נעמה אפא דשדין הות. ומסטרה אתיין כל אנון שדין דמתחממן מבני נשא ונטלי רוח תיאובתא מנייהו וחיכת בהון דעבדי לון בעלי קריין. ובגין דבעל קרי אתי מסטרא דרוח מסאבא, בעי לאסחאה גרמיה לאתדפאה מניה. והא אוקמוה חבריא:

זה ספר תולדות אדם לדיוקני. אמר רבי יצחק אחמי קדשא בריך הוא לאדם דיוקני דכל אנון דרין דייתון לעלמא. וכל חפימי עלמא ומלכי עלמא דזמינין לקיימא עלייהו דישראל. מטא למחמי דוד מלכא דישראל דאתייליד ומית. אמר ליה [ר"א ל"ג אמר] [כו] משנין דיילי [אוסר] אוזיף ליה שבעין שנין. וגרעו מאדם שבעין שנין וסליק לון קדשא בריך הוא לדוד.

ועל דא שבח דוד ואמר (תהלים צב) כי שמחתני [דף נה ע"ב] יי בפעלך במעשי ידיך ארנן. מאן גרם לי חדוה בעלמא, פעלך דא הוא אדם קדמאה דאיהו פעלו דקדשא בריך הוא, ולא פעלו דבשר ודם. מעשה ידיו דקדשא בריך הוא ולא מבני נשא. ועל דא גרעי אנון שבעין שנין מאדם, מאלף שנין דהוה ליה לאתקיימא בהו. ואחמי ליה קדשא בריך הוא כל חפימי דרא ודרא. עד דמטא לדריה דרפי עקיבא. וחמי אורייתא דידיה וחדי. חמי מיתתיה ועציב. פתח ואמר (תהלים קלט) ולי מה יקררו רעיך אל מה עצמו ראשיהם:

זה ספר, ספר ודאי. והא אוקימנא דכד הוה אדם בגנתא דעדן נחית ליה קדשא בריך

על הסודות העליונים הקדושים, ובו חקיקים חקיקות עליונות וחקמה קדושה, ושבעים ושנים מיני חכמה היו מתפרשים ממנו לשש מאות ושבעים חקיקות של סודות עליונים.

באמצע הספר חקיקת החכמה לדעת אלף וחמש מאות מפתחות שלא נמסרו לעליונים קדושים, וכלם נסתרים בספר, עד שהגיע (לו לאדם, כיון שהגיע) אצל אדם, ממנו היו מתכנסים מלאכים עליונים לדעת ולשמע, והיו אומרים (שם נ) רומה על השמים אלהים על כל הארץ כבודך.

באותה שעה נרמז אליו להדרניא"ל המלאך הקדוש, ואמר לו: אדם, אדם, גנו את כבוד רבונך, שלא נתנה רשות לעליונים לדעת בכבוד רבונך פרט לך. והיה הספר ההוא שמור ונגזז עמו עד שיצא אדם מגן עדן. שהרי בהתחלה היה מעין בו ומשפתמש כל יום בגנוי רבונו, והתגלו לו סודות עליונים מה שלא ידעו שמשים עליונים. כיון שחטא ועבר על מצות רבונו, פרח ממנו אותו הספר, והיה אדם טופח על ראשו ובוכה, ונכנס במי גיחון עד צוארו, והמים עושים את גופו נקבים נקבים והשתנה זיוו.

באותה שעה רמז הקדוש ברוך הוא לרפאל, והשיב לו אותו הספר, ובו היה אדם עוסק והניחו לשת בנו, וכן לכל אותם צאצאים, עד שהגיע לאברהם, ובו היה יודע להסתפל בכבוד רבונו, והרי נאמר. וכן לחנוך נתן לו הספר והסתפל ממנו בכבוד העליון.

הוא ספרא על ידא דריואל מלאכא קדישא ממנא על רזי עלאין קדישין וביה גליפין גלופי עלאין וחקמה קדישא. ושבעין ותריין זיני דחקמתא הוו מתפרשין מגיה לשית מאה ושבעין גליפין דרזי עלאי.

באמצעיתא הספרא גליפא דחקמתא למנדע אלף וחמש מאה מפתחין דלא אתמסרין לעלאי קדישי. וכלהו אסתימו ביה בספרא עד דמטא (ר"א ליה לאדם, כיון דמטא) לגבי אדם, (מניח) הוו מתפנשי מלאכי עלאי למנדע ולמשמע. והוו אמרי (תהלים נז) רומה על השמים אלהים על כל הארץ כבודך.

בה שעתא אתרמיז לגביה הדרניאל מלאכא קדישא ואמר ליה, אדם, אדם, הוי גניז יקרא דמארך דלא אתייהיב רשותא לעלאי למנדע ביקרא דמרך בר אנת. והוה עמיה טמיר וגניז ההוא ספרא עד דנפק אדם מגנתא דעדן. דהא בקדמיתא הוה מעיין ביה ומשפתמש כל יומא בגינזיא דמריה ואתגליין ליה רזין עלאין מה דלא ידעו שמשי עלאין. כיון דחטא ועבר על פקודא דמאריה פרח ההוא ספרא מגיה. והוה אדם טפח על רישוי ובכי ועאל במי גיחון עד קדליה ומיא עבדין גופיה חלדין חלדין ואשתני זיויה.

בשעתא ההיא רמז קדשא ברין הוא לרפאל ואתיב ליה ההוא ספרא וביה הוה משתדל אדם ואנח ליה לשת בריה וכן לכל אנון תולדות עד דמטא לאברהם וביה הוה ידע לאסתפל ביקרא דמאריה והא אתמר. וכן לחנוך אתייהב ליה ספרא ואסתפל מגיה ביקרא עלאה:

סְתָרֵי תוֹרָה

השלמה מההשממות (סימן ט)

וְיִוֹלֵד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת אוֹלִיפְנָא מִהֵכָא
דְּאַחְרֵינָן לֹא הוּוּ בְּדִיּוֹקְנָא דִּילֵיהּ וְדָא בְּדַמּוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ
אַתְעֵבִיד בְּתִיקוֹנָא דְגוֹפִיָּהּ וּבְתִיקוֹנָא דְנַפְשָׁא בְּאוֹרַח מִיִּשְׂרָאֵל
כְּדָקָא יְאוּת.

תָּא חֲזִי נְחֻשׁ אֵטִיל זִוְהֵמָא בְּחֹהּ וְהוּוּ זִוְהֵמָא הָהּ
מִכְּשִׁפְשָׁא בְּמַעְהָא וְלֹא יְכִיל לְאַצְטִיירָא בְּגִין דְּעַד
לֹא חֲטָא אָדָם הוּוּ אַתְוּוֹן בְּאַלְפָּא בֵּיתָא מִתְתַּקְנִי בֵּיהּ
וְאַתְצִיירָן בֵּיהּ כְּהַאי עֲלֵמָא עַד דְּמִטַּת לְאַת כ"ף אַתְתַּקְנִי
דְּכָר וְנוֹקְבָא בְּחִיבּוֹ בְּגִנְתָּא וּמְלֵאכִי עֲלָאי קְמִייהוּ מִיַּד
אַבְאִישׁ לְסַמ"אל בְּרִיקְעָא וְנִחַת וְרָכַב עַל נְחֻשׁ מְקִיף וְאַחֲזִי
קְמִיָּה מִיַּד אַתְעֵרְבוּ אַתְוּוֹן כְּדִין אַתְחַבֵּר סַמ"אל בְּהוּוּ נְחֻשׁ
וְאַתְעֵבִידוּ חַד, וְנִטְלוּ אַתְוּוֹן וְעֵבִידוּ מִתְמָן וְהִלָּאָה אוּמְנוּתָא
בִּישָׁא בְּאַתְוּוֹן צ"ד וְהִינּוּ צ"ץ וְצָדוּ לְהוּ בְּפִתּוּיָא
בִּישָׁא וְעֵבְדוּ אוּמְנוּתָא תִּיר בְּאַתְוּוֹן ק"ר אוּמְנוּת דְּשִׁקְרָא
בְּגִין דְּאַתְהִדְרוּ לְאַפְכָּא אַתְוּוֹן בְּאוּמְנוּתָא בִּישָׁא. קו"ף דְּלֹא
יְכִיל לְקַיְמָא דְלִית לָהּ רְגֵלִין קוֹפָא קְמִיָּה בְּנִי נִשָּׂא לִית לֵיהּ
קִיּוּמָא.

רִי"ש רַע, אֵלִין אַתְהֶפְכוּ בְּאוּמְנוּתָא בִּישָׁא עַל דְּנַפְלוּ אָדָם
וְאַתְתִּיהּ וּבְאַלִין אַתְוּוֹן ק"ר אוֹלִידוּ בְּגִין וְלֹא הוּוּ
בְּקִיּוּמָא כְּדִיל זִוְהֵמָא דְנְחֻשׁ דְּאַשְׁתַּאיב בְּחֹהּ מִהוּוּ זִוְהֵמָא
מִמֶּשׁ אַתְיִלִּיד קִין וּבְגִין דָּא אֲשַׁתְּכַח קְטוּלָא בְּגִין דְּנְחֻשׁ
אוּמְנוּתָא דִּילֵיהּ קְטוּלָא הוּוּ וְאַתְעֵפְכוּ אַתְוּוֹן עַד הֵכָא.

בְּשַׁעְתָּא דְתַב אָדָם בְּתִיּוּבְתָא וְאַתְדַּר כְּמִלְקַדְמִין לְשִׁמְשָׁא
בְּנוֹקְבִיָּה מַה כְּתִיב וְיִוֹלֵד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ דָּא הָהּ
מִתִּיקוֹנָא דְרוּחָא וְגוֹפָא כְּדָקָא יְאוּת וּכְדִין כְּתִיב (קְהֵלֵת ה') יֵשׁ
הֶבֶל אֲשֶׁר נֶעֱשָׂה עַל הָאָרֶץ וְאַתְדַּרוּ אַתְוּוֹן בְּשִׁירוּתָא דְשִׁי"ן
וּתִי"ו דְכְּתִיב (בְּרַאשִׁית ד') כִּי שֵׁת לִי אֱלֹהִים זָרַע אַחֵר תַּחַת

סְתָרֵי תוֹרָה

השלמה מההשממות (סימן ט)

וְיִוֹלֵד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת
שְׁמוֹ שֵׁת. לְמַדְנּוּ מִכַּאֲן,
שְׁהָאֲחֵרִים לֹא הִיוּ בְּדַמּוֹת שְׁלוֹ,
וְזֵה בְּדַמּוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ נֶעֱשָׂה,
בְּתַקּוֹן הַגּוֹף וּבְתַקּוֹן הַנַּפֶּשׁ,
כְּדָרְךָ יִשְׂרָאֵל.

בֵּא רְאָה, הַנְּחֻשׁ הִטִּיל זִוְהֵמָה
בְּחֹהּ, וְאוּתָהּ זִוְהֵמָה הִיָּתָה
מִכְּשִׁפְשֵׁת בְּמַעֲיָהּ וְלֹא יְכִלָּה
לְהַצְטִיר, מִשּׁוּם שֶׁעַד שֶׁלֹּא חֲטָא
אָדָם, הִיוּ אוֹתִיּוֹת הָא"ב מִתְקַנִּים
בּוֹ וּמְצַטְטִירִים בּוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, עַד
שֶׁהִגִּיעוּ לְאוֹת כ"ף, נִתְקַנּוּ זָכָר
וּנְקֵבָה בְּחִיבוּת בְּגֵן, וּמְלֵאכִים
עֲלִיוֹנִים לְפָנֶיהֶם. מִיַּד הִרַע
לְסַמ"ל בְּרִיקְעָא, וַיִּרַד וְרָכַב עַל
נְחֻשׁ חֲזַק וְנִרְאָה לְפָנָיו. מִיַּד
הִתְעַרְבוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְאֵז הִתְחַבֵּר
סַמ"אל עִם אוֹתוֹ הַנְּחֻשׁ וְנֶעֱשׂוּ
אַחַד, וְלִקְחוּ אוֹתִיּוֹת, וְעֵשׂוּ מִשֶּׁם
וְהִלָּאָה אֲמִנוּת רַעָה בְּאוֹתִיּוֹת
צ"ד צִי"ד, וְהִינּוּ צ"ץ, וְצָדוּ
אוֹתָם בְּפִתּוּי רַע, וְעֵשׂוּ אֲמִנוּת
יְתֵרָה בְּאוֹתִיּוֹת ק"ר, אֲמִנוּת שֶׁל
שִׁקְרָא, מִשּׁוּם שֶׁחֲזָרוּ לְהַפְּךָ
אוֹתִיּוֹת בְּאֲמִנוּת רַעָה. קו"ף,
שֶׁלֹּא יְכוּל לְעַמֵּד, שְׂאִין לוֹ
רְגֵלִים. קוֹף לְפָנֵי בְּנֵי אָדָם אֵין לוֹ
קִיּוּם.

רִי"ש, רַע אֵלוּ הִתְהַפְּכוּ בְּאֲמִנוּת
רַעָה עַד שֶׁנִּפְלוּ אָדָם וְאַשְׁתּוּ,
וּבְאוֹתִיּוֹת הִלְלוּ ק"ר הוֹלִידוּ
בְּנִים וְלֹא הִיוּ בְּקִיּוּם בְּשִׁבִיל
זִהְמַת הַנְּחֻשׁ שֶׁנִּשְׁאַכְּבָה בְּחֹהּ,
מֵאוּתָהּ זִוְהֵמָה מִמֶּשׁ נוֹלַד קִין,
וְלִכֵּן נִמְצָא הַהֲרָג, מִשּׁוּם
שֶׁאֲמִנוּת הַנְּחֻשׁ הִיא הֲרָג,
וְהִתְעַפְּכוּ הָאוֹתִיּוֹת עַד כָּאן.

בְּשַׁעְתָּא שְׂאָדָם שָׁב בְּתַשׁוּבָה וְחֲזַר
כְּמוֹ קָדָם לְשִׁמְשׁ עִם נְקֻבְתּוֹ, מַה כְּתוּב? וְיִוֹלֵד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ, זֵה הִיָּה מִתְקוֹן שֶׁל רוּחַ וְגוֹף
כְּרַאוּי, וְאֵז כְּתוּב (קְהֵלֵת ח) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נֶעֱשָׂה עַל הָאָרֶץ, וְחֲזָרוּ הָאוֹתִיּוֹת בְּהִתְחַלָּה שֶׁל שִׁי"ן

וְתִירֹ, וְשָׁכְתוּב (בראשית ד) כִּי שֵׁשׁ
לִי אֱלֹהִים זָרַע אַחַר פִּתְחַת הַבֵּל.
שֵׁת הוּא בְּצֶלֶם וּדְמוּת,
שֶׁהָרָאשׁוֹנִים לֹא כָּף, וּמִכַּאֲן נִבְנָה
הָעוֹלָם בְּגוֹן אַחַר שֵׁל אֶלְפָּא
בֵּיתָא. קִינָן וּמַהֲלָלָא יֵרֵד, נוֹסֵף
לְתַקֵּן סְדוּר הָעוֹלָם בְּשִׁבְעָה
קְשָׁרִים.

שִׁבְעַ אַרְצוֹת הֵן זֹו לְמַעְלָה מִזֹּו,
כְּמוֹ שְׁאוֹתָם שִׁבְעָה רְקִיעִים זֶה
לְמַעְלָה מִזֶּה, וְהֵם: אֶרֶץ, אֲדָמָה,
אֶרְקָא, גֵּיא, נְשִׂיָה, צִיָּה, תַּבַּל.
תַּבַּל הִיא לְמַעְלָה מִכָּלֶם, שִׁפְתוּב
(תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תַּבַּל בְּצֶדֶק.
כְּשִׁיְצֵא אָדָם מִגֵּן עֵדֶן וּגְרַשׁ
מִשָּׁם, הוּא נִזְרַק לְאוֹתָהּ שְׁנִקְרֵאת
אֶרֶץ, וְהוּא מְקוּם חֲשׁוּף שְׁאִין
שֵׁם אוֹר כָּלֶל וְלֹא מִשְׁמַשׁ כָּלוּם.
כִּינָן שְׁאָדָם נִכְנָס לְשָׁם, הוּא פָּחַד
פָּחַד גְּדוֹל, וְלֹהֵט הַחֲרֹב
הַמִּתְהַפֵּכֶת הֵיחָה לֹוְהֵט בְּכָל
הַצְּדָדִים בְּכָל הָאֶרֶץ.

כִּינָן שִׁיְצֵאָה שִׁבְתָּ וְהִרְהַר
תְּשׁוּבָה, הוֹצִיא אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְאוֹתוֹ מְקוּם שְׁנִקְרֵאת
אֲדָמָה, שִׁפְתוּב (בראשית א) לְעַבֵּד
אֶת הָאֲדָמָה. בְּזֹאת יֵשׁ אוֹר
שְׁמַאִיר וּדְמִיוּת שֵׁל כּוֹכְבִים
וּמְזֻלוֹת, וְשֵׁם יוֹם, וְצִיּוּרִים שֵׁל
בְּנֵי אָדָם עֲלִיּוֹנִים, גְּבָרִים שִׁיְצֵאוּ
מֵאָדָם בְּמֵאָה וּשְׁלֹשִׁים הַשָּׁנִים
שֶׁהִיָּה מִשְׁמַשׁ עִם רוּחוֹת נִקְבוֹת,
וְהֵם תְּמִיד עֲצוּבִים, שְׁאִין בְּהֵם
חֲדוּה, וְאֵלָה מְשׁוֹטְטִים וְיוֹצְאִים
לְעוֹלָם הַזֶּה וּמִתְהַפְּכִים לְצַד רַע,
וְחוֹזְרִים לְשָׁם וּמִתְפַּלְלִים תְּפִלָּה,
וּמִתְיַשְׁבִּים בְּמִקּוּמָם שָׁם,
זוֹרְעִים זָרְעִים בְּרַחֲמִים וְאוֹכְלִים, וְאִין שָׁם חֲטִים. וְלֹא אַחַד מִזֹּו מִינֵי תְבוּאָה.
בְּזֶה הַמְּקוּם נוֹלְדוּ קִין וְהָבֶל, כִּינָן דְּחֲטָא קִין הוֹרִיד אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאוֹתוֹ מְקוּם שְׁנִקְרֵאת
אֲדָמָה, שִׁפְתוּב (שם ד) הֵן גְּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, מֵאוֹתוֹ מְקוּם שְׁנִקְרֵאת אֲדָמָה.
וְהֵייתִי נֶעַ וְנָד בְּאֶרֶץ, מִשׁוּם שֶׁשָּׁם נִדְחָה וּגְרַשׁ.

וְהָיָה כָּל מִצְאֵי יְהִרְגֵנִי - אוֹתָהּ לֹהֵט הַחֲרֹב הַמִּתְהַפֵּכֶת, וְהָיָה פּוֹחַד, וְהִרְהַר תְּשׁוּבָה, וְהָעֵלָה אוֹתוֹ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאֶרְקָא, וְהָיָה שָׁם וְהוֹלִיד בְּנִים בְּאֶרְקָא, וּבְאֶרְקָא יֵשׁ אוֹר שְׁמַאִיר מִתּוֹף

הַבֵּל שֵׁת הוּא בְּצֶלֶם וּדְמוּת דְּקַדְמָאִי לֹאוּ הִכִּי וּמַהֲכָא אֲתַבְּנִי
עֲלֵמָא בְּגוֹנָא אַחְרָא דְאֶלְפָּא בֵּיתָא, קִינָן וּמַהֲלָלָא יֵרֵד,
אֲתוֹסֵף לְאֲתַקְנָא סִידוּרָא דְעֲלֵמָא בְּשִׁבְעַ קְטָרִין סְגֻלָּגְלוֹן.

שִׁבְעַ אַרְצוֹת אִינּוֹן דָּא לְעֵילָא מִן דָּא כְּמָה דְאִינּוֹן שִׁבְעָה
רְקִיעִין דָּא לְעֵילָא מִן דָּא וְאִינּוֹן אֶרֶץ אֲדָמָה אֶרְקָא גֵּיא
נְשִׂיָה צִיָּה תַּבַּל. תַּבַּל לְעֵילָא מִפְּלָהוּ, דְכְּתִיב (תהלים ט) וְהוּא
יִשְׁפֹּט בְּצֶדֶק כִּד נִפְקֵ אָדָם מִגֵּנְתָא דְעֵדֶן וְאֲתַתְּרַף מִתְּמָן
אֲתַרְמִי לְהֵהוּא דְאִיקְרִי אֶרֶץ וְאִיהוּ אֲתַר חֲשׁוּף דְלִית תְּמָן
נְהִירוֹ כָּלֶל וְלֹא מִשְׁמַשׁ כָּלוּם וְכִינָן דְאָדָם עֵאל תְּמָן דְחִיל
דְחִילוֹ סְגִי וְלֹהֵט הַחֲרֹב הַמִּתְהַפֵּכֶת הָוָה מְלַהֲטָא בְּכָל סְטָרִין
גּוֹ אֶרֶץ.

כִּינָן דְנִפְקֵ שִׁבְתָּ וְהִרְהַר תְּשׁוּבָה אֲפִיק קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא לִיָּה
לְהֵהוּא אֲתַר דְאִיקְרִי אֲדָמָה דְכְּתִיב (בראשית ג) לְעַבֵּד אֶת
הָאֲדָמָה, בְּהֵאִי אִית נְהִירוֹ דְנְהִיר וְדִיּוֹקְנִין דְכְּכַבֵּיא וּמְזֻל,
וְתַמָּן יוֹמָא וְצִיּוּרִין דְבְּנֵי נְשָׂא עֲלֵאִין גְּבָרִין דְנִפְקוּ מֵאָדָם
בְּמֵאָה וּתְלָתִין שָׁנִין דְקָא הָוָה מִשְׁמַשׁ בְּרוּחֵי נּוֹקְבֵי וְאִינּוֹן
עֲצִיבִין תְּדִיר, דְלִית בְּהוּ חֲדוּה וְאֵלִין מְשֻׁטְטִי וְנִפְקִי לְעֲלֵמָא
דָּא וּמִתְהַפְּכִין לְסִטְרָא בִישָׂא וּמִתְהַדְרִין תְּמָן וְצֵלָאן צְלוֹתָא
וּמִתְיַשְׁבִּין בְּדוֹכְתֵיהוּ תְּמָן, וְזָרְעִין זָרְעִין בְּרִיחִינּוּ, וְאֲכִלִי.
וְחֲטִין לִית תְּמָן וְלֹא חֵד מִזֹּו מִינֵי תְבוּאָה.

בְּהֵאִי אֲתַר אֲתִילִיד קִין וְהָבֶל, כִּינָן דְחֲטָא קִין אֲחִית לִיָּה
קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא לְהֵהוּא אֲתַר דְאִיקְרִי אֲדָמָה דְכְּתִיב
(בראשית ד) הֵן גְּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵהֵהוּא
אֲתַר דְאִיקְרִי אֲדָמָה וְהֵייתִי נֶעַ וְנָד בְּאֶרֶץ בְּגִין דְתַמָּן אֲתַדְחָא
וְאֲתַתְּרַף.

וְהָיָה כָּל מִצְאֵי יְהִרְגֵנִי הוּא לֹהֵט הַחֲרֹב הַמִּתְהַפֵּכֶת וְהוּא
דְחִיל וְהִרְהַר תְּשׁוּבָה וְסֻלִיק לִיָּה קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא

השמש, וזרעים זרעים ונוטעים
אילנות, ואין שם חטים ולא
מאותם שבעה מיני תבואה. כל
אותם ששם הם מתולדות קין,
והם עם שני ראשים, מהם גברים
עליונים ומהם גברים קטנים,
ואין בהם דעת שלמה כשאר בני
אדם שכאן. לפעמים הם צדיקים
וחוזרים לצד הטוב, ולפעמים
חוזרים לצד הרע, ומולידים
ומתים כשאר בני האדם.

אדם היה באדמה (ארקא), עד
שהוליד שת, ומשם עלה למעלה
ארבע דרגות, ועלה למקום הזה
שנקרא תבל. ותבל זו היא
העליונה של כל הדרגות. כיון
שעלה, עלה למקום בית המקדש
שנקרא באותם שמות שדיירו
היה בהם, ארץ אדמה כף נקרא.
דלג אדם שלשה מקומות - גיא,
נשיה, ציה. גיא הוא אתר ומקום
גדול כמו רחב וארץ הגיהנם.
בגיא ונשיה וציה התפזרו אותם
שכנו מגדל והולידו שם על
שהרגיזו את המלך העליון, לכן
זה קרוב לאש הדולקת.

ויש בני אדם נכבדים בכל עשר
ועפרות זהב ואבנים יקרות. מי
שנכנס לשם והיה מתבל,
בחמדת אותו העשר נותנין לו,
ולפעמים עולה למקום שנקרא
נשיה, משום שנשכח שם. יורד
לגיא הזה ולא יודע את המקום
שהיה משם. גיא הוא באמצע
של מעלה ומטה, וזה נקרא גיא
בן הנם, ורצועה אחת יוצאת
משם למעלה לתבל הזאת,
ונקראת אף כף גיא בן הנם, ושם
פתח הגיהנם.

אותם בני אדם ששם, כלם יודעים כשפים וחכמות נכבדות, ושם זרעים ונוטעים עצים, ואין
שם לא חטים ולא אחד משבעת המינים. בנשיה יש בני אדם כלם קטועים קטנים, ואין להם
חטמים, פרט לשני נקבים שיוצאת בהם רוח, וכל מה שעושים מיד שוכחים, ועל כף נקראת
נשיה, וזרעים ונוטעים עצים, ואין שם חטים ולא משבעת המינים.

לארקא והיה תמן ואוליד בנין בארקא ובארקא אית נהירו
דנהיר מגו שמשא, וזרעין וזרעין ונטעין אילנין ולית תמן
חטין ולא מאינון שבע זני תבואה. כל אינון תמן אינון
מתולדין דקין ואינון בתרין רישין מנהון גברין עלאין
ומנהון גברין ועירין ולית בהו דעתא שלים כשאר בני נשא
דהכא, לזמנין אינון זכאין ואתהדרן לסטרא טבא ולזמנין
אתהדרן לסטרא בישא ומולידין ומתין כשאר בני נשא.

אדם היה באדמה (ארקא) עד דאוליד שת ומתמן סליק
לעילא ד' דרגין וסליק להאי אתר דאקרי תבל ודא
תבל איהו עלאה דכלהו דרגין. כיון דסליק סליק לאתר בית
מקדשא דאקרי באינון שמקן דהיה דינריה בהו ארץ אדמה
הכי אקרי דליג אדם תלת דוכתי גיא, נשיה, ציה, גיא איהו
אתר ודוכתא סגי כהאי פותיא וארקא ודיהנם בגיא ונשיה
וציה אתפזרו אינון דכנו מגדלא ואולידו תמן על דארגיזו
למלכא עלאה בגין דא קריב לנורא דדליק.

ואית בני נשא יקירי בכל עותרא ועפרות זהב ואבנין יקירין
מאן דעאל תמן והיה מתבל כחמידו דההוא עותרא
יהבין ליה וסליק לזמנין לדוכתא דאקרי נשיה בגין דאתנשי
תמן ונחית להאי גיא ולא ידע אתר דהיה מתמן. גיא דא
הוא באמצעוּתא דעילא ומתא ודא אקרי גיא בן הנום.
ורצועה דא נפקא מתמן לעילא להאי תבל ואיקרי אוף
הכי גיא בן הנום ותמן פתחא דגיהנם.

אינון בני נשא תמן פולהו ידעי חרשין וחכמאן יקירין
ותמן זרעי ונטעי אילנין ולית תמן חטין ולא חד
משבעת המינים. בנשיה אית בני נשא כולהו קטיעין זעירין
ולית להון חוטמין בר תרין נוקבין דנפיק בהו רוחא וכל מה
דעבדי מיד משתכחי ועל דא אקרי נשיה וזרעי ונטעי
אילנין ולית תמן חטין ולא משבעת המינים.

צ"ה איהו אַתָּר כְּשִׁמְיָה בִּיה יִבְשׁוּתָא כְּכֹלָא וְתַמָּן בְּנֵי נֶשֶׁא שְׁפִירָן בְּחִיזוּ וּמְגוּ דְאִיהוּ צִיָּה כַּד יַדְעֵי אַתָּר דְּמִקּוּרָא דְמִיזֵן נְבָעִין עֲאֲלִין תַּמָּן וְלִזְמַנִּין דְּסִלְקִין מְגוּ אַתָּר דְּמִיָּא וְסִלְקִין לְהַאי תַּבַּל וְאִינּוּן בְּנֵי מְהִימְנוּתָא תִּתִּיר מִבְּנֵי נֶשֶׁא אַתְרַנִּין וּבִינֵיהוּ דִּינִירִין טְבִין וְעוּתְרָא סְגִי וְזִרְעֵי זְעִיר מְגוּ יִבְשׁוּתָא דְהֶתֶם וְנִטְעֵי אֵילָנִין וְלֹא מְצַלִּיחִין וְתִיּוּבָתָא דִּילְהוֹן לְבְנֵי נֶשֶׁא דְהָבָא. וּמְכַלְהוּ לִית דְּאִכְלֵי נְהֻמָּא כַּד (ס"א כר) אֵלִין דְּהָבָא דְבִתְבַּל הָבָא לְעִילָא מִכָּל אֵלִין תַּבַּל וְכִתִּיב (תהלים ט') וְהוּא יִשְׁפּוּט תַּבַּל בְּצַדִּיק.

כְּגוֹנָא דְכָל אֵלִין אֲרַעָאן אִית בְּהַאי תַּבַּל וְכָל אֵלִין שְׁמָהָן אִית לְהוּ אוּף הָכִי בְּגִין דְאִיהוּ שְׁבִיעָאָה, אִית הָבָא כְּגוֹנָא דְאִינּוּן דּוּכְתִי תְּחוּמִין וְדוּכְתִי הָבָא וְאִיקְרִי כָּל חַד וְחַד כְּגוֹנָא דְהַהוּא דּוּכְתָא דְלִתְמָא. וְכָל אֵלִין בְּדִינִירִין דְּבְנֵי נֶשֶׁא מְשַׁנְיִין אֵלִין מֵאֵלִין דְּכִתִּיב (תהלים ק"ד) מַה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ יי פִּלְם בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ מְלֵאָה הָאָרֶץ קִנְיָנְךָ ע"כ: (עיר כאן מַהשְּׂמֹת)

זָכַר וּנְקֵבָה בְּרָאִם. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר רִזִּין עֲלָאִין אֲתַגְלִיִּין בְּהַנִּי תְרִי קָרְאִי. זָכַר וּנְקֵבָה בְּרָאִם, לְמַנְדַּע יִקְרָא עֲלָאָה רִזָּא דְמְהִימְנוּתָא דְמְגוּ רִזָּא דְנָא אַתְבְּרִי אָדָם. תָּא חֲזִי בְּרִזָּא דְאַתְבְּרִיאוּ שְׁמַיִם וְאָרֶץ אַתְבְּרִי אָדָם. בְּהוּ כְּתִיב אֵלֵהּ תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ (בְּהִרְאָם). בְּאָדָם כְּתִיב זֶה סֵפֶר תוֹלְדוֹת אָדָם. בְּהוּ כְּתִיב בְּהִרְאָם. זָכַר וּנְקֵבָה בְּרָאִם. מְהָבָא כָּל דִּיּוֹקְנָא דְלֹא אֲשַׁתְּכַח בִּיה דְּכַר וְנוֹקְבָא לָאו אִיהוּ דִּיּוֹקְנָא עֲלָאָה כְּדָקָא חֲזִי. וּבְרִזָּא דְמִתְנִיתִין אוּקִימָנָא.

תָּא חֲזִי, בְּכָל אַתָּר דְּלֹא אֲשַׁתְּפָחוּ דְּכַר וְנוֹקְבָא כְּחֻדָּא קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא לָא שְׁוִי מְדוּרִיָּה בְּהַהוּא אַתָּר. וּבְרַכָּאן לָא אֲשַׁתְּפָחוּ

בְּמִן מְקוּם שְׁמוֹ, יֵשׁ שֵׁם יִבְשׁ שֶׁל הַכֵּל, וְשֵׁם בְּנֵי אָדָם יָפִים לְמִרְאָה, וּמִתּוֹךְ שֶׁהוּא צִיָּה, כְּשִׂינְדָעִים מְקוּם שֶׁל מְקוֹר מַיִם נוֹבְעִים, נִכְנָסִים לְשֵׁם, וְלִפְעָמִים שְׁעוּלִים מִתּוֹךְ הַמְקוּם שֶׁל הַמַּיִם וְעוּלִים לְתַבַּל הַזֶּה, וְהֵם בְּנֵי אָמוּנָה יוֹתֵר מִבְּנֵי אָדָם אַחֲרִים, וּבִינֵיהֶם דִּינִירִים טוֹבִים וְעֹשֵׂר רַב, וְזוֹרְעִים מְעַט מִתּוֹךְ הַיִּבְשׁ שֶׁל שָׁם, וְנוֹטְעִים עֲצִים וְלֹא מְצַלִּיחִים, וְתִשׁוּקָתָם לְבְנֵי אָדָם שֶׁל פֶּאֶן, וּמִכָּלֵם אֵין אוּכְלֵי לְחֵם - כְּמוֹ [ק] אֵלֵהּ שְׁפִאָן בְּתַבַּל, כְּאֵן מְעַל כָּל אֵלֵהּ תַּבַּל, וְכִתוּב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפּוּט תַּבַּל בְּצַדִּיק.

כְּמוֹ שְׁכָל אֵלוּ הָאֲרָצוֹת יֵשׁ בְּתַבַּל הַזֹּאת, וְכָל אֵלֵהּ הַשְּׁמוֹת יֵשׁ לָהֶם אִף כֶּף, מִשּׁוּם שֶׁהוּא שְׁבִיעִי, יֵשׁ כְּאֵן כְּמוֹ שֶׁל אוֹתָם מְקוּמוֹת תְּחוּמִים וּמְקוּמוֹת פֶּאֶן, וְנִקְרָא כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּמוֹ שְׁאוֹתוֹ מְקוּם שְׁלִמְטָה, וְכָל אֵלֵהּ בְּדִינִירִים שֶׁל בְּנֵי אָדָם מְשַׁנְיִים אֵלֵהּ מֵאֵלֵהּ, שְׁפָתוֹב (שם קד) מַה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ ה' פִּלְם בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ מְלֵאָה הָאָרֶץ קִנְיָנְךָ: ע"כ מַהשְּׂמֹת)

זָכַר וּנְקֵבָה בְּרָאִם. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר רִזִּין עֲלָאִין אֲתַגְלִיִּין בְּהַנִּי תְרִי קָרְאִי. זָכַר וּנְקֵבָה בְּרָאִם, לְמַנְדַּע יִקְרָא עֲלָאָה רִזָּא דְמְהִימְנוּתָא דְמְגוּ רִזָּא דְנָא אַתְבְּרִי אָדָם. תָּא חֲזִי בְּרִזָּא דְאַתְבְּרִיאוּ שְׁמַיִם וְאָרֶץ אַתְבְּרִי אָדָם. בְּהוּ כְּתִיב אֵלֵהּ תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ (בְּהִרְאָם). בְּאָדָם כְּתִיב זֶה סֵפֶר תוֹלְדוֹת אָדָם. בְּהוּ כְּתִיב בְּהִרְאָם. זָכַר וּנְקֵבָה בְּרָאִם. מְהָבָא כָּל דִּיּוֹקְנָא דְלֹא אֲשַׁתְּכַח בִּיה דְּכַר וְנוֹקְבָא לָאו אִיהוּ דִּיּוֹקְנָא עֲלָאָה כְּדָקָא חֲזִי. וּבְרִזָּא דְמִתְנִיתִין אוּקִימָנָא.

תָּא חֲזִי, בְּכָל אַתָּר דְּלֹא אֲשַׁתְּפָחוּ דְּכַר וְנוֹקְבָא כְּחֻדָּא קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא לָא שְׁוִי מְדוּרִיָּה בְּהַהוּא אַתָּר. וּבְרַכָּאן לָא אֲשַׁתְּפָחוּ בְּמִן מְקוּם שְׁמוֹ, יֵשׁ שֵׁם יִבְשׁ שֶׁל הַכֵּל, וְשֵׁם בְּנֵי אָדָם יָפִים לְמִרְאָה, וּמִתּוֹךְ שֶׁהוּא צִיָּה, כְּשִׂינְדָעִים מְקוּם שֶׁל מְקוֹר מַיִם נוֹבְעִים, נִכְנָסִים לְשֵׁם, וְלִפְעָמִים שְׁעוּלִים מִתּוֹךְ הַמְקוּם שֶׁל הַמַּיִם וְעוּלִים לְתַבַּל הַזֶּה, וְהֵם בְּנֵי אָמוּנָה יוֹתֵר מִבְּנֵי אָדָם אַחֲרִים, וּבִינֵיהֶם דִּינִירִים טוֹבִים וְעֹשֵׂר רַב, וְזוֹרְעִים מְעַט מִתּוֹךְ הַיִּבְשׁ שֶׁל שָׁם, וְנוֹטְעִים עֲצִים וְלֹא מְצַלִּיחִים, וְתִשׁוּקָתָם לְבְנֵי אָדָם שֶׁל פֶּאֶן, וּמִכָּלֵם אֵין אוּכְלֵי לְחֵם - כְּמוֹ [ק] אֵלֵהּ שְׁפִאָן בְּתַבַּל, כְּאֵן מְעַל כָּל אֵלֵהּ תַּבַּל, וְכִתוּב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפּוּט תַּבַּל בְּצַדִּיק.

שָׁמַם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאָם, וְלֹא כְּתוּב וַיְבָרֶךְ אוֹתוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אָדָם. שְׁאִפְלוֹ אָדָם לֹא נִקְרָא אֶלֶּא זְכַר וַנִּקְבָּה כְּאַחֵר.

רבי יהודה אָמַר, מִיּוֹם שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לֹא נִמְצְאוֹת בְּרִכּוֹת בְּעוֹלָם, וְהֵם אוֹבְדוֹת בְּכָל יוֹם, שְׁכַתוּב (ישעיה נז) הַצְּדִיק אָבֵד. מַה אָבֵד? אָבֵד הַבְּרִכּוֹת שֶׁהָיוּ שׁוֹרֹת בּוֹ, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (משלי י) בְּרִכּוֹת לְרֹאשׁ צְדִיק, וְכַתוּב (ירמיה ז) אֲבָדָה הָאֱמוּנָה. כְּמוֹ זֶה כְּתוּב וַיְבָרֶךְ אֹתָם, וְכַתוּב וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים. מִשׁ"ת הַתִּיחֶסוּ כָּל דּוֹרוֹת הָעוֹלָם וְכָל אוֹתָם צְדִיקֵי אָמֶת שֶׁהָיוּ בְּעוֹלָם.

אָמַר רבי יוֹסֵי, הָאוֹתִיּוֹת הַאֲחֵרוֹנוֹת הִלְלוּ שֶׁהָיוּ בַּתּוֹרָה [לְהַמְצִיא] נִמְצְאוּ אַחֵר שֶׁעֵבֶר אָדָם עַל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כְּלָם [בְּסֵדֶר תּש"ק. וְלָבֵן קָרָא לְאוֹתוֹ הֵבֵן שְׁהוּא כְּדִמּוֹתוֹ בְּצִלְמוֹ שׁ"ת, שֶׁהֵם קוּיִם הָאוֹתִיּוֹת]. וְכַתְּשׁוּבָתוֹ [וְכַתְּשׁוּקָתוֹ] לְפָנָיו רְבוּנוֹ אַחַז בְּשָׁנֵי אֱלֹהִים, וּמֵאֵז חֲזָרוּ הָאוֹתִיּוֹת לְמַפְרָע בְּסֵדֶר תּש"ק.

וְלָבֵן קָרָא לְאוֹתוֹ בֶּן שְׁנוֹלֵד לוֹ שֶׁהוּא בְּדִמּוֹתוֹ בְּצִלְמוֹ שׁ"ת, שֶׁהֵם סִיּוּם הָאוֹתִיּוֹת. וְלֹא נִתְקַנּוּ הָאוֹתִיּוֹת עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי, וְאֵז חֲזָרוּ הָאוֹתִיּוֹת עַל תְּקוּנָם בְּיוֹם שֶׁנִּבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְהַתְּבַסֵּם הָעוֹלָם וְעָמַד עַל קִיּוּמוֹ. רַבִּי אַבָּא אָמַר, בְּיוֹם שֶׁעֵבֶר אָדָם עַל מִצְוֹת רְבוּנוֹ, רָצוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ [לְהִנָּקֵף] לְהִעָקֵר מִמְּקוֹמָם. מַה הִטְעַם? מִשּׁוּם שֶׁהֵם לֹא עָמְדוּ רַק עַל הַבְּרִית, שְׁכַתוּב (ירמיה לב) אִם לֹא בְּרִיתִי יוּמָם וְלִילָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי. וְאָדָם עֵבֶר בְּרִית, שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ו) וְהִמָּה כְּאָדָם עֵבֶר בְּרִית. וְאֵלְמָלֵא שְׁגָלוּי לְפָנָיו

אֶלֶּא בְּאֵתֵר דְּאִשְׁתַּכַּח דְּכַר וְנוֹקְבָא. דְּכַתִּיב וַיְבָרֶךְ אוֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאָם. וְלֹא כְּתוּב וַיְבָרֶךְ אוֹתוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אָדָם. דְּאִפְלוֹ אָדָם לֹא אִקְרִי אֶלֶּא דְּכַר וְנוֹקְבָא כַּחֲדָא.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מִיּוֹמָא דְּאִתְחַרַב בֵּי מִקְדְּשָׁא בְּרַכָּאן לֹא אִשְׁתַּכַּחוּ בְּעִלְמָא וְאִתְאַבְּדוּ בְּכָל יוֹמָא. דְּכַתִּיב, (ישעיה נז) הַצְּדִיק אָבֵד. מָאִי אָבֵד, אָבֵד בְּרַכָּאן דְּהוּוּ שְׁרִיין בֵּיהּ כְּמָה דְּכַתִּיב, (משלי י) בְּרִכּוֹת לְרֹאשׁ צְדִיק. וְכַתִּיב, (ירמיה ז) אֲבָדָה הָאֱמוּנָה. כְּגוֹוְנָא דָּא כְּתִיב וַיְבָרֶךְ אוֹתָם וְכַתִּיב וַיְבָרֶךְ אוֹתָם אֱלֹהִים. מִשׁ"ת אִתִּיחֶסוּ כָּל דְּרֵי עִלְמָא וְכָל אַנּוּן צְדִיקֵי קְשׁוּט דְּהוּוּ בְּעִלְמָא.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי אֵלִין אֲתוּוֹן בַּתְּרַאִין דְּהוּוּ בְּאוֹרֵייתָא (לְאִשְׁתַּכַּח) אִשְׁתַּכַּחוּ בַּתְּרַ דְּעֵבֶר אָדָם עַל אֲתוּוֹן דְּאוֹרֵייתָא כְּלֵהוּ [בְּסֵדֶר תּש"ק. וּבְגִין כִּף קָרָא לְהֵהוּא כְּרָא דְּאִיהוּ כְּדִמּוֹתוֹ (ד' טו ע"א) בְּצִלְמוֹ שׁ"ת דְּאַנּוּן קִיּוּמָא דְּאֲתוּוֹן]. וְכַתְּשׁוּבָתֵיהּ (ס"א וְכַתְּשׁוּבָתֵיהּ) לְקַמֵּי מְאָרִיָּה אַחִיד בְּאֵלִין תְּרִין. וּמִכְּדִין אֲתַהֲדְרוּ אֲתוּוֹן לְמַפְרָע בְּסֵדֶר תּש"ק.

וּבְגִין דָּא קָרָא לְהֵהוּא בְּרָא דְּאִתְלִיד לֵיהּ דְּאִיהוּ בְּדִמּוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ שׁ"ת דְּאַנּוּן סִיּוּמָא דְּאֲתוּוֹן. וְלֹא אֲתַתְּקִנוּ אֲתוּוֹן עַד דְּקִיּוּמוֹ יִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא דְּסִינַי. וּכְדִין אֲתַהֲדְרוּ אֲתוּוֹן עַל תְּקוּוּנֵיהוּ כִּיּוּמָא דְּאִתְבְּרִיאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְאִתְבַּסֵּם עִלְמָא וְקִיּוּמָא עַל קִיּוּמֵיהּ.

רַבִּי אַבָּא אָמַר יוּמָא דְּעֵבֶר אָדָם עַל פְּקוּדָא דְּמְאָרִיָּה, בְּעִיין שָׁמַיִם וָאָרֶץ (לְאִתְנַפָּא) לְאִתְעַקְרָא מֵאֲתַרֵּיהוּ. מָאִי טַעְמָא בְּגִין דְּאַנּוּן לֹא קִיּוּמוֹ אֶלֶּא עַל בְּרִית דְּכַתִּיב (ירמיה לב) אִם לֹא בְּרִיתִי יוּמָם וְלִילָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי. וְאָדָם עֵבֶר בְּרִית שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ו) וְהִמָּה

הקדוש ברוך הוא שעתידים
ישראל לעמד על הר סיני לקיים
את הברית הזאת, לא התקיים
העולם [היה]. רבי חזקיה אמר, כל
מי שמודה על חטאו, הקדוש
ברוך הוא מניח לו ומוחל לו על
חטאו.

בא ראה, כשברא הקדוש ברוך
הוא את העולם, עשה ברית זו
והעמיד עליה את העולם. מנין
לנו? שכתוב [בראשית], ברא שית.
זו הברית שהעולם עומד עליה.
שית שממנו שופעים ויוצאים
ברכות לעולם, ועליה נברא
העולם. ואדם עבר על הברית
הזו והעבירה ממקומה [ס"א מעמו].
ברית זו נרמזה באות יו"ד, אות
קטנה עקר ויסוד העולם.
כשהוליד בן, הודה על חטאו
וקרא שמו ש"ת, ולא הזכיר בו
יו"ד להיות שית, משום שעבר
עליו. ולכן הקדוש ברוך הוא
[מבא] ממנו שתל את העולם,
והתניחו כל דורות צדיקי
העולם [משת].

ובא וראה, כשעמדו ישראל על
הר סיני, נכנס בין שתי האותיות
הללו סוד הברית, ומיהו? בי"ת.
ונכנס בין שתי האותיות
שנשארו, ונתן אותה לישראל.
וכשנכנסה בי"ת, סוד הברית,
בין שתי האותיות הללו, שהם
שי"ן תי"ו, [נכנסו] ונעשו שבת,
כמו שנאמר (שמות לא) ושמרו בני
ישראל את השבת לעשות את
השבת לדרתם ברית עולם. כמו
שהיה ראשית העולם להתניחם
בהם כל דורות העולם משתי
האותיות הללו ש"ת, היו תלויים
עד שנתקן העולם כראוי ונכנס
ביניהם הברית הקדוש, ונתקן
בשלמות ונעשה שב"ת.

כאדם עברו ברית. ואלמלא דגלי קמי קדשא
ברוך הוא דזמינין ישראל לקיימא על טורא
דסיני לקיימא האי ברית, לא אתקיים עלמא
(ד"ז). רבי חזקיה אמר כל מאן דאודי על
חטאיה, קדשא ברוך הוא שביק ליה ומחיל
על חוביה.

הא חזי, פד ברא קדשא ברוך הוא עלמא,
עבד האי ברית וקיימא עליה עלמא.
מנלן דכתיב (בראשית) ברא שית, דא ברית
דעלמא קיימא עליה. שית דמניה נגידין
ונפקא ברכאן לעלמא ועליה אתברי עלמא.
ואדם עבר על האי ברית ואעבר ליה מאתריה
(ס"א מעמיה).

האי ברית אתרמינת באת יו"ד את זעירא
עקרא ויסודא דעלמא. פד אוליד בר,
אודי על חטאו וקרא שמייה ש"ת. ולא אדפר
ביה יו"ד למיהוי שית, בגין דעבר עליה.
ובגין כך קדשא ברוך הוא (מהקא) מיניה
אשתיל עלמא ואתניחו כל דרי זכאה
דעלמא (משת).

והא חזי, פד קיימו ישראל על טורא דסיני,
עאל בין תרין אתוון אלין רזא דברית.
ומאן איהו בי"ת. ועאל בין תרין אתוון
דאשתארו ויהיב ליה לישראל. וכד עאל
בי"ת רזא דברית בין תרין אתוון אלין דאנון
שי"ן תי"ו (עאלו) ואתעבידו שב"ת. כמה דאת
אמר, (שמות לא) ושמרו בני ישראל את השבת
לעשות את השבת לדורותם ברית עולם.
כמא דהוה שירותא דעלמא לאתניחא בהו
כל דרי עלמא מאלין תרין אתוון ש"ת הו
תליין עד דאשתכלל עלמא כדקא יאות ועאל
בינייהו ברית קדישא ואשתכלל בשלימו
ואתעבידו שב"ת.

אמר רבי יוסי אלין תריין אתון אשתכללו באת בי"ת וכד אתהדר אתון למפרע מן יומא דאתייליד שת אהדרו אתון בכל דרא ודרא עד דמטי ישראל לטורא דסיני ואתתקנו.

אמר רבי יהודה, לתתא אתהדרו. ובכל דרא ודרא הוה גפיה עלמא באתון ולא מתישבין בדוכתייהו. כד אתייהבת אורייתא לישראל אתתקן כלא (נ"א אתון בלהו אתתקנו) רבי אלעזר אומר ביומי אנוש הוה חפימין בני נשא בחכמה דחרשין וקוסמין ובחכמתא למעצר לחילי דשמיא. ולא הוה בר נש מיומא דנפק אדם מגנתא דעדן ואפיק עמיה חכמתא דטרפי אילנא דאשתדל בה. דהא אדם ואתתיה ואנון דנפקו מגניה עד דאתא אנוש, שביקו לה.

בר אתא אנוש חמא לון וקמא חכמתהון משניין (ס"א משניין) עלאין. ואשתדלו בהון ועבדין (ג) עבידתין וחרשין וקוסמין ואוליפו מנהון עד דאתפשטת ההיא חכמתא בדרא דמבול. וכלהו הוה עבדי עבידתיהו לאבאשא.

והו מתתקפי לגבי נח באנון חכמתן. ואמרי דלא יכיל דינא דעלמא לאשראה עלייהו, דהא אנון עבדי חכמתא לדחייא לכל אנון מארי דדינא. ומאנוש שריאו פלהו לאשתדלא באלין חכמתן דהא הוא דכתיב אז הוהחל לקרא בשם יי.

רבי יצחק אמר כל אנון זכאין דהו בהו לבתר בההוא דרא, פלהו הו משתדלי למחאה בהו (נ"א בגין דלא אתעגשו עליהו) כמו ירד מתושלח וחנוך. ולא יכילו. עד דאתפשטו חייבין מרדי במאריהון המורדים ברבונם, ואמר (איוב כא)

אמר רבי יהודה לתתא אתהדרו. ובכל דרא ודרא הוה גפיה עלמא באתון ולא מתישבין בדוכתייהו. כד אתייהבת אורייתא לישראל אתתקן כלא (נ"א אתון בלהו אתתקנו) רבי אלעזר אומר ביומי אנוש הוה חפימין בני נשא בחכמה דחרשין וקוסמין ובחכמתא למעצר לחילי דשמיא. ולא הוה בר נש מיומא דנפק אדם מגנתא דעדן ואפיק עמיה חכמתא דטרפי אילנא דאשתדל בה. דהא אדם ואתתיה ואנון דנפקו מגניה עד דאתא אנוש, שביקו לה.

בר אתא אנוש חמא לון וקמא חכמתהון משניין (ס"א משניין) עלאין. ואשתדלו בהון ועבדין (ג) עבידתין וחרשין וקוסמין ואוליפו מנהון עד דאתפשטת ההיא חכמתא בדרא דמבול. וכלהו הוה עבדי עבידתיהו לאבאשא.

והו מתתקפי לגבי נח באנון חכמתן. ואמרי דלא יכיל דינא דעלמא לאשראה עלייהו, דהא אנון עבדי חכמתא לדחייא לכל אנון מארי דדינא. ומאנוש שריאו פלהו לאשתדלא באלין חכמתן דהא הוא דכתיב אז הוהחל לקרא בשם יי.

רבי יצחק אמר כל אנון זכאין דהו בהו לבתר בההוא דרא, פלהו הו משתדלי למחאה בהו (נ"א בגין דלא אתעגשו עליהו) כמו ירד מתושלח וחנוך. ולא יכילו. עד דאתפשטו חייבין מרדי במאריהון

המורדים ברבונם, ואמר (איוב כא)

וְאָמַרְי (איוב כא) מַה שְׂדֵי כִי נַעֲבֹדְנּוּ.

וְכִי הָאִי טַפְשׁוּתָא הוּוּ קָא אָמַרְי. אֶלְא בְּגִין דְּהוּוּ יָדְעֵי כֹּל אַנּוּן חֲכֻמָּתָן וְכִלְהוּ מִמָּנָן דְּעֵלְמָא דְּאֵתְפַקְדָּן עֲלֵיהוּ וְהוּוּ מְרַחֵץ בְּהוּ. עַד דְּאָתִיב קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵלְמָא כְּדָקָא הָהּ. דְּהָא (דף נו ע"ב) בְּקִדְמִיתָא הָהּ מִים בְּמִים. וְלִבְתַּר אָתִיב לִיהּ לְעֵלְמָא כְּדִקְדַּמִּיתָא. וְלֹא אֶתְחַרִּיב מִכְּלָא. דְּהָא בְּרַחֲמִין אֲשַׁגַּח עֲלֵיהוּ. דְּכָתִיב, (תהלים כט) יְיָ לַמְּבּוּל יִשָּׁב. וְלֹא כָּתִיב אֱלֹהִים.

בְּיוֹמוּי דְּאָנוּשׁ אָפְלוּ יְנוּקֵי דְּהָהוּא (י"מא) דְּרָא כִּלְהוּ הוּוּ מִשְׁגָּחָן בְּחֲכֻמָּתָן עֲלֵאִין וְהוּי מְסַתְּפָלָן בְּהוּ. אָמַר רַבִּי יִיסָא אִי הָכִי טַפְשִׁין הוּוּ דְּלֹא הוּוּ יָדְעִין דְּזַמִּין קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִיִּתְאַה עֲלֵיהוּ מִי טוֹפְנָא וַיִּמּוּתוּן בְּהוּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק מְנַדַּע יָדְעֵי. אָבֵל אֶחֱידוּ טַפְשׁוּתָא בְּלַבֵּייהוּ. דְּאֵנּוּן הוּוּ יָדְעֵי הָהוּא מְלֹאכָא דְּמִמְנָא עַל אֲשָׁא וְהָהוּא דְּמִמְנָא עַל מִזָּא וְהוּוּ יָדְעִין לְמַעְצֵר לּוֹן דְּלֹא יִכְלִין לְמַעְבַּד דִּינָא עֲלֵיהוּ. וְאֵנּוּן לֹא הוּוּ יָדְעֵי דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁלִיט עַל אַרְעָא וּמַגִּינָה יִיתֵי דִּינָא עַל עֵלְמָא. (דף נו ע"ב)

אֶלְא הוּוּ חֲמָאן דְּעֵלְמָא אֶתְפַּקְדַּ בִּידָא דְּאֵנּוּן מִמָּנָן וּבְהוּ כֹּל מְלֵי עֵלְמָא. וּבְגִינֵי כֹּךְ לֹא הוּוּ מְסַתְּפָלָן בֵּיהּ בְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלֹא מִשְׁגִּיחִין בְּעֵבִידְתֵיהּ. עַד דְּאַרְעָא אֶתְחַבְּלַת. וְרוּחַ קִדְשָׁא אֶכְרִיז בְּכֹל יוֹמָא וְאָמַר (תהלים קד) יִתְמוּ חֲטָאִים מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם. וְאוּרִיךְ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לּוֹן כֹּל הָהוּא זְמַנָּא דְּאֵנּוּן זְכָאִין יֵרַד וּמִתּוּשְׁלַח וְחֲנוּף קִיִּמִין בְּעֵלְמָא. כִּיּוֹן דְּאֶסְתַּלְקוּ מִעֵלְמָא, כְּדִין אֲנַחֲתִיב קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּינָא עֲלֵיהוּ וְאֶתְאַבִּידוּ

מַה שְׂדֵי כִי נַעֲבֹדְנּוּ. וְכִי הִטְפְּשׁוּת הַזֶּה הֵם הָיוּ אוֹמְרִים? אֶלְא מִשׁוּם שְׁהִיוּ יוֹדְעִים כֹּל אוֹתָם הַחֲכָמוֹת וְכֹל אוֹתָם הַמְּמַנִּים שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהִפְקִדוּ עֲלֵיהֶם וְהִיוּ סוֹמְכִים עֲלֵיהֶם, עַד שֶׁהִשִּׁיב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם כְּשֶׁהִיָּה. שְׁהָרִי בְּתַחֲלָה הִיָּה מִים בְּמִים, אַחֵר כִּף הִשִּׁיב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם כְּבַתְחִלָּה, וְלֹא נִחְרַב מִהֶכֶל, שְׁהָרִי בְּרַחֲמִים הִשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם, שְׁפָתוֹב (תהלים כט) ה' לַמְּבּוּל יִשָּׁב, וְלֹא כְּתוּב אֱלֹהִים. בְּיַמֵּי אָנוּשׁ אָפְלוּ תִּינוּקוֹת שֶׁל אוֹתוֹ [ימים] הַדּוֹר הָיוּ מִשְׁגִּיחִים בְּחֲכָמוֹת עֲלִיוֹנוֹת וְהִיוּ מְסַתְּפָלִים בָּהֶם. אָמַר רַבִּי יִיסָא, אִם כֹּךְ, טַפְשִׁים הָיוּ שְׁלֹא הָיוּ יוֹדְעִים שְׁעֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִבְיֵא עֲלֵיהֶם מִי מִבּוּל וַיִּמּוּתוּ בָּהֶם? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, יָדוּעַ הָיוּ יוֹדְעִים, אָבֵל אֶחָזוּ טַפְשׁוּת בְּלִבָּם. שֶׁהֵם הָיוּ יוֹדְעִים אוֹתוֹ מִלֶּאדָּה הַמְּמַנָּה עַל אֵשׁ וְאוֹתוֹ הַמְּמַנָּה עַל הַמַּיִם, וְהִיוּ יוֹדְעִים לְעַצֵּר אוֹתָם שְׁלֹא יִיכָלוּ לְעַשׂוֹת דִּין עֲלֵיהֶם. וְהֵם לֹא הָיוּ יוֹדְעִים שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט עַל הָאָרֶץ וּמַמְנֵוּ יָבֵא דִּין עַל הָעוֹלָם?.

אֶלְא הָיוּ רוֹאִים שֶׁהָעוֹלָם הִפְקַד בְּיַד אוֹתָם מְמַנִּים, וּבָהֶם כֹּל דְּבָרֵי הָעוֹלָם, וְלִכְּן לֹא הָיוּ מְסַתְּפָלִים בְּקִדְשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְלֹא מִשְׁגִּיחִים בְּמַעֲשָׂיו עַד שֶׁהָאָרֶץ נִשְׁחַתָּה. וְרוּחַ הַקְּדוֹשׁ מְכַרְיָהּ בְּכֹל יוֹם וְאוֹמְרַת: יִתְמוּ חֲטָאִים מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָאָרֶץ לָהֶם כֹּל אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁאוֹתָם צְדִיקִים, יֵרַד וּמִתּוּשְׁלַח וְחֲנוּף, קִיִּמִים בְּעוֹלָם. כִּיּוֹן שֶׁהִסְתַּלְקוּ מִהָעוֹלָם, אִזּוֹ הוֹרִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

כָּמָא דְאַתָּא אָמַר, (בראשית ז) **וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ:**
וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת הָאֱלֹהִים וַאֲיַנְנוּ כִּי לָקַח
אוֹתוֹ אֱלֹהִים. רַבִּי יוֹסִי פָתַח (שיר השירים

א) עַד שֶׁהִמְלִיךְ בְּמִסְבוֹ נִרְדִּי נִתֵּן רִיחוֹ. הָאִי
קָרָא אֶתְמָר. אָבֵל תָּא חֲזִי, כְּפֹךְ אֲרַחוּי דְקַדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא. בְּשַׁעְתָּא דְבַר נֶשׁ אֶתְדַבֵּק בֵּיהּ
וְהוּא אֲשֵׁרֵי דִיּוּרִיָּה עָלֶיהָ. וַיִּדַע דְּלִבְתֵּר יוֹמִין
יִסְרַח. אַקְדִּים וְלָקִיט רִיחֵיהּ טַב מִנִּיהּ וְסָלִיק
לִיהּ מִעֲלָמָא.

הָדָא הוּא דְכִתְיִב עַד שֶׁהִמְלִיךְ בְּמִסְבוֹ נִרְדִּי
נִתֵּן רִיחוֹ. עַד שֶׁהִמְלִיךְ דָּא קַדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא. בְּמִסְבוֹ דָּא הֵהוּא פִּר נֶשׁ דְּאֶתְדַבֵּק בֵּיהּ
וְאֲזִיל בְּאֲרַחוּי. נִרְדִּי נִתֵּן רִיחוֹ, אֲנֹנִן עוֹבְדֵין
טְבִין דְּבִיהּ דְּבִגְיִנְהוּן יִסְתַּלֵּק מִעֲלָמָא עַד דְּלָא
מָטָא זְמַנִּיהּ.

וְעַל דָּא הָוָה שְׁלֵמָה מְלָכָא אָמַר (קהלת ח) **יֵשׁ**
הֶבֶל אֲשֶׁר נֶעֱשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ
צַדִּיקִים וְגו'. יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם
כְּמַעֲשֵׂה הִרְשָׁעִים, כְּמָה דְּאוּקִימְנָא דְּבִגִּין
דְּעוֹבְדֵיהוּן טְבִין קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סָלִיק לוֹן
מִעֲלָמָא (כְּגִין דְּלָא יִסְרַחוּ (חֲיוּ). וּמִנּוּ רַחֲמֵימוֹתָא כְּהוּ מְסַלֵּק לְהוּן) **עַד**
לָא מָטָא זְמַנִּיָּהּ. וְעַבִּיד בְּהוּן דִּינִין. וַיֵּשׁ
רְשָׁעִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים
דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרִיךְ לוֹן יוֹמִין וְאוֹרִיךְ
רוּגְזִיָּה בְּהוּ. וְכֹל דָּא כְּמָה דְּאֶתְמָר. אֲלִין בְּגִין
דְּלָא יִסְרַחוּן. וְאֲלִין בְּגִין דְּלֵהֲדֵרוּ לְגַבִּיָּהּ. אוּ
בְּגִין דִּיפּוּק מַנִּיָּהּ בְּנִין דִּימְעָלִי.

תָּא חֲזִי, חֲנוּךְ זִפְאָה הָוָה. וְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
חָמָא לִיהּ דִּיִּסְרַח לְבָתֵּר. וְלָקִיט לִיהּ עַד

לָא יִסְרַח. הָדָא הוּא דְכִתְיִב, (שיר השירים ו)
וְלָלָקוּט שׁוֹשְׁנִים. בְּגִין דִּיִּהְבִי רִיחָא טַב לָקִיט

יְקַלְקֵל. זְהוּ שְׁפָתוֹב (שיר ו) **וְלָלָקֵט שׁוֹשְׁנִים. מִשׁוּם שְׁנוּתָנִים רִיחַ טוֹב, לֹקַח אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ**
הוּא בְּטָרַם יְקַלְקְלוּ. וַאֲיַנְנוּ כִּי לָקַח אֶתוֹ אֱלֹהִים. וַאֲיַנְנוּ - לְהָאֲרִיךְ יָמִים כְּשֶׁאֵר בְּנֵי אָדָם שְׁהִיוּ

הוּא דִּין עָלֵיהֶם וְנֶאֱבְדוּ, כְּמוֹ
שְׁנֵאמַר (בראשית ז) **וַיִּמְחוּ מִן**
הָאָרֶץ.

וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת הָאֱלֹהִים
וַאֲיַנְנוּ כִּי לָקַח אֶתוֹ אֱלֹהִים. רַבִּי
יוֹסִי פָתַח, (שיר א) **עַד שֶׁהִמְלִיךְ**
בְּמִסְבוֹ נִרְדִּי נִתֵּן רִיחוֹ. פְּסוּק זֶה
נֶאמַר. אָבֵל בֵּא רָאָה, כְּפֹךְ דְּרָכּוֹ
שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - בְּשַׁעְתָּה
שְׁכַן אָדָם נִדְבָק בּוֹ וְהוּא מְשַׁרְה
דִּיּוּרוֹ עָלָיו וַיִּוְדַע שְׁאֲחַר יָמִים
הוּא יִסְרַח, מְקַדִּים וְלוֹקֵט רִיחוֹ
הַטּוֹב מִמֶּנּוּ וּמְסַלֵּק אוֹתוֹ
מִהָעוֹלָם.

זְהוּ שְׁפָתוֹב עַד שֶׁהִמְלִיךְ בְּמִסְבוֹ
נִרְדִּי נִתֵּן רִיחוֹ. עַד שֶׁהִמְלִיךְ - זֶה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. בְּמִסְבוֹ - זֶה
אוֹתוֹ בֵּן אָדָם שְׁנִדְבָק בּוֹ וְהוֹלֵךְ
בְּדַרְכּוֹ. נִרְדִּי נִתֵּן רִיחוֹ - אוֹתָם
מַעֲשִׂים טוֹבִים שְׁבוּ שְׁבַגְלָלִם
יִסְתַּלֵּק מִהָעוֹלָם בְּטָרַם הַגִּיעַ
זְמַנּוֹ.

וְעַל זֶה הִנֵּה שְׁלֵמָה הִמְלִיךְ אוֹמַר
(קהלת ח) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נֶעֱשָׂה עַל
הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים וְגו'. יֵשׁ
צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם
כְּמַעֲשֵׂה הִרְשָׁעִים - כְּמוֹ
שְׁבַאֲרֵנוּ, שְׁבִשְׁבִיל מַעֲשִׂים
טוֹבִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסַלֵּקֵם
מִהָעוֹלָם [כְּדִי שְׁלֵא יִתְקַלְקְלוּ (חֲיוּ), וּמִתּוֹךְ
אֲהַבְתּוּ בְּהֵם מְסַלֵּק אוֹתָם] **בְּטָרַם הַגִּיעַ**
זְמַנָּם, וְעוֹשֶׂה בְּהֵם דִּינִים. וַיֵּשׁ
רְשָׁעִים שְׁמַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה
הַצַּדִּיקִים - שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מְאָרִיךְ לָהֶם יָמִים וּמְאָרִיךְ בְּהֵם
אֶת רְגֹזוֹ, וְכֹל זֶה כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאֵר.
אֵלֶּה בְּשִׁבְלֵי שְׁלֵא יִתְקַלְקְלוּ,
וְאֵלֶּה כְּדִי שְׁיִחְזְרוּ אֵלָיו, אוּ כְּדִי
שְׁיִצְאוּ מֵהֶם בְּנִים מִעֲלִים.

בֵּא רָאָה, חֲנוּךְ הִנֵּה צַדִּיק,
וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רָאָה שְׁאֲחַר
כְּפֹךְ יְקַלְקֵל, וְלָקַח אוֹתוֹ בְּטָרַם
יְקַלְקֵל. זְהוּ שְׁפָתוֹב (שיר ו) וְלָלָקֵט שׁוֹשְׁנִים. מִשׁוּם שְׁנוּתָנִים רִיחַ טוֹב, לֹקַח אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּטָרַם יְקַלְקְלוּ. וַאֲיַנְנוּ כִּי לָקַח אֶתוֹ אֱלֹהִים. וַאֲיַנְנוּ - לְהָאֲרִיךְ יָמִים כְּשֶׁאֵר בְּנֵי אָדָם שְׁהִיוּ

מְאֲרִיכִים יָמִים. מֶה הַטַּעַם? פִּי לָקַח אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּטָרֵם הַגִּיעַ זְמַנּוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָטְלוֹ אֶת חֲנוּךְ וְהַעֲלָהוּ לְשָׁמַי מְרוֹמִים, וּמָסַר בְּיָדוֹ כֹּל הַגְּזוּזִים הַעֲלִיּוֹנִים וְחֻמְשָׁה וְאַרְבָּעִים מִפְּתוּחוֹת סְתָרִים חֻקוּקִים שְׁבָהֶם מִשְׁתַּמְשִׁים מְלֹאכִים עֲלִיּוֹנִים, וְכֹלֶם נִמְסְרוּ בְּיָדוֹ, וְהָרִי בְּאֲרֹנוֹ.

וַיֵּרָא ה' פִּי רִבְהָ רַעַת הָאָדָם בְּאֶרֶץ וְכָל יֵצֵר מַחְשֵׁבֶת לְבוֹ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים ה) פִּי לֹא אֶל חֶפֶץ רָשָׁע אֶתָּה לֹא יִגְדֹךָ רַע. פְּסוּק זֶה נֶאֱמַר וּבִאֲרֹנוֹהוּ. אָבֵל בֹּא רֵא, מִי שֶׁנִּדְבַק בְּיֵצֵר הָרַע וְנִמְשָׁךְ אַחֲרָיו, יִטְמָא הוּא וְיִטְמָאוּ אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

כִּי רִבְהָ רַעַת הָאָדָם - כֹּל הַרְעוֹת הַיּוֹ עוֹשִׂים, וְלֹא נִשְׁלַם חֻטְאֵם עַד שֶׁהָיוּ שׁוֹפְכִים דָּמִים לְחִנָּם עַל הָאֶרֶץ. וּמִי הֵם שֶׁהָיוּ מִשְׁחִיתִים דְּרָפָם עַל הָאֶרֶץ? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב רַק רַע כָּל הַיּוֹם. כְּתוּב פֶּאֶן רַק רַע, וְכָתוּב שָׁם (לֹא יִגְדֹךָ רַע, וְכַתוּב) [בראשית לח] וַיְהִי עַר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינָי ה'.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וְכִי רַע אֵינוֹ רָשָׁע? אָמַר לוֹ, לֹא. רָשָׁע - אֶפְלוּ הָרִים יָדוּ עַל חֲבֵרוֹ, אֵף עַל גֵּב שְׂלֵא עָשָׂה לוֹ דְּבַר, נִקְרָא רָשָׁע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ב) וַיֹּאמֶר לְרָשָׁע לְמָה תִּפְהָ רַעַף. הַפִּית לֹא כְּתוּב, אֶלָּא תִּפְהָ.

אָבֵר רַע לֹא נִקְרָא אֶלָּא מִי שֶׁמִּשְׁחִית דְּרָכוֹ וּמִטְמָא עֲצָמוֹ וּמִטְמָא אֶת הָאֶרֶץ, וְנוֹתֵן כַּח וְחֹזֵק לְרוּחַ הַטְּמָאָה שֶׁנִּקְרָאת רַע, שֶׁכְּתוּב רַק רַע כָּל הַיּוֹם. וְלֹא נִכְנַס בְּפִלְטְרִין וְלֹא רוֹאֵה פְּנֵי

חֵילָא וְתוֹקְפָא לְרוּחַ מְסֻאָבָא דְאֶקְרִי רַע דְכְּתִיב רַק רַע כָּל הַיּוֹם. וְלֹא עָאֵל

לוֹן קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא עַד לֹא יִסְרְחוּ. וְאֵינְנוּ פִי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים. וְאֵינְנוּ, לְאֶרְכָּא יוֹמִין כְּשֶׁאֵר בְּנֵי נִשְׂא דְהוּוּ אוֹרְכֵי יוֹמִין. מָאִי טַעְמָא בְּגִין דְלָקַח לִיהַ קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא עַד לֹא מְטִי זְמַנִּיהַ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר חֲנוּךְ נָטִיל לִיהַ קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא מֵאֲרַעָא וְאַסְקִיהַ לְשָׁמַי מְרוֹמִים וְאַמְסַר בְּיָדֵיהַ כֹּל גְּזוּזֵי עֲלָאִין וְחֻמְשָׁה וְאַרְבָּעִין מִפְּתוּחַן סְתָרֵי גְלִיפִין דְּבַהּוּ מִשְׁתַּמְשִׁי מְלֹאכֵי עֲלָאִי וְכֹלְהוּ אֶתְמַסְרוּ בְּיָדֵיהַ. וְהָא אוֹקִימָנָא:

וַיֵּרָא יי פִּי רִבְהָ רַעַת הָאָדָם בְּאֶרֶץ וְכָל יֵצֵר מַחְשֵׁבוֹת לְבוֹ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח (תהלים ה)

פִּי לֹא אֶל חֶפֶץ רָשָׁע אֶתָּה לֹא יִגְדֹךָ רַע. הָאִי קָרָא אֶתְמַר וְאוֹקִימוּהַ. אָבֵל תָּא חֲזִי, מָאֵן דְאֶתְדַבֵּק בְּיֵצֵר הָרַע וְאֶתְמַשִּׁיךְ אֶבְתְּרִיהַ וְיִסְתַּאֵב הוּא וְיִסְאָבוּן לִיהַ כְּמָה דְאֶתְמַר.

כִּי רִבְהָ רַעַת הָאָדָם, כֹּל בִּישׁוּן הוּוּ עֲבָדִי, וְלֹא אֲשַׁתְּלִים חוֹבִיֵּיהוּ עַד דְּהוּוּ אוֹשְׁדִין דְּמִין לְמַגְנָא עַל אֲרַעָא. וּמָאֵן אֲנוּן דְּהוּוּ מְחַבְּלִין אֲרַחֲיֵיהוּ עַל אֲרַעָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב רַק רַע כָּל הַיּוֹם. פְּתִיב הֵכָא רַק רַע (דף נ ע"א) וְכְּתִיב הָתָם (לֹא יִגְדֹךָ רַע, וְכְּתִיב) (בראשית לח) וַיְהִי עַר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינָי יי.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי וְכִי רַע לֹא אִיהוּ רָשָׁע. אָמַר לִיהַ, לֹא. רָשָׁע אֶפְלוּ אָרִים יְדִיהַ לְגַבִּי חֲבֵרִיהַ, אֵף עַל גֵּב דְלֹא עֲבִיד לִיהַ מִיְדֵי אֶקְרִי רָשָׁע. כְּמָה דְכְּתִיב, (שְׁמוֹת ב) וַיֹּאמֶר לְרָשָׁע לְמָה תִּפְהָ רַעַף. הַפִּית לֹא כְּתִיב אֶלָּא תִּפְהָ.

אָבֵר רַע לֹא אֶקְרִי אֶלָּא מָאֵן דְּמְחַבֵּל אֲרַחֲיָה וְסָאִיב גְּרַמִּיהַ וְסָאִיב אֲרַעָא וְיְהִיב

חֵילָא וְתוֹקְפָא לְרוּחַ מְסֻאָבָא דְאֶקְרִי רַע דְכְּתִיב רַק רַע כָּל הַיּוֹם. וְלֹא עָאֵל

שְׂכִינָה, מְשׁוּם שְׁבִיזָה מְסַתְּלָקָת
שְׂכִינָה מִן הָעוֹלָם.

וּבְנִינָן לָנוּ? מִיֶּעֱקֹב. שְׁפִשְׁהֶסְתְּלָקָה
מִמֶּנּוּ שְׂכִינָה, חָשַׁב שֵׁישׁ פְּסוּל
בְּבָנָיו שְׁבַגְלָלֵם הִתְחַזְּקָה בְּעוֹלָם
רוּחַ הַטְּמָאָה וְנִגְרַע הָאֵוֶר מֵהַלְבָּנָה
וּפְגָם אוֹתָהּ. וְאִם תֹּאמַר לְמָה?
מְשׁוּם זֶה מְטַמֵּא אֶת הַמְּקַדָּשׁ
וְהִסְתְּלָקָה שְׂכִינָה מֵעַל יַעֲקֹב. כָּל
שְׁפָן אוֹתוֹ שְׁמַטְמָא דְרַכּוּ וּמְטַמֵּא
עַצְמוֹ שֶׁהוּא מְחֻזַּק אֶת רוּחַ
הַטְּמָאָה, וְלָכֵן כְּשֶׁנִּטְמָא נִקְרָא רַע.
בֹּא רֵא, כְּשֶׁבָּן אָדָם נִטְמָא, לֹא
נִפְקֵד מִן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְטוֹב,
וּבְכָל פַּעַם נִפְקֵד מֵאוֹתוֹ שְׁנִקְרָא
רַע לְרַע. זְהוּ שְׁכָתוּב (משלי יט) וְשִׁבְעַ
לִינִן בַּל יִפְקֵד רַע. כְּשֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ
יִשְׂרָאֵל, אִזּוּ בַל יִפְקֵד רַע. וְעַל זֶה
כְּתוּב רַק רַע כָּל הַיּוֹם, וְכְתוּב לֹא
יִגְרַךְ רַע. וְזֶה נִקְרָא רַע וְלֹא נִקְרָא
רְשָׁע. וְכְתוּב (תהלים כג) גַּם כִּי אֶלֶף
בְּגִיָּא צִלְמוֹת לֹא אֵירַע רַע כִּי אֶתָּה
עֲמָדִי.

וַיִּנְחָם ה' כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בְּאָרֶץ
וַיִּתְעַצֵּב אֵל לְבוֹ. רַבִּי יוֹסִי פְתַח,
(ישעיה ה) הוּי מוֹשְׁכֵי הָעוֹן בְּחַבְלֵי
הַשְּׂוֹא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חֲטָאָה. הוּי
מוֹשְׁכֵי הָעוֹן - אֵלוֹ בְּנֵי אָדָם
שְׁחוּטָאִים לְפָנֵי רַבּוֹנָם בְּכָל יוֹם,
וְנִדְמִים בְּעִינֵיהֶם אוֹתָם חֲטָאִים
שֶׁהֵם כְּחַבְלֵי הַשְּׂוֹא, וְחוֹשְׁבִים
שְׂאוֹתוֹ מַעֲשֵׂה שְׁעֵשׂוֹ וְאוֹתוֹ חֲטָא
שְׁעֵשׂוֹ שְׂאִינוֹ כְּלוּם, וְלֹא מִשְׁגִּיחַ
בְּהֵם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד
שְׁעוֹשִׂים אֶת אוֹתוֹ חֲטָא חֲזַק
וְגָדוֹל כְּעֲבוֹת הָעֲגָלָה, שֶׁהוּא חֲזַק
שֶׁלֹּא יוּכַל לְהִתְפַּלּוֹת.

וּבֹא וּרְאֵה, כְּשֶׁעוֹשֵׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא דִּין בְּרִשְׁעֵי הָעוֹלָם, אֲף עַל גַּב
שֶׁהֵם חֲטָאוּ לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא וְהִרְגִּיזוּ אוֹתוֹ כָּל יוֹם, אֵינוֹ
רוֹצֵה לְאִבֵּד אוֹתָם מִהָעוֹלָם.

בְּפִלְטָרִין וְלֹא חָמֵי אִפִּי שְׂכִינָתָא. בְּגִין
דְּבַהֲאֵי אֶסְתְּלַק שְׂכִינָתָא מֵעֲלָמָא.

מִנְרָן מִיֶּעֱקֹב. דְּכִד אֶסְתְּלַק שְׂכִינָתָא מִגִּיהַ
חָשִׁיב דְּבִכְנוּהֵי הָוָה פִּיסוּל דְּבִגְיָנִיָּהּ
אֶתְתַּקַּף בְּעֲלָמָא רוּחָא מְסֻאָבָא וְגַרַע נְהוּרָא
מִן סִיְהָרָא וּפְגָמִים לָהּ. וְאִי תִימָא אִמָּאֵי. בְּגִין
דְּדָא סָאִיב מְקַדָּשָׁא וְאֶסְתְּלַקָת שְׂכִינָתָא
מֵעֲלוֹי דְיַעֲקֹב. כָּל שְׁפָן הֵהוּא דְמְסֻאָב
אֶרְחִיָּה וְסָאִיב גְּרַמִּיָּה דֵּהוּא אֶתְקִיף לִיה
לְרוּחָא מְסֻאָבָא. וּבְגִין כֹּף כַּד אֶסְתְּאָב אֶקְרִי
רַע.

הָא חֲזִי, כַּד בַּר נָשׁ אֶסְתְּאָב לָא יִתְפַּקֵּד
מֵעַם קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְטַב. וּבְכָל
זְמַנָּא אֶתְפַּקִּיד מִהֵהוּא דְאֶתְקְרִי רַע לְבִישׁ.
הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (משלי יט) וְשִׁבְעַ לִינִן בַּל
יִפְקֵד רַע, כַּד אֲזִיל בְּאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל, כְּדִין בַּל
יִפְקֵד רַע. וְעַל דָּא כְּתִיב רַק רַע כָּל הַיּוֹם.
וְכְּתִיב לֹא יִגְוֹרֵךְ רַע. וְדָא אֶקְרִי רַע וְלֹא
אֶקְרִי רְשָׁע. וְכְּתִיב (תהלים כג) גַּם כִּי אֶלֶף בְּגִיָּא
צִלְמוֹת לֹא אֵירָא רַע כִּי אֶתָּה עֲמָדִי:

וַיִּנְחָם יי כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בְּאָרֶץ וַיִּתְעַצֵּב
אֵל לְבוֹ. רַבִּי יוֹסִי פְתַח (ישעיה ה) הוּי
מוֹשְׁכֵי הָעוֹן בְּחַבְלֵי הַשְּׂוֹא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה
חֲטָאָה. הוּי מוֹשְׁכֵי הָעוֹן אֵלִין בְּנֵי נְשָׂא
דְּחֲטָאָן קָמֵי מְאֲרִיָּהוֹן בְּכָל יוֹמָא, וְאֶתְדַמְּן
בְּעִינֵיהֶוּ אֲנּוּן חוּבִין דְּאֲנּוּן כְּחַבְלֵי הַשְּׂוֹא.
וְחָשְׁבִין דֵּהֵוּא עוֹבְדָא דְעִבְדִּין וְהֵוּא חוּבָא
דְעִבְדִּין דְלָאוּ אִיהוּ כְּלוּם וְלֹא אֲשַׁגַּח בְּהוּ
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. עַד דְעִבְדִּין לֵהֵוּא חוּבָא
תְּקִיף וְרַבִּי כַעֲבוֹת הָעֲגָלָה דֵּאִיהוּ תְּקִיף דְלָא
יְכִיל לְאַשְׁתַּצָּאָה.

וְתֵא חֲזִי כַּד עֲבִיד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִינָא
בְּחִיבֵי עֲלָמָא, אֲף עַל גַּב דְּאֲנּוּן חֲטָאָן קָמֵי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא

בְּחִיבֵי עֲלָמָא, אֲף עַל גַּב דְּאֲנּוּן חֲטָאָן קָמֵי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא

וּכְשֶׁמִשְׁגִּיחַ בְּמַעֲשֵׂיהֶם, מִתְנַחֵם
עֲלֵיהֶם עַל שֶׁהֵם מַעֲשֵׂי יָדָיו
וּמְאַרְיָךְ לָהֶם בְּעוֹלָם.

וּבְנֵי־רָר שֶׁהֵם מַעֲשֵׂי יָדָיו, נוֹטֵל
נַחֲמָה וּמִתְנַחֵם עֲלֵיהֶם וְחָס
עֲלֵיהֶם. וּכְשֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת בָּהֶם
דִּין, כְּבִיכּוֹל הוּא עֲצוּב [ד"א שְׁמֹחוֹת
לֹא יִגְבּוּ לִפְנֵי]. שְׁכִינַן שֶׁהֵם מַעֲשֵׂי
יָדָיו, הוּא עֲצוּב עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (דְּנִיאֵל ו') וּשְׁמֹחוֹת לֹא
הַכְּנִיס לִפְנָיו.

כְּתוּב [ס"א וְהָרִי כְּתוּב] (תהלים צו) הוֹד
וְהָרִי לִפְנָיו עַז וְחֲדוּהָ בְּמִקְוָמוֹ.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בֹּא רֵא, וַיִּתְעַצֵּב
אֵל לְבוֹ כְּתוּב. הוּא הִתְעַצֵּב אֵל
לְבוֹ וְלֹא לְמִקּוֹם אַחֵר. לְבוֹ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל-א ב) כַּאֲשֶׁר בִּלְכַבִּי
וּבְנַפְשִׁי יַעֲשֶׂה. רַבִּי יִצְחָק אָמַר,
וַיִּנָּחֵם ה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת לב)
וַיִּנָּחֵם ה' עַל הַרְעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר
לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ. רַבִּי יִיסָא אָמַר
לְטוֹב. רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר לְרַע. רַבִּי
יִיסָא אָמַר לְטוֹב, כְּמוֹ שֶׁנֶּתְבָאָר
שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְנַחֵם עַל
אוֹתָם מַעֲשֵׂי יָדָיו וְחָס עֲלֵיהֶם.
וַיִּתְעַצֵּב, מִשּׁוּם שֶׁהֵם חוֹטְאִים
לִפְנָיו.

וְרַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר לְרַע,
שֶׁכְּשֶׁרוֹצֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְאָבֵד רִשְׁעֵי הָעוֹלָם, נוֹטֵל
עֲלֵיהֶם נְחוּמִים וּמְקַבֵּל נְחוּמִים,
כְּבִיכּוֹל כְּמִי שֶׁמְקַבֵּל נְחוּמִים עַל
מַה שְׁאָבֵד. כִּיּוֹן שֶׁמְקַבֵּל נְחוּמִים,
וְדַאי נַעֲשֶׂה דִין, וְלֹא תִלּוּי הַדְּבָר
בְּתִשׁוּבָה.

אֵימְתִי זֶה תִּלּוּי בְּתִשׁוּבָה? עַד
שֶׁלֹּא קָבַל עֲלֵיהֶם תְּנַחוּמִים. הָרִי
שֶׁמְקַבֵּל עֲלֵיהֶם תְּנַחוּמִים, אִזּוֹ
הַדְּבָר כְּבָר לֹא תִלּוּי בְּתִשׁוּבָה
כִּלְלֵי וְהַדִּין נַעֲשֶׂה. וְאִזּוֹ מוֹסִיף דִּין
עַל דִּין וּמְחַזֵּק אֶת אוֹתוֹ מִקּוֹם
הַדִּין לַעֲשׂוֹת דִּין, וּמְאָבֵד אֶת
הַרְשָׁעִים מִהָעוֹלָם, וְהַכֵּל בְּכְתוּב,
שֶׁכְּתוּב וַיִּנָּחֵם ה', קָבַל תְּנַחוּמִים.

וְאַרְגָּזִין לִיָּה כֹּל יוֹמָא. לָא בְּעֵי לְאוּבְדָא לְהוּ
מַעְלָמָא. וְכַד אֲשַׁנַּח בְּעוּבְדֵיהוֹן אֲתַנְחָם
עֲלֵיהוּ עַל דְּאַנּוּן עוּבְדֵי יָדָיו וְאוּרִיךְ לּוֹן
בְּעִלְמָא.

וּבְגִין דְּאַנּוּן עוּבְדֵי יָדָיו נָטִיל נַחֲמָה וְאַתְנַחֵם
עֲלֵיהוּ וְחִיִּיס עֲלֵיהוּ. וְכַד בְּעֵי לְמַעְבַּד
בְּהוּ דִּינָא כְּבִיכּוֹל עֲצִיב (ד"א ל"ג חֲדוּן לֹא תִיעוּל קְדְמוּהִי)
דְּכִיּוֹן דְּעוּבְדֵי יָדָיו אַנּוּן, עֲצִיב עֲלֵיהוּ. כְּמָה
דְּאֵת אָמַר, (דְּנִיאֵל ו') וְדַחּוּן לֹא הִנְעֵל קְדְמוּהִי.

בְּתִיב, (ס"א וְהָא כְּתִיב) (תהלים צו) הוֹד וְהָרִי לִפְנָיו
עוֹז וְחֲדוּהָ בְּמִקְוָמוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי

תָּא חֲזִי, וַיִּתְעַצֵּב אֵל לְבוֹ כְּתִיב. אֵל לְבוֹ עֲצִיב
וְלֹא לְאַתְרַּא אַחְרָא. לְבוֹ כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (שְׁמוּאֵל

א ב) כַּאֲשֶׁר בִּלְכַבִּי וּבְנַפְשִׁי יַעֲשֶׂה. רַבִּי יִצְחָק
אָמַר וַיִּנָּחֵם יי כְּמָה דְּאֵת אָמַר (שְׁמוֹת לב) וַיִּנָּחֵם

יי עַל הַרְעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ. רַבִּי
יִיסָא אָמַר לְטֹב. רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר לְבִישׁ. רַבִּי

יִיסָא אָמַר לְטֹב, כְּמָה דְּאֵתְמָר דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא נָחִים עַל דְּאַנּוּן עוּבְדֵי יָדָיו וְחִיִּיס

עֲלֵיהוּ. וַיִּתְעַצֵּב בְּגִין דְּאַנּוּן חֲטָאן קָמִיָּה.

וְרַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר לְבִישׁ דְּכַד קִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא בְּעֵי לְאוּבְדָא לְחִיִּיבֵי עֲלָמָא נָטִיל

נִיחוּמִין עֲלֵיהוּ וְקַבִּיל נִיחוּמִין. כְּבִיכּוֹל
כְּמָאן דְּמְקַבֵּל נִיחוּמִין עַל מַה דְּאָבִיד. כִּיּוֹן

דְּקַבֵּל נִיחוּמִין וְדַאי דִּינָא אֲתַעְבַּד וְלֹא תִלְיָא
מְלֵתָא בְּתִשׁוּבָה.

אֵימְתִי תִלְיָא בְּתִשׁוּבָה, עַד לֹא קַבִּיל
תְּנַחוּמִין עֲלֵיהוּ. הָא קַבִּיל תְּנַחוּמִין

עֲלֵיהוּ לֹא תִלְיָא מְלֵתָא בְּתִשׁוּבָה כִּלְלֵי וְדִינָא
אֲתַעְבִּיד. וְכַדִּין אוּסִיף דִּינָא עַל דִּינָא,

וְאַתְקִיף לְהֵהוּא אֲתֵר דְּדִינָא, לְמַעְבַּד דִּינָא
וְאוּבִיד לּוֹן לְחִיִּיבֵי מִן עֲלָמָא. וְכִלְא בְּקִרָא

דְּכְתִיב וַיִּנָּחֵם יי. קָבַל תְּנַחוּמִין. וּלְבַתֵּר

ואחר כך ויתעצב אל לבו, נתן
פח לדין לעשות דין.

רבי חייא אמר, וינחם ה' כי
עשה את האדם בארץ - נטל
תנחומים וחדוה. בשעשה
הקדוש ברוך הוא את האדם
בארץ, שהוא פדגמא עליונה,
וכל המלאכים העליונים
משבחים את הקדוש ברוך הוא
בשראו אותו בדמות עליונה,
ואמרו (תהלים ח) ותחסרהו מעט
מאלהים וכבוד והדר תעטרהו.
אחר כך כשחטא אדם, התעצב
הקדוש ברוך הוא על שחטא.
שנתן פתחון פה למלאכי השרת
שאמרו לפניו בתחלה כשרצה
לברא אותו, מה אנוש פי תזכרנו
ובן אדם כי תפקדנו.

אמר רבי יהודה, ויתעצב אל
לבו, פי רצה לעשות בהם דין,
שנאמר (דברי הימים ב-ב) בצאת לפני
החלוץ ואמרים הודו לה' פי
לעולם חסדו. ואמר רבי יצחק,
למה לא כתוב כאן כי טוב? אלא
משום שהאביד את מעשי ידיו
מפני ישראל. כמו זה כשהיו
ישראל עוברים את הים, באו
מלאכים עליונים לומר שירה
לפני הקדוש ברוך הוא באותו
לילה. אמר להם הקדוש ברוך
הוא: ומה מעשי ידי טובעים
בים, ואתם אומרים שירה?! אז
(שמות יד) ולא קרב זה אל זה כל
הלילה. גם כאן, בכל הפעמים
של אבוד רשעים מהעולם, אז
נמצאת עליהם עצבות.

רבי אבא אמר, בשעה שחטא
אדם לפני הקדוש ברוך הוא
ועבר על מצותו, אז נמצאה
עצבות לפניו. אמר לו הקדוש
ברוך הוא: אדם, אוי שהחלשת
את הכח העליון. בשעה זו נחשף
מאור אחר. מיד גרש אותו מגן
עדן.

ויתעצב אל לבו. יהב תוקפא לדינא למעבד
דינא.

רבי חייא אמר וינחם יי כי עשה את האדם
בארץ. נטל תנחומין וחדוה, כד עבד
קדשא בריך הוא לאדם בארעא דאיהו
כגוונא עלאה וכל מלאכי עלאי משבחין ליה
לקדשא בריך הוא כד חמו ליה בדיוקנא
עלאה ואמרו (דף נז ע"ב) (תהלים ח) ותחסרהו מעט
מאלהים וכבוד והדר תעטרהו. לבתר כד
חטא אדם אתעצב קדשא בריך הוא על
דחטא. דיהב פתחון פה למלאכי השרת
דאמרו קמיה בקדמיתא כד בעא למברי ליה,
מה אנוש פי תזכרנו וכן אדם פי תפקדנו.

אמר רבי יהודה ויתעצב אל לבו בגין דבעי
למעבד בהו דינא שנאמר (דברי הימים ב ב)

בצאת לפני החלוץ ואומרים הודו ליי כי
לעולם חסדו. ואמר רבי יצחק אמאי לא
כתיב הכא כי טוב. אלא בגין דאוביד עובדי
ידוי קמיהו דישראל. כגוונא דא כד הו
ישראל עברין ימא. אתו מלאכי עלאי למימר
שירה קמיה קדשא בריך הוא בההוא ליליא.

אמר להו קדשא בריך הוא ומה עובדי ידי
טבעין בימא ואתון אמרין שירה. כדין (שמות יד)
ולא קרב זה אל זה כל הלילה. אוף הכא בכל
זמנין דאיבוד רשיעיא איהו מעלמא כדין
עציבו אשתכח עליהו.

רבי אבא אמר בשעתא דחב קמי קדשא
ברוך הוא אדם ועבר על פקודוי, כדין
אשתכח עציבו קמיה. אמר ליה קדשא בריך
הוא אדם ווי דחלשת חילא עלאה. בהאי
שעתא אתחשכת נהורא חד. מיד תריך ליה
מגנתא דעדן.

אָמַר לִיה אָנָּא אַעֲלִית לָךְ לַגְּנֶתָּא דְעֵדָן
לְקַרְבָּא קְרַבְנָא. וְאַתָּה פְּגִימַת מְדַבְּחָא
דְּלָא אַתְקַרַּב קְרַבְנָא. מִפְּאֵן וְלִהְלֵאָה לְעֵבוֹד
אַתְ הָאֲדַמָּה. וְגִזְרַ עֲלִיה מִיתָה. וְחַס עֲלִיה
קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְגִנִּיז לִיה בְּשַׁעֲתָא דְמִית
סְמִיךְ לַגְּנֶתָּא.

אָמַר לוֹ: אֲנִי הַכְּנַסְתִּי אוֹתְךָ לַגֵּן
עֵדֶן לְהַקְרִיב קְרָבָן, וְאַתָּה פְּגִמַת
אֶת הַמִּזְבֵּחַ שֶׁלֹּא נִקְרַב הַקְּרָבָן! ?
מִכַּאֵן וְהִלְאָה - לְעֵבֵד אֶת
הָאֲדָמָה. וְגִזְרַ עֲלִיו מִיתָה. וְחַס
עֲלִיו הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְגִנְזוּ
בְּשַׁעַת שְׁמַת סְמוּךְ לַגֵּן.

מָה עָשָׂה אָדָם? עָשָׂה מְעַרְה
אֶחָת וְהִסְתַּתֵּר בָּהּ הוּא וְאִשְׁתּוּ.
מֵאִיפָה יָדַע? אֵלֶּא רָאָה אוֹר
דְּקִיק אֶחָד שְׁנַכְנַס בְּאוֹתוֹ מְקוֹם
שִׁיזְצָא מִגֵּן עֵדֶן, וְהִתְאַוָּה תְּאַוָּתוֹ
לְקַבְרוֹ, וְשֵׁם הוּא מְקוֹם סְמוּךְ
לְשַׁעַר גֵּן עֵדֶן.

מָה עֵבֵד אָדָם עֵבֵד מְעַרְתָּא חָדָא וְאַתְטַמַּר
בָּהּ הוּא וְאַתְתִּיה. מִנָּא יָדַע. אֵלֶּא חָמָא
חַד נְהוּרָא דְקִיק עֵייל בְּהוּא אַתְר דְּנַפְיָק
מִגְּנֶתָּא דְעֵדָן וְתַאב תִּיאוּבְתִיה לְקַבְרִיה. וְתַמָּן
הוּא אַתְר סְמוּךְ לְתַרַע דְּגְנֶתָּא דְעֵדָן.

בֵּא רָאָה, לֹא מִסְתַּלַּק אָדָם
מִהָעוֹלָם עַד שִׁירָאָה אֶת אָדָם
הִרְאִישׁוֹן. שׁוֹאֵל אוֹתוֹ: עַל מָה
הִלַּךְ מִהָעוֹלָם וְאִיךָ יֵצֵא? הוּא
אוֹמַר לוֹ: אוֹי שְׁבַגְלִלְךָ יֵצֵאתִי
מִהָעוֹלָם. וְהוּא מְשִׁיב לוֹ: בְּנִי,
אֲנִי עֹבְרָתִי עַל מַצְוֵה אֶחָת
וְנִעְנַשְׁתִּי בְּשִׁבְלִיהָ, רָאָה אַתָּה
כְּמָה חֲטָאִים וְכְמָה מַצְוֹת שֶׁל
רְבוּנְךָ עֹבְרָת.

חָא חֲזִי, לֹא אִסְתַּלַּק בְּרַ נֶשׁ מִעֲלָמָא עַד
דְּחָמִי לִיה לְאָדָם הִרְאִישׁוֹן. וְשִׁאִיל לִיה
עַל מָה אֲזִיל מִעֲלָמָא וְהִיךְ נַפְיָק. הוּא אָמַר
לִיה וּוי דְּבַגִּינְךָ נַפְקֵנָא מִעֲלָמָא. וְהוּא אֶתִּיב
לִיה בְּרִי אָנָּא עֹבְרִית עַל פְּקוּדָא חָדָא
וְאַתְעַנְשִׁית בְּגִינָה. חָמִי אַתְּ פְּמָה חוּבִין וְכְמָה
פְּקוּדִין דְּמֵאָרְךָ עֹבְרָת.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, עַד הַיּוֹם הַזֶּה
עוֹמֵד אָדָם הִרְאִישׁוֹן וְרוֹאָה אֶת
הָאֲבוֹת פְּעֻמִּים בְּיוֹם וּמוֹדָה עַל
חֲטָאוֹ, וּמִרְאָה לָהֶם אֶת אוֹתוֹ
מְקוֹם שֶׁהִיָּה בּוֹ כְּכּוֹד עֲלִיוֹן,
וְהוֹלֵךְ וְרוֹאָה כָּל אוֹתָם הַצְּדִיקִים
וְחֲסִידִים שִׁצְאוּ מִמֶּנּוּ וְיִרְשׁוּ אֶת
אוֹתוֹ כְּכוֹד עֲלִיוֹן שְׁבַגְנָן עֵדֶן. וְכָל
הָאֲבוֹת מוֹדִים וְאוֹמְרִים, (תְּהִלִּים לו')
מָה יִקְרַ חֲסִדְךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם
בְּצַל כְּנַפְיְךָ יַחְסִיוֹן.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא עַד פְּדוּ יוֹמָא קָאִים אָדָם
הִרְאִישׁוֹן וְחֲזִי בְּאַבְהֵן תְּרִין זְמַנִּין
בְּיוֹמָא וְאוּדִי עַל חוּבוֹי. וְאַחֲמִי לוֹן הוּא
אַתְר דְּהוּה בִּיה בִּיקְרָא עֲלָאָה. וְאַזִּיל וְחָמִי כָּל
אַנוּן צְדִיקִיָּא וְחֲסִידֵי דְנַפְקוּ מִגִּיָּה וְיִרְתּוּ
לְהוּא יִקְרָא עֲלָאָה דְּבַגְנֶתָּא דְעֵדָן. וְאַבְהֵן
כְּלָהוֹן אוּדָן וְאַמְרִין (תְּהִלִּים לו') מָה יִקְרַ חֲסִדְךָ
אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצַל כְּנַפְיְךָ יַחְסִיוֹן.

רַבִּי יִיסָא אָמַר, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם
רוֹאִים אֶת אָדָם הִרְאִישׁוֹן בְּשַׁעַת
שְׁמִסְתַּלְקִים מִהָעוֹלָם, לְהִרְאוֹת
עֲדוֹת שְׁמִשׁוּם חֲטָאֵי הָאִישׁ הוּא
מִסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם וְלֹא בְּגִלְלוּ שֶׁל
אָדָם, כְּמוֹ שֶׁשְּׁנִינוּ אִין מִיתָה
כְּלֵא חֲטָא, פִּרְט לְאוֹתָם שְׁלֵשָׁה
שְׁהִסְתַּלְקוּ בְּעֵטוֹ שֶׁל נַחַשׁ
הַקְּדֻמוֹנִי, וְאַלְהָה הֵם: עַמְרָם, לוֹי

רַבִּי יִיסָא אָמַר כְּלָהוּ בְּנֵי עֲלָמָא חָמָאן לִיה
לְאָדָם הִרְאִישׁוֹן בְּשַׁעֲתָא דְּמִסְתַּלְקִי מִן
עֲלָמָא, לְאַחְזָאָה סְהִדוּתָא דְּבַגִּין חוּבוֹי דְּבַר
נֶשׁ אִיהוּ אִסְתַּלַּק מִעֲלָמָא וְלֹא בְּגִינָה דְּאָדָם.
כְּמָה דְּתַנִּינָן אִין מִיתָה כְּלֵא חֲטָא. בְּרַ אַנוּן
תְּלַתָּא דְּאַסְתַּלְקוּ בְּגִין הוּא עִיטָא דְּנַחַשׁ
הַקְּדֻמוֹנִי. וְאַלִּין אַנוּן, עַמְרָם לוֹי וּבְכַנְיָמִין.

ובנימין. ויש אומרים גם ישי.
שלא חטאו, ולא נמצא בהם
חטא שזמותרו בו, רק שזנברה
עליהם אותה עצת הנחש, כמו
שבארנו.

בא ראה, כל הדורות שהיו בימי
נח, כלם הפשיטו חטאים על
העולם בגלוי לעיני כל. רפי
שמעון היה הולך יום אחד
בשערי טבריה. ראה בני אדם
שהיו קושרים בקשר הקשת
בכדי חרס. אמר, ומה חטא זה
בגלוי להרגיז את רבונם? נתן
עינו בהם ונזרקו לתוך הים
ומתו.

בא ראה, כל חטא שנעשה
בגלוי, דוחה את השכינה
מהארץ ומסלק את דיוורה מן
העולם. אלה היו הולכים בראש
זקוף ועושים חטאיהם בגלוי,
ודחו את השכינה מהעולם, עד
שהקדוש ברוך הוא דחה אותם
והעביר אותם ממנו. ועל זה
כתוב (משלי כה) הגו רשע לפני
מלך וגו', הגו סיגים מכסף וגו'.
ויאמר ה' לא ידון רוחי באדם
לעלם בשגם הוא בשר וגו'. אמר
רבי אלעזר, בא ראה, כשבא
הקדוש ברוך הוא את העולם,
עשה את העולם הזה להשתמש
כמו שלמעלה, וכשבני אדם הם
צדיקים שהולכים בדרך ישר,
הקדוש ברוך הוא מעורר רוח
חיים שלמעלה, עד שמגיעים
אותם חיים למקום שיעקב
אבינו שרוי בו.

ומשם שופעים אותם חיים, עד
שנמשכת אותה רוח לעולם הזה
שדוד המלך שרוי בו, ומשם
שופעות הנפשות הנברכות לכל אותם
המתחוננים. ואותה רוח עליונה
שופעת ונמשכת למטה, ויכולים
להתקיים בעולם. ומשום כך
לעולם חסדו, זהו עולם של דוד

ואית דאמרי אוף נמי ישי. דלא חבו ולא
אשתכח עלייהו חובא דימותון ביה, בר
דאדבר עלייהו ההוא עיטא דנחש בדאמרן.

הא חזי, פלהון דרין דהו ביומוי דנח פלהו
אפשיטו חובין על עלמא באתגליא
לעיניהון דכלא. רבי שמעון הוה אזיל יומא
חד בפילי דטבריה, חמא בני נשא דהו
מקטרי בקיטרא דקשתא בקולפא דקנסיר.
אמר ומה חובא דא באתגליא לארגזא
למריהון. יהיב עינוי בהו ואתרמיו לגו ימא
ומיתו.

הא חזי, כל חובא דאתעביד באתגליא דחי
לה לשכינתא מארעא וסליקת דיוורה
מעלמא. ואלין הוה אזלין ברישא זקיף ועבדי
חובייהו באתגליא ודחו לה לשכינתא
מעלמא. עד דקדשא בריך הוא דחא לון
ואעביר לון מניה. ועל דא כתיב (משלי כה) הגו
רשע לפני מלך וגו' הגו סגים מכסף וגו'.

ויאמר יי לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם
הוא בשר וגו'. אמר רבי אלעזר תא

חזי, כד ברא קדשא בריך הוא עלמא עבד
להאי עלמא לאשתמשא (דף נח ע"א) פגוונא
דלעילא. וכד בני עלמא אנון זפאין דאזלי
בארח מישר, קדשא בריך הוא אתער רוחא
דחיי דלעילא עד דמטו אנון חיינ לאתר
דיעקב שריא ביה.

ומתמן נגדי אנון חיינ עד דאתמשיף ההוא
רוחא להאי עולם דדוד מלפא שריא

ביה. ומתמן נגדי ברכאן לכלהו אנון תתאי.
וההוא רוחא עלאה אתנגיד ואתמשיף לתתא
ויכלין לאתקיימא בעלמא. ובגיני כך לעולם
חסדו דא הוא עולם דדוד מלפא. ובגין כך
פתיב לעלם בלא וא"ו. דהא כד (איהו) ההוא

המלך, ולכן פתוב לעלם בלי וא"ו. שהרי פשאותה רוח שופעת לאתו עולם, משם יוצאות ברכות וחיים לכל להתקיים. עכשו שחטאו בני אדם, הסתלק הכל, בשביל שלא יגיע אותו רוח חיים לעולם זה להנות ממנו הפחתונים ולהתקיים בו. בשגם הוא כשר - כדי שלא תשפע זו הרוח לעולם הזה. מה הטעם? שלא להרבות נחש הפחתון. שדרגות שיתחזק בו [וצריכים] רוח של קדשה שלא תערב ברוח טמא.

בשגם הוא כשר - זה נחש הקדמוני שיתברך. משום כך הוא כשר, כמו שנאמר (בראשית ו) קץ כל בשר בא לפני ואמר רבי שמעון, זהו מלאך המות. והיו ימיו מאה ועשרים שנה - המתנה של מגדל המקשר.

הנפילים היו בארץ. שנה רבי יוסי, אלו עז"א ועז"ל, כמו שנאמר שהוציא [ד"א שהפיל] אותם הקדוש ברוך הוא מהקדשה שלמעלה. ואם תאמר, איך יכלו להתקיים בעולם הזה? אמר רבי חייא, אלה היו מאותם שפתוב ועוף יעופף על הארץ. והרי נאמר שאלה נראים לבני אדם כמראה שלהם. ואם תאמר, איך יכלו להתהפף? הרי נאמר שמתהפכים לכמה גונים. ובשעה שירדו, התלבשו באויר העולם ונראו כבני אדם.

ועז"א ועז"ל הללו שמרדו למעלה והפילם הקדוש ברוך הוא והתלבשו בארץ והתקיימו בה, ולא יכלו להתפשט ממנו. ואחר כך טעו אחר נשות העולם. ועד היום הזה הם קיימים ומלמדים פשפים לבני אדם, והולידו בנים, וקראו להם ענקים גבורים. ואותם נפילים נקראים בני אלהים, והרי נתבאר.

רוחא אתנגיד לההוא עולם, מתמן נפקי ברקאן וחיין לכלא לאתקיימא. השתא דחבו בני נשא אסתלק כלא. בגין דלא ימטי ההוא רוחא דחיי להאי עולם לאתהנאה מניה תתאי ולא אתקיימא ביה. בשגם הוא כשר בגין דלא יתרק האי רוחא להאי עולם. מאי טעמא דלא לאסגאה נחש תתאה. דדרגין דיתתקף ביה (ד"א ל"ג ובעינן) רוחא דקדושא דלא יתערב ברוח מסאב.

בשגם הוא כשר דא נחש קדמא דיתברך בגין כך הוא כשר כמה דאת אמר, קץ כל בשר בא לפני ואמר רבי שמעון דא מלאך המות. והיו ימיו מאה ועשרים שנה אוריכו דקוסטירא דקייטרא: הנפילים היו בארץ. תני רבי יוסי אלין עז"א ועז"ל. כמה דאתמר דאפיק (ד"א

דאפיל) לון קדשא בריך הוא מקדוששתא דלעילא. ואי תימא והיך יכלו לאתקיימא בהאי עלמא. אמר רבי חייא אלין הוּו מאנון דכתיב ועוף יעופף על הארץ. והא אתמר דאלין אתחזו לבני נשא כחיזו דלהון. ואי תימא היך יכלין לאתהפכא. הא אתמר דאתהפכן לכמה גוונים ובשעתא דנחתא אגלימו באוירא דעלמא ואתחזון כבני נשא. והני עז"א ועז"ל דמרדו לעילא ואפיל לון קדשא בריך הוא ואגלימו בארעא ואתקיימו ביה ולא יכלו לאתפשטא מניה. ולבתר טעו בתר נשי עלמא. ועד כען יומא דא אנון קיימי ואולפי חרשין לבני נשא ואולידו בנין וקרו להו ענקים גברין. ואנון נפילים אקרון בני אלהים. והא אתמר.

והולידו בנים, וקראו להם ענקים גבורים. ואותם נפילים נקראים בני אלהים, והרי נתבאר.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ו)

השלמה מההשמטות (סימן מ"ו)

אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי כְבוֹד וְלֵב הָרִי הֵן אֶחָד
אֶלָּא שְׁכַבּוּד נִקְרָא עַל שֵׁם מַעְלָה וְלֵב
אֶתְקָרִי עַל שֵׁם פְּעוּלַת מִטָּה. וְהֵינּוּ כְבוֹד
הַשֵּׁם וְהֵינּוּ לֵב הַשָּׁמַיִם. מָאִי נִיהוּ (ישעיה ו')
מֵלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ אֶלָּא כָּל אוֹתָהּ אָרֶץ
שְׁנַבְרַאת בְּיוֹם רֵאשׁוֹן שֶׁהוּא לְמַעְלָה כִּנְגַד
אָרֶץ יִשְׂרָאֵל מֵלֵאָה מִכְבוֹד הַשֵּׁם וּמָאִי נִינְהוּ
חֻכְמִים דְּכֹתִיב (משלי א') כְּבוֹד חֻכְמִים יִנְחֵלוּ
וְכֹתִיב (חזקאל א') בְּרוּךְ כְבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ.

אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, כְּבוֹד וְלֵב
הָרִי הֵם אֶחָד, אֶלָּא שְׁכַבּוּד נִקְרָא
עַל שֵׁם מַעְלָה, וְלֵב נִקְרָא עַל שֵׁם
פְּעֻלַת מִטָּה, וְהֵינּוּ כְבוֹד הַשֵּׁם,
וְהֵינּוּ לֵב הַשָּׁמַיִם. מַה הוּא (ישעיה
ו') מֵלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ? אֶלָּא כָּל
אוֹתָהּ אָרֶץ שְׁנַבְרַאת בְּיוֹם
רֵאשׁוֹן, שֶׁהִיא לְמַעְלָה כִּנְגַד אָרֶץ
יִשְׂרָאֵל, מֵלֵאָה מִכְבוֹד הַשֵּׁם,
וּמַה הֵם? חֻכְמִים, שְׁכַתוּב (משלי
א') כְּבוֹד חֻכְמִים יִנְחֵלוּ, וְכַתוּב
(חזקאל א') בְּרוּךְ כְבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ.
וּמָה הִיזָה הַכְּבוֹד הַזֶּה? מִשָּׁל
לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה? לְמַלְךְ
שֶׁהִיטָה לוֹ גְּבִירָה בְּחִדְרוֹ שֶׁכָּל
חַיָּלָיו מִשְׁתַּעֲשָׁעִין בָּהּ, וְהִיוּ לָהּ
בָּנִים, וּבָאִים כָּל הַיּוֹם לְרֵאוֹת פְּנֵי
הַמֶּלֶךְ וּמְבָרְכִין אוֹתוֹ. אָמְרוּ לוֹ:
אָנָּה אֲמַנּוּ? אָמַר לָהֶם: לֹא תוּכְלוּ
לְרֵאוֹתָהּ עִתָּה. אָמְרוּ: בְּרוּכָה
תְּהֵא כָּכָל מְקוֹם שֶׁהִיא. וּמַה
שְׁכַתוּב מִמְּקוֹמוֹ, מִכָּלֵל שְׁאִין
יֹדֵעַ אֵת מְקוֹמוֹ. מִשָּׁל לְגְבִירָה
שֶׁבָּאָה מִמְּקוֹם רְחוֹק וְלֹא יָדְעוּ
מֵאִין בָּאָה. עַד שֶׁרָאוּ שֶׁהִיא
אִשֶׁת חֵיל נָאָה וְהַגּוֹנָה בְּכָל
מַעֲשֵׂיהָ, אָמְרוּ: זֹאת וְדָאִי מִן
הָאוּר נִלְקַחָה, כִּי בְּמַעֲשֵׂיהָ
הָאִירָה אֵת הָעוֹלָם. שְׁאֵלוּ אוֹתָהּ אֵת
מֵאִין אַתָּה? אָמְרָה לָהֶם: מִמְּקוֹמִי.
אָמְרוּ: אִם כֵּן, גְּדוּלִים אֲנָשִׁי
מִמְּקוֹמְךָ, בְּרוּכָה תִּהְיִי וּמְבֹרָךְ
מִמְּקוֹמְךָ.

וּמָאִי הוּי כְבוֹד זֶה. מִשָּׁל לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה
לְמַלְךְ שֶׁהִיזָה לוֹ מִטְרוֹנִיתָא בְּחִדְרוֹ
שֶׁכָּל חַיָּלָיו מִשְׁתַּעֲשָׁעִין בָּהּ וְהִיוּ לָהּ בָּנִים
וּבָאִים כָּל הַיּוֹם לְרֵאוֹת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּמְבָרְכִין
אוֹתוֹ אָמְרוּ לוֹ אָנָּה אֲמַנּוּ אָמַר לָהֶם לֹא תוּכְלוּ
לְרֵאוֹתָהּ עִתָּה. אָמְרוּ בְּרוּכָה תְּהֵא כָּכָל מְקוֹם
שֶׁהִיא. וּמָאִי דְכֹתִיב מִמְּקוֹמוֹ מִכָּלֵל דְּלִיכָא
דִּידַע אֵת מְקוֹמוֹ מִשָּׁל לְמִטְרוֹנִיתָא שֶׁבָּאָה
מִמְּקוֹם רְחוֹק וְלֹא יָדְעוּ מֵאִין בָּאָה עַד שֶׁרָאוּ
שֶׁהִיא אִשֶׁת חֵיל נָאָה וְהַגּוֹנָה בְּכָל מַעֲשֵׂיהָ,
אָמְרוּ זֹאת וְדָאִי מִן הָאוּר נִלְקַחָה כִּי בְּמַעֲשֵׂיהָ
הָאִירָה אֵת הָעוֹלָם. שְׁאֵלוּ אוֹתָהּ מֵאִין אַתָּה
אָמְרָה לָהֶם מִמְּקוֹמִי אָמְרוּ אִם כֵּן גְּדוּלִים
אֲנָשִׁי מִמְּקוֹמְךָ בְּרוּכָה תִּהְיִי וּמְבֹרָךְ מִמְּקוֹמְךָ.

וְכִי אֵין כְּבוֹד יְיָ אֶחָד מִצְבָּאוֹתָיו לֹא גֵרַע
אֲמָאִי מְבָרְכִין לֵיהּ. אֶלָּא מִשָּׁל לְמָה הַדְּבָר
דּוּמָה, לְאִישׁ שֶׁהִיזָה לוֹ גֵן נָאָה וְחוּץ לְגֵן בְּקִרְוֹב
מִמְּנוֹ חֲתִיכַת שְׂדֵה. וְאִם הַשְּׂקָה הֵגֵן בְּתַחֲלַת
שְׁקִיוֹתוֹ הִלְכוּ לָהֶם הַמַּיִם עַל כָּל הֵגֵן. אַף
אוֹתָהּ חֲתִיכָה שֶׁל שְׂדֵה שֶׁהִיא אֵינָה דְבוּקָה, אַף
עַל פִּי שֶׁהַכָּל אֶחָד הוּא לְפִיכָךְ פֶּתַח לָהּ מְקוֹם
וְהַשְּׂקָה לָהּ לְבִדְהָ. (עד כאן מההשמטות)

וְכִי אֵין כְּבוֹד ה' אֶחָד מִצְבָּאוֹתָיו
לֹא גֵרַע, לְמָה מְבָרְכִים אוֹתוֹ?
אֶלָּא מִשָּׁל לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה?
לְאִישׁ שֶׁהִיזָה לוֹ גֵן נָאָה, וְחוּץ לְגֵן
בְּקִרְוֹב מִמְּנוֹ חֲתִיכַת שְׂדֵה, וְאִם
הַשְּׂקָה הֵגֵן בְּתַחֲלַת שְׁקִיוֹתוֹ -
הִלְכוּ לָהֶם הַמַּיִם עַל כָּל הֵגֵן, אַף
אוֹתָהּ חֲתִיכָה שֶׁל שְׂדֵה שֶׁהִיא
אֵינָה דְבוּקָה, אַף עַל פִּי שֶׁהַכָּל
אֶחָד הוּא, לְפִיכָךְ פֶּתַח לָהּ מְקוֹם וְהַשְּׂקָה לָהּ לְבִדְהָ: ע"כ מההשמטות.

וַיֹּאמֶר ה' אֲמַחָה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר
בְּרַאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. רַבִּי
יוֹסִי פָתַח, (ישעיה נה) כִּי לֹא
מַחֲשָׁבוֹתַי מַחֲשָׁבוֹתֵיכֶם.

בא ראה, כשפן אדם רוצה לנקם
מאחר, הוא שותק ולא אומר
דבר. שאם יודיע לו, שהוא ישמר
ולא יוכל לו. אבל הקדוש ברוך
הוא לא עושה כן, לא עושה דין
בעולם עד שמכריז ומודיע להם
פעם פעמים ושלוש, כי אין מי
שימחה בידו שיאמר לו מה
עשית, ולא ישמר ממנו ולא יוכל
לעמד לפניו.

בא ראה, ויאמר ה' אֲמַחָה אֶת
הָאָדָם אֲשֶׁר בְּרַאתִי מֵעַל פְּנֵי
הָאֲדָמָה. הודיע להם על ידי נח
והתרה בהם כמה פעמים ולא
שמעו. אחר שלא שמעו, הביא
עליהם דין והאכיד אותם מעל
פני הארץ.

בא ראה מה כתוב בנח, ויקרא
את שמו נח לאמר זה ינחמנו
ממפעשנו. (למה כאן לאמר, ולמה זה?
לאמר - זו האשה. זה - זה צדיק. רמז שהקדוש ברוך
הוא קרא לנח, מנחת הארץ. לאמר, מה זה לאמר?
אלא מקום זה קורא לו נח, ומיהו? ארץ הקדושה.
לאמר זה ינחמנו, עשה אותו הקדוש ברוך הוא
למטה בנחמא עליונה. כתוב כאן זה ינחמנו, וכתוב
שם (ישעיה כה) זה ה' קנינו לו. אשרי
הצדיקים שרשומים ברשם של
חותרת המלך העליונה להיות
רשומים בשמו, והוא שם שמות
בארץ פראוי. כתוב ויקרא את
שמו נח, וכתוב (בראשית כה) ויקרא את
שמו יעקב. למה לא כתוב את? אלא שם ברוך
(אחת), וכאן ברוך אחרת, כמו
שנאמר (ישעיה ו) וראה את ה'. וראה ה'
לא כתוב אלא את ה'. גם כאן ויקרא שמו יעקב -
ברגתו ממש, הקדוש ברוך הוא קרא לו יעקב. אבל
כאן א"ת - להכליל את השכינה.

מאיפה היה יודע? אלא בפשעה
שהקדוש ברוך הוא קלל את העולם, שכתוב ארוּרָה הָאֲדָמָה
ברוך הוא: רבוננו של עולם, עד מתי יהיה העולם בקללה?

וַיֹּאמֶר יי אֲמַחָה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בְּרַאתִי מֵעַל
פְּנֵי הָאֲדָמָה. רַבִּי יוֹסִי פָתַח (ישעיה נה) כִּי
לֹא מַחֲשָׁבוֹתַי מַחֲשָׁבוֹתֵיכֶם.

הוא חזי, כד בר נש בעי לנקמא מאחרא
שתיק ולא אמר מידי. דאילו אודעיה
יסתמר ולא יכיל ליה. אבל קדשא בריך הוא
לאו הכי עביד. לא עביד דינא בעלמא עד
דאכריז ואודע להו זמנא תרין ותלתא. בגין
דלא איתאי דימחי בידיה דיימא ליה מה
עבדת ולא יסתמר מניה ולא יכיל לקיימא
קמיה.

הוא חזי, ויאמר יי אֲמַחָה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר
בְּרַאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. אודע לון על
ידא דנח ואתרי בהון כמה זמנין ולא שמעו.
בטר דלא שמעו, אייתי עליהון דינא ואוכיד
לון מעל אפי ארעא.

הוא חזי, מה כתיב ביה בנח ויקרא את שמו
(כ' א) נח לאמר זה ינחמנו ממפעשנו. (יה

מקומו בדה ס' ובתוס' בהגהת האר"י) (כ"א אמאי הכא לאמר. ואמאי זה.
אלא לאמר דא אתתא. זה דא צדיק. רמז דקדשא בריך הוא קרא ליה לנח
ניחא דארעא. לאמר. מאי לאמר. אלא אתר דא קרי ליה נח ומאן איהו
ארעא קדישא. לאמר זה ינחמנו עבד ליה קדשא בריך הוא לתתא כנונא
עילאה. כתיב הכא זה ינחמנו וכתוב התם (ישעיה כה) זה יי קנינו לו. וכאין
אנו צדיקניא דרשימין ברשימו דגושפנקא דמלכא עילאה למתוי בשמיה
רשימין. ואיהו שוי שמקו בארעא כדקא יאות. כתיב ויקרא את שמו נח,
וכתיב, (בראשית כה) ויקרא שמו יעקב. אמאי לא כתיב את. אלא התם
דרנא (הדא) והכא דרנא אחרא. כמה דאת אמר (ישעיה ו) וראה את ה'.
וראה יי לא כתיב אלא את יי. אוף הכא ויקרא שמו יעקב דרנא דיליה
קדשא בריך הוא ממש קרי ליה יעקב. אבל הכא א"ת, לאכללא שכונתא).

מנא הוה ידע. אלא בשעתא דלייט קדשא
ברוך הוא עלמא דכתיב ארוּרָה

הָאֲדָמָה בעבורך. אמר אדם קמי (דף נח ע"ב)
קדשא בריך הוא, רבוננו של עולם עד מתי

שהקדוש ברוך הוא קלל את העולם, שכתוב ארוּרָה הָאֲדָמָה
ברוך הוא: רבוננו של עולם, עד מתי יהיה העולם בקללה?

במותך. והיו מחכים עד שעה שנולד נח. וכיון שנולד, ראה אותו מהול רשום באות הקדש, וראה שכניה דבוקה עמו, ואז קרא את שמו על מה שעשה אחר כך.

בתחלה לא היו יודעים לזרע ולקצר ולחרש, והיו עושים עבודת האדמה בידיהם. כיון שבא נח, התקין אמנות להם וכל הכלים שצריכים לתקן את האדמה לעשות פרות. זהו שכתוב זה ינחמנו ממצעונו ומעצבונו ידינו מן האדמה. שהוא הוציא את הארץ ממה שהתקלה שהיו זורעים חטים - וקוצרים קוצים ודרדרים. ולכן כתוב איש האדמה.

רבי יהודה אמר, איש האדמה, כמו שנאמר (רות א) איש נעמי. משום שנקרא צדיק והוציא את הארץ בקרבן שעשה ממה שהתקלה, שכתוב לא אסף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. ולכן נקרא איש האדמה, ועל זה קרא לו שם על מה שביבא.

רבי יהודה פתח, (תהלים מו) לכו חזו מפעלות אלהים אשר שם שמות בארץ. פסוק זה הקימוהו ונתבאר. אבל לכו חזו וגו' (מה זה חזו? כמו שנאמר (ישעיה בא) חזות קשה הנה לי. כמעשי הקדוש ברוך הוא נגלתה נבואה עלוונה לבני אדם. אשר שם שמות בארץ - שמות ודאי, שהרי השם גורם לכל) [והוא לשון שממון]. שאלו היו מפעלות יו"ד ה"א ודאי ה"א - שם קיום בארץ, אבל משום שהיו מפעלות השם של אלהים - שם שמות בארץ. אמר לו רבי חייא, כעת התעוררת לזה? לא כן אני אמרתי לו, משום שבין שם זה ובין שם זה הכל הוא שבת. אבל אני אמרתי לו כמו שהעירו

יהא עלמא בלטיותא. אמר ליה עד דיתיליד לך בן מהול כגוונא דילך. והווי מחפאן עד שעתא דאתיליד נח. וכיון דאתיליד חמא ליה גזיר רשים באת קדישא. וחמא שכינתא מתדבקא בהדיה. פדין קרא שמייה על מה דעביד לבתרא.

בקרמיותא לא הוו ידעי למזרע ולמחצד ולמחרש והווי עבדי פולחנא דארעא בידיהו. כיון דאתא נח אתקין אומנותא להו וכל מאנין דצריכין לתקנא ארעא למעבד פירין. הדא הוא דכתיב זה ינחמנו ממצעונו ומעצבונו ידינו, מן האדמה. דאיהו אפיק ארעא ממה דאתלטייא. דהווי זרעין חטין וקצרין גובין ודרדרין. ובגני כן פתיב איש האדמה.

רבי יהודה אמר איש האדמה כמה דאת אמר, (רות א) איש נעמי. בגין דאקרי צדיק ואפיק לה לארעא בקרבנא דעבד ממה דאתלטייא דכתיב לא אוסיה לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. ובגין דא אקרי איש האדמה. ועל דא קרא ליה שמא על מה דייתי.

רבי יהודה פתח (תהלים מו) לכו חזו מפעלות אלהים אשר שם שמות בארץ. האי קרא אוקמוהו ואתמר. אבל לכו חזו וגו'. (כאי חזו כמה דאת אמר, (ישעיה בא) חזות קשה הנה לי. בעובדוי דקדשא ברוך הוא אתגלי נבואה עלאה לבני נשא. אשר שם שמות בארץ. שמות ודאי דהא שמא גרים לבלא) (והוא לשון שממון) דאלו הוו מפעלות יוד הא ואו הא שם קיום בארץ, אבל בגין דהווי מפעלות שמא דאלהים שם שמות בארץ. אמר ליה רבי חייא השתא אתעררת להאי לאו, אנא הכי אמינא ליה. בגין דבין שמא דא ובין שמא דא כלא הוא שבחא.

החברים ששם שמות. שמות בארץ, שמות ממש ושם בארץ, ולמה? בשביל להשתמש בהם העולם ולהיות קיום בעולם.

רבי יצחק אמר, הכל הוא, ואפילו מה שאמר רבי יהודה - יפה אמר. שאלו העולם יהיה בשם הרחמים, יתקנים העולם. אבל משום שהעולם נברא על דין ועומד על דין, שם שמות בארץ, ויפה הוא, שאלמלא כף לא יוכל העולם להתקיים מלפני חטאי בני האדם.

בא ראה, כשנולד נח קראו לו על שם של נחמה (נח - נח לו, נח לעולם, נח לאבות, נח לבנים, נח לעליונים, נח למחתומים, נח לעולם הזה, נח לעולם הבא) ושיהיה [להיות] השם גורם. אבל לגבי הקדוש ברוך הוא לא כף. נח בהפוך אותיות - ח"ן, כמו שנאמר ונח מצא חן.

אמר רבי יוסי, חן הינו נח. בצדיקים, השם שלהם גורם לטוב. ברשעים, השם שלהם גורם לרע. בנח כתיב ונח מצא חן בעיני ה'. בער בכור יהודה התהפכו אותיותיו לרע. ע"ר ר"ע. רע בעיני ה'.

בא ראה, כיון שנולד נח, ראה את מעשי בני האדם שהם חוטאים לפני הקדוש ברוך הוא, והיה גונז עצמו ועסק בעבודת רבוננו כדי לא ללכת בדרךם. וכי תאמר, במה הוא עסק? באותו ספר של אדם וספר של חנוך. והיה עוסק בהם לעבד את רבוננו.

בא ראה שפך הוא, שהרי מאיפה ידע נח להקריב קרבן לרבוננו? אלא משום שמצא חכמה על מה העולם עומד, וידע שהוא עומד על הקרבן, ואלמלא הקרבן לא היו עומדים עליונים ותחתונים.

אבל אָנָּא אָמִינָּא לִיה פִּמָּה דְּאַתְעָרוּ חֲבָרִיא דְּשׁוּי שְׁמָהּ. שמות בארץ שמות ממש (שם בארץ ואמאי בנין לאשתמשא בהו עלמא ולמחור קיומא בעלמא).

רבי יצחק אמר פלא הוא. ואפילו מה דאמר רבי יהודה שפיר קאמר. דאלו יהא עלמא בשמא דרחמי יתקיים עלמא, אבל בגין דאתברי עלמא על דינא וקיימא על דינא שם שמות בארץ ושפיר הוא דאלמלא כף לא יכיל עלמא לאתקיימא מקמי חוביהון דבני נשא.

תא חזי, נח פד אתייליד קרון ליה על שמא דנחמה (נח, נייחא ליה, נייחא לעלמא, נייחא לאביו, נייחא לבניו, נייחא לעליו, נייחא לתמאיו, נייחא לעלמא דין, נייחא לעלמא דאתי) ולהוי (ה"א ולמחור) שמא גרים. אבל (נ"א לבני) קדשא בריך הוא לאו הכי. נח בהפוך אתון חן פמה דאת אמר ונח מצא חן.

אמר רבי יוסי חן הינו נח. בצדיקייא שמייהון גרים לטב. בחייביא שמייהון גרים לביש. בנח פתיב ונח מצא חן בעיני יי. בער בכור יהודה אתהפכו אתווי לביש. ע"ר ר"ע. רע בעיני יי.

תא חזי, כיון דאתייליד נח חמא עובדיהון דבני נשא דאנון חטאון קמי קדשא בריך הוא, והוה גניז גרמיה ואשתדל בפולחנא דמאריה. בגין דלא למהך באורחיהו. וכי תימא במה אשתדל. בההוא ספרא דאדם וספרא דחנוך והוה אשתדל בהו למפלח למריה.

תא חזי, דהכי הוא דהא נח מנא הוה ידע לקרב קרבנא למריה. אלא בגין דאשפח חכמתא על מה מתקיים עלמא וידע דעל קרבנא מתקיים. ואלמלא קרבנא לא הוו קיימי עלאי ותתאי.

רבי שמעון הנה הולך בדרך והיו עמו רבי אלעזר בנו ורבי יוסי ורבי חזי' עד שהיו הולכים, אמר רבי אלעזר לאביו, הדרך מתקנת לפנינו, רוצים לשמע דברי תורה פתח רבי שמעון ואמר, (קהלת י) וגם בדרך כשהסכל הלך לבו חסר וגו'. כשבין אדם רוצה לתקן דרכיו לפני הקדוש ברוך הוא, עד שלא יצא לדרך צריך להמליך בו ולהתפלל לפניו על דרכו, כמו ששנינו שכתוב (תהלים פה) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו. שהרי השכינה לא נפרדת ממנו. וכי שלא מאמין ברבוננו, מה כתוב בו? וגם בדרך שהסכל הלך לבו חסר. מי זה לבו? זה הקדוש ברוך הוא שלא ילך עמו בדרך וגורע מסייעו בדרכו. משום שאותו בן אדם שלא מאמין ברבוננו, עד שלא יצא לדרך לא בקש את סיוע רבוננו.

ואפילו בדרך כשהוא הולך, לא עוסק בדברי תורה, ולכן לבו חסר, שאינו הולך יחד עם רבוננו ולא נמצא בדרך. ואומר לכל סכל הוא - ואפלו כששומע דבר אמונה של רבוננו, הוא אומר שזו טפשות לעסק בזה. כמו זה ששאלו לבן אדם על אות הברית שרשמו בבשר האדם, ואומר שלא דבר אמונה הוא. שמע זאת רבי ייבא הנקן והסתפל בו, ונעשה גל של עצמות. ואנו בדרך הזו בסיוע הקדוש ברוך הוא רוצים לומר דברי תורה.

פתח ואמר, (תהלים פו) הורני ה' ורפך אהלך באמתך יחד לכבי ליראה שמך. פסוק זה קשה, שהרי שנינו, הפל ביד הקדוש ברוך הוא חוץ מלהיות צדיק או רשע. ודוד איך תבע את זה

רבי שמעון הנה אזיל בארחה והיו עמיה רבי אלעזר בריה ורבי יוסי ורבי חזי'.

עד דהו אזלי, אמר רבי אלעזר לאבוהי ארחה מתקנא קמן בעינן למשמע מלי דאורייתא. פתח רבי שמעון ואמר (קהלת י) גם בדרך כשהסכל הולך לבו חסר וגו'. כד בר נש בעי לאתקנא ארחיה קמי קדשא בריך הוא. עד לא יפוק לארחה בעי לאמלכא ביה ולצלי קמיה על ארחיה. כמה דתנינן דכתיב, (תהלים פה) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו. דהא שכינתא לא אתפרשא מניה.

ומאן דאיהו לא מהימנא במריה, מה כתיב (דף נט ע"א)

הולך לבו חסר. מאן לבו. דא קדשא בריך הוא דלא יהי עמיה בארחה וגרע מן סיעתיה בארחיה. בגין דההוא בר נש דלא מהימן ביה במאריה עד לא יפוק בארחה לא בעי סיעתא דמאריה.

ואפילו בארחה כד איהו אזיל לא אשתדל במלי דאורייתא. ובגיני כך לבו

חסר דלא אזיל בהדיה דמריה ולא אשתבח בארחיה. ואמר לכל סכל הוא, אפלו כד שמע מלה דמהימנותא דמאריה, הוא אמר דטפשותא הוא לאשתדלא ביה. פהאי דשאילו לבר נש על את קיימא דרשימו בבשריה דבר נש. ואמר לאו איהו מהימנותא. שמע רב ייבא סבא ואסתפל ביה ואתעביד תלא דגרמי. ואנן פהאי אורחא בסיעתא דקדשא בריך הוא בעינן למימר מלי דאורייתא.

פתח ואמר (תהלים פו) הורני יי דרפך אהלך באמתך יחד לכבי ליראה שמך. האי

קרא קשיא. דהא תנינן כלא היא בידי דקדשא בריך הוא, בר למהוי

מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא? אֵלֶּא דְדוּד
כֶּף אָמַר, הוֹרְנֵי ה' דְרַכְךָ - אוֹתָהּ
דְרַךְ מִישׁוּר וּמִתְקַנְתָּ לְגַלּוּת עֵינֵי
וְלִדְעַת אוֹתוֹ. אַחַר כֶּף אֶהְלֵךְ
בְּאַמְתָּךְ - אֵלֶיךָ בְּדְרַךְ אָמֵת וְלֹא
אֶסְטָה לְיָמִין וְלִשְׂמָאל. יַחַד
לְבָבִי - מַה זֶה לְבָבִי? כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שם עג) צוּר לְבָבִי וְחֻלְקִי.
וְכָל זֶה אֲנִי מִבְקָשׁ לִירְאָה אֶת
שְׁמֶךָ. לְהַדְבִּיק בִּירְאָתְךָ, לְשֹׁמֵר
אֶת דְרָכֶי כְּרֵאוּי. לִירְאָה שְׁמֶךָ -
מְקוֹם חֻלְקִי שָׁבוּ שְׂרוּיָה הִירְאָה
לִירָא.

בֹּא רְאֵה, כָּל בֶּן אָדָם שִׁירָא אֶת
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂרוּיָה עִמּוֹ
הָאֲמוּנָה כְּרֵאוּי, שְׁהָרִי אוֹתוֹ אָדָם
הוּא שְׁלָם בְּעִבּוּדַת רְבוּנוֹ. וּמִי
שֶׁלֹּא שְׂרוּיָה בּוֹ יִרְאֵת רְבוּנוֹ, לֹא
שְׂרוּיָה בּוֹ אָמוּנָה, וְאֵינּוּ כְּדָאֵי
לְהֵיוֹת לוֹ חֻלְקָא לְעוֹלָם הַבָּא.

עוֹד פִּתַּח וְאָמַר, (משלי ד) וְאַרְח
צְדִיקִים כְּאוֹר נֶגְהָ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד
נְכוּן הַיּוֹם. אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְדִיקִים
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא,
שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה
בִּיקְרָם.

בֹּא רְאֵה מַה פְּתוּב, וְאַרְח
צְדִיקִים כְּאוֹר נֶגְהָ. מַה זֶה כְּאוֹר
נֶגְהָ? כְּמוֹ אוֹתוֹ הַאוֹר הַמְּאִיר
שֶׁבְּרֵא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, זֶהוּ שֶׁגִּנֵּז
לְצְדִיקִים לְעוֹלָם הַבָּא. הוֹלֵךְ
וְאוֹר - שֶׁהוּא עוֹלָה כְּאוֹרוֹ תְּמִיד
וְלֹא גוֹרַע מִמֶּנּוּ. אֲבָל בְּרִשְׁעִים
מַה פְּתוּב? (שם) דְרַךְ רִשְׁעִים
כְּאֶפְלָה לֹא יִדְעוּ בְּמָה יִכְשְׁלוּ. לֹא
יִדְעוּ - וְכִי לֹא יוֹדְעִים? אֵלֶּא
רִשְׁעִים שֶׁהוֹלְכִים בְּדְרַךְ עֲקָמָה
בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא רוֹצִים לְהִסְתַּכַּל
לְהֵם [שם] שֶׁעֲתִיד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְדוֹן אוֹתָם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם
וּלְהַכְנִיסָם בְּדִין גִּיהֵנָם. וְהֵם
צוֹנְחִים וְאוֹמְרִים: אוֹי לָנוּ שֶׁלֹּא
הִרְפַּנְנוּ אֲזַנִּים וְלֹא הִקְשַׁבְנוּ

זַכָּאָה אוֹ חֵיבָא. וְדוּד הִיךְ תִּבְעֵ דָא מְעַם
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֵלֶּא דְדוּד הָכִי קָאֱמַר. הוֹרְנֵי
יְיָ דְרַכְךָ. הֵהוּא אֲרַח מִישׁוּר וּמִתְקַנְתָּ לְגַלּוּתָהּ
עֵינֵי וּלְמַנְדַּע לִיָּהּ, וּלְבַתֵּר אֶהְלֵךְ בְּאַמְתָּךְ
אִיְהֵךְ בְּאַרְחָא קְשׁוּט וְלֹא אֶסְטִי לְיָמִינָא
וְלִשְׂמָאלָא. יַחַד לְבָבִי מֵאֵן לְבָבִי. כְּמַה דְאֵת
אָמַר (תהלים עג) צוּר לְבָבִי וְחֻלְקִי. וְכָל דָּא אֲנָא
תִּבְעֵ לִירְאָה אֶת שְׁמֶךָ. לְאַתְדַּבְּקָא בְּדַחֲלַתְךָ,
לְאַסְתַּמְרָא אוֹרְחֵי כְדָקָא יְאוּת. לִירְאָה שְׁמֶךָ
אֲתֵר חוֹלְקֵי דְבִיָּה שְׂרִיא דַחֲלַתָא לְמַדְחַל.

הָא חֲזִי, כָּל בֶּר נֶשׁ דְדַחֲלִיל לִיָּה לְקַדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא שְׂרִיא עִמִּיהָ מְהִימְנוּתָא כְּדָקָא
יְאוּת דִּהָא הֵהוּא בֶר נֶשׁ שְׁלִים בְּפוּלְחָנָא
דְמַרְיָה. וּמֵאֵן דְלָא שְׂרִיא בִיָּה דַחֲלָא דְמַרְיָה
לֹא שְׂרִיא עִמִּיהָ מְהִימְנוּתָא וְלֹא אוֹיְהוּ כְּדָאֵי
לְמַהוּי לִיָּה חוֹלְקָא בְּעֻלְמָא דְאֵתִי.

הוּ פִּתַּח וְאָמַר, (משלי ד) וְאַרְח צְדִיקִים כְּאוֹר
נוֹגֵה הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נְכוּן הַיּוֹם. זַכָּאִין
אֲנוּן צְדִיקָא בְּעֻלְמָא דִין וּבְעֻלְמָא דְאֵתִי
דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעִי בִיקְרִיהוּן.

הָא חֲזִי, מַה כְּתִיב וְאַרְח צְדִיקִים כְּאוֹר
נוֹגֵה. מְאִי כְּאוֹר נוֹגֵה. כִּהֵהוּא נְהוּרָא
דְנִהִיר דְבְּרֵא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעוֹבְדָא
דְבְּרֵאשִׁית, דָּא הוּא דְגִנִּיז לוֹן לְצְדִיקָא
לְעֻלְמָא דְאֵתִי. הוֹלֵךְ וְאוֹר דְאִיְהוּ סְלִיק
בְּנִהוּרִיָּה תְּדִיר וְלֹא גִרַע מִנִּיהָ. אֲבָל בְּחֵיבָא
מַה כְּתִיב, (משלי ד) דְרַךְ רִשְׁעִים כְּאֶפְלָה, לֹא
יִדְעוּ בְּמָה יִכְשְׁלוּ. לֹא יִדְעוּ, וְכִי לֹא יוֹדְעִין.

אֵלֶּא חֵיבָא אֲזִלִּי בְּעֻקְמוֹ דְאַרְחָא כִּהָאֵי
עֻלְמָא. וְלֹא בְּעֵאֵן לְאַסְתַּכְּלָא דְזַמִּין (ד"א ל"ג לוֹן)
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִידָן לְהוּ כִּהֵהוּא עֻלְמָא
וְלֹא עֻלְמָא לוֹן בְּדִינָא דְגִיְהֵנָם. וְאַנּוּן צְוֹנְחִין
וְאֹמְרִין וּוי לָן דְלָא אוֹרִיכְנָא אוֹדְנִין וְלֹא

בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. וּבְכָל יוֹם אוֹמְרִים:
וַיִּלְנוּ!

בֹּא רֵאָה, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא לְהֵאִיר לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם
הַבֹּא וּלְתַתּ לָהֶם שְׂכָר חֶלְקָם,
מְקוֹם שְׁעִין לֹא שׁוֹלֵטת לְעַמֵּד
עָלָיו, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (ישעיה סד) עֵין
לֹא רֵאָתָה אֱלֹהִים זוֹלָתְךָ יַעֲשֶׂה
לְמַחֲפָה לוֹ. וּכְתוּב (שם סו) וַיִּצְאוּ
וַיֵּרְאוּ בַּפְּגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים
בִּי. וּכְתוּב (מלאכי א) וְעִסְוֹתֵם
רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אִפְרַת תַּחַת כַּפּוֹת
רַגְלֵיכֶם. אֲשֶׁרֵי הַצַּדִּיקִים בְּעוֹלָם
הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבֹּא. עֲלֵיהֶם כְּתוּב
(ישעיה ס) צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ
אֶרֶץ. וּכְתוּב (תהלים קמ) אֵף צַדִּיקִים
יִדְּוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֵת
כְּנִיָּהּ. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:
פְּרֻשֶׁת תּוֹלְדוֹת נח

אַלֶּה תּוֹלְדוֹת נח. רַבִּי חֵיִיא פְּתַח,
(ישעיה ס) וְעַמְּךָ כָּלֶם צַדִּיקִים
לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ נֶצֶר מְטַעֵי
מַעֲשֶׂה יְדֵי לְהַתְּפָאֵר. אֲשֶׁרֵיהֶם
יִשְׂרָאֵל שְׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה
וַיִּוֹדְעִים דְּרָכֵי הַתּוֹרָה שֶׁבְּגִלְלָה
יִזְכּוּ לְעוֹלָם הַבֹּא.

בֹּא רֵאָה, לְכָל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ חֶלֶק
לְעוֹלָם הַבֹּא, מֵהַ טַעֲמִים? מִשׁוּם
שְׁשׂוּמְרִים הַבְּרִית שֶׁהָעוֹלָם
עוֹמֵד עָלֶיהָ, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (ירמיה לב)
אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמֵם וְלִילָה חֻקוֹת
שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמְתִי. וְעַל זֶה,
יִשְׂרָאֵל שְׁשׂוּמְרִים הַבְּרִית וְקִבְלוּ
אוֹתָהּ, יֵשׁ לָהֶם חֶלֶק לְעוֹלָם
הַבֹּא.

וְרֵא עוֹד, אֵלֶּא מִשׁוּם כֶּף נִקְרָאוּ
צַדִּיקִים. מִכָּאן לְמַדְנוּ, כָּל מִי
שְׁשׂוּמֵר הַבְּרִית הַזֶּה שֶׁהָעוֹלָם
עוֹמֵד עָלֶיהָ, נִקְרָא צַדִּיק. מִנֵּיִן
לָנוּ? מִיּוֹסֵף. מִשׁוּם שֶׁשָּׁמַר אֵת
בְּרִית הָעוֹלָם זָכָה שְׁנֹקְרָא צַדִּיק.
וְעַל כֶּף וְעַמְּךָ כָּלֶם צַדִּיקִים
לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ.

אַצִּיתָנָא בְּהֵוֹא עֲלֵמָא. וּבְכָל יוֹמָא אָמְרִי וַוִי
דָּא.

הָא חֲזִי, זְמִין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַנְהָרָא לֹון
לְצַדִּיקָיָא לְעֵלְמָא דְאַתִּי, וּלְמִיָּהֵב לֹון
אַגְר חוּלְקָהוֹן אַתְר דְּעִינָא לֹא שְׁלֵטָא לְמִיקָם
עֲלִיהָ כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (ישעיה סד) עֵין לֹא רֵאָתָה
אֱלֹהִים זוֹלָתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחֲפָה לוֹ. וּכְתִיב, (ישעיה
סו) וַיִּצְאוּ וַיֵּרְאוּ בַּפְּגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים בִּי.
וּכְתִיב, (מלאכי א) וְעִסְוֹתֵם רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אִפְרַת
תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם. זְפֹאִין אַנוּן צַדִּיקָיָא
בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי. עֲלֵייהוּ כְּתִיב
(ישעיה ס) צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ. וּכְתִיב,
(תהלים קמ) אֵף צַדִּיקִים יִדְּוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל
אֵת כְּנִיָּהּ. בְּרוּךְ יי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן (חסר):

פְּרֻשֶׁת תּוֹלְדוֹת נח

(דף נט ע"ב)

אַלֶּה תּוֹלְדוֹת נח, רַבִּי חֵיִיא פְּתַח (ישעיה ס)
וְעַמְּךָ כָּלֶם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ
נֶצֶר מְטַעֵי מַעֲשֶׂה יְדֵי לְהַתְּפָאֵר. זְפֹאִין אַנוּן
יִשְׂרָאֵל דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרֵייתָא, וַיִּדְעֵי אֶרְחִין
דְּאוֹרֵייתָא, דְּבִגְיִנָּה יִזְפוּן לְעֵלְמָא דְאַתִּי.

הָא חֲזִי, כָּל יִשְׂרָאֵל אֵית לֹון חוּלְקָא לְעֵלְמָא
דְאַתִּי. מְאִי טַעֲמָא בְּגִין דְּנִטְרִין בְּרִית
דְּעֵלְמָא אַתְקִיִּים עֲלִיהָ. כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (ירמיה
לב) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמֵם וְלִילָה חֻקוֹת שָׁמַיִם
וָאָרֶץ לֹא שָׁמְתִי. וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל דְּנִטְרֵי בְּרִית
וְקִבְלוּ לִיהָ אֵית לֹון חוּלְקָא בְּעֵלְמָא דְאַתִּי.

וְרֵא עוֹד אֵלֶּא בְּגִין כֶּף אִקְרוּן צַדִּיקִים. מִכָּאן
אוּלְפִנָּא כָּל מָאן דְּנִטְרֵי הָאֵי בְּרִית
דְּעֵלְמָא אַתְקִיִּים עֲלִיהָ. אִקְרִי צַדִּיק. מִנָּא לֹון
מִיּוֹסֵף. בְּגִין דְּנִטְרֵי לִיהָ לְבְּרִית עֵלְמָא, זָכָה
דְּאִקְרִי צַדִּיק. וְעַל כֶּף וְעַמְּךָ כָּלֶם צַדִּיקִים
לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ.

רבי אלעזר אמר, אלה - בכל מקום פסל את הראשונים. שנינו וכו'. מה כתוב למעלה בפרשת בראשית? (בראשית ב) ונהר יצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד וגו'. אותו הנהר ששופע ויוצא ונכנס לגן ומשקה אותו מהשקאה שלמעלה, ועושה לו נחת ועושה פרות ומגדל זרעים, הוא אז נוח לכל. וזה נוח לגן. וזה עושה מנוחה בו (נ"א לגן, וכן נח בו), כמו שנאמר (שם) כי בו שבת, וכתוב וישבת ביום השביעי. וזה סוד שדבר זה עושה תולדות ולא אחר.

בא ראה, כמו זה נח למטה הברית הקדוש היה דגמא שלמעלה, ועל זה נקרא איש האדמה. וסוד למדנו, שהרי נח הצטרף לתבה להתחבר עמה ולקיים זרע של הכל, שכתוב לחיות זרע.

מי זו התבה? (וה) ארון הברית. ונח והתבה למטה כף הם כמו דגמא (ו) שלמעלה. בנח כתוב ברית, שכתוב והקימתי את בריתי אפך. ועד שהתקיים בו ברית לא נכנס לתבה, שכתוב והקימתי את בריתי אפך ובאת אל התבה. ואז היתה התבה ארון הברית. (ו) תבה ונח, הכל כמו שלמעלה. ובגלל שהברית הזאת למעלה, הוא עושה תולדות. כמו זה נח (למטה) הוא עושה תולדות. משום כף (כמו שנאמר) אלה תולדות נח.

נח איש צדיק, כף הוא בודאי כמו שלמעלה. ועל זה כתוב (משלי י) וצדיק יסוד עולם. והארץ מתקימת על זה, שהרי הוא העמוד שהעולם עומד עליו, ומיהו? זה צדיק, ונח נקרא צדיק למטה. וסוד (נ"א) של הכל - את האלהים התהלך נח. דוקא. שלא

רבי אלעזר אמר, אלה בכל אתר פסל את הראשונים תנינן וכו'. מה כתוב לעילא בפרשתא דבראשית (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד וגו'. ההוא נהר דנגיד ונפיק ועייל לגנתא ואשקי ליה משקיו דלעילא ועביד ליה נייחא ועביד איבין ורבי זרעין. והוא כדין נייחא לכלא. ודא נייחא ליה לגנתא. ודא עביד נייחא ביה (נ"א לגנתא, וננתא נייחא ביה). כמה דאת אמר (בראשית ג) כי בו שבת. וכתוב, (בראשית ב) וישבות ביום השביעי. ודא רזא דמלה דא עביד תולדות ולא אחרא.

הא חזי, (כח ב) כגוונא דא נח לתתא. קיימא קדישא הוה דוגמא דלעילא. ועל דא אקרי איש האדמה. ורזא אוליפנא, דהא נח אצטרף לתיבה לאתחברא בה. ולקיימא זרעא דכולא דכתיב לחיות זרע.

מאן תיבה. דא (דא) ארון הברית. ונח ותיבה לתתא הכי הוה פדוגמא (דא) דלעילא. נח כתיב ביה ברית דכתיב והקימתי את בריתי אפך וגו'. ועד דאתקיים ביה ברית לא עייל לתיבותא. דכתיב והקימתי את בריתי אפך ובאת אל התיבה. וכדין הוה תיבה ארון הברית. (דא) תיבה ונח פלא כגוונא דלעילא. ובגין דהאי ברית לעילא הוא עביד תולדות. כגוונא דא נח (ד"א לתתא) איהו עביד תולדות. בגיני כף (כמה דאת אמר) אלה תולדות נח.

נח איש צדיק. הכי הוא ודאי כגוונא דלעילא. ועל דא (משלי י) וצדיק יסוד עולם כתיב. וארעא על דא אתקיימת. דהא איהו עמודא דעלמא קיימא עליה. ומאן איהו דא צדיק. ונח אקרי צדיק לתתא. ורזא (נ"א דא) דכלא, את האלהים התהלך נח, דייקא, דלא אתפרש מניה לעלמין. ולמהווי הוא בארעא

נפרד ממנו לעולמים, ושיהיה הוא בארץ כמו שלמעלה איש צדיק יסוד העולם. ברית שלום, שלום של העולם. איש האדמה ודאי. ועל זה (בראשית ו) ונח מצא חן בעיני יי'. תמים היה בדורותיו. מאי בדורותיו, אליו אנון דנפקו מניה. הוא אשלים לכלהו. והוא הוה שלים מפלהו. תמים היה דאתייליד מהול דכתיב התהלך לפני והיה תמים. בדורותיו ולא בדרין דעלמא דהא מניה נפקו (תולדות בעלמא).

תמים היה בדרתיו, מה זה בדרתיו? אלה אותם שיצאו ממנו. הוא השלים את כלם, והוא היה שלם מכלם. תמים היה - שגולד מהול, שכתוב התהלך לפני והיה תמים. בדרתיו - ולא בדורות של העולם, שהרי ממנו יצאו (תולדות בעלמא).

בא ראה, נח ראוי היה מיום שנברא העולם להיות בתבה בחבור אחד להפנס בה, ועד שלא התחברו כאחד, לא היה העולם פראוי. אחר כף מה כתוב? (שם ט) ומאלה נפצה כל הארץ. מהו נפצה? כמו שנאמר (שם א) ומשם יפרד. משמש נמצא פרוד והתפזרו תולדות לכל הצדדים והכל אחד כדגמא אחת. משום כף אלה תולדת נח. אלה ודאי. שהרי יסוד העולם הוא שעושה תולדות לקים בארץ. בא רבי אבא ונשקו. אמר, אריה בכחו נוקב סלע ושובר. כף זה בודאי. ובא וראה, משעור התבה גם כף זה.

תוספתא

למה נח נח פעמים? אלא כל צדיק וצדיק שבעולם יש לו שתי רוחות - רוח אחת בעולם הזה, ורוח אחת בעולם הבא. וכף תמצא בכל הצדיקים: משה, יעקב, יעקב, אברהם, אברהם, שמואל, שמואל, שם, פרט ליצחק שלא כתוב בו כמו שכתוב בהם, משום שיצחק, בשעה שנקרב על גבי המזבח, יצאה נשמתו שהיתה בו

כגוונא דלעילא איש צדיק יסודא דעלמא. ברית שלום שלמא דעלמא. איש האדמה ודאי. ועל דא (בראשית ו) ונח מצא חן בעיני יי'. תמים היה בדורותיו. מאי בדורותיו, אליו אנון דנפקו מניה. הוא אשלים לכלהו. והוא הוה שלים מפלהו. תמים היה דאתייליד מהול דכתיב התהלך לפני והיה תמים. בדורותיו ולא בדרין דעלמא דהא מניה נפקו (תולדות בעלמא).

תא חזי, נח אתחזי מיומא דאתברי עלמא למהוי בתיבה בחבורא חד ולמיעל בה, ועד לא אתחברו כחדא לא הוה עלמא כדקא יאות, לבתר מה כתיב, (בראשית ט) ומאלה נפצה כל הארץ. מהו נפצה. כמה דאת אמר, (בראשית ב) ומשם יפרד. דמתמן אשתכח פרודא ואתבדרו תולדות לכל סטרין וכלא חד פדוגמא חדא. בגיני כף אלה תולדות נח. אלה ודאי. דהא יסודא דעלמא איהו דעביד (דף ט ע"א) תולדות לקיימא בארעא. אתא רבי אבא ונשקיה. אמר אריא בחיליה טינרא נקיב ותבר. כף הוא ודאי. ותא חזי, משיעורא דתיבותא אוף נמי הכי הוא.

תוספתא

למה נח נח תרי זמני. אלא כל צדיק וצדיק די בעלמא אית ליה תריין רוחין. רוחא חד בעלמא דין ורוחא חד בעלמא דאתי. והכי תשפח בכלהו צדיקי משה, משה, יעקב, יעקב, אברהם, אברהם, שמואל, שמואל, שם, פר מיצחק דלא כתיב ביה כמה דכתיב בהו. בגין דיצחק בשעתא דאתקרב על גבי מדבחא נפקת נשמתיה דהוה ביה בהאי עלמא. וכיון דאתמר ביה באברהם, ברוד מניה המתים תבת ביה נשמתיה דעלמא דאתי. בגין דא תשפח דלא יחד קדשא בריך הוא שמייה אלא על יצחק בגין דאתחשב פמת ועל דא רמז קרא ואמר (איוב ז) הן בקדושו לא נאמין וגו'.

בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְכִיּוֹן שֶׁנֶּאֱמַר
בְּאַבְרָהָם בְּרוּךְ מְחִיָּה הַמְתִּים,
שָׂבָה אֵלָיו נִשְׁמְתוּ שֶׁל הָעוֹלָם
הַבָּא. מִשּׁוּם זֶה תִּמְצָא שֶׁלֹּא יִחַד
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת שְׁמוֹ אֶלָּא
עַל יִצְחָק, מִשּׁוּם שֶׁנֶּחֱשֵׁב כְּמֵת.
וְעַל זֶה רָמַז הַפְּתוּחַ וְאָמַר (איוב טו)
הֵן בְּקִדְשׁוֹ לֹא יֵאֱמִין וְגו'.

דְּבַר אַחַר אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת, מִשּׁוּם
שֶׁהִיָּה צַדִּיק שֶׁבַח אוֹתוֹ פְּעֻמִּים.
תָּמִים הָיָה בְּדַרְתִּי, אֲבָל בְּדוֹרוֹת
אַחֲרַיִם אֵינִי נֶחֱשֵׁב לְכָלֹס, כְּמוֹ
דוֹרוֹ שֶׁל אַבְרָהָם וְדוֹר מֹשֶׁה וְדוֹר
דָּוִד. דְּבַר אַחֲרָי, רָאֵה מָה עָשָׂה
בְּדוֹר שְׁפָלִים וְרַשְׁעִים, קַל וְחֹמֶר
אֵלָיו הָיָה בְּדוֹר שְׁפָלִים צַדִּיקִים.

ע"כ התוספתא

רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח, (תהלים מז) לְכוּ
חֲזוּ מִפְּעֻלוֹת ה' אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת
בְּאַרְצָי. הַפְּסוּק הַזֶּה הָרִי נִתְבָּאָר,
וּבְאַרְוֵהוּ. אֲבָל לְכוּ חֲזוּ, מֵה זֶה
חֲזוּ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כא) חֲזוּת
קִשָּׁה הִגֵּד לִי. בְּמַעֲשָׂיו שֶׁהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה מִתְגַּלֶּה נְבוּאָה
עָלְיוֹנָה לְבְנֵי אָדָם. אֲשֶׁר שָׁם
שְׁמוֹת - שְׁמוֹת וְדָאִי, שֶׁהָרִי הַשָּׁם
גוֹרֵם לְכָל.

כְּתוּב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ לְאֹמֶר
זֶה וְגו', לְמָה כָּאֵן לְאֹמֶר? לְמָה
זֶה? אֶלָּא לְאֹמֶר זֶה הָאִשָּׁה. זֶה זֶה
צַדִּיק. [רְמוֹ כְּמוֹ שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרָא לוֹ נֹחַ,
מִנּוּחַת הָאָרֶץ. לְאֹמֶר, מֵה זֶה לְאֹמֶר? אֶלָּא מִקּוֹם זֶה
קָרָא לוֹ נֹחַ, וְכִי הוּא? אֶרֶץ הַקְדוּשָׁה. לְאֹמֶר זֶה
נִחְמַנְנוּ מִמַּעֲשָׂיו וְגו', עָשָׂה אוֹתוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְמִטָּה בְּרַגְמָא עֲלוּנֹת]. [נ"א זֶה זֶה צַדִּיק, וְכֵן נֹחַ
(לְאֹמֶר, נֹחַ) זֶה צַדִּיק. לְאֹמֶר זֶה נִבְרָה, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא
נִבְרָדִים זֶה מִזֶּה. אִמֵּר רַבִּי יִצְחָק, לְאֹמֶר זֶה אֶרֶץ
הַקְדוּשָׁת] [וְזֶה אֶמְתָּ]. כְּתוּב כָּאֵן זֶה
יִנְחַמְנוּ, וְכְתוּב שָׁם (ישעיה כה) זֶה
ה' קוֹיֵנוּ לוֹ. אֲשֶׁרִיָּהֶם הַצַּדִּיקִים

שֶׁרְשׁוּמִים בְּרַשָּׁם שֶׁל חוֹתֻמַּת הַמֶּלֶךְ לְהִיּוֹת בְּשָׁמוֹ רְשׁוּמִים, וְהוּא שָׁם שְׁמוֹת בְּאַרְץ פְּרָאִי.
כְּתוּב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ, וְכְתוּב וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יִעֲקֹב. לְמָה לֹא כְּתוּב אֶת? אֶלָּא שֶׁם דְּרָגָה אַחֲרַת
[ר"א אמת] וְכָאֵן דְּרָגָה אַחֲרַת, [נ"א אֵת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֶרְאָה אֶת ה'] כְּכְתוּב (שם ו) וְאֶרְאָה ה' לֹא

דְּבַר אַחַר אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת בְּגִין דְּהוּא צַדִּיק שֶׁבַח לִיה תְּרִי
זְמַנִּי. תָּמִים הָיָה בְּדוֹרוֹתָיו, אֲבָל בְּדַרְיִן אַחֲרַיִן אֵינִי
נֶחֱשֵׁב לְכָלֹס, כְּמוֹ דָּרָא דְאַבְרָהָם וְדָרָא דְמֹשֶׁה וְדָרָא
דְּדָוִד. דְּבַר אַחַר חֲמִי מָאִי עֲבַד בְּדָרָא דְכָלְהוּ חַיִּיבִים,
קַל וְחֹמֶר אֵלָיו הָיָה בְּדָרָא דְכָלְהוּ צַדִּיקִים: (עד כאן
תוספתא)

רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח (תהלים מז) לְכוּ חֲזוּ מִפְּעֻלוֹת יי
אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת בְּאַרְצָי. הַאי קָרָא הָא
אַתְמָר וְאוּקְמוּהָ. אֲבָל לְכוּ חֲזוּ, מָאִי חֲזוּ.
כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה כא) חֲזוּת קִשָּׁה הוֹגֵד לִי.
בְּעוֹבְדוֹי דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עֲבִיד, אֲתַגְלִי
נְבוּאָה עֲלָאָה לְבְנֵי נִשְׂאָ. אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת,
שְׁמוֹת וְדָאִי, דְּהָא שְׁמָא גְרִים לְכָלָא.

כְּתוּב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ לְאֹמֶר זֶה וְגו'
אִמֵּי הָכָא לְאֹמֶר. וְאִמֵּי זֶה. אֶלָּא

לְאֹמֶר דָּא אֲתַתָּא. זֶה דָּא צַדִּיק. [רְמוֹ כְּמוֹ דְקִדְשָׁא בְרִיךְ
הוּא קָרָא לִיה נֹחַ נִיחָא דְאַרְעָא. לְאֹמֶר, מָאִי לְאֹמֶר. אֶלָּא אֲתַר דָּא קְרִי לִיה
נֹחַ. וּמָאֵן אִיהוּ אֶרְעָא קְרִישָׁא. לְאֹמֶר זֶה וְנִחְמַנְנוּ מִמַּעֲשָׂיו וְגו'. עֲבַד לִיה קְדִישָׁא
בְרִיךְ הוּא לְתַתָּא כְּנוּנָא עֲלָאָה] (נ"א זֶה דָּא צַדִּיק וְכֵן נֹחַ (לְאֹמֶר, נֹחַ) דָּא
צַדִּיק. לְאֹמֶר דָּא נִבְרָה. בְּגִין דְּלָא מִתְפָּרְשׁוּן דָּא מִן דָּא. אִמֵּר רַבִּי יִצְחָק לְאֹמֶר
דָּא אֶרְעָא קְרִישָׁא] (וְזֶה אֶמְתָּ) כְּתוּב הָכָא זֶה יִנְחַמְנוּ,
וְכְתוּב הָתֵם (ישעיה כה) זֶה יי קוֹיֵנוּ לוֹ. זְכָאִין אֲנַחְן
צַדִּיקָא דְרְשִׁימִין בְּרְשִׁימוֹ דְגוֹשְׁפִּנְקָא
דְמִלְפָּא לְמַהוּי בְשִׁמְיָה רְשִׁימִין וְאִיהוּ שׁוּי
שְׁמָהֶן בְּאַרְעָא כְּדָקָא יְאוּת.

כְּתוּב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ. וְכְתוּב, וַיִּקְרָא
שְׁמוֹ יִעֲקֹב. אִמֵּי לֹא כְּתוּב אֶת. אֶלָּא
הָתֵם דְּרָגָא אַחֲרָא (ר"א תְּרָא) וְהָכָא דְרָגָא
אוּחֲרָא. (נ"א אֵת, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וְאֶרְאָה אֶת יי) כְּדְכְתוּב,
(ישעיה ו) וְאֶרְאָה אֶת יי. וְאֶרְאָה יי לֹא כְּתוּב אֶלָּא
אֶת יי. אוּף הָכָא כְּנַח וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ.

שֶׁרְשׁוּמִים בְּרַשָּׁם שֶׁל חוֹתֻמַּת הַמֶּלֶךְ לְהִיּוֹת בְּשָׁמוֹ רְשׁוּמִים, וְהוּא שָׁם שְׁמוֹת בְּאַרְץ פְּרָאִי.
כְּתוּב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ, וְכְתוּב וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יִעֲקֹב. לְמָה לֹא כְּתוּב אֶת? אֶלָּא שֶׁם דְּרָגָה אַחֲרַת
[ר"א אמת] וְכָאֵן דְּרָגָה אַחֲרַת, [נ"א אֵת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֶרְאָה אֶת ה'] כְּכְתוּב (שם ו) וְאֶרְאָה ה' לֹא

כתוב אלא את ה', גם כן בנח ויקרא את שמו נח. ויקרא שמו יעקב - דרְגָה שלו הקדוש ברוך הוא ממש קראה לו יעקב. אבל כפאן את - להכליל את השכינה

[ג"א שהיא דרְגָה אחרת למטה].

אלה תולדות נח וגו'. רבי יהודה פתח, (תהלים קיב) טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו טוב איש - זה הקדוש ברוך הוא שנקרא טוב, כמו שכתוב (שם קמה) טוב ה' לכל, וכתוב (שמות טו) ה' איש מלחמה. לכל הנה חונן ומלוה, למקום שאין לו משלו, ואותו מקום נזון מפגו. יכלכל דבריו במשפט - שהרי אותו דבר לא נזון אלא במשפט, כמו שנקרא (תהלים פט) צדק ומשפט מכון פסאף.

דבר אחר טוב איש - זה צדיק, שכתוב (ישעיה ג) אמרו צדיק פי טוב פי פרי מעלליהם יאכלו. רבי יוסי אמר, זה נח, שכתוב נח איש צדיק. רבי יצחק אמר, זה השבח של השבת שבו פתח טוב, שכתוב (תהלים צב) טוב להודות לה'.

רבי חייא אמר, הכל אחד, וכלם אמרו דבר אחד. וזה עושה תולדות בעולם. תולדות של העולם מי הם? אלו נשמות הצדיקים שהם פרי מעשי הקדוש ברוך הוא. רבי שמעון אמר, בשעה שהקדוש ברוך הוא מתעטר בעטרותיו, מתעטר מלמעלה ומלמטה, מלמעלה מקום שלעמק הכל. מתעטר מלמטה בפה? בנשמות הצדיקים. ואז נוספים חיים מלמעלה ומלמטה, ונכלל מקום המקדש מפל הצדדים, והבאר מתמלאת והים נשלם, ואז נותן לכל.

כתוב (משלי ה) שְׁתֵּה מִיַּם מְבוֹרֵךְ וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךְ. לְמַעַן בְּרוּךְ בְּתַחֲלֵהוּ וְאַחַר כֵּן בְּאֵרֶךְ?

ויקרא שמו יעקב דרְגָא דיליה, קדשא בריך הוא ממש קרא ליה יעקב. אבל הכא את לאתפללא שכינתא. (ג"א דהיא דרְגָא אחרת למתא):

אלה תולדות נח וגו'. רבי יהודה פתח (תהלים קיב) טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו במשפט. טוב איש, דא קדשא בריך הוא דאקרי טוב. פמה דכתיב, (תהלים קמה) טוב ה' לכל. וכתיב, (שמות טו) ה' איש מלחמה. להאי כל חונן ומלוה. לאתר דלית ליה מדיליה. והוא אתר מניה אתון יכלכל דבריו במשפט, דהא ההוא דבר לא אתון אלא במשפט פמה דאת אמר (תהלים פט) צדק ומשפט מכון פסאף.

דבר אחר טוב איש, דא צדיק דכתיב, (ישעיה ג) אמרו צדיק פי טוב פי פרי מעלליהם יאכלו. רבי יוסי אמר דא נח דכתיב נח איש צדיק. רבי יצחק אמר דא שבחא דשבת, דביה פתח טוב, דכתיב, (תהלים צב) טוב להודות לה'.

רבי חייא אמר פלא חד וכלהו מלה חדא אמרו. ודא עביד תולדות בעלמא. תולדות דעלמא מאן אנון. אלין נשמתהון דצדיקיא דאנון איבא דעובדוי דקודשא בריך הוא. רבי שמעון אמר בשעתא דקדשא בריך הוא מתעטר בעטרוי, מתעטר מעילא ומתתא. מעילא מאתר דעמיקא דכלא. מתעטר מתתא במה. בנשמתהון דצדיקיא. פדין אתוסף חיים מעילא ומתתא. ואתפלליל אתר מקדשא מפל סטרין ובירא אתמלייא וימא אשתלים, וכדין יהב לכלא.

כתיב, (משלי ה) שְׁתֵּה מִיַּם מְבוֹרֵךְ וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךְ. לְמַעַן בְּרוּךְ בְּתַחֲלֵהוּ וְאַחַר כֵּן בְּאֵרֶךְ?

שְׁהָרִי בּוֹר לֹא נִקְרָא אֶלָּא רִיק
שְׂאִינוּ נוֹבֵעַ. בָּאֵר - מִים
שְׁנוּבְעִים? אֶלָּא הַפֶּל מְקוּם אֶחָד
הוּא. אֶלָּא מְקוּם שְׁהַעֲנִיִּים [נ"א
שְׁהַעֲנִי] אַחֲוִיִּים בּוֹ נִקְרָא בּוֹר, שְׂאִין
לוֹ מִשְׁלוֹ אֶלָּא מֵה שְׁנוֹתָנִים
לְתוֹכוֹ, וּמִיָּהוּ? דַּל"ת. אַחַר כֶּף
נַעֲשֶׂה בָּאֵר שֶׁהוּא נוֹבֵעַ וּמִלָּא
[שְׁמֹתָמְלֹא] מִכָּל הַצְּדִידִים, וּמִיָּהוּ?
ה"א. מִתְמַלֵּאת מִלְמַעְלָה וְנוֹבֵעַת
מִלְמַטָּה. מִתְמַלֵּאת מִלְמַעְלָה כְּמוֹ
שְׂאֵמְרָנוּ, וְנוֹבֵעַת מִלְמַטָּה
מִנְשָׁמוֹת הַצְּדִידִיקִים.

דְּבַר אַחַר, שְׁתֵּה מִים מִבּוֹרָךְ - זֶה
דְּוֹד הַמְּלָךְ, שְׁכֵתוֹב בּוֹ (שְׁמוּאֵל ב-כג)
מִי יִשְׁקֵנִי מִים מִבְּאֵר בֵּית לָחֶם.
וְנוֹזְלִים - זֶה אַבְרָהָם. מִתּוֹךְ - זֶה
יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּאֶמְצַע. בָּאֵרָךְ - זֶה
יִצְחָק, שֶׁנִּקְרָא בָּאֵר מִים חַיִּים. הָרִי
בְּפִסּוּק הַזֶּה נִמְצְאת הַמְּרַכְּבָה
הַקְּדוּשָׁה הַעֲלִיּוֹנָה מֵהָאֲבוֹת. וְדוֹד
הַמְּלָךְ הַתְּחִבֵּר עִמָּם. יֵשׁ מִי
שְׂיֵאמֶר, וְנוֹזְלִים - זֶה יִצְחָק. מִתּוֹךְ
- זֶה מִשָּׁה, שֶׁהוּא בְּאֶמְצַע. בָּאֵרָךְ
- זֶה אֶהְרֹן, שֶׁנִּקְרָא בָּאֵר מִים
חַיִּים, וְדוֹד הַמְּלָךְ שֶׁהַתְּחִבֵּר
עִמָּהֶם.

תְּשׁוּקַת הַנִּקְבָּה לְזָכַר אֵינָה אֶלָּא
כְּאִשֶּׁר נִכְנַסְתָּ בָּהּ רוּחַ וְשׁוֹפְכַת
מִים כְּנֶגֶד הַמַּיִם הַעֲלִיּוֹנִים
הַזְּכָרִיִּים. כֶּף כְּנַסְתָּ יִשְׂרָאֵל לֹא
מְעוֹרַרַת הַשְּׁתוֹקְקוֹת לְקְדוּשָׁה-
בְּרוּךְ-הוּא אֶלָּא בְּרוּחַ הַצְּדִידִיקִים
שֶׁנִּכְנָסִים בְּתוֹכָהּ, וְאִזּוּ נוֹבְעִים מִים
מִתּוֹכָהּ כְּנֶגֶד מִי הַזְּכָר. וְהַפֶּל
נַעֲשֶׂה תְּשׁוּקָה אַחַת [וְאֵינָה אַחַת]
וְקָשׁוּר אֶחָד. וְזֶהוּ רְצוֹן שֶׁל הַפֶּל
וְהַטִּייל שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְטִיל
עִם נְשָׁמוֹת הַצְּדִידִיקִים.

בֵּא רְאֵה, כָּל אוֹתָן תּוֹלְדוֹת גֵּן
הַעֲדָן לֹא יוֹצְאִים מִצְדִּיק אֶלָּא
כְּשֶׁנִּכְנָס בְּתִבָּה הַזֹּאת בְּחִבּוּר אֶחָד,

מִתּוֹךְ בָּאֵרָךְ. אֶמְאִי (הַכָּא) בּוֹרָךְ בְּקַדְמִיתָא
וּלְבַתֵּר בָּאֵרָךְ. דִּהָא בּוֹר לֹא אֶקְרִי אֶלָּא
רִיקְנִיָּא דְלֹא נִבְיַע. בָּאֵר מִיִּין דְּנִבְעִין. אֶלָּא
כִּלְא אֶתֶר חַד הוּא. אֶלָּא אֶתֶר דְּמִסְפְּנִי (נ"א
דְּמִסְפְּנִיתָא) אַחֲוִיִּין בֵּיה אֶקְרִי בּוֹר. דְּלִית לִיה
מְדִילִיה אֶלָּא מֵה דִּיהֲבִין בְּגוּיָהּ. וּמֵאֵן אִיהוּ
דְּלִי"ת. לְבַתֵּר אֶתְעַבִּיד בָּאֵר דִּאִיהוּ נִבְיַע
וּמִלָּא (ד"א דְּמִלָּא) מִכָּל סְטָרִין. וּמֵאֵן אִיהוּ
ה"א. אֶתְמַלֵּיָּא מְעִילָא (דף ס ע"ב) וְנִבְיַע
מִתְפָּא. אֶתְמַלֵּיָּא מְעִילָא כְּמָה דְאֶמְרִין.
וְנִבְיַע מִתְפָּא מִנְשָׁמְתָהוּן דְּצִדִּיקָא.

דְּבַר אַחַר שְׁתֵּה מִים מִבּוֹרָךְ, דָּא דְוֹד מְלָפָא
דְּכֵתִיב בֵּיה (שְׁמוּאֵל ב כג) מִי יִשְׁקֵנִי מִים
מִבּוֹר בֵּית לָחֶם. וְנוֹזְלִים דָּא אַבְרָהָם. מִתּוֹךְ,
דָּא יַעֲקֹב דִּאִיהוּ בְּאֶמְצַעִיתָא. בָּאֵרָךְ דָּא
יִצְחָק דִּאֶקְרִי בָּאֵר מִים חַיִּים. הָא בְּהֵאֵי קָרָא
אֶשְׁתַּכַּח רְתִיכָא קְדִישָׁא עֲלָאָה מֵאֲבָהֶן. וְדוֹד
מְלָפָא אֶתְחִבֵּר עִמָּהוּן. אִית מֵאֵן דִּיִּימֶר,
וְנוֹזְלִים דָּא יִצְחָק. מִתּוֹךְ דָּא מִשָּׁה דִּאִיהוּ
בְּאֶמְצַעִיתָא. בָּאֵרָךְ דָּא אֶהְרֹן דִּאֶתְקָרִי בָּאֵר
מִים חַיִּים. וְדוֹד מְלָפָא דִּאֶתְחִבֵּר עִמָּהוּן.

תִּיאוּבְתָא דְנוֹקְבָא לְגַבֵּי דְכוּרָא לָאו אִיהוּ
אֶלָּא כַּד עֵייל רוּחָא בָּהּ וְאֶשְׁדַּת
מִיָּא לְקַבְּלָא מִיִּין עֲלָאִין דְּכוּרִין. כֶּף כְּנַסְתָּ
יִשְׂרָאֵל לֹא אֶתְעַרַת תִּיאוּבְתָא לְגַבֵּי קְדִישָׁא
בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא בְּרוּחָא דְצִדִּיקָא דְעֲאֲלִין
בְּגוּוָה. וְכִדִּין נִבְעִין מִיָּא מְגוּוָה לְקַבְּלָא מִיִּין
דְּדְכוּרָא. וְכִלְא אֶתְעַבִּיד תִּיאוּבְתָא חָדָא (פ"א
וְצְבוּרָא חָדָא) וְצְבוּרָא חָדָא וְקָשׁוּרָא חָדָא. וְדָא
הוּא רַעוּא דְכִלְא וְטִיּוּלָא דְמְטִייל קְדִישָׁא
בְּרִיךְ הוּא בְּנִשְׁמַתָּהוּן דְּצִדִּיקָא.

הָא חֲזִי, כָּל אֲנוּן תּוֹלְדוֹת דְּגִנְתָּא דְעֲדָן לֹא
נִפְקִין מִצְדִּיק. אֶלָּא כַּד עֵייל בְּהֵאֵי תִיבָה

בְּחִבּוּר חָדָא. וְכִלְא גְנִיזִין

והכל גנוזים בה, ואחר כך יוצאים ממנה. גם כאן נח איש צדיק לא הוציא תולדות לפרות בעולם עד שנכנס בתבה, והתפנסו הכל בה והיו גנוזים בה, ואחר כך יצאו ממנה לפרות בעולם ולהתקיים בארץ. ואלמלא שיצאו מתוך התבה, לא התקיימו בעולם. והכל כמו שלמעלה - מתוך תבה יוצאים למעלה, מתוך תבה יוצאים למטה, זה כמו זה. [מתוך] וכאן התקיים העולם ולא מקדם לזה, שמשום כך כתוב ונוזלים מתוך בארץ, וכתוב ויולד נח שלשה בנים.

והשחת הארץ לפני האלהים. אמר רבי יהודה, כיון שכתוב ותשחת הארץ, למה לפני האלהים? אלא כיון שעשו חטאיהם בגלוי לעיני הכל, אז כתוב לפני האלהים.

רבי יוסי אמר, אני אמרתי הפוך. ותשחת הארץ לפני האלהים - בהתחלה לפני האלהים, שלא היו עושים בגלוי. לפני האלהים עשו ולא לפני בני אדם. ולבסוף עשו בגלוי. זהו שכתוב ותמלא הארץ חמס, שלא היה מקום בכל הארץ שלא היה בגלוי, ובגלל כך אמר הפסוק בשני גוונים.

אֵלֶּה תולדות נח - רבי אבא אמר, מיום שעבר אדם על מצות רבוננו, כל בני האדם שנולדו אחר כך נקראו בני האדם. ולא לשבח נקראו כך, אלא כמו שאמר בנו של אותו שעבר על מצות רבוננו. כיון שבא נח, נקראו בני העולם על שם נח. תולדת נח לשבח. שהעמידם בעולם. ולא תולדות אדם שהעבירם מהעולם וגרם מות לכלם.

בה. ולבתר מינה נפקין. אוף הָכָא נח איש צדיק לא אפיק תולדות למפרי בעלמא עד דעאל לתיבה ואתפנש פלא בה והווי גניזין בה. ולבתר מנה נפקו למפרי בעלמא ולא תקיימא בארעא. ואלמלא הנפקו מגו תיבה לא אתקיימו בעלמא. וכלא כגוונא דלעילא. מגו תיבה נפקי לעילא. מגו תיבה נפקי לתתא. דא כגוונא דא. (בגו) והכא אתקיים עלמא ולא מקדמת דנא. דבגניי כף כתיב ונוזלים מתוך בארץ. וכתוב ויולד נח שלשה בנים (אמר רבי יהודה וכו' ככתוב ברך סב א) :

ותשחת הארץ לפני האלהים. אמר רבי יהודה כיון דכתיב ותשחת הארץ אמאי לפני האלהים. אלא כיון דעבדו חוביהון באתגליא לעיניהון דכלא כדין לפני האלהים כתיב.

רבי יוסי אמר אנה אפכא אמרית. ותשחת הארץ לפני האלהים. בקדמיתא לפני האלהים דלא הווי עבדי באתגלייא. לפני האלהים עבדו ולא לפני בני נשא. ולבסוף עבדו באתגליא דא הוא דכתיב ותמלא הארץ חמס. דלא הוה אתר בכל ארעא דלא הוה באתגליא. ובגין כך בתרי גווני אמר קרא.

אֵלֶּה תולדות נח. רבי אבא אמר מיומא דעבר אדם על פקודא דמריה כל בני עלמא דאתילידו לבתר אקרון בני האדם. ולא לשבחא אקרון הכי. אלא כמאן דאמר בנוי דהווא דעבר על פקודא דמריה. כיון דאתא נח, אקרון בני עלמא על שמיה דנח. תולדות נח לשבחא. דקאים לון בעלמא. ולא תולדות אדם דאעבר לון מעלמא וגרים מותא לכלהו.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, אִם כָּךְ, הֲרִי פְתוּב אַחַר כָּךְ, וַיֵּרֶד ה' לְרֵאוֹת אֶת הָעֵיר וְאֶת הַמְּגִדָּל אֲשֶׁר בְּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. בְּנֵי הָאָדָם פְּתוּב, וְלֹא כְתוּב בְּנֵי נֹחַ. אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שְׂאָדָם [שְׂהָטָא ד"א חָטָא] לְפָנֵי רַבּוֹנוֹ, טוֹב לוֹ שְׂלֵא נִבְרָא וְלֹא יִכְתּוּב עָלָיו הַפְּתוּב פְּסוּק זֶה.

אָלֵא בֵּא רְאָה, פְּתוּב (מִשְׁלֵי י) בֶּן חָכָם יִשְׁמַח אָב. פֶּאֶשֶׁר הִבֵּן טוֹב, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם זוֹכְרִים אֶת אָבִיו לְטוֹב. וּכְשֶׁהוּא רַע, כָּלֵם זוֹכְרִים אֶת אָבִיו לְרַע. אָדָם, מִשּׁוּם שְׂחָטָא וְעֵבֶר עַל מִצְוֹת רַבּוֹנוֹ, כְּשֶׁבָאוּ אוֹתָם שְׁמֵרְדוּ בְּרַבּוֹנָם מִה פְּתוּב? אֲשֶׁר בְּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. אָדָם הִרְאִישׁוֹן שְׁמֵרְד בְּרַבּוֹנוֹ וְעֵבֶר עַל מִצְוֹתוֹ, וְלִכְן אֵלֶּה תוֹלְדוֹת נֹחַ. אֵלֶּה וְלֹא הִרְאִישׁוֹנִים. אֵלֶּה שְׂיִצְאוּ וּנְכַסְסוּ לְתוֹךְ הַתְּכָה וְהוֹצִיאוּ תוֹלְדוֹת לְעוֹלָמִים. וְלֹא תוֹלְדוֹת אָדָם שְׂיִצְא מִגֵּן עֵדֶן וְלֹא הוֹצִיָא אוֹתָם מִשָּׁם.

בֵּא רְאָה, אֵלֶּה הוֹצִיָא אָדָם תוֹלְדוֹת מִגֵּן עֵדֶן, לֹא הָיוּ מִשְׁמַדִּים לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, וְלֹא נִחְשָׁף אוֹר הַלְּבָנָה לְעוֹלָמִים, וְכָלֵם הָיוּ קְיָמִים לְעוֹלָמִים, וְאִפְלוּ מִלְּאֲכִים עֲלִיוֹנִים לֹא עָמְדוּ לְפָנֵיהֶם בְּאוֹר וְזִיו וְחֻכְמָה, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר בְּצֵלֶם אֱלֹהִים בְּרָא אוֹתוֹ. אֲבָל פִּינֵן שְׁגָרַם הַחֲטָא וַיִּצָא מִגֵּן עֵדֶן וַעֲשֶׂה תוֹלְדוֹת בַּחוּץ, לֹא הִתְקַיְמוּ בְּעוֹלָם וְלֹא הָיוּ פְּרָאוּי.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, וְכִי אֵיךְ יִכְלוּ לַעֲשׂוֹת תוֹלְדוֹת שָׁם, שְׁהָרִי אֲלֻמְלָא לֹא נִמְשָׁף עָלָיו יֵצֵר הָרַע וְחָטָא, יִתְקַיֵּם הוּא בְּעוֹלָם לְבָדוֹ וְלֹא יַעֲשֶׂה תוֹלְדוֹת? כְּמוֹ זֶה אֲלֻמְלָא שְׁחָטָאוּ יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָה וְהִמְשִׁיכוּ עָלֵיהֶם יֵצֵר הָרַע, לֹא יַעֲשׂוּ לְעוֹלָמִים תוֹלְדוֹת וְלֹא כְּבָאוּ דוֹרוֹת אַחֲרָיִם לְעוֹלָם.

אָמַר לִיָּה רַבִּי יוֹסִי, אִי הָכִי, הָא כְּתוּב לְבַתָּר וַיֵּרֶד יי לְרֵאוֹת אֶת הָעֵיר וְאֶת הַמְּגִדָּל אֲשֶׁר בְּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. בְּנֵי הָאָדָם פְּתוּב וְלֹא כְתוּב בְּנֵי נֹחַ. אָמַר לִיָּה בְּגִין דְּאָדָם (דְּחָטָא ד"א חָטָא) קָמִי מְרִיָּה טַב לִיָּה דְלָא אֲבָרִי וְלֹא יִכְתּוּב עָלֵיהֶּ הָאִי קָרָא.

אָלֵא תָא חֲזַי, פְּתוּב (מִשְׁלֵי י) בֶּן חָכָם יִשְׁמַח אָב. פֶּד בְּרָא טַב, כָּל בְּנֵי עֲלָמָא דְכָרִין לִיָּה לְאָבוּי לְטַב. וְכַד אִיהוּ בִישׁ, כָּלֵא דְכָרִין לִיָּה לְאָבוּי לְבִישׁ. אָדָם בְּגִין דְּחָטָא וְעֵבֶר עַל פְּקוּדָא דְמְרִיָּה, פֶּד אֶתוּ אַנּוּן דְּמֵרְדוּ בְּמְרִיָּהוּן מִה כְּתוּב אֲשֶׁר בְּנוּ בְּנֵי הָאָדָם בְּנוּי דְּאָדָם קְדַמָּא דְמֵרְד בְּמְרִיָּה וְעֵבֶר עַל פְּקוּדֵיהִי. וּבְגִינֵי כָךְ אֵלֶּה תוֹלְדוֹת נֹחַ. אֵלֶּה וְלֹא קְדַמָּאִי. אֵלֶּה דְנִפְקוּ וְעָאלוּ גוֹ תִיבָה וְאִפִּיקוּ תוֹלְדִין לְעֲלָמִין וְלֹא תוֹלְדוֹת אָדָם דְנִפְק מִגֵּנְתָא דְעֵדֶן וְלֹא אִפִּיק לוֹן מִתְּמָן.

תָּא חֲזַי, אֵלֶּה אִפִּיק אָדָם תוֹלְדוֹת מִגֵּנְתָא דְעֵדֶן, לֹא יִשְׁתַּצוֹן לְדַרְי דְרִין. וְלֹא אִתְחַשְׁדוּ נְהוּרָא דְסִיְהָרָא לְעֲלָמִין. וְכִלְהוּ הוּוּ קְיָימִין לְעֲלָמִין. וְאִפִּילוּ מִלְּאֲכִי עֲלָאִי לֹא קְיָימִי קְמִיָּהוּ בְּנְהוּרָא וְזִיוָא וְחֻכְמָתָא. כְּמָה דְאִתְּ אָמַר בְּצֵלֶם אֱלֹהִים בְּרָא אוֹתוֹ. אֲבָל פִּינֵן דְגָרִים (דָּר טָא ע"א) חָטָאָה וְנִפְק אִיהוּ מִגֵּנְתָא דְעֵדֶן וְעֵבֶד תוֹלְדוֹת לְבַר. לֹא אִתְקַיְימוּ בְּעֲלָמָא וְלֹא הָיוּ כְדָקָא חֲזַי.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה וְכִי הֵיךְ יִכְלִין לְמַעֲבַד תוֹלְדוֹת תְּמָן דְהָא אֲלֻמְלָא לֹא אִתְמַשִּׁיךְ עָלֵיהֶּ יֵצֵר הָרַע וְחָטָא אִתְקַיְיִם אִיהוּ בְּעֲלָמָא בְּלַחֲדוּי וְלֹא יַעֲבִיד תוֹלְדוֹת. כְּגוֹוֹנָא דָא אֲלֻמְלָא דְחָבּוּ יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָא וְאִמְשִׁיכוּ עָלֵיהֶּ יֵצֵר הָרַע לֹא עֵבְדוּ תוֹלְדוֹת לְעֲלָמִין וְלֹא יִיתוּן דְרִין אַחֲרָיִן לְעֲלָמָא.

אמר לו, אלמלא לא חטא אדם, לא יעשה תולדות כמו זה מצד של יצר הרע, אבל יעשה תולדות מצד של רוח הקדש. שעכשו אינו עושה תולדות אלא מצד היצר הרע, ומשום שכל תולדות בני האדם כלם מן הצד של יצר הרע, לכן אין להם קיום, ואי אפשר להם להתקיים, שהצד האחר מערב בהם ואפשר להם כצד האחר.

אבר אלמלא לא חטא אדם ולא גרש מגן עדן, היה עושה תולדות מצד של רוח הקדש, שקדושים כמלאכים עליונים עומדים לדורי דורות כמו שהיה למעלה. פיון שחטא והוליד בנים מחוץ לגן עדן ולא זכה להוציאם מן הגן, לא התקיימו אפלו להשתרש בעולם הזה, עד שבא נח, שהוא צדיק, ונכנס בתבה, ומתבה יצאו כל דורות העולם, ומשם התפזרו לכל ארבע רוחות העולם.

וירא אלהים את הארץ והנה נשחיתה. למה נשחיתה? משום פי השחית כל בשר את דרכו, כמו שנאמר. רבי חייא פתח פסוק ואמר, (יונה א) וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרך הרעה. בא ראה, בשעה שבני אדם זוכים ושומרים את מצוות התורה, אז הארץ מתחזקת ונמצאת בה כל השמחה. מה הטעם? משום שהשכינה שורה על הארץ. ואז הכל, עליונים ותחתונים, בחדוה. וכשבני אדם משחיתים דרכיהם ולא שומרים את מצוות התורה וחוטאים לפני רבונם, אז כפיכול דוחים את השכינה מהעולם, ונשארת הארץ משחיתה, שהרי השכינה נדחתה ולא שורה עליה, ואז היא נשחיתה. מה הטעם

אמר ליה אלמלא לא חטא אדם לא עביד תולדות כגוונא דא מסטרא דיצר הרע. אבל עביד תולדות מסטרא דרוחא קדישא. דהשתא לא עביד תולדות אלא מסטרא דיצר הרע. ובגין דכל תולדות דבני נשא כלהו מסטרא דיצר הרע, בגין כן לית לון קיום. ואי אפשר לון לאתקיימא, דסטרא אחרא אתערב בהו. (ו"ח ל"ג ואפשר לון בסטרא אחרא).

אבר אלמלא לא חטא אדם ולא אתתרף מגנתא דעדן. הוה עביד תולדות מסטרא דרוח קדשא דקדישין כמלאכי עלאין קיימין לדרי דרין כגוונא דלעילא. פיון דחטא ואוליד בגין לבר מגנתא דעדן, ולא זכה לאפקא לון מגנתא, לא אתקיימו אפלו לאשתרשא בעלמא דא. עד דאתא נח דאיהו צדיק ועאל בתבה. ומן תבה נפקו כל דרין דעלמא. ומתמן אתבדרו לכל ארבע רוחי עלמא.

וירא אלהים את הארץ והנה נשחיתה. אמאי נשחיתה. בגין פי השחית כל בשר את דרכו, כמה דאתמר. רבי חייא פתח קרא ואמר (יונה א) וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרך הרעה.

הא חזי, בשעתא דבני נשא זכאן ונטרי פקודי דאורייתא, פדין ארעא אתתקפת, וכל חידו אשתפחת בה. מאי טעמא בגין דשכינתא שריא על ארעא. וכדין פלא עלאי ותתאי בחדוה. וכד בני נשא מחבלן ארחייהו ולא נטרי פקודי אורייתא וחסאן קמי מאריהון, וכדין כפיכול דחייין לה לשכינתא מעלמא ואשתארת ארעא מחבלא. דהא שכינתא אתדחייא ולא שריא עליה וכדין אתחבלת. מאי טעמא אתחבלת. בגין דשריא

נְשַׁחֲתָתָּ? מִשּׁוֹם שְׁשׁוּרָה רִחַח
אֲחֵרֶת עָלֶיהָ שְׁמַחְבֵּלֶת אֶת
הָעוֹלָם. וְעַל זֶה אוֹמְרִים,
שִׁישְׂרָאֵל נוֹתְנִים עַז לְאֱלֹהִים
שְׁמַעְמִידִים אֶת הָעוֹלָם. אֱלֹהִים
זוֹ שְׂכִינָה.

וְאִם חֶסֶד וְשִׁלּוּם אִם יִשְׂרָאֵל
יִמְצְאוּ רְשָׁעִים, מִה כְּתוּב? (תהלים)
וְרֹמְזָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים וְגו',
מִשּׁוֹם שְׁרִשֶׁת הַכִּינּוֹ לַפְּעָמִי. כִּפְפָּה
נִפְשִׁי, בְּסִבַּת חֶמְס וְשִׁנְאָת חֶמְס.
כִּפְפָּה לַפְּנֵי שׁוֹחָה וְגו', כְּמוֹ שְׂבִדּוֹר
הַמְּבוּל, שְׁמִשּׁוֹם הַחֶמְס שְׁהִיָּה
בִּינֵיהֶם, הִיָּתָה בִּינֵיהֶם שִׁנְאָה
וְאִיבָה.

יְכוֹל אִף בְּאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל כֵּן? וְהָרִי
שְׁנִינוּ שְׂאֲרֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שׁוּרָה
עָלֶיהָ רִחַח אֲחֵרֶת וְלֹא מִמְּנָה אֲחֵר
חוּץ מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּלִבְדוּ.
בֹּא רֵאֵה שְׂאֲרֵי יִשְׂרָאֵל כֵּן הִיא
שְׁלֵא שׁוּרָה עָלֶיהָ מִמְּנָה וְלֹא
שְׁלִיחַ אֲחֵר פָּרֵט לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא לְבִדּוֹ, אֲבָל שְׁעָה אַחַת
שׁוּרָה עָלֶיהָ לְהַשְׁחִית אֶת בְּנֵי
הָאָדָם. מִנֵּין לָנוּ? מִדּוֹר, שְׁכַתּוּב
(דברי הימים-א כא) וַיִּרְא דָּוִד אֶת
מִלְּאֲפָה ה' וַחֲרַבּוּ שְׁלוֹפָה בִּידּוֹ
נְטוּיָה עַל יְרוּשָׁלַיִם, וְאָז נִשְׁחַתְתָּה
הָאָרֶץ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֶפְלוּ בְּאוֹתָהּ
שְׁעָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיָּה.
כְּתוּב כֵּן מִלְּאֲפָה ה', וְכַתּוּב שָׁם
(בראשית מח) הַמִּלְּאֲפָה הַגָּאֵל אֶתִּי,
וְכַתּוּב וַיִּסַּע מִלְּאֲפָה הָאֱלֹהִים. הֵן
לְטוֹב הֵן לְרַע שׁוֹלֵט עָלֶיהָ
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. לְטוֹב - מִשּׁוֹם
שְׁלֵא נִמְסְרָה תַחַת שְׂאֵר הַמְּמַנִּים,
וְכָל דִּיְרֵי הָעוֹלָם יִתְבַּיְשׁוּ
מִמַּעֲשֵׂיהֶם. לְרַע - כִּדֵּי שְׁלֵא
יִשְׁמַחוּ אֵלָה לְשִׁלֵּט עָלֶיהָ. וְאִם
תֹּאמַר, וְהָרִי כְּתוּב (איכה א) כִּי
רָאִתָּה גוֹיִם בָּאוּ מִקְדָּשָׁה,

רוּחָא אַחְרָא עָלָה דְמַחְבֵּלָא עַלְמָא. וְעַל דָּא
אִמְרִינָן דִּישְׂרָאֵל יִהְיִי עוֹז לְאֱלֹהִים דְמַקְיִימִין
עַלְמָא. אֱלֹהִים דָּא שְׂכִינְתָּא.

וְאִם חֶסֶד וְשִׁלּוּם אִי יִשְׂרָאֵל יִשְׁתַּכְּחוּ חִיבִין
מִה כְּתִיב, (תהלים ו) רוּמְזָה עַל הַשָּׁמַיִם
אֱלֹהִים וְגו' מִשּׁוֹם דְרִשֶׁת הַכִּינּוֹ לַפְּעָמִי. כִּפְפָּה
נִפְשִׁי בְּסִבַּת חֶמְס וְשִׁנְאָת חֶמְס. כִּפְפָּה
שׁוֹחָה וְגו' כְּגוֹוֹנָא דְדוֹר הַמְּבוּל דְבִגִּין חֶמְס
דְּהוֹת בִּינֵיהוֹן הָוָה בִּינֵיהוֹן שִׁנְאָה וְדִבְבּוּ.

יְכוֹל אִף בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל כֵּן. וְהָא תַנִּין
אַרְעָא דִּישְׂרָאֵל לֹא שְׂרִיא עָלָה רִחַח
אַחְרָא וְלֹא מִמְּנָא אַחְרָא בַר קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא
בְּלַחוּדוּי. תָּא חֲזִי, דְאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל הָכִי הוּא
דְלֹא שְׂרִיא עָלָה מִמְּנָא וְלֹא שְׁלִיחָא אַחְרָא בַר
קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּלַחוּדוּי. אֲבָל שְׁעָתָא חֲדָא
שְׂרִיא עָלָה לְחַבְלָא בְּנֵי נֶשְׂאָ. מִנְלָן מִדּוֹר
דְכַתִּיב, (דברי הימים א כא) וַיִּרְא דָּוִד אֶת מִלְּאֲפָה
וַחֲרַבּוּ שְׁלוֹפָה בִּידּוֹ נְטוּיָה עַל יְרוּשָׁלַם וְכַדִּין
אַתְחַבֵּלֶת אַרְעָא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אֶפְלוּ בַּהֲהִיא שְׁעָתָא
קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא הָוָה. כְּתִיב הַכָּא
מִלְּאֲפָה יי. וְכַתִּיב הָתָם (בראשית מח) הַמִּלְּאֲפָה
הַגּוֹאֵל אוֹתִי. וְכַתִּיב (שמות יד) וַיִּסַּע מִלְּאֲפָה
הָאֱלֹהִים. הֵן לְטוֹב וְהֵן לְבִישׁ קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא
שְׁלִיט עָלָה. לְטוֹב בְּגִין דְלֹא אֶתְמַסְרָא תַחוּת
שְׂאֵר מְמַנָּן, וְכָל דִּיְרִי עַלְמָא יִכְסְפוּן מִן
עוֹבְדֵיהוּ. לְבִישׁ בְּגִין דְלֹא יַחֲדוּן אֲנוּן
לְשִׁלְטָאָה עָלָה. וְאִי תִימָא (ד"א ל"ג לא) וְהָא
כְּתִיב, (איכה א) כִּי רָאִתָּה גוֹיִם בָּאוּ מִקְדָּשָׁה
וַחֲרַיְכוּ בֵיתָא וְאִי לֹא שְׁלִטִין אֲנוּן מִמְּנָן לֹא
אַתְחַרְבּ מִקְדָּשָׁא.

וְהַחֲרַיְכוּ בֵיתָה. וְאִם לֹא שׁוֹלֵטִים אוֹתָם מְמַנִּים, לֹא נַחֲרַבּ הַמִּקְדָּשׁ!

בא ראה, פתוב כי אתה עשית, וכתוב (שם ב) עשה ה' אשר זמם. בא ראה, פתוב וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה. נשחתה ודאי, כמו שנאמר. כף גם (יונה א) וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרפם הרעה. שהרי אז הארץ קוראת למעלה ועולה בעליה עליונה ומקשטת פניה פנקבה שמתקשטת אל הזכר, כף גם הארץ, שהרי גדלה בנים צדיקים למלך.

ועכשו שלא שבו דור המבול מה פתוב? וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה, כאשה שנטמאה והסתירה פניה מבעלה. ובזמן שמתרבים חטאי בני האדם בגלוי, הארץ שמה פניה פנקבה שאין לה בושה מכל, כמו שנאמר (ישעיה כד) והארץ חנפה תחת ישיביה. ועל זה וירא כי נשחתה ודאי. מה הטעם? משום כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ.

רבי אלעזר הלך אל רבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמיו. פיון שראה אותו, התקין לו שטיח של פסוי במוטות של עץ, וישבו. אמר לו חמיו, אפשר ששמעת מאביך זה שכתוב (איכה ב) עשה ה' אשר זמם בצע אמרתו אשר צנה מימי קדם?

אמר לו, הרי פרשה החברים, בצע אמרתו - שקרע האדרת שלו. אשר צנה מימי קדם - שהרי אותה האדרת צנה מאותם ימים ראשונים עליונים, וביום שחרב בית המקדש קרע אותה, משום שהאדרת הזו היא כבודו ותקונו, וקרע אותה.

אמר לו, עשה ה' אשר זמם, וכי מלך חושב [קדם] להרע לבניו עד שלא יבאו לחטא?! אמר לו, (משל)

תא חזי, פתוב כי אתה עשית וכתוב עשה יי את אשר זמם. תא חזי, פתוב וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה. נשחתה ודאי כמה דאתמר. הכי נמי (יונה ג) וירא אלהים את מעשיהם פי שבו מדרפם הרעה. דהא כדין ארעא קראת לעילא וסלקא בסליקו עלאה ומקשטא אנפיה. פנוקבא דמקשטא לגבי דכורא. הכי נמי ארעא. דהא גדלת בנין זפאין למלכא.

והבא דלא תבו דרא דטופנא מה כתיב וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה וגו' פאתתא דאסתאבת ואסתירת אנפיהא מבעלה. ובזמנא דאסגיאנו חובי בני נשא באתגליתא, ארעא שויאת אנפיהא כנוקבא דלית לה פסופא מפלא כמה דאת אמר, (ישעיה כב) והארץ חנפה תחת יושביה. ועל דא וירא כי נשחתה ודאי. מאי טעמא בגין פי השחית כל (דף טא ע"ב) בשר את דרכו על הארץ.

רבי אלעזר אזל לגביה דרבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמיו. פיון דחמא ליה אתקין ליה תופסיתא (ס"א טופסיסא) דקומרא במטון דקולפא ויתיבו. אמר ליה חמוי אפשר דשמעת מאבוך האי דכתיב (איכה ב) עשה יי אשר זמם בצע אמרתו אשר צנה מימי קדם.

אמר ליה הא אוקמוה חבריא. בצע אמרתו, דבזע פורפירא דיליה. אשר צנה מימי קדם, דהא פורפירא פקיד לה מאנון יומי קדמאי עלאי, וביומא דאתחריב פי מקדשא בזע לה. בגין דהאי פורפירא איהי יקרא דיליה ותיקונא דיליה ובזע ליה.

אמר ליה עשה יי אשר זמם. וכי מלכא חשיב (קדם) לאבאשא לבנוי עד

למלך שהיה לו כלי יקר, ובכל יום היה פוחד עליו שלא ישבר והיה מסתפל בו ומצא חן בעיניו. לימים בא בנו והרגיו את המלך. לקח המלך אותו כלי יקר ושבר אותו. זהו שכתוב עשה ה' אשר זמם.

בא ראה, מיום שנבנה בית המקדש היה הקדוש ברוך הוא מסתפל בו וחביב עליו הרבה, והיה פוחד על ישראל שיחטאו ויחרב בית המקדש. וכך בכל פעם שהיה בא אצל בית המקדש, היה לובש אותה אדרת. אחר שגרמו החטאים והרגיו לפני המלך, נחרב בית המקדש וקרע אותה האדרת וקרע אותה האדרת ונחרב בית המקדש. ה' לנו שכתוב עשה ה' אשר זמם.

בצע אמרתו וגו' [האמרתו היו בתחלה יטבה בראש אמיר, והרי התעטרו עמרה בראש ואילו נאה לפניו. והיא מימי קדם ודאי. ואי עצבות לפניו בבתים החיצונים ודאי, (ישעיה לג) והן אראלם צעקו הצה. (שם כב) ויקרא ה' אלהים צבאות ביום ההוא וגו']. ה' לנו בזמן שנחרב בית המקדש. אבל בזמן אחר אין חדוה לפני הקדוש ברוך הוא כמו זמן שאובדים רשעי העולם ואותם שהרגיו לפניו. זהו שכתוב (משלי יא) ובאבד רשעים רנה. וכן בכל דור ודור שעושה דין ברשעי העולם, חדוה ותשפחת לפני הקדוש ברוך הוא.

ואם תאמר, הרי שנינו שאין חדוה לפני הקדוש ברוך הוא כשהוא עושה דין ברשעים? אלא בא ראה, בשעה שנעשה דין ברשעים, חדוות ותשפחות לפניו על שנאבדו מהעולם. והדברים הללו כשמגיע אותו זמן שהמתין להם ולא שבו אליו מחטאייהם. אבל אם נעשה בהם דין עד שלא הגיע זמנם, [ועד]

לא ייתון למחטי. אמר ליה למלכא דהוה ליה מאן יקר, ובכל יומא הוה דחיל עליה דלא יתבר והוה מסתפל ביה ותקין בעינוי. ליומין אתא בריה וארגיו ליה למלכא, נטל מלכא ההוא מאן יקר ותבר ליה. הדא הוא דכתיב עשה יי אשר זמם.

הא חזי, מן יומא דאתבני בי מקדשא הוה קדשא בריך הוא מסתפל ביה וחביב עליה סגיי והוה דחיל עליהו דישראל דייחטון ויחרב בי מקדשא. וכן בכל זמנא דהוה אתי לגבי בי מקדשא הוה לביש ההוא פורפירא. לבתר דגרמו חובין וארגיו קמי מלכא אתחרב בי מקדשא ובזע ההוא פורפירא (ד"א גרים הכי ההוא פורפירא ואתחרב בי מקדשא) ה' לנו דכתיב עשה יי אשר זמם.

בצע אמרתו וגו' (הא אמרתו בקדמיתא ותבא בראש אמיר. והא אתעטרו עמרא לרישא ואילו נאה לפניו. ואיה מימי קדם ודאי. וקרין עציבו קמיה בכתמי בראי ודאי והן (ישעיה לג) אראלם צעקו חוצה. (ישעיה כב) ויקרא יי צבאות ביום ההוא וגו'). ה' לנו בזמנא דאתחרב בי מקדשא. אבל בזמנא אחרא לית חדוה קמי קדשא בריך הוא כזמנא דאתאבידו חייבי עלמא ואנון דארגיו קמיה הדא הוא דכתיב, (משלי יא) ובאבוד רשעים רנה. וכן בכל דרא ודרא דעביד דינא בחייבי עלמא. חדוה ותושפחא קמי קדשא בריך הוא.

ואי תימא הא תנינן דלית חדוה קמי קדשא בריך הוא פד איהו עביד דינא בחייביא. אלא תא חזי, בשעתא דאתעביד דינא בחייביא, חדוון ותושפחן קמיה על דאתאבידו מעלמא. והני מילי כד מטא ההוא זמנא דאוריך לון ולא תאבן לגביה מחובייהו. אבל אי אתעביד בהו דינא עד לא

שלא נשלם חטאם, כמו שנאמר
(בראשית טו) כי לא שלם עון
האמורי עד הנה, אז אין חדוה
לפניו, ורע לפניו על שנאכדו.

ואם תאמר, למה עושה בהם דין
טרם שהגיע זמנם? אלא הם
גרמו רע לעצמם, שהרי הקדוש
ברוך הוא אינו עושה דין בטרם
מגיע זמנם, אלא משום
שמשתתפים עם ישראל להרע
להם, ולכן עושה בהם דין
ומאבדם מהעולם בלא הזמן.
וזהו שרע לפניו. ולכן הטביע
מצרים בים והאביד שונאי
ישראל בימי יהושפט, וכן כלם,
שהרי משום ישראל נאכדו לפני
זמנם.

אבר פשה שלם הזמן שחכה
להם ולא שבו, אז חדוה
ותשפחת לפניו על שאכדו
מהעולם, פרט לזמן שחרב בית
המקדש, שאף על גב שהשלם
הזמן שלהם שהרגיזו לפניו, לא
היתה חדוה לפניו. ומאותו זמן
לא היתה חדוה לפניו למעלה
ולמטה.

בי לימים עוד שבעה אנכי
ממטיר על הארץ ארבעים יום
וארבעים לילה וגו'. רבי יהודה
אמר, ארבעים יום וארבעים
לילה הללו, מה מעשיהם? אלא
ארבעים יום להלקות רשעי
העולם, וכתוב (דברים כה) ארבעים
יכנו לא יסוף, פנגד ארבעה
רוחות העולם, לכל אחד עשרה.
משום שבן אדם נברא מארבעה
רוחות העולם, ועל זה ומחיתי
את כל היקום. וצריך ארבעים
להלקות ולמחות את העולם.

רבי יצחק היה מצוי לפני רבי
שמעון. אמר לו פסוק זה [שאמר]
שפתוב ותשחת הארץ לפני
האלהים. אם בני אדם חטאו -
הארץ במה חטאה? אמר לו,

מטא זמנייהו, (ועד) דלא אשתלים חובייהו,
כמה דאת אמר, (בראשית טו) כי לא שלם עון
האמורי עד הנה, פדין לית חדוה קמיה
ובאיש קמיה על דאתאבידו.

ואי תימא איהו עד לא מטו זמנייהו אמאי
עביד בהו דינא. אלא אנון גרמין בישא
לגרמייהו. דהא קדשא בריך הוא לא עביד
בהו דינא עד לא מטא זמנייהו. אלא בגין
דמשתתפי בהדייהו דישראל לאבאשא לון.
ובגין פך עביד בהו דינא ואוביד לון מעלמא
בלא זמנא. ודא הוא דאבאיש קמיה. ובגין
פך אטבע מצראי בימא. ואוביד שונאייהון
דישראל בימי יהושפט. וכן פלהו. דהא
בגינייהון דישראל אתאבידו בלא זמנא.

אבר פד אשתלים זמנא דאוריך לון ולא
תבו. פדין חדוה ותושפחתא קמיה על
דאתאבידו מעלמא. פר בזמנא דאתחרב בי
מקדשא. דאף על גב דאשתלים זמנא דלהון
דארגיזו קמיה, לא הוה חדוה קמיה.
ומההוא זמנא לא הוה חדוה לעילא ותתא:

בי לימים עוד שבעה אנכי ממטיר על הארץ
ארבעים יום וארבעים לילה וגו'. רבי
יהודה אמר הני ארבעים יום וארבעים לילה
מאי עבידתייהו. אלא ארבעים יום לאלקאה
חייבי עלמא וכתוב, (דברים כה) ארבעים יפנו לא
יוסוף, לקבל ארבע סטרי עלמא לכל חד
עשרה. בגין דבר נש מארבע סטרי עלמא
אתברי. ועל דא ומחיתי את כל היקום.
ואצטריך ארבעים לאלקאה ולא תמחי עלמא.

רבי יצחק הוה שכיח קמיה דרבי שמעון
אמר ליה האי קרא (דקאמר) דכתיב
ותשחת הארץ (דף סב ע"א) לפני האלהים. אי בני
נשא חטאן ארעא במה. אמר ליה בגין

משום שכתוב כי השחית כל
בשר את דרכו, כמו שנאמר. כמו
זה, (ויקרא יח) ותטמא הארץ
ואפקד עונה עליה. אלא בני
אדם חטאו. ואם תאמר, הארץ
במה? אלא עקר הארץ הם בני
האדם, והם משחיתים את הארץ
והיא נשחתת, והכתוב מוכיח,
שכתוב וירא אלהים את הארץ
והנה נשחתה כי השחית כל בשר
את דרכו על הארץ.

בא ראה, כל חטאי האדם כלם,
השחתתם תלויה בתשובה.
והחטא של שופך זרע על הארץ
ומשחית דרכו ומוציא זרע על
הארץ - משחית אותו ומשחית
את הארץ, ועליו כתוב (ירמיה ב)
נכתם עונף לפני, וכתוב בו (תהלים
ח) כי לא אל חפץ רשע אפה לא
יגרף רע. פרט לתשובה גדולה.
וכתוב (בראשית לח) ויהי ער בכור
יהודה רע בעיני יי וימיתו יי והא
והרי נתבאר.

אמר לו, למה דן הקדוש ברוך
הוא את העולם במים ולא באש
ולא בדבר אחר? אמר לו, סוד
הוא, שהרי הם השחיתו דרכם
בשביל שמים עליונים ומים
תחתונים לא התחברו זכר ונקבה
כראוי. [ומי הם המים העליונים? בינה. ומים
תחתונים - מלכות. ה"א עליונה ה"א תחתונה.
וכאשר הם משחיתים, נסתלק יי, שהוא זכר,
ונשאר ה"א בה"א ומים במים]. מה הם
השחיתו דרכם, כמו זה מים
זכריים ונקביים. ועל זה נדונו
במים, במה שהם חטאו. והמים
היו רותחים ופושטים מהם את
העור, כמו שהשחיתו דרכם
במים רותחים. דין פנגד דין. זהו
שכתוב נבקעו כל מעינות תהום
רבה. הרי מים תחתונים. וארבת
השמים נפתחו - זה מים
עליונים. מים עליונים
ותחתונים.

דכתיב כי השחית כל בשר את דרכו כמה
דאמר. פגוונא דא (ויקרא יח) ותטמא הארץ
ואפקוד עונה עליה. אלא בני נשא חטאן ואי
תימא ארעא במה, אלא עקרא דארעא בני
נשא אנון. ואנון מחבלין ארעא והיא
אתחבלת. וקרא אוכח דכתיב וירא אלהים
את הארץ והנה נשחתה כי השחית כל בשר
את דרכו על הארץ.

תא חזי, כל חטאי דבר נש פלהו חבלותא
דיליה תליין בתשובה. וחטאה דאושיד
זרעא על ארעא ומחבלא ארחיה ואפיק זרעא
על ארעא, מחבל ליה ומחבל ארעא. ועליה
כתיב, (ירמיה ב) נכתם עונף לפני. וכתיב ביה
(תהלים ה) פי לא אל חפץ רשע אפה לא יגורף
רע. בר בתשובה סגי. וכתיב, (בראשית לח) ויהי
ער בכור יהודה רע בעיני יי וימיתו יי והא
אתמר.

אמר ליה אמאי דאין קדשא בריך הוא
עלמא במיא ולא באשא ולא במלה
אחרא. אמר ליה רזא הוא דהא אנון חבילו
ארחייהו בגין דמיין עלאין ומיין תתאין לא
אתחברו דכר ונוקבא כדקא יאות. (ומאן אליו מיין
עלאין בינה. ומיין תתאין מלכות. ה"א עלאה ה"א תתאה. וכד אנון מחבלין,
אסתלק יי והוא דכר, ואשתאר ה"א בה"א ומיין במיין). מאן אנון
דחבילו ארחייהו, פגוונא דא מיין דכורין
ונוקבין. ועל דא אתדנו במיא במה דאנון
חבו. ומיין הוו רתיחן ופשטו משכא מנייהו
כמה דחבילו ארחייהו במיין רתיחן. דינא
לקבל דינא. הדא הוא דכתיב נבקעו כל
מעיינות תהום רבה, הא מיין תתאין.
וארובות השמים נפתחו דא מיין עלאין. מיין
עלאין ותתאין.

רבי חייא ורבי יהודה הוו אֲזֵלִי בְּאַרְחָא. ומטו לגבי טורין רבִּרְבָן וְאַשְׁכַּחוּ בִּינֵי טוּרֵי אֲגָרִי בְּנֵי נָשָׂא דְהוּוּ מֵאַנוּן בְּנֵי טוּפְנָא. ופִסְעוּ תַלְת מָאָה פְּסִיעַן בְּגֵרְמָא חָדָא. תְּוֹוְהוּ. אָמְרוּ הֵינּוּ דְאָמְרוּ חֲבֵרְנָא דְאַנוּן לָא הוּוּ מִסְתַּפִּי מְדִינָא דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָה דְכַתִּיב, (איוב כא) וַיֹּאמְרוּ לְאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וְדַעַת דְרַכִּיף לֹא חֲפָצְנּוּ. מָה עֲבָדוּ. הוּוּ סְתִימִין בְּרַגְלֵיהוּ מִבּוּעֵי תְהוּמָא. וּמִיִּין נְפָקִין רְתִיחִין וְלֹא יִכִּילוּ לְמִיקָם בְּהוּ, עַד דְהוּוּ נִשְׁמַטִּין וְנִפְלִי בְּאַרְעָא וּמִיִּיתִין:

וַיִּוָּד נַח שְׁלֹשָׁה בְּנִים וְגו'. אָמַר רַבִּי חַיֵּיא לְרַבִּי יְהוּדָה, בַּא וְאָמַר לֶךְ דְּבָרִים שְׁשִׁמְעָתִי בְּזַה. מִשָּׁל לְאָדָם שְׁמַכְנִיס לְנִקְבָה שְׁמַתְעַבְרַת [ר"א פרי משה] בְּפַעַם אַחַת, וְיִצְאוּ שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה בְּנִים. [כל] אַחַד נִפְרַד מֵאַחַר בְּדַרְכֵי בְּמַעֲשָׂיו. זֶה צַדִּיק וְזֶה רָשָׁע וְזֶה בִּינוּנִי. אַף גַּם כָּאֵן שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים שָׁל רוּחַ הוֹלְכִים וְשָׁטִים וְנִכְלָלִים בְּשְׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת.

בַּא רָאָה, נִשְׁמָה יוֹצֵאת וְנִכְנַסַת בֵּין הָרִי פְרוּד, וּמַתְחַבְּרַת הָרוּחַ בְּנִשְׁמָה. יוֹרְדַת לְמַטָּה, מַתְחַבְּרַת הַנֶּפֶשׁ בְּרוּחַ, וְכֵלָם [הוֹלְכִים ר"א יוֹרְדִים] וּמַתְחַבְּרִים זֶה עִם זֶה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, נֶפֶשׁ רוּחַ כְּלוּלִים זֶה עִם זֶה. הַנִּשְׁמָה שׁוֹרָה בְּדַרְכֵי שָׁל בֶּן אָדָם, [תה] וְהוּא מְדוֹר נִסְתָר שְׁלֹא נוֹדַע מְקוּמוֹ.

בַּא בֶּן אָדָם לְהִטְהַר - מְסִיעֵים לוֹ בְּנִשְׁמָה קְדוּשָׁה וּמִטְהָרִים אוֹתוֹ וּמִקְדָּשִׁים אוֹתוֹ וְנִקְרָא קְדוּשׁ. לֹא זָכָה וְלֹא בַּא לְהִטְהַר - שְׁתִּי דְרַגּוֹת פּוֹתְחִים, שְׁהֵם נֶפֶשׁ וְרוּחַ בּוֹ. אֵין בּוֹ נִשְׁמָה קְדוּשָׁה [סִיעֵי שְׁלֵמָה, [וה כפי דרכו]. וְלֹא עוֹד, אֲלֹא

רַבִּי חַיֵּיא וְרַבִּי יְהוּדָה הוּוּ אֲזֵלִי בְּאַרְחָא. ומטו לגבי טורין רבִּרְבָן וְאַשְׁכַּחוּ בִּינֵי טוּרֵי אֲגָרִי בְּנֵי נָשָׂא דְהוּוּ מֵאַנוּן בְּנֵי טוּפְנָא. ופִסְעוּ תַלְת מָאָה פְּסִיעַן בְּגֵרְמָא חָדָא. תְּוֹוְהוּ. אָמְרוּ הֵינּוּ דְאָמְרוּ חֲבֵרְנָא דְאַנוּן לָא הוּוּ מִסְתַּפִּי מְדִינָא דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָה דְכַתִּיב, (איוב כא) וַיֹּאמְרוּ לְאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וְדַעַת דְרַכִּיף לֹא חֲפָצְנּוּ. מָה עֲבָדוּ. הוּוּ סְתִימִין בְּרַגְלֵיהוּ מִבּוּעֵי תְהוּמָא. וּמִיִּין נְפָקִין רְתִיחִין וְלֹא יִכִּילוּ לְמִיקָם בְּהוּ, עַד דְהוּוּ נִשְׁמַטִּין וְנִפְלִי בְּאַרְעָא וּמִיִּיתִין:

וַיִּוָּד נַח שְׁלֹשָׁה בְּנִים וְגו'. אָמַר רַבִּי חַיֵּיא לְרַבִּי יְהוּדָה תַּא וְאִימָא לֶךְ מְלִי דְשְׁמַעְנָא בְּהַאי. מְתַל לְבַר נֶשׁ דְאַעִיל לְנוֹקְבָא דְמַעְרֵיא (ר"א איבא רַמְעָה) בְּזַמְנָא חָדָא. וְנִפְקִי תְרִין אוֹ תַלְתָּא בְּנִין. חַד מִתְפְּרָשָׁא מֵאַחַרָא בְּאַרְחוּי בְּעוֹבְדוּי. דַּא זְפָאָה וְדַא חִיבָא וְדַא בִּינוּנִי. אוּף הָכָא נְמִי תַלְת קְטָרִי דְרוּחָא אֲזֵלִין וְשָׁטָאן וְאַתְפְּלִלֶן בְּתַלְת עֲלָמִין.

תַּא חַזִּי, נִשְׁמַתָּא נִפְקַאת וְאַעִיל בֵּין טוּרֵי פְרוּדָא וְאַתְחַבְּר רּוּחָא בְּנִשְׁמַתָּא. נַחִית לְתַתָּא אַתְחַבְּר נֶפֶשׁ בְּרוּחַ וְכֵלָהוּ (אוֹלֵי ר"א נַחִתִּין) וּמַתְחַבְּרִין דַּא עִם דַּא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה נֶפֶשׁ וְרוּחַ כְּלִילֶן דַּא עִם דַּא. נִשְׁמַתָּא שְׁרֵיא בְּאַרְחוּי דְבַר נֶשׁ. (וְהַאי) וְהִיא מְדוֹרָא טְמִירָא דְלֹא אַתִּידַע אַתְרָהּ.

אַתָּא בַר נֶשׁ לְאַתְדַּכְּאָה, מְסִיעֵין לִיה בְּנִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא וְדַכָּאן לִיה וּמִקְדָּשִׁין לִיה וְאַקְרִי קְדוּשׁ. לָא זָכָה וְלֹא אֲתִי לְאַתְדַּכְּאָה, תְּרִין דְרַגִּין פְּתַחִין דְאַנוּן נֶפֶשׁ וְרוּחַ בִּיה. נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא לִית בִּיה (סִיעֵי דְלַעִילָא וְדַא כְּפּוּם אַרְחִיחַ). וְלֹא עוֹד אֲלֹא דַאי יִסְתַּאב

מִסָּאָבִין לִיָּהּ. וְסִיּוּעָא דְלַעֲיָלָא אַעֲדִיּוּ מִיָּנִיָּהּ. מִפָּאן וְלַהֲלָאָה כָּל חַד לְפִיּוּם אַרְחִיָּהּ.

תּוֹסַפְתָּא

קְטוּרֵי רְמָאֵי, דְקִסְטוּרֵי דְהוֹסְטָרָא (ס"א דַּהֲחֵאוּ סְטָרָא) אַנְן פְּתִיחֵן עֵינִינֵן פְּתִיחֵן אֹדְנִין. קָל מִן קָלִיא נְחִית מַעֲיָלָא לְתַתָּא. מְתַבֵּר טוּרִין וְטַנְרִין. מָאן אַנּוּן דְחָמָאן וְלֹא חָמָאן. אָטִימִין אֹדְנִין. סְתִימִין עֵינִינֵן. לֹא חָמָאן וְלֹא שְׁמַעִין לֹא יַדְעִין בְּסַכְלָתְנוּ, חַד דְכָלִילָא בְתֵרִין בְּגוּוֹיָהּ. דְחִינֵן לִיָּהּ לְבָר.

אַנּוּן מְתַדְבְּקֵן בֵּין (ס"א בִּיָּה) בְּאַנּוּן תְּרִי, חַד אֹמְנָא דְאֹמְנָא לֹא שְׂרִיא (ס"א שְׂוִינֵן) בְּגוּוֹיָהּ. לֹא עָאֲלִין בֵּין סְפָרֵי קְדִישִׁין. כָּל אַנּוּן דְאֹמְנָא דָּא לֹא (דף סב ע"ב) שְׂרִיא בְּגוּוֹיָהּ לֹא אַכְתְּבוּ בְּסְפָרֵי דְכְרִנְיָא אֶתְמַחוּן מִסְפָּרָא דְחִיָּי כְּמָה דָּאֵת אָמַר (תְּהִלִּים טו) יִמְחוּ מִסְפָּר חַיִּים וְעַם צְדִיקִים אֵל יִכְתְּבוּ.

ווי לון פד יפקון מהאי עלמא ווי לון (לתייהו). מאן יתבע לון פד יתמסרון בידא דדומה ויתוקדון בנורא דדליק וְלֹא יִפְקֹן מִנִּיָּה בַּר פְּרִישׁ יֶרְחִי וְשַׁבְתִּי כְּמָה דָּאֵת אָמַר, (ישעיה 10) וְהִיָּה מְדִי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וּמְדִי שַׁבַּת בְּשַׁבְתּוֹ יָבֵא כָּל בְּשַׁר לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְפָנָי אָמַר יִי. לְכַתֵּר פְּרוּזָא דְבַסְטֵר צְפוּן אַכְרִיזוּ עַלֵּיהּוּ וְאָמַר (תְּהִלִּים ט) יִשׁוּבוּ רְשָׁעִים לְשִׂאוּלָהּ וְגו'. כְּמָה חֲבִילֵי טְרִיקִין אֶתְפְּנְשׁוּ עַלֵּיהּוּ בְּאַרְבַּע סְטָרִין. אָשָׂא מְלַהֲטָא בְּגִי בֵּן הַנֶּם.

תלת זמנין ביומא מתפקדן (ס"א מתוקדון). וְלֹא עוֹד אֵלָא בְּזַמְנָא דִּישְׂרָאֵל אֶתִּיבּוּ בְּקוּל רַם אֲמֵן יְהִי שְׁמִיָּה רַבָּא מְבָרַךְ, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶתְמַלִּי רַחֲמִין וְחַיִּים עַל כָּלָּא. וְרַמְיזוּ לְמַלְאָכָא דְמַמְנָא עַל תְּרַעֲוֵי דְגִיָּהֶנּוּ סְמִרְיָאֵל שְׁמִיָּה וְתֵלֵת מִפְתָּחֵן בִּידֵיהּ וּפְתַח תֵּלֵת תְּרַעֲוִין דְבַסְטֵר מְדַבְּרָא וְחָמָאן נְהוּרָא דְהִיא עֲלֵמָא. אֶתָּא תְּנַנָּא דְנוּרָא וְסִתִּים אֹרְחִין.

פדין תלת ממנן דתחות ידיהו תלת מגרופין מנשבן (גשרפים). וְלֹא עוֹד, אֵלָא בְּזַמֵּן שִׂישְׂרָאֵל עוֹנִים בְּקוּל רַם אֲמֵן יְהִי שְׁמִיָּה רַבָּא מְבָרַךְ, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְתַמַּלֵּא רַחֲמִים וְחַס עַל הַכֹּל, וְרוּמּוֹ לְמַלְאָךְ הַמְּמַנֵּה עַל שְׁעָרֵי הַגִּיָּהֶנּוּ, שְׁשִׁמּוֹ סְמִרְיָאֵל, וְשִׁלְשָׁה מִפְתָּחוֹת בִּידוֹ, וּפְתוּחַ שְׁלֹשָׁה שְׁעָרִים שְׁבַצְד הַמְדַבְּר, וְרוּאִים אֶת אֹר הָעוֹלָם הַזֶּה. בָּא עֶשֶׂן שֶׁל אֵשׁ וְסוּתָם הַדְּרָכִים.

שָׂאֵם יִטְמָא - מְטַמְּאִים אוֹתוֹ. וְהַסִּיּוּעָא שְׁלַמְעֵלָה מְסִירִים מִמֶּנּוּ. מִפָּאן וְהַלָּאָה כָּל אֶחָד לְפִי דְרָכּוֹ.

תּוֹסַפְתָּא

קְשׁוּרִים רְמִים שֶׁל הִיכְלִי הַהִיכָלוֹת (שֶׁל אוֹתוֹ צד) אַנּוּ פְּתוּחֵי עֵינִים, פְּתוּחֵי אַזְנַיִם. קוּל מְהַקּוּלוֹת יוֹרֵד מִלְמַעְלָה לְמַטָּה, מְשַׁבֵּר הָרִים וְסִלְעִים. מִי הֵם שְׂרוּאִים וְלֹא רוּאִים? אָטוּמֵי אַזְנַיִם, סְתוּמֵי עֵינַיִם, לֹא רוּאִים וְלֹא שׁוֹמְעִים, לֹא יוֹדְעִים בְּשִׁכְל, אֶחָד שְׁפָלוּל בְּשָׁנַיִם בְּתוֹכָם. דוּחִים אוֹתָם הַחוּצָה.

הֵם נִדְבָקִים בֵּין (ס"א 10) בְּאוֹתָם שָׁנַיִם, הָאֶחָד אֲמֵן הָאֲמֵנִים לֹא שׁוּרָה (ס"א שְׁמַיִם) בְּתוֹכָם. לֹא נִכְנָסִים בֵּין סְפָרִים קְדוּשִׁים. כָּל אֵלוֹ שֶׁל אֲמֵן זֶה לֹא שׁוּרָה בְּתוֹכָם, לֹא נִכְתְּבוּ בְּסִפֵּר הַזְּכוּרוֹת וְנִמְחִים מִסְפָּר הַחַיִּים, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (תְּהִלִּים טו) יִמְחוּ מִסְפָּר חַיִּים וְעַם צְדִיקִים אֵל יִכְתְּבוּ.

אוי להם כשיצאו מהעולם הזה. אוי להם (לתייהם). מי יתבע אותם כאשר ימסרו בידי דומה וישרפו באש שדולקת ולא יצאו ממנה רק בראשי חדשים ושבתות, כמו שנאמר (ישעיה 10) וְהִיָּה מְדִי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וּמְדִי שַׁבַּת בְּשַׁבְתּוֹ יָבֵא כָּל בְּשַׁר לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְפָנָי אָמַר ה'. אַחַר כֵּן פְּרוּזָא שְׁבַצְד צְפוּן מְכָרִיו עַלֵּיהֶם וְאָמַר, (תְּהִלִּים ט) יִשׁוּבוּ רְשָׁעִים לְשִׂאוּלָהּ וְגו'. כְּמָה אֲגִדּוֹת שֶׁל יִסּוּרִים יִתְפַּנְּסוּ עַלֵּיהֶם בְּאַרְבַּעַת צְדָדִים. אֵשׁ לוֹהֶטֶת בְּגִיא בֵּן הַנּוּם.

שריש פעמים ביום מתפקדים (גשרפים). וְלֹא עוֹד, אֵלָא בְּזַמֵּן שִׂישְׂרָאֵל עוֹנִים בְּקוּל רַם אֲמֵן יְהִי שְׁמִיָּה רַבָּא מְבָרַךְ, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְתַמַּלֵּא רַחֲמִים וְחַס עַל הַכֹּל, וְרוּמּוֹ לְמַלְאָךְ הַמְּמַנֵּה עַל שְׁעָרֵי הַגִּיָּהֶנּוּ, שְׁשִׁמּוֹ סְמִרְיָאֵל, וְשִׁלְשָׁה מִפְתָּחוֹת בִּידוֹ, וּפְתוּחַ שְׁלֹשָׁה שְׁעָרִים שְׁבַצְד הַמְדַבְּר, וְרוּאִים אֶת אֹר הָעוֹלָם הַזֶּה. בָּא עֶשֶׂן שֶׁל אֵשׁ וְסוּתָם הַדְּרָכִים.

ואז שלשה ממנים שתחת ידיהם שלש מגרפות, מנשבים בידיהם ומחזירים עשן למקומם,

ונותנים להם רוחה שעה וחצי.
ואחר כך שבים לאש שלהם. וכך
שלש פעמים ביום. ובכל זמן
שאומרים ישראל אמן יהא
שמייה רבא מברך וכו', מרוחים
להם. אשריהם הצדיקים שדרכם
מאירה באותו עולם לכל
הצדדים, כמו שנאמר (משלי ד)
וארח צדיקים כאור נגה הולך
ואור עד נכון היום. (עד כאן
התוספתא).

רבי אבא אמר, בגיהנם יש
מדורים על מדורים, שניים
שלישיים, עד שבע. והרי בארוה
החברים. ואשרי הצדיקים שהם
נשמרים מחטאי הרשעים ולא
הולכים בדרךיהם ולא נטמאים
בהם. וכל מי שנטמא, כשהולך
לאותו עולם יורד לגיהנם, ויורד
עד המדור התחתון.

ושני מדורים הם שסמוכים זה
עם זה - שאול ואבדון. מי שיורד
לשאול, דנים אותו שם ומקבל
ענשו, ומעלים אותו למדור
עליון אחר. וכן דרגה אחר
דרגה, עד שהם מעלים אותו.
אבל מי שיורד לאבדון, לא
מעלים אותו לעולמים, ולכן
נקרא אבדון, שהרי אבוד הוא
מהכל.

בא ראה, נח הצדיק היה מתרה
בבני דורו, ולא היו שומעים לו,
עד שהקדוש ברוך הוא הביא
עליהם דין הגיהנם. מהו דין
גיהנם? אש ושלג, מים ואש. זה
צונן וזה רותח. וכלם נדונו בדין
הגיהנם ואבדו מהעולם, ואחר
כך התקיים העולם פראוי לו.
ונכנס נח בתבה והכניס בה כל
מין ומין [מבויית] העולם. ודאי נח
עץ עשה פרי הנה. ויצאו
מהתבה כל מיני העולם כמו
שלמעלה.

בידיהו ואתיבו תננא לאתרייהו ורווחין לון שעתא
ופלגות שעתא. ולבתר תיביין לאשייהו. וכן תלת זמנין
ביומא ובכל זמנין דאמרי ישראל אמן יהא שמייה רבא
מברך וכו' אנון ורווחין לון. וזכאין אנון צדיקייא
דאורחיהון מנהרא בהווא עלמא לכל סטרין פמה דאת
אמר, (משלי ד) ואורח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד
נכון היום (עד כאן לשון התוספתא):

רבי אבא אמר, בגיהנם אית מדורין על
מדורין תניינין תליתאין עד שבע. והא
אוקמוה חברייא. וזכאין אנון צדיקיא דאנון
מסתמרין מחובי חייביא ולא אזלי בארחייהו
ולא מסתאבי בהו. וכל מאן דאסתאב פד
אזיל ללהווא עלמא, נחית לגיהנם. ונחית עד
מדורא תתאה.

ותרין מדורין אנון דסמיכין דא עם דא
שאול ואבדון. מאן דנחית לשאול
דיינין ליה תמן ומקבל ענשיה וסליקו ליה
למדורא אתרא עלאה. וכן דרגא בתר דרגא
עד דאנון סלקין ליה. אבל מאן דנחית
לאבדון לא סלקין ליה לעלמין. ובגין כך
אקרי אבדון דהא אביד הוא מפלא.

תא חזי, נח זכאה, הוה אתרי בבני דריה
ולא הוו שמעי ליה. עד דקדשא בריך
הוא אייתי עלייהו דינא דגיהנם. מאי דינא
דגיהנם אשא ותלגא. מייא ואשא. דא צנינא
ודא רתיחא. וכלהו בדינא דגיהנם אתדנו
ואתאבידו מעלמא. ולבתר אתקיים עלמא
כדקא חזי ליה. ועאל נח בתבה ואעיל בה כל
זינא וזינא (ד"א מבריון) דעלמא. ודאי נח עץ
עושה פרי הוה. ונפקו מן תבה כל זייני
עלמא כגוונא דלעילא.

תא חזי, פד האי עץ עושה פרי אתחבר בעץ

בא ראה, כשעץ זה עושה הפרי, מתחבר בעץ פרי כל אותם מינים שלמעלה חיות גדולות

וְקַטְנוֹת, וְכַמָּה מֵיָנִים כָּל מִין לְמִינוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) חַיֹּת קַטְנוֹת עִם גְּדוֹלוֹת. כְּמוֹ זֶה נִחַ בַּתְּבָה. וְכֻלָּם יֵצְאוּ מִהַתְּבָה, וְהַתְּקִים הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה. וְלָכֵן נִחַ נִקְרָא אִישׁ הָאֲדָמָה. נִחַ נִקְרָא אִישׁ צַדִּיק. וְהָרִי בְּאֶרֶץ־הַרְבֵּי רַבִּי חֵיִיא אָמַר, שְׁלֹשׁ מְאוֹת שָׁנָה עַד שֶׁלֹּא בָּא הַמַּבּוּל הִיָּה נִחַ מִתְּרֵה בְּהֵם עַל מַעֲשֵׂיהֶם וְלֹא הָיוּ שׁוֹמְעִים לוֹ, עַד שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַשְּׁלִים הַזֶּמֶן שֶׁחִכָּה לָהֶם וְאָבְדוּ מִהָעוֹלָם

בֹּא רָאָה מֶה כְּתוּב לְמַעְלָה, וַיְהִי כִּי הִחַל הָאָדָם לָרֹב עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּבָנוֹת יִלְדוּ לָהֶם. וְהָיוּ הוֹלְכִים עֲרָמִים לַעֲיֵן כֹּל. מֶה כְּתוּב? (בראשית ו) וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם וְגו'.

וְזֶה הָיָה יְסוּד וְעֵקֶר לְהַמְשֵׁךְ בְּחַטָּאָם עַד שֶׁגָּרַם לָהֶם לְהַשְׁמַד מִהָעוֹלָם, וְלָכֵן נִמְשְׁכוּ אַחַר יֵצֵר הָרָע וּבְגַזְעוֹ וּבְשִׁרְשׁוֹ וְדָחוּ אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה מִבִּינֵיהֶם, וְנִטְמְאוּ (נ"א וְנִטְמְאוּ) כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. לָכֵן קָץ כָּל בֶּשֶׂר בָּא לִפְנֵי - לְלַמֵּד קַטְגוֹרִיָּה עֲלֵיהֶם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנִחַ קָץ כָּל בֶּשֶׂר בָּא לִפְנֵי.

השלמה מהחשממות (סימן י)

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, אֲשֶׁרִי חֲלַקְס שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַתְּרַצָּה בְּהֵם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנִתֵּן לָהֶם תּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְהִזְהִיר אוֹתָם וְנִתֵּן לָהֶם עֲצָה לְהַשְׁמֵר מִמַּעְלָה וּמִמַּטָּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁלַט בְּהֵם - רַק הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהֵם יוֹדְעִים לְדַחוֹת מֵהֶם כָּל הַמְקַטְרָגִים וְכָל הַרְוּחוֹת, כְּדֵי שֶׁיְהִיוּ חֲלָק גּוֹרְלוֹ וִירְשָׁתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב) כִּי חֲלַק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֲבֵל נִחַלְתּוֹ.

פְּרִי כָּל אֲנוּן זַיִינִין דְּלַעֲיִלָּא חִיוּן רַבְרָבִין וְזַעֲיָרִין וְכַמָּה זַיִינִין וְכָל חַד לְזַיִינִיה פְּמָה דְּאֵתָ אָמַר, (תהלים קד) חַיֹּת קַטְנוֹת עִם גְּדוֹלוֹת. כְּגוֹנוֹנָא דָּא נִחַ בַּתְּבָה. וְכֻלְהוּ נִפְקוּ מִן תִּיבּוֹתָא וְאֵתְקִיִים עֲלֵמָא כְּגוֹנוֹנָא דְּלַעֲיִלָּא. וּבְגִינֵי כֶף נִחַ אִישׁ הָאֲדָמָה אִקְרִי. נִחַ אִישׁ צַדִּיק אִקְרִי וְהָא אוֹקְמוּהָ.

רַבִּי חֵיִיא אָמַר תְּלַת מְאָה שָׁנִין עַד לֹא אֵתִי טוֹפְנָא הָוָה נִחַ אֲתָרִי בְּהוּ עַל עוֹבְדֵיהוּן וְלֹא הָווּ שְׁמַעִין לִיה. עַד דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲשֵׁלִים זְמָנָא דְּאוּרִיךְ לֹון וְאֵתְאָבִידוּ מִמַּעְלָמָא. הָא חֲזִי, מֶה כְּתִיב לַעֲיִלָּא וַיְהִי כִּי הִחַל הָאָדָם לָרֹב עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּבָנוֹת יִלְדוּ לָהֶם. וְהָיוּ אֲזַלִּין עֲרֻטִילָאִין לַעֲיִנֵיהוּן דִּכְלָא. מֶה כְּתִיב, (בראשית ו) וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם וְגו'. וְדָא הָוָה יְסוּדָא וְעֵקֶרָא לְמִיגַד בְּחוֹבִיָּהוּן עַד דְּגָרִים לֹון לְאִשְׁתַּצָּאָה מִמַּעְלָמָא. וּבְגִין כֶּף אֲתַמְשְׁכָּאן בְּתַר יֵצֵר הָרָע וּבְגַזְעוּי וּשְׁרֻשׁוּי. וְדָחוּ מִהִמְנוּתָא קַדִּישָׁא מִבִּינֵיהוּ. וְאִסְתְּאָבוּ (נ"א וְאִתְאָבִידוּ) כְּמָה דְּאֵתְמַר. בְּגִין כֶּף קָץ כָּל בֶּשֶׂר בָּא לִפְנֵי, לְאַלְפָּא קַטְיגוֹרִיָּא עֲלֵיָּהוּ:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל נִחַ קָץ כָּל בֶּשֶׂר בָּא לִפְנֵי.

השלמה מהחשממות (סימן י)

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר זְכָאָה חוֹלְקֵיהוּן דִּישְׂרָאֵל דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַרְעִי בְּהוּן וַיְהִי לְהוּן אוּרִיָּתָא קַדִּישָׁא וְאֵזְהַר לֹון וַיְהִי לֹון עֵיטָא לְאַסְתְּמָרָא מַעֲיִלָּא וְתַתָּא בְּגִין דְּלֹא יִשְׁלוּט בְּהוּ בְּרַ קְדֻשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאֵינּוּן יְדַעִי לְדַחֲיָא מִנֵּיהוּן כָּל מְקַטְרָגִין וְכָל קַסְטִירִין בְּגִין דִּיהוּן חוֹלְקָא דְּעַדְבֵיה וְאַחְסַנְתִּיה כְּמָה דְּאֵתָ אָמַר (דברים ל"ב) כִּי חֲלַק יי עִמּוֹ יַעֲקֹב חֲבֵל נִחַלְתּוֹ.

בא ראה, ביום של ראש השנה הקדוש ברוך הוא יושב בדין על העולם, וכל בני העולם יושבים בחשבון, ואין מי שלא נכנס בחשבון, וספרי חיים ומתים נפתחים באותו יום. ובגלל שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם, נתן להם עצה להנצל מכל הקטרוגים של מעלה שהם התמנו, וכן בכל זמן שהדין שורה על העולם. ביום זה מזמנים ישראל לעורר עליהם רחמים, ובמה? בשופר, שהקול הזה שיוצא עולה למעלה ומעורר שופר העליון, אז מתעוררים רחמים ממקומם, והקדוש ברוך הוא קם מכסא דין ויושב בכסא רחמים ומרחם על ישראל, ולא נתנת רשות למקטרג.

וישראל יושבים לפני הקדוש ברוך הוא בתשובה ותוקעים בשופר [ומעוררים] ומתעוררים רחמים, שהרי אותו קול שיוצא הוא התעוררות הרחמים, ואז המלשין לא יכול לעמד לפני פסא הרחמים, שהרי לא בא מאותו צד ולא נמצא קטגוריא. ביום הכפורים שהוא חתימת הדין, וישראל עומדים בקדשת רבונם, באותו יום, כדי שלא יקרב מלשין למקדש, נותנים לו שעיר, שבא מצד רוח הטמאה והוא טמא, ורוח טמאה נהנה ממנו. [והוא] הוא מתעסק בו, ולא מתקרב למקדש לטמא, ואז הפנים מאירות, וישראל נצולים ממנו.

בזמן אחר, כשרבים חטאי בני האדם, המלשין הנה בשעת הדין מתעורר על חטאי העולם, אז הוא בא, ונמצאת הלשנה לפני הקדוש ברוך הוא, והמקדש נטמא, וכל הפנים עצובות

תא חזי, ביומא דראש השנה קדשא בריך הוא יתיב בדינא על עלמא וכל בני עלמא יתבי בחושבנא ולא אית מאן דלא עאל בחושבנא וספרין דחיין ומתין פתיחן בהווא יומא וקדשא בריך הוא בגין דאתרעיי בהו יתב לון עיטא לאשתזבא מפל קטרוגין דלעילא דאינון אתמנן וכן בכל זמנא דדינא שרייא על עלמא. בהאי יומא אזדמנן ישראל לאתעררא רחמי עליהו ובמה בשופר. דהא קלא דנפיק סליק לעילא ואתער שופר דלעילא כדין אתערו רחמי מאתרייהו וקודשא בריך הוא קם מפורסייא דדינא ויתיב בכורסייא דרחמי ורחים עלייהו דישראל ולא אתייהיב רשו למקטרגא.

וישראל יתבי קמי קדשא בריך הוא בתיובתא ותקעי שופר (ומתערי) ואתערו רחמי, דהא ההוא קלא דנפיק אתערותא דרחמי איהו וכדין דלטורא לא יכיל לקיימא קמי כורסייא דרחמי דהא לא אתי מההוא סטרא ולא אשתכח קטיגוריא. ביומא דכפורי דאיהו חתימא דדינא וקיימי ישראל בקדושתא דמרייהו בההוא יומא בגין דלא יקרב דלטורא למקדשא יתבין ליה שעיר דאתי מסטרא דרוחא מסאבא והוא מסאבא ורוח מסאבא אתהני ביה (והוא) הוא אתעסק ביה ולא אתקרב למקדשא לסאבא וכדין אנפין נהירין וישראל משתזבין מניה.

בזמנא אחרא כד סגיין חובי בני נשא האי דלטורא בשעתא דדינא אתער על חובי עלמא כדין איהו אתי ואשתכח דלטורא קמי קדשא בריך הוא ויסתאב מקדשא וכל אנפין עצובין ודינא אשתכח

וְעַל דָּא (בְּרֵאשִׁית ו') קִץ כָּל בֶּשֶׂר בָּא לְפָנֵי, בָּא לְפָנֵי וְדָאֵי לְמַתְבַּע חוּבֵי עֲלָמָא בְּגִין דְּאִינוּן גְּרָמוּ: (עד כאן מההשמטות).

א) הַדְרֵנָא לְמַלְחָה קְדָמָא קִץ כָּל בֶּשֶׂר בָּא לְפָנֵי. בָּא לְפָנֵי וְדָאֵי בְּגִין דְּאִינוּן גְּרָמוּ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח (תְּהִלִּים לט) הוֹדִיעֵנִי יְיָ קִצֵּי וּמִדַּת יָמֵי מָה הִיא אֲדַעָה מָה חִדְלָא אֲנִי. אָמַר דָּוִד קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, תְּרִין קִצֵּין אֲנוּן, חַד לְיָמֵינוּא וְחַד לְשָׁמְאֵלָא, וְאֲנוּן תְּרִין אוּרְחִין לְמִיּהוּ בְּהוּ בְּנֵי נָשָׂא לְהֵהוּא עֲלָמָא. קִין לְיָמֵינוּא דְכִתִּיב, (דְּנִיאל יב) לְקִץ הַיָּמִין, וְקִין לְשָׁמְאֵלָא דְכִתִּיב, (אִיוב כח) קִין שָׁם לַחֲשָׁף וּלְכָל תְּכָלִית הוּא חוּקֵר (אֲבָן אוּפֵל וְצִלְמוֹת. מָאֵי וּלְכָל תְּכָלִית הוּא חוּקֵר, מָאֵן הוּא חוּקֵר. אֵלָא הֵהוּא קִין לְשָׁמְאֵלָא דְמַחְשֵׁיף אֲפִיּהוּן דְּבְרִיּוּתָא) מָאֵי וּלְכָל תְּכָלִית, בְּזִמְנָא דְּדִינָא שְׂרִיא עַל עֲלָמָא לְשִׁיצָאָה אֲבָן אוּפֵל וְצִלְמוֹת. קִין שָׁם לַחֲשָׁף. דָּא מְלַאךְ הַמּוֹת, דָּא נַחֲשׁ, קִין כָּל בֶּשֶׂר, קִין שָׁם לַחֲשָׁף, דְּהָא מְסֻטְרָא דְּהַתּוּכָא דְּדַהֲבָא קָאֲתִי. וּלְכָל תְּכָלִית בְּזִמְנָא דְּדִינָא שְׂרִיא עַל עֲלָמָא הוּא חוּקֵר לְמַהוּי קְטִיגוּרִיא לְעֲלָמָא לְאַחֲשָׁכָא אֲפִיּהוּן דְּבְרִיּוּתָא וְכוּ'. (דף סג ע"א) קִין לְיָמֵינוּא כְּדִקְאָמְרִין דְּכִתִּיב לְקִין הַיָּמִין.

אָמַר לִיה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדְנִיָּאל וְאַתָּה לָךְ לְקִין וְתַנּוּחַ. אָמַר לִיה מְנוּחָה בְּהָאֵי עֲלָמָא אוּ בְּהֵהוּא עֲלָמָא, אָמַר לִיה בְּהֵהוּא עֲלָמָא כְּמָה דְּאַתָּה אָמַר יְנוּחוּ עַל מְשַׁכְּבוֹתֵם. (דְּנִיאל יב) (וְתַעֲמוּד לְגוּרְלָךְ לְבִין תַּמְיוּ. אָמַר לִיה לָאֵן אַתְרַ דְּהָא לֹא יִדְעָנָא מָה יְהֵא עָלֵי בְּהֵהוּא עֲלָמָא. אָמַר לִיה וְתַנּוּחַ). אָמַר לִיה בְּזִמְנָא דִּיקוּמוּן מַעֲפָרָא אִיקוּם בִּינִיּוּהוּ אוּ לָאוּ. אָמַר לִיה וְתַעֲמוּד. אָמַר לִיה הָא יִדְעָנָא דִּי יְקוּמוּן כְּתוּתָא פְּתוּתָא, מְנַהוּן דְּזַפְּאֵי קְשׁוּט וּמְנַהוּן דְּחִיבֵי עֲלָמָא, וְלֹא יִדְעָנָא עִם מָאֵן מְנַהוּן אִיקוּם. אָמַר לִיה לְגוּרְלָךְ. אָמַר לִיה הָא

א) הַדְרֵנָא לְמַלְחָה קְדָמָא קִץ כָּל בֶּשֶׂר בָּא לְפָנֵי. בָּא לְפָנֵי וְדָאֵי בְּגִין דְּאִינוּן גְּרָמוּ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח (תְּהִלִּים לט) הוֹדִיעֵנִי יְיָ קִצֵּי וּמִדַּת יָמֵי מָה הִיא אֲדַעָה מָה חִדְלָא אֲנִי. אָמַר דָּוִד קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, תְּרִין קִצֵּין אֲנוּן, חַד לְיָמֵינוּא וְחַד לְשָׁמְאֵלָא, וְאֲנוּן תְּרִין אוּרְחִין לְמִיּהוּ בְּהוּ בְּנֵי נָשָׂא לְהֵהוּא עֲלָמָא. קִין לְיָמֵינוּא דְכִתִּיב, (דְּנִיאל יב) לְקִץ הַיָּמִין, וְקִין לְשָׁמְאֵלָא דְכִתִּיב, (אִיוב כח) קִין שָׁם לַחֲשָׁף וּלְכָל תְּכָלִית הוּא חוּקֵר (אֲבָן אוּפֵל וְצִלְמוֹת. מָאֵי וּלְכָל תְּכָלִית הוּא חוּקֵר, מָאֵן הוּא חוּקֵר. אֵלָא הֵהוּא קִין לְשָׁמְאֵלָא דְמַחְשֵׁיף אֲפִיּהוּן דְּבְרִיּוּתָא) מָאֵי וּלְכָל תְּכָלִית, בְּזִמְנָא דְּדִינָא שְׂרִיא עַל עֲלָמָא לְשִׁיצָאָה אֲבָן אוּפֵל וְצִלְמוֹת. קִין שָׁם לַחֲשָׁף. דָּא מְלַאךְ הַמּוֹת, דָּא נַחֲשׁ, קִין כָּל בֶּשֶׂר, קִין שָׁם לַחֲשָׁף, דְּהָא מְסֻטְרָא דְּהַתּוּכָא דְּדַהֲבָא קָאֲתִי. וּלְכָל תְּכָלִית בְּזִמְנָא דְּדִינָא שְׂרִיא עַל עֲלָמָא הוּא חוּקֵר לְמַהוּי קְטִיגוּרִיא לְעֲלָמָא לְאַחֲשָׁכָא אֲפִיּהוּן דְּבְרִיּוּתָא וְכוּ'. (דף סג ע"א) קִין לְיָמֵינוּא כְּדִקְאָמְרִין דְּכִתִּיב לְקִין הַיָּמִין.

אָמַר לוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדְנִיָּאל: וְאַתָּה לָךְ לְקִין וְתַנּוּחַ. אָמַר לוּ: מְנוּחָה בְּעוֹלָם הִזְה אוּ בְּעוֹלָם הַהוּא? אָמַר לוּ: בְּעוֹלָם הַהוּא, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר יְנוּחוּ עַל מְשַׁכְּבוֹתֵם. (דְּנִיאל יב) (וְתַעֲמוּד לְגוּרְלָךְ לְבִין תַּמְיוּ. אָמַר לִיה לָא יִדְעָנָא מָה יְהֵא עָלֵי בְּהֵהוּא עֲלָמָא. אָמַר לִיה וְתַנּוּחַ). אָמַר לִיה בְּזִמְנָא דִּיקוּמוּן מַעֲפָרָא אִיקוּם בִּינִיּוּהוּ אוּ לָאוּ. אָמַר לִיה וְתַעֲמוּד. אָמַר לִיה הָא יִדְעָנָא דִּי יְקוּמוּן כְּתוּתָא פְּתוּתָא, מְנַהוּן דְּזַפְּאֵי קְשׁוּט וּמְנַהוּן דְּחִיבֵי עֲלָמָא, וְלֹא יִדְעָנָא עִם מָאֵן מְנַהוּן אִיקוּם. אָמַר לִיה לְגוּרְלָךְ. אָמַר לִיה הָא

אָמַר לוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדְנִיָּאל: וְאַתָּה לָךְ לְקִין וְתַנּוּחַ. אָמַר לוּ: מְנוּחָה בְּעוֹלָם הִזְה אוּ בְּעוֹלָם הַהוּא? אָמַר לוּ: בְּעוֹלָם הַהוּא, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר יְנוּחוּ עַל מְשַׁכְּבוֹתֵם. (דְּנִיאל יב) (וְתַעֲמוּד לְגוּרְלָךְ לְבִין תַּמְיוּ. אָמַר לִיה לָא יִדְעָנָא מָה יְהֵא עָלֵי בְּהֵהוּא עֲלָמָא. אָמַר לִיה וְתַנּוּחַ). אָמַר לִיה בְּזִמְנָא דִּיקוּמוּן מַעֲפָרָא אִיקוּם בִּינִיּוּהוּ אוּ לָאוּ. אָמַר לִיה וְתַעֲמוּד. אָמַר לִיה הָא יִדְעָנָא דִּי יְקוּמוּן כְּתוּתָא פְּתוּתָא, מְנַהוּן דְּזַפְּאֵי קְשׁוּט וּמְנַהוּן דְּחִיבֵי עֲלָמָא, וְלֹא יִדְעָנָא עִם מָאֵן מְנַהוּן אִיקוּם. אָמַר לִיה לְגוּרְלָךְ. אָמַר לִיה הָא

אמר לו: לגורלך. אמר לו: הרי
אמרתי ואפה לך לקץ. יש קץ
לימין ויש קץ לשמאל, ולא
ידעתי לאיזה קץ, לקץ הימין או
לקץ הימין? אמר לו: לקץ
הימין.

גם כאן דוד אמר לקדוש-ברוך-
הוא, (תהלים לט), הודיעני ה' קצתי,
מהו חלק גורלי. ולא נחה דעתו
עד שהתבשר שיהיה לימין,
שפתוב (שם קי) שב לימיני. בא
ראה, גם הקדוש ברוך הוא אמר
לו לנח, קץ כל בשר בא לפני.
מיהו? זה הקץ שמחשיך פני
הבריות, שהוא קץ כל בשר, בא
לפני. מכאן למדנו שרשעי
העולם מקדימים ומושכים אותו
עליהם להחשיך להם. שפינו
שנותנים לו רשות, הוא נוטל את
הנשמה, ולא נוטל עד שנותנים
לו רשות, ועל זה בא לפני לטל
רשות להחשיך פני בני העולם.
ולכן והנני משחיתם את הארץ.
ועל זה עשה לך תבת עצי גפר,
כדי להנצל, ולא יוכל לשלט
עליך.

בא ראה, שנינו, בזמן שיש מות
בעיר או בעולם [נ"א שנתה רשות
למלאך המות להשחית] לא יראה אדם
בשוק, משום שיש לו רשות
למשחית להשחית הכל. משום
כך אמר לו הקדוש ברוך הוא:
אפה צריך להשמר, ולא תראה
את עצמך לפני המשחית שלא
ישלט עליך.

ואם תאמר, מי נתן כאן משחית,
שחרי מים היו והתגברו? בא
ראה, אין לך דין בעולם או
כשמכה או כשנמסר העולם
בדין, שלא נמצא אותו המשחית
שהולך בתוך אותם הדינים
שנעשים בעולם. גם כאן במבול
כך היה, והמשחית הולך בתוך המבול. והוא נקרא כך, שנכלל בשם הזה. ועל זה אמר הקדוש

אמרתי ואפה לך לקץ. אית קץ לימינא ואית
קץ לשמאלא, ולא ידענא לאן קץ. לקץ
הימין או לקץ הימין. אמר ליה לקץ הימין.
אוף הכא דוד אמר ליה לקדשא בריך הוא

(תהלים לט) הודיעני יי קצתי. מה איהו חולק
עדבי. ולא נח דעתיה עד דאתבשר דיהוי
לימינא דכתיב, (תהלים קי) שב לימיני. תא חזי,
אוף קדשא בריך הוא אמר ליה לנח קץ כל
בשר בא לפני. מאן איהו. דא קץ דאחשף
אפייהו דברייתא דאיהו קץ כל בשר בא
לפני. מכאן אוליפנא חייבי עלמא מקדימין
ליה ומשכן ליה עלייהו לאחשכא לון. דכיון
דיהבי ליה רשותא נטיל נשמתא. ולא נטיל
עד דיהבי ליה רשותא. ועל דא בא לפני
למיטל רשו לאחשכא אנפייהו דבני עלמא.
ובגיני כך והנני משחיתם את הארץ. ועל דא
עשה לך תבת עצי גופר בגין לאשתזבא ולא
יכיל לשלטאה עלך.

תא חזי, תנינן בזמנא דמותא אית במתא או
בעלמא (נ"א דאתייחוב רשו למלאך המות להכלא). לא
יתחזי בר נש בשוקא. בגין דאית ליה רשו
למחבלא לחבלא כלא. בגיני כך אמר ליה
קדשא בריך הוא בעי לך לאסתמרא ולא
תחזי גרמך קמי דמחבלא דלא ישלוט עלך.
ואי תימא מאן יהיב הכא מחבלא. דהא מיין
הוו ואתגברו. תא חזי, לית לך דינא
בעלמא או פד אתמחי או פד אתמסר עלמא
בדינא, דלא אשתכח ההוא מחבלא דאזיל
בגו אנון דינין דאתעבידו בעלמא. אוף הכי
הכא טופנא הוה, ומחבלא אזיל בגו טופנא.
ואיהו אקרי הכי דאתפליל בשמא דא. ועל

ברוך הוא לנח לשמר עצמו ולא יתראה בעולם.

ואם תאמר, הרי התבה הזו נראית בתוך העולם הזה והמשחית הולך בתוכו? כל זמן שלא נראים פני אדם לפני המשחית, לא יכול לשלט עליו. מנין לנו? ממצרים, שכתוב (שמות יב) ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר. מה הטעם? משום שהוא נמצא והוא יכול להשחית, ולא צריך להתראות לפניו. לכן היה גנוז נח וכל אלו שעמו בתוך התבה, והמשחית לא יכל לשלט עליהם.

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך. פגשו באותם הרי אררט. ראו רשומים בקיעים בדרך שהיו מימי המבול. אמר רבי חייא לרבי יוסי, הבקיעים הללו שהיו מימי המבול והקדוש ברוך הוא השאירם לדורי דורות, כדי שלא ימחה חטאם של הרשעים לפניו. שכתב דרך הקדוש ברוך הוא: לצדיקים שעושים רצונו - רוצה שיזכרו אותם למעלה ולמטה ולא ישכח זכרם לדורי דורות לטוב. כמו זה לרשעים שלא עושים רצונו - כדי שלא ישכח חטאם, ולהזכיר ענשיהם וזכרונם לרע לדורי דורות, היינו שכתוב (ירמיה ב) נכתם עונף לפני וגו'.

פתח רבי יוסי ואמר, (ישעיה י) צהלי קולך בת גלים הקשיבי לישא עניה ענתות. פסוק זה פרושהו החברים. אבל פסוק זה נאמר על פנסת ישראל. צהלי קולך בת גלים - פתו של אברהם אבינו, כף פרושה בת גלים, ככתוב (שיר ד) גל נעול. גלים הם מאורות שמתכנסים והולכים ונכנסים לתוכה וממלאים אותה, ככתוב

דא אמר קדשא בריך הוא לנח לטמרא גרמיה ולא יתחזי בעלמא.

ואי תימא האי תיבותא אתחזי בגו האי עלמא ומחבלא אזיל בגויה. כל זמנא דלא יתחזי אפי דבר נש קמי מחבלא לא יכיל לשלטאה עליה. מנלן ממצרים דכתיב, (שמות יב) ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר. מאי טעמא בגין דאיהו אשתפח ויכיל הוא לחבלא. ולא אצטרף לאתחזאה קמיה. בגין פך הוה גניז נח וכל אנון דעמיה בתיבותא. ומחבלא לא יכיל לשלטאה עלייהו:

רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחא. אערעו בהני טורי דקדרו, חמו רשימין בקיעין בארחא דהוו מן יומי דטופנא. אמר ליה רבי חייא לרבי יוסי הני בקיעין דהוו מיזמוי דטופנא, וקדשא בריך הוא שביק לון לדרי דרין בגין דלא יתמחי חוביהון דרשיעיא קמיה.

דכך ארחוי דקדשא בריך הוא. לזפאין דעבדין רעותיה, בעי דידכרון להו לעילא ותתא ולא יתנשי דוכרניהון לדרי דרין לטב. פגוונא דא לרשיעיא דלא עבדין רעותיה, בגין דלא יתנשי חוביהו ולאדפרא ענשייהו ודכרניהון לביש לדרי דרין. היינו דכתיב, (ירמיה ב) נכתם עונף לפני וגו'.

פתח רבי יוסי ואמר (ישעיה י) צהלי קולך בת גלים הקשיבי לישא עניה ענתות. האי קרא אוקמוה חבריא. אבל האי קרא על פנסת ישראל אתמר. צהלי קולך בת גלים, פרטיה דאברהם אבינו הכי אוקמוה בת גלים כדכתיב, (שיר השירים ד) גל נעול. גלים אנון נהרין דמתפנשי ואזלי ועאלין לגווה ומליין

לָהּ פְּדֻכְתִּיב, (שיר השירים ד) שְׁלַחֲיָךְ פְּרִדְס רְמוּנִים.
הַקְּשִׁיבִי לַיְשָׁה כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (איוב ד) לַיִשׁ
אוֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף. לַיִשׁ דְּכַר. לַיְשָׁה
נוֹקְבָא. אַמְאֵי אַקְרִי לַיִשׁ, אִי מְשׁוּם (משלי ל)
דְּכַתִּיב לַיִשׁ גְּבוּר בְּבַהֲמָה, אוֹ מְשׁוּם דְּכַתִּיב
לַיִשׁ אוֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף. אֶלְא כֻּלָּא אִיהוּ לַיִשׁ
גְּבוּרָה תַתְּאָה דְאַתִּי מִגְּבוּרָה עֲלָאָה. לַיִשׁ
אוֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף, בְּשַׁעֲתָא דְאַנוּן נַחְלִין
מִסְתַּלְקִין וְלֹא עֲאֲלִין לְגוּוּה, פְּדִין אַתְּקִרִי
לַיְשָׁה דְאַבִּידַת מִבְּלֵי טָרְף. דְּכַתִּיב לַיִשׁ אוֹבֵד
מִבְּלֵי (דף טג ע"ב) טָרְף וּבְנֵי לְבִיא יַתְּפְרְדוּ.

וְכֵּה דְאַמַר לַיְשָׁה הֵינּוּ עֲנִיָּה עֲנִיָּה מִסְפְּנָא
דְּמִסְפְּנוּתָא כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ירמיה א) מִן
הַפְּהִינִים אֲשֶׁר בַּעֲנִיָּתוֹת וְכַתִּיב, (מלכים א ב) עֲנַתְתִּי
לָךְ עַל שְׂדִיךָ. מְאִי אִירִיא. אֶלְא כֻּלָּא כֹּל זְמַנָּא
דְּדוֹד מִלְפָּא הָוָה קָיִים, אֶסְתַּלַּק אֲבִיתֶר
בַּעֲוִתְרָא וּבְכֻלָּא. לְבַתֶּר אָמַר לִיהַּ שְׁלֵמָה
עֲנַתוֹת לָךְ עַל שְׂדִיךָ.

אַמְאֵי קָרִי לִיהַּ שְׁלֵמָה הַכִּי. אֶלְא אָמַר לִיהַּ
בְּיוֹמֶךָ הָוָה אַבָּא בְּמִסְפְּנֵנוּ וְהַשְׁתָּא לָךְ
עַל שְׂדִיךָ. הַשְׁתָּא אִית לּוֹמַר אַמְאֵי אַקְרִי
אַבִּיתֶר עֲנַתוֹת. אִי תִימָא דְהָוָה מִן עֲנַתוֹת, הָא
תְּנִינָן דְּכַתִּיב, (שמואל א כב) וַיִּמְלֹט בֵּן אֶחָד
לְאַחִימֶלֶךְ בֶּן אַחִיטוֹב וּשְׁמוֹ אַבִּיתֶר. וְהוּא
מְנוּב הָוָה, דְּהָא נוּב עִיר הַפְּהִינִים הָוָה. וְאַף
עַל פִּי דְאַמְרוּ דְהִיא נוּב הִיא עֲנַתוֹת וְאַמְאֵי
אַקְרִי לָהּ עֲנַתוֹת בְּגִין דְּנַחַתַּת לְמִסְפְּנֵנוּ
וְאַתְּאֲבִיד קֶרְתָּא עַל יְדָא דְשְׂאוּל וְאַתְּאֲבִידוּ
כְּהִנֵּי. אֶלְא עֲנַתוֹת כְּפַר הָוָה, וְלֹאוּ הוּא נוּב,
וְעַל דָּא קָרִי לִיהַּ אַבִּיתֶר עֲנַתוֹת, בְּגִין דְאַמַר
(מלכים א ב) וְכִי הִתְעַנִּית בְּכֻלָּא אֲשֶׁר הִתְעַנְּהָ אֲבִי.
וּמִקֶּרְתָּא דְנוּב הָוָה, וְעַל מִסְפְּנֵנוּ דְדוֹד דְהָוָה
בְּיוֹמוֹי אַקְרִי לִיהַּ הַכִּי.

(שם) שְׁלַחֲיָךְ פְּרִדְס רְמוּנִים.
הַקְּשִׁיבִי לַיְשָׁה, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (איוב
ד) לַיִשׁ אֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף. לַיִשׁ -
זְכַר. לַיְשָׁה - נְקֻבָּה. לְמָה נְקֻבָּא
לַיִשׁ? אִם מְשׁוּם שְׁפָתוֹב (משלי ל)
לַיִשׁ גְּבוּר בְּבַהֲמָה, אוֹ מְשׁוּם
שְׁפָתוֹב לַיִשׁ אֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף.
אֶלְא הַכֹּל הוּא לַיִשׁ, גְּבוּרָה
תַחַתוּנָה שְׂבָאָה מִגְּבוּרָה עֲלִיוּנָה.
לַיִשׁ אֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף - בְּשַׁעֲתָא
שְׂאוּתָם נַחְלִים מִסְתַּלְקִים וְלֹא
נִכְנָסִים לְתוֹכָה, אַזְ נִקְרֵאת לַיְשָׁה
שְׂאוּבְדַת מִבְּלֵי טָרְף, שְׁפָתוֹב
לַיִשׁ אֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף וּבְנֵי לְבִיא
יַתְּפְרְדוּ.

וְכֵּה שְׁנֹאֲמַר לַיְשָׁה, הֵינּוּ עֲנִיָּה
עֲנִיָּה, עֲנִיָּה שְׁל עֲנִיָּה, כְּמוֹ
שְׁנֹאֲמַר (ירמיה א) מִן הַפְּהִינִים אֲשֶׁר
בַּעֲנִיָּתוֹת, וְכַתִּיב (מלכים א ב) עֲנַתְתִּי
לָךְ עַל שְׂדִיךָ. מָה מְשִׁמֵּעֵנוּ?
אֶלְא כֻּלָּא כֹּל זְמַן שְׁהַמְלִיךְ דְדוֹד הָיָה
קָיִים, עֲלָה אַבִּיתֶר בַּעֲשֶׂר וּבְכֻלָּא.
אַחַר כֶּף אָמַר לוֹ שְׁלֵמָה, עֲנַתְתִּי
לָךְ עַל שְׂדִיךָ.

דְּמָה קָרָא לוֹ שְׁלֵמָה כֶּף? אֶלְא
אָמַר לוֹ, בְּיַמֶּיךָ הָיָה אַבָּא בַּעֲנִיָּה,
וְעַכְשָׁו לָךְ עַל שְׂדִיךָ. פַּעַת יֵשׁ
לוֹמַר, לְמָה נְקֻבָּא אַבִּיתֶר
עֲנַתוֹת? אִם תֵּאמַר שְׁהָיָה
מִעֲנַתוֹת, הָרִי שְׁנִינוּ שְׁפָתוֹב
(שמואל א-ב) וַיִּמְלֹט בֵּן אֶחָד
לְאַחִימֶלֶךְ בֶּן אַחִיטוֹב וּשְׁמוֹ
אַבִּיתֶר. וְהוּא מְנוּב הָיָה, שְׁהָרִי
נוּב הָיְתָה עִיר הַפְּהִינִים. וְאַף עַל
פִּי שְׁנֹאֲמַר, הִיא נוּב הִיא עֲנַתוֹת,
וְלְמָה נְקֻבָּאת עֲנַתוֹת? מְשׁוּם
שְׂדִיכָה לְעֵנִי וְאַבְדָּה הָעִיר עַל יְדֵי
שְׂאוּל וְאַבְדוּ הַפְּהִינִים. אֶלְא
עֲנַתוֹת כְּפַר הָיָה, וְאַיְנָה נוּב, וְלִכְּנָן
קָרָא לָהּ אַבִּיתֶר עֲנַתוֹת, מְשׁוּם
שְׁנֹאֲמַר (מלכים א ב) וְכִי הִתְעַנִּית
בְּכֻלָּא אֲשֶׁר הִתְעַנְּהָ אֲבִי. וְהוּא הָיָה
מִהָעִיר נוּב, וְעַל הָעֵנִי שֶׁל דְדוֹד
שְׁהָיָה לוֹ בְּיַמֵּי קָרָא לוֹ כֶּף.

אָמַר רַבִּי חֲזִי, הָעוֹלָם הִיָּה
בְּעֵינֵי מַיּוֹם שֶׁעָבַר אָדָם עַל מִצְוֹת
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁבָּא נֹחַ
וְהַקְּרִיב קֶרְבָּן וְהִתְיַשֵּׁב הָעוֹלָם.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לֹא הִתְיַשֵּׁב
הָעוֹלָם וְלֹא יָצָא הָאָרֶץ מִזִּמְת
הַנְּחֹשׁ, עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר
סִינַי וְנִאֶחָזוּ בְּעֵץ הַחַיִּים, וְאָז
הִתְיַשֵּׁב הָעוֹלָם.

וְאַלְמֹלָא שְׁחֹרוּ יִשְׂרָאֵל וְחֻטְאוֹ
לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא הָיוּ
מֵתִים לְעוֹלָמִים, שֶׁהָיָה נִפְסָקָה
מֵהֶם וְהֵמֶת הַנְּחֹשׁ. כִּיּוֹן שְׁחֻטְאוֹ,
אִז נִשְׁבְּרוּ אוֹתָם הַלְּיוּחוֹת
הָרֵאשׁוֹנִים שֶׁהִיָּתָה בָּהֶם חֲרוּת
שֶׁל הַכֹּל, הַחֲרוּת מֵאוֹתוֹ הַנְּחֹשׁ
שֶׁהוּא קָץ כָּל בֶּשֶׂר. וְכִשְׁקָמוּ
הַלְּוִיִּם לְהַרְגַּ הַרְג, אִז הִתְעוֹרַר
הַנְּחֹשׁ הָרַע וְהָיָה הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם,
וְלֹא יָכֹל לְשַׁלֵּט בָּהֶם, מִשּׁוּם
שֶׁיִשְׂרָאֵל הָיוּ מְזֻדְרָוּיִם כָּלֵם
בְּחֻגְרוֹת מְזֻנּוֹת, וְלֹא יָכֹל הַנְּחֹשׁ
לְשַׁלֵּט בָּהֶם. וְכִיּוֹן שֶׁאָמַר לְמֹשֶׁה
(שְׁמוֹת לז) וְעַתָּה הוֹרֵד עֲדֶיךָ
מֵעֲלֶיךָ, נִתְּנָה רְשׁוּת לְנֹחֵשׁ הַזֶּה
לְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם

בֵּא רְאָה מַה כְּתוּב (שם), וְיִתְנַצְלוּ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדֵימָה מֵהַר חֹרֵב.
וְיִתְנַצְלוּ? וְיִנְצְלוּ צְרִיף לְהִיּוֹת!
אֵלָּא וְיִתְנַצְלוּ עַל יְדֵי הָאֲחֵר,
מִשּׁוּם שֶׁנִּתְּנָה רְשׁוּת לְנֹחֵשׁ
לְשַׁלֵּט. אֶת עֲדֵימָה מֵהַר חֹרֵב,
שֶׁקָּבְלוּ מֵהַר חֹרֵב כִּשְׁנִיתָה
תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל.

אָמַר רַבִּי חֲזִי, נֹחַ שֶׁהָיָה צַדִּיק,
לְמַה לֹּא הָיָה מְבַטֵּל מוֹת
מִהָעוֹלָם? אֵלָּא מִשּׁוּם שֶׁעָדִין לֹא
הִסְתַּלְּקָה הַזְּהֻמָּה מִן הָעוֹלָם.
וְעוֹד, שֶׁהֵם לֹא הֶאֱמִינוּ בְּקְדוּשַׁת
בְּרוּךְ-הוּא, וְכָלֵם אֲחֻזָּיִם בְּעֵלִים
שֶׁל הָאֵילָן לְמִטָּה וּמִתְלַבְּשִׁים
בְּרוּחַ טְמֵאָה. וְעוֹד הוֹסִיפוּ אַחַר
שֶׁהָיָה עֵץ הַחַיִּים, עָדִין לֹא הוֹרֵד

אָמַר רַבִּי חֲזִי בְּמִסְפְּנוֹתָא הָיָה עֲלֵמָא
מַיּוֹמָא דְעָבַר אָדָם עַל פְּקוּדֵי קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, עַד דְאַתָּא נֹחַ וְקָרִיב קֶרְבָּן
וְאִתְיַשֵּׁב עֲלֵמָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לֹא אִתְיַשֵּׁב
עֲלֵמָא וְלֹא נִפְקָא אֲרַעָא מִזִּמְתָּא דְנֹחֵשׁ עַד
דְקִיִּימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא דְסִינַי וְאִתְאַחֲדוּ
בְּאֵילָנָא דְחַיִּי כְּדִין אִתְיַשֵּׁב עֲלֵמָא.

וְאַלְמֹלָא דְהִדְרוּ יִשְׂרָאֵל וְחֻאבוּ קַמֵּיהּ קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא לֹא הָיוּ מֵתִין לְעֵלְמִין.
דְּהָא אִתְפַּסַּק מִנֵּיהּ זוֹהֵמָא דְנֹחֵשׁ. כִּיּוֹן
דְּחָבוּ כְּדִין אִתְבְּרוּ אֲנוּן לִוְחֵי קְדָמָי, דְּהוּוּ
בְּהוּ חִירוּ דְכָלָא. חִירוּ דְהוּא נֹחֵשׁ דְּאִיְהוּ
קָץ כָּל בֶּשֶׂר. וְכַד קָמוּ לִיּוֹאֵי לְקַטְלָא קַטְלָא,
כְּדִין אִתְעַר חוּיָא בִישָׂא וְהוּוּ אֲזִיל קַמֵּיהּ
וְלֹא יָכִיל לְשַׁלְטָא בְּהוּ, בְּגִין דְּהוּוּ יִשְׂרָאֵל
מְזֻדְרָוּיִן כְּלָהוּ בְּחֻגְרוּ מְזֻינָן וְלֹא יָכִיל הוּוּ
נֹחֵשׁ לְשַׁלְטָא בְּהוּ. וְכִיּוֹן דְּאָמַר לְמֹשֶׁה (שְׁמוֹת
לב) וְעַתָּה הוֹרֵד עֲדֶיךָ מֵעֲלֶיךָ, אִתְיַהִיב רְשׁוּ
לְהָאֵי נֹחֵשׁ לְשַׁלְטָא עֲלֵיהוּ.

הָא חֲזִי, מַה כְּתוּב, (שְׁמוֹת לב) וְיִתְנַצְלוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדֵימָה מֵהַר חֹרֵב. וְיִתְנַצְלוּ
וְיִנְצְלוּ מִיַּבְעֵי לֵיהּ. אֵלָּא וְיִתְנַצְלוּ עַל יְדֵי
דְאַחֲרָא בְּגִין דְאַתְיַהִיב רְשׁוּ לְנֹחֵשׁ
לְשַׁלְטָא. אֶת עֲדֵימָה מֵהַר חֹרֵב דְקָבְלוּ
מִטוֹרָא דְחֹרֵב כְּדִין אִתְיַהִיב אוֹרִיִּיתָא
לְיִשְׂרָאֵל.

אָמַר רַבִּי חֲזִי נֹחַ דְהוּוּ צַדִּיק אֲמַאי לֹא
הָיָה בְטִיל מוֹתָא מֵעֲלֵמָא. אֵלָּא בְּגִין
דְעַד לֹא סָלְקַת זוֹהֵמָא מֵעֲלֵמָא. וְעוֹד דְאַנוּן
לֹא הָיוּ מְהִימְנִין בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
וְכָלְהוּ אִחִידָן בְּטַרְפֵּי אֵילָנָא לְתַתָּא
כְּן לְחֻטָא וְלָלְכַת אַחַר יִצְרָר הָרַע כְּפָרָא שׁוֹנָה. וְהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה,

אותה הקדוש ברוך הוא לארץ, ועוד שהוא משך אותו בעולם אחר כף, שפתוב וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה, והרי נתבאר.

עד שהיו הולכים, ראו יהודי אחד שהיה בא. אמר רבי יוסי, האיש הזה הוא יהודי ונראה. כשהגיע אליהם, שאלו אותו. אמר להם, אני שליח מצוה, שהרי אנו גרים בכפר ראמין, והגיע זמן החג, ואנו צריכים לולב עם המינים שלו עמו, ואני הולך לקטף אותם למצוה. הלכו פאחד. אמר להם אותו יהודי, ארבעת מיני הלולב הללו שבכלם באים לרצות בעד העולם [ג"א על המים], שמעתם למה אנו צריכים אותם בחג? אמר לו, כבר העירו בזה החברים, אבל אם דבר חדש הוא תחת ידך - אמר אותה.

אמר להם, ודאי אותו מקום שאנו גרים בו הוא קטן, וכלם עוסקים בתורה, ויש עלינו תלמיד חכם ושמו רבי יצחק בר יוסי מחוזאה, ובכל יום ויום אומר לנו דברי תורה חדשים, ואמר שהרי בחג זמן הוא לשלט. [ישראל שולטים באותו זמן ולוקחים לולב שמראה שאנו נצחנו על כל אותם שנקראים המון העם ולשלט עליהם] [אוי עבר על נפשנו המון הודונים ברוך ה' שלא נתנו סוף לשניהם. וכי יש שנים למים? אלא] [שכל אותם גדולים] אותם שאר העמים. אותם ממנים גדולים על שאר העמים עכו"ם, ומתברכים מצדם של ישראל, וקוראים להם מים הזידונים, כמו שנאמר (תהלים קכד)

המים הזידונים.

ובשביע' לשלט עליהם באנו בסוד

ומתלבשאן ברוח מסאבא. ותו לבתר אוספו למחטי ולמהך בתר יצר הרע כד בקדמיתא. ואורייתא קדישא דאיהי אילנא דחיי אפתי לא נחית לה קדשא ברוך הוא בארעא. ותו דאיהו אמשיך ליה בעלמא לבתר דכתיב וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה והא אתמר.

עד דהו אולי, חמו חד יודאי דהוה אתי. אמר רבי יוסי האי בר נש יודאי איהו ואתחזי. כד מטא גבייהו שאילו ליה. אמר לון שליחא דמצוה אנא. דהא אנן דיירי בכפר דראמין, ומטי זמנא דחג, ואנן צריכין לולב וזינין דעמיה, ואנא אזיל לקטעא לון למצוה. אזלו פחדא. אמר להו ההוא יודאי הני ארבע מינין דלולב דבכלהו אתאן לרצויי עלמא (ג"א על מ"א) שמעתון אמאי אנן צריכין לון בחג. אמר ליה כבר אתערו בהו חבריאי. אבל אי מלה חדתא איהו תחות ידך אימא לה.

אמר לון ודאי ההוא אתר דאנן דיירי ביה הוא זעיר וכלהו עסקי באורייתא. ואית עלן צורבא מרבנן רבי יצחק בר יוסי מחוזאה שמייה. ובכל יומא ויומא אמר לן מלין חדתינ באורייתא. ואמר דהא בחג זמנא הוא לשלטאה. (ישראל שליטין ביהוה זמנא ונקיטנא לולב דמתחזי דאנן נציתנא עליהו על כל אנון דאקרונ המון העם ולשלטאה עליהו) [אוי עבר על נפשנו המון הודונים ברוך ה' שלא נתנו סוף לשניהם. וכי אית שנים למים, אלא] [כ"א דכל אנון רב רבין] אנון שאר עמין. אנון רב רבין ממנן על שאר עמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות ומתברכאן מסטרייהו דישראל וקרנין לון מים הזידונים. כמה דאת אמר, (תהלים קכד) המים הזידונים.

ובגין לשלטאה עליהו אתינא ברזא דשמא קדישא באנון ארבע מינין

שְׂבִלְוֹלָב לְרִצּוֹנֵי לֵיָה לְקוֹדֶשָׁא בְרִיךְ הוּא
(עליוהו) וּלְשִׁלְטָאָה (דף טו ע"א) עֲלֵייהוּ בְרָזָא
דְשָׁמָא קְדִישָׁא. וְלֹאֲתַעְרָא עֲלֵן מִיִּין קְדִישִׁין
לְנִסְכָּא עַל גְּבִי מַדְבָּחָא.

הוּ אָמַר לֹון בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אֲתַעְרוּתָא
קְדָמָאָה אִיהוּ בְּעֵלְמָא. מְאִי אֲתַעְרוּתָא
קְדָמָאָה. דָּא בִי דִינָא דְלִתְתָא (נ"א דָּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה
מִמֶּשׁ) דְאֲתַעֵר לְמִידָן עֵלְמָא. וְקְדִישָׁא בְרִיךְ הוּא
יְתִיב עַל עֵלְמָא בְּדִינָא וְדָאִין עֵלְמָא.

וְשִׁרְטָא הָאִי בִי דִינָא לְמִידָן עֵלְמָא, עַד
יּוֹמָא דְכַפּוּרֵי דְנִהְרִין אֲנַפְּהָא, וְלֹא
אֲשַׁתְּכַח חוּיָא דְלִטּוּרָא בְּעֵלְמָא. דָּאִיהוּ
אֲתַעֲסַק בְּמָה דְאֲתִיִּין לֵיָה הֵהוּא שְׁעִיר דָּאִיהוּ
מְסֻטָּרָא דְרוּחַ מְסֻאָבָא כְּדָקָא חֲזִי לֵיָה. וּבְגִין
דְאֲתַעֲסַק בְּהֵהוּא שְׁעִיר לֹא קָרִיב לְמַקְדֶּשָׁא.

וְשְׁעִיר דָּא כֵּהֵהוּא שְׁעִיר דְרֹאשׁ חֲדָשׁ
דְאֲתַעֲסַק בֵּיהּ וְאֲנֵהִירוּ אֲנַפְּהָא

דְרֹאשׁ הַשָּׁנָה (נ"א כֹּף בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה) (נ"א אֲנֵהִירוּ) (אֲנַפּוּ
דְמַקְדֶּשָׁא). וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל כִּלְהוּ מִשְׁכַּחֲתִין רַחֲמֵי
קָמִי קְדִישָׁא בְרִיךְ הוּא וְאֲתַעֲבַר חוֹבֵיִיהוּ.
וְרָזָא חֲדָא אָמַר לָן וְלֹא אֲתִיִּיהִיב רְשׁוּ לְגַלְגָּאָה
בַּר לְחֻסִּידֵי קְדִישִׁין עֲלִיוֹנִין חַפִּימִין. אָמַר
רַבִּי יוֹסִי מָאן אִיהוּ. אָמַר לֹון עַד לֹא בְּדִיקְנָא
בְּכוּ.

אֲוִלּוּ. לְבַתֵּר אָמַר לֹון. כִּד סִיְהֵרָא אֲתַקְרִיבֵת
בְּשִׁמְשָׁא. אֲתַעֵר קְדִישָׁא בְרִיךְ הוּא
סְטָרָא דְצָפוֹן וְאֲחִיד בֵּיהּ בְּרַחֲמֵימוּ וּמְשִׁיךְ לָהּ
לְגַבִּיָהּ, וְדָרוּם אֲתַעֵר מְסֻטָּרָא אֲחֵרָא.
וְסִיְהֵרָא סִלְקָא וּמִתְחַבְּרָא בְּמִזְרַח. וּכְדִין
יִנְקָא מִתְרִין סְטָרִין וּנְטִילַת בְּרַכָּאן בַּחֲשָׁאִי,
וּכְדִין אֲתַבְּרָכָא סִיְהֵרָא וְאֲתַמְלִיֵּיא. וְהָכָא
אֲתַקְרִיבֵת אֲתַתָּא בְּבַעֲלָהּ.

הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּאוֹתָם אַרְבַּעַה
מִיָּנִי הַלּוֹלָב לְרִצּוֹת אֶת הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא [עֲלֵיהֶם] וּלְשִׁלְטַת עֲלֵיהֶם
בְּסוּד הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וְלִהְעִיר
עֲלֵינוּ מִים קְדוֹשִׁים לְנִסּוֹף עַל גְּבִי
הַמִּזְבֵּחַ.

עוֹד אָמַר לָהֶם, בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה
הַתְּעוֹרְרוֹת רֹאשׁוֹנָה הִיא בְּעוֹלָם.
מָה זֶה הַתְּעוֹרְרוֹת רֹאשׁוֹנָה? זֶה
בֵּית דִּין הַתְּחַתּוֹן [נ"א זֶה רֹאשׁ הַשָּׁנָה
מִמֶּשׁ] שְׂמַתְעוֹרֵר לְדוֹן אֶת הָעוֹלָם.
וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב עַל
הָעוֹלָם בְּדִין וְדוֹן אֶת הָעוֹלָם.

וְשׁוֹרְטֵי בֵּית הַדִּין [שְׁלִמְטָה] הֵזֶה לְדוֹן
אֶת הָעוֹלָם, עַד יוֹם הַכַּפּוּרִים
שְׂמַאִירִים פְּנִיָה, וְלֹא נִמְצָא נַחֲשׁ
מִלְשִׁין בְּעוֹלָם, שֶׁהוּא מִתְּעַסֵּק
בְּמָה שְׂמַבִּיאִים לוֹ אוֹתוֹ הַשְׁעִיר,
שֶׁהוּא מִצַּד רוּחַ הַטְּמָאָה כְּרֹאֵי
לוֹ. וּמִשׁוּם שְׂמַתְעַסֵּק בְּאוֹתוֹ
שְׁעִיר, לֹא קָרִיב לְמַקְדֶּשׁ.

וְשְׁעִיר זֶה כְּמוֹ אוֹתוֹ שְׁעִיר שֶׁל
רֹאשׁ חֲדָשׁ שְׂמַתְעַסֵּק בּוֹ וּמְאִירוֹת
פְּנִיָה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה [כֹּף בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה]
[מְאִירִים] [פְּנֵי הַמַּקְדֶּשׁ]. וְעַל זֶה כָּל
יִשְׂרָאֵל מוֹצֵאִים רַחֲמִים לְפָנֵי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְחַטָּאִיָּהֶם
מִתְּבַטְּלִים. וְסוּד אֶחָד אָמַר לָנוּ,
וְלֹא נִתְּנָה רְשׁוּת לְגַלוֹת פֶּרֶט
לְחֻסִּידִים קְדוֹשִׁים עֲלִיוֹנִים
חַכְמִים. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָהוּ?
אָמַר לָהֶם, עֲדִין לֹא כְּדַקְתִּי
אֲתַכֶּם.

הֲלָכוּ. אַחֵר כֹּף אָמַר לָהֶם,
כְּשֶׁהֲלַכְנָה מִתְּקַרְבַּת לְשִׁמְשׁ,
מִעוֹרֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא צַד
הַצָּפוֹן וְאוֹחֲזוּ בּוֹ בְּאַהֲבָה וּמוֹשֵׁף
אוֹתוֹ אֵלָיו, וְהִדְרוּם מִתְּעוֹרֵר מִצַּד
אַחֵר, וְהִלְכְנָה עוֹלָה וּמִתְחַבְּרַת
בְּמִזְרַח. וְאִזּוֹ יוֹנְקַת מִשְׁנֵי צְדָדִים
וְנוֹטְלַת בְּרַכּוֹת בַּחֲשָׁאִי, וְאִזּוֹ
מִתְּבַרְכַּת הַלְּבָנָה וּמִתְּמַלֵּאת.
וְכֵאֵן מִתְּקַרְבַּת הָאֲשֶׁה לְבַעֲלָהּ.

בְּכֹמוֹ שְׁלִישׁ סוּד דְּמוֹת אֵיבְרֵי (נ"א
במקונו האיברים] הָאָדָם וְתִקְוֹנֵי, כִּף
גַּם יֵשׁ [וְהוּא] סוּד שֶׁל דְּמוֹת אֵיבְרֵי
הַנְּקֵבָה וְתִקְוֵי הַנְּקֵבָה, וְהַכֵּל
מִפְרֵשׁ בְּתוֹכָהּ. כִּף גַּם יֵשׁ
לְמַעֲלָה [מִ] שְׁאוּחֹז בָּהּ וּמִתְעוֹרֵר
כְּנֶגֶד בְּאַהֲבָה, כִּף גַּם יֵשׁ לְמִטָּה
סוּד וְתִקּוֹן הָאָדָם הַתַּחְתּוֹן הָאֲחֵר
תַּחַת הַלְּבָנָה [ד"א וְתִקּוֹן הַנְּקֵבָה].

בְּכֹמוֹ שְׁזָרָע שְׂמָאל לְמַעֲלָה
אוֹחֲזָת בָּהּ וּמִתְעוֹרֵר כְּנֶגֶד
בְּאַהֲבָה, כִּף גַּם יֵשׁ לְמִטָּה. (ווי
הַעֲמוּדִים כֻּלָּם עוֹמְדִים אֵיבְרִים לְהֵאֱחֹז וְהַ בְּוֹה
וְלִהְתַּקְשֵׁר וְהַ בְּוֹה קִשְׁרֵי הָאֲמוּנָה צֶדֶק הַקְּרִשָּׁה כִּצֵּד
שֶׁל רוּחַ בְּמֵאָה שְׁהוּא סוּד הַנְּחֹשׁ שְׁלִמְהוּ. נְחֹשׁ
זֶה הוּא זָרָע שְׂמָאל שֶׁל רוּחַ
הַטְּמָאָה, וְאוֹחֲזוּ בּוֹ מִי שְׂרוּכְבֵי
עָלָיו, וְקָרַב לְלִבָּנָה וּמוֹשֵׁף אוֹתָהּ
בִּינְיָיִהֶם [נ"א בְּרַבְּקוֹת] שֶׁל דְּבִקּוֹת
וְנִטְמָאוֹת.

וְאִזּוּ יִשְׂרָאֵל לְמִטָּה מְקַרְיָבִים
שְׁעִיר, וְאוֹתוֹ נְחֹשׁ נִמְשָׁף אַחֵר
אוֹתוֹ הַשְּׁעִיר, וְהַלְּבָנָה נִטְהַרַת
וְעוֹלָה לְמַעֲלָה וּמִתְקַשְׁרַת
לְמַעֲלָה לְהַתְּבַרֵף, וּפְנִיָּה מְאִירִים
מֵה שְׁנַחֲשֻׁכָה לְמִטָּה.

אִזּוּ פֶּאֶן בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, פִּיּוֹן
שְׁאוֹתוֹ נְחֹשׁ הָרַע מִתְעַסֵּק בְּאוֹתוֹ
שְׁעִיר, הַלְּבָנָה נִפְרָדַת מִמֶּנּוּ
וּמִתְעַסֵּקַת [בְּיִשְׂרָאֵל] לְלַמֵּד עֲלֵיהֶם
סְגוּרָיָא, וְסוֹכְכַת עֲלֵיהֶם כְּמוֹ אֵם
עַל הַבָּנִים, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא
מְכַרֵף אוֹתָם מִלְּמַעֲלָה וּמוֹחֵל
לָהֶם.

אַחֵר כִּף כְּשִׂיִּשְׂרָאֵל מְגִיעִים לְחַג,
מְעוֹרְרִים צֶדֶק יָמִין לְמַעֲלָה, כְּדִי
שִׁתְּקַשֵּׁר בּוֹ הַלְּבָנָה וְיֵאֱוָרוּ פְּנִיָּה
כְּרָאוּי. וְאִזּוּ מִחֲלָקַת [וְנִתְּנָה] חֶלֶק
שְׁלָה בְּרֻכּוֹת לְכָל אוֹתָם מְמַנִּים
שְׁלִמְטָה שִׁיתְעַסְקוּ בְּחֶלְקָם, וְלֹא
יְבֹאוּ לִינֵק וְלִהְתַּקְרַב לְצֵד שֶׁל
חֶלֶק יִשְׂרָאֵל.

בְּכֹמוֹ זֶה לְמִטָּה - כְּשִׁשְׂאָר הַעֲמִים

בְּכֹמָה דְּאִית רְזָא דְּיוֹקְנָא שְׁיִיפִי (נ"א
בְּתִיקוֹנֵי דְשְׁיִיפִי)
דְּאָדָם וְתִיקוֹנֵי. הָכִי נְמִי אִית (נ"א אִיהוּ)
רְזָא דְּדְיוֹקְנָא דְשְׁיִיפִי נוֹקְבָא וְתִיקוֹנֵי דְנוֹקְבָא.
וְכֻלָּא פְּרִישׁ בְּגוּוֹן. הָכִי נְמִי אִית לְעֵילָא (ד"א
מֵאוּ) אֲחִיד בָּהּ וְאַתְעַר לְקַבֵּל בְּרַחֲמֵי הָכִי נְמִי
אִית לְתַתָּא רְזָא וְתִיקוֹנָא דְאָדָם תַּתָּא אַחֲרָא
תַּחַת סִיְהָרָא (ד"א וְתִיקוֹנָא דְנוֹקְבָא).

בְּכֹמָה דְּרוּעָא שְׂמָאלָא לְעֵילָא אֲחִיד בָּהּ
וְאַתְעַר לְקַבֵּל בְּרַחֲמֵי. הָכִי נְמִי אִית
לְתַתָּא. (ווי הַעֲמוּדִים בָּלְהוּ קְוִימֵי שְׁיִיפִין לְאַתְאֲחִידָא דָא בְּדָא
וְלִאֲתַקְשְׂרָא דָא בְּדָא קִשְׁרֵי מְהִימְנִיתָא סְטְרָא דְקְדוּשָׁא מְסִטְרָא דְרוּחַ
מְסִטְבָא דְאִיהוּ רְזָא נְחֹשׁ לְתַתָּא). הָאִי נְחֹשׁ אִיהוּ דְרוּעָא
שְׂמָאלָא דְרוּחַ מְסִטְבָא. וְאַחִיד בֵּיהּ מֵאֵן
דְּרַכִּיב בֵּיהּ וְקָרַב לְגַבֵּי דְסִיְהָרָא וּמְשִׁיף לָהּ
בִּינְיָיִהוּ (נ"א בְּדִבְרֵי) דְקוּטְפָא וְאַסְתְּאַבַּת.

וְכַדִּין יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא מְקַרְבִּין שְׁעִיר. וְהֵהוּא
נְחֹשׁ אֲתַמְשֵׁף אַבְתְּרִיָּה דְהֵהוּא שְׁעִיר.
וְסִיְהָרָא אֲתַדְכִּיאַת וְסִלְקַת לְעֵילָא וְאַתְקַשְׁרַת
לְעֵילָא לְאַתְבְּרָכָא. וְנִהִירִין אֲנַפְהָא מֵה
דְּאַתְחַשְׁכַּת לְתַתָּא.

כַּדִּין הָכָא בְּיוֹמָא דְכַפּוּרֵי כִּיּוֹן דְהֵהוּא חוּיָא
בִּישָׂא אֲתַעֲסֵק בְּהֵהוּא שְׁעִיר. סִיְהָרָא
אַתְפְּרַשַׁת מְנִיָּה וְאַתְעַסְקַת (בְּיִשְׂרָאֵל) לְאוּלְפָא
עֲלֵיָּהוּ סְגִיגוּרָיָא וְסוֹכְכַת עֲלֵיָּהוּ כְּאֵמָא עַל
בְּנִין. וְקְדֻשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרִיךְ לוֹן מְלַעֲיָלָא
וּמְחִיל לוֹן.

כַּבְתָּר יִשְׂרָאֵל כַּד מְטוּ לְחַג מִתְעַרֵי סְטְרָא
דְּמִינָא לְעֵילָא. בְּגִין דִּיתְקַשֵּׁר בֵּיהּ
סִיְהָרָא וְיִתְנַהֲרוּ אֲנַפְהָא כְּדָקָא חֲזִי. וְכַדִּין
פְּלַגַת (יְהִי) חוּלְקָא דְבְּרַכָּאן לְכָל אֲנוּן מְמַנֵּן
דְּלְתַתָּא דִּיתְעַסְקוּן בְּחוּלְקֵהוּן. וְלֹא יִיתוּן
לְיִנְקָא וְלְקָרְבָא בְּסְטְרָא דְחוּלְקֵהוּן דְיִשְׂרָאֵל.
בְּגוּוֹנָא דָא לְתַתָּא כַּד שְׂאָר עֲמִין מִתְבְּרַכִּין.

מתברכים, כלם מתעסקים בירשת חלקם, ולא יבאו להתערב עם ישראל ולחמד חלק ירשתם. ולכן ישראל מושכים ברכות לכל אותם ממנים, כדי שיתעסקו בחלקם ולא יתערבו עמם.

וכשהלבנה מתמלאת ברכות למעלה כראוי. ישראל באים ויונקים ממנה לבדם. ועל זה כתוב (במדבר כט) ביום השמיני עצרת תהיה לכם. מה זה עצרת? פתגמו כנישו (התבסוּת). כל מה שפנסו מאותם ברכות עליונות, לא יונקים ממנה עמים אחרים, פרט לישראל לבדם. ולכן פתוב עצרת תהיה לכם, לכם ולא לשאר העמים, לכם ולא לשאר הממנים.

ועל זה הם מרצים על המים, לתת להם חלק ברכות שיתעסקו בו, ולא יתערבו אחר כך בחדות ישראל כשיונקים ברכות עליונות. ועל אותו יום פתוב דודי לי ואני לו. שלא מתערב אחר עמנו.

למלך שהזמין אהובו לסעודה עליונה שעשה לו ליום רשום. אהוב המלך הרי יודע שהמלך רוצה בו. אמר המלך, פעת אני רוצה לשמח עם אהובי, ואני חושש שפאשר אני בסעודה עם אהובי, יפנסו כל אותם פקידים ממנים וישבו עמנו לשלחן לסעד סעודת השמחה עם אהובי. מה עשה? הקדים אותו אהוב מינים של ירקות ובשר שורים והקריב לפני אותם פקידים ממנים לאכל. אחר כך ישב המלך עם אהובו לאותה הסעודה העליונה מכל עדוני העולם. ובעוד שהוא לבדו עם המלך, בקש ממנו כל צרכיו ונתן לו, ושמח המלך עם אהובו

בלהון אנון מתעסקין באחסנת חולקהון. ולא הוּו אתיין לאתערבא בהדייהו דישראל ולחמדא חולק אחסנתייהון. ובגין כך ישראל אנון משכין ברקאן לכל אנון ממנן בגין דיתעסקון בחולקהון ולא יתערבון בהדייהו. ובר סיהרא אתמלי ברקאן לעילא כדקא יאות. ישראל אתיין וינקין מינה בלחודייהו. ועל דא כתיב (במדבר כט) ביום השמיני עצרת תהיה לכם. מאי עצרת, פתרגומו כנישו. כל מה דכנישו מאנון ברקאן עלאין. לא ינקין מניה עמין אחרנין פר ישראל בלחודייהו. ובגין כך פתיב עצרת תהיה לכם. לכם ולא לשאר עמין. לכם ולא לשאר ממנן.

ועל דא אנון מרצין על המים למיהב לון חולק ברקאן דיתעסקון ביה. ולא יתערבון לבתר בחדוּתא דישראל פד ינקין ברקאן עלאין. ועל ההוא יומא כתיב דודי לי ואני לו. דלא אתערב אחרא בהדן.

למלכא דזמן רחימיה בסעודתא עלאה דעביד ליה ליומא רשימא. הא רחימיה דמלכא ידע דמלכא (דף טו ע"ב) אתרעי ביה. אמר מלכא השתא אנא בעי למחדרי עם רחימאי. ודחילנא דכד אנא בסעודתא עם רחימאי יעלון כל אנון קסטורי ממנן ויתיבון עמנא לפתורא למסעד סעודתא דחדה עם רחימאי. מה עבד אקדים ההוא רחימיה קוסטורין דירוקי ובשרא דתורי ואקריב קמייהו דאנון קסטורי ממנן למיכל. לבתר יתיב מלכא עם רחימוי לההיא סעודתא עלאה מכל עדונין דעלמא. ובעוד דאיהו בלחודוי עם מלכא שאיל ליה כל צרכוי ויהיב ליה. ואחדרי מלכא עם רחימיה

לכדו, ולא התערכו אחרים
ביניהם. כִּף יִשְׂרָאֵל עִם הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא. לָכֵן כְּתוּב בַּיּוֹם
הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תְהִיָּה לָכֶם.

אָמְרוּ רַבֵּי יוֹסִי וְרַבֵּי חֲזִיָּא,
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַתְּקִין הַדְּרָךְ
לְפָנֵינוּ. אֲשֶׁרִי אוֹתָם שְׁעוֹסְקִים
בַּתּוֹרָה. בָּאוּ וּנְשַׁקְוֵהוּ. קָרָא עֲלֵיו
רַבֵּי יוֹסִי, (ישעיה נד) וְכָל בְּנֵיךְ
לְמוֹדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךְ.
כְּשֶׁהֲגִיעוּ לַשָּׂדֶה, יָשְׁבוּ. אָמַר
אוֹתוֹ הָאִישׁ, מַה שׁוֹנֶה שְׁכַתּוֹב
(בראשית ט) וְה' הִמְטִיר עַל סָדָם
וְעַל עַמֹּרָה וְגו'. וּמַה שׁוֹנֶה
בַּמְּבוּל שְׁכַתּוֹב אֱלֹהִים אֱלֹהִים
בְּכָל מְקוֹם, [לְמַח] וְלֹא כְּתוּב וְה'
[בְּכָל]?

אָמַר שְׁנִינּוּ, בְּכָל מְקוֹם שְׁכַתּוֹב
וְה' - הוּא וּבֵית דִּינּוּ. אֱלֹהִים
סָתָם - דִּין לְבַדּוֹ. אֲלֹא בְּסָדָם
נַעֲשֶׂה דִין וְלֹא לְהַשְׁמִיד עוֹלָם,
וְלָכֵן הוּא הַתְּעַרְב בְּדִין, אֲבָל
בַּמְּבוּל הַשְּׁמֵד כָּל הָעוֹלָם וְכָל
אוֹתָם שְׁנַמְצָאוּ [בְּלַבְדוֹ] בְּעוֹלָם.

וְאִם תֵּאמַר, [חַר] נַח וּמִי שֶׁהִיָּה
עֲמּוֹ [נַח - חַר] נִסְתַּר מִן הָעֵינַן הִיָּה,
שֶׁלֹּא נִרְאָה. וְעַל זֶה כָּל מַה
שְׁנַמְצָא בְּעוֹלָם הַשְּׁמִיד אוֹתוֹ,
וְעַל זֶה וְה' בְּגִלּוּי, וְלֹא הַשְּׁמִיד
הַכֹּל. אֱלֹהִים צָרִיךְ הַסְתַּרְהָ,
וְצָרִיךְ [אֲדָם] לְהַשְׁמֵר, שֶׁהָרִי הַכֹּל
מִשְׁמִיד, וְעַל זֶה אֱלֹהִים לְבַדּוֹ
הִיָּה.

וְזֶה סוּד (תהלים כט) ה' לַמְּבוּל יֹשֵׁב.
מַה זֶה יֹשֵׁב? אֲלֵמָּלָא פְּסוּק
כְּתוּב, לֹא יִכְלְנוּ לְאָמְרוֹ. יֹשֵׁב
לְבַדּוֹ, שֶׁלֹּא כָּא עִם דִּין. כְּתוּב
כָּאן יֹשֵׁב, וְכְתוּב שָׁם (ויקרא יג) בְּדַד יֹשֵׁב
יֹשֵׁב לְבַדּוֹ.

וּבְשׁוּם שְׁנַח הִיָּה נִסְתַּר מִן הָעֵינַן,
אֲחֵר כִּף נַעֲשֶׂה דִין, וְהַשְּׁמֵד
הָעוֹלָם וְנַח רְגִזוּ, מַה כְּתוּב?
וּיִזְכַּר אֱלֹהִים אֶת נַח וְגו'. שֶׁהָרִי
כְּשֶׁהֲשְׁמִיד הָעוֹלָם, לֹא נִזְכַּר

בְּלַחֲדוּהִי וְלֹא אֲתַעְרְבִין אַחֲרַיִן בִּינֵיהוּ. כִּף
יִשְׂרָאֵל עִם קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּגִין כִּף כְּתִיב
בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תְהִיָּה לָכֶם.

אָמְרוּ רַבֵּי יוֹסִי וְרַבֵּי חֲזִיָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
אֲתַקִּין אוֹרְחָא קַמָּן. זַפְאִין אַנוּן
דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוֹרֵייתָא. אַתּוּ נְשַׁקְוֵהוּ. קָרָא
עֲלֵיהּ רַבֵּי יוֹסִי (ישעיה נד) וְכָל בְּנֵיךְ לְמוֹדֵי יי וְרַב
שְׁלוֹם בְּנֵיךְ. כַּד מָטוּ בֵּי חֶקַל יְתִיבוּ. אָמַר
הֵהוּא בַר נֶשׁ מְאִי שְׁנָא דְכְּתִיב, (בראשית יט) וַיִּי
הִמְטִיר עַל סָדָם וְעַל עַמֹּרָה וְגו'. וּמְאִי שְׁנָא
בְּטוֹפְנָא דְכְּתִיב אֱלֹהִים אֱלֹהִים בְּכָל אֶתְרָא.
(אמאי) וְלֹא כְּתִיב וַיִּי (בְּכָלֵא).

אָמַר תְּנִינָן בְּכָל אֶתְרָא דְכְּתִיב וַיִּי הוּא וּבֵית
דִּינּוּ. אֱלֹהִים סָתָם דִּינָא בְּלַחֲדוּי. אֲלֵא
בְּסָדָם אֲתַעְבִּיד דִּינָא וְלֹא לְשִׁיצָאָה עֲלֵמָא.
וּבְגִין כִּף אֲתַעְרַב אִיהוּ בְּהַדִּי דִּינָא. אֲבָל
בְּטוֹפְנָא כָּל עֲלֵמָא שְׁצִי וְכָל אַנוּן דְּאֲשַׁתְּפַחוּ
(נ"א בְּלַחֲדוּי) בְּעֲלֵמָא.

וְאִי תִימָא (ד"א דְהָא) נַח וְדַעֲמִיָּה (ד"א אֲשַׁתּוּיבוּ). (נ"א
הָא) סָתָם מַעֲינָא הָוָה דְלֹא אֲתַחֲזִי. וְעַל
דָּא כָּל מַה דְּאֲשַׁתְּכַח בְּעֲלֵמָא שְׁצִי לִיהּ. וְעַל
דָּא וַיִּי בְּאֲתַגְלִיא וְלֹא שְׁצִי כְלָא. אֱלֹהִים בְּעִי
סְתִימוּ וּבְעִי לְאִסְתַּמְרָא דְהָא כְלָא שְׁצִי. וְעַל
דָּא אֱלֹהִים בְּלַחֲדוּי הָוִי.

וְרָזָא דָּא (תהלים כט) יי לַמְּבוּל יֹשֵׁב. מַהוּ יֹשֵׁב.
אֲלֵמָּלָא קָרָא כְּתִיב לֹא יִכְלִינָן לְמִימַר.
יֹשֵׁב בְּלַחֲדוּי דְלֹא אֲתִיא עִם דִּינָא. כְּתִיב
הָכָא יֹשֵׁב, וּכְתִיב הָתָם (ויקרא יג) בְּדַד יֹשֵׁב
בְּלַחֲדוּי.

וּבְגִין דְּנַח הָוָה סָתָם מַעֲינָא. לְכַתָּר כַּד
אֲתַעְבִּיד דִּינָא וְשְׁצִי עֲלֵמָא וְנַח רוּגְזִיָּה
מַה כְּתִיב וַיִּזְכַּר אֱלֹהִים אֶת נַח וְגו'. דְהָא כַּד
שְׁצִי עֲלֵמָא לֹא אֲדַפֵּר דְסָתָם מַעֲינָא הָוָה.

וְרָצָא (וְרָא) אֹלֵיפְנָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא סְתִים
וְגִלְיָא. גִּלְיָא הוּא בִּי דִינָא דְלִתְתָּא. סְתִים הוּא
אַתְר דְּכָל בְּרַכָּאן נְפָקִי מִתְמָן. וּבְגִין כֶּן כָּל
מְלוּי דְּבַר נֶשׁ דְּאֲנוּן בְּסִתְיָמוּ בְרַכָּאן שְׂרִיין
עֲלוּי. וְכָל דְּאֲנוּן בְּאַתְגְּלִיָּא הֵהוּא אַתְר דְּבִי
דִינָא שְׂרִיאן עֲלוּי בְּגִין דְּאִיהוּ אַתְר בְּאַתְגְּלִיָּא
וְהֵהוּא דְּאֶקְרִי רַע עֵין שְׁלִיט עֲלֵיהּ, וְכֹלָא הוּא
בְּרָצָא עֲלָאָה כְּגֹוְנָא דְּלַעֲלֵא.

בְּכַה רְבִי יוֹסִי וְאָמַר זַפְאָה דְּרָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן
שְׂרִיא בְּגִוּיָּה דְּהָא זְכוּתָא דִּילֵיהּ אַזְמִין
לָן בְּטוּרֵי מְלִין עֲלֵאִין פְּאֵלִין (עד כאן). אָמַר רְבִי
יוֹסִי הָאִי בַר נֶשׁ לְאוּדְעָא לָן מְלִין אֵלִין קָא
אַתִּי וְשְׁדַרְיָה קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְגַבְנָן. כִּד אַתּוּ
וְסַדְרוּ מְלִין קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר וְדַאי
שְׁפִיר קָא אָמַר.

רְבִי אֶלְעָזָר הָוָה יְתִיב יוֹמָא חַד קַמֵּיהּ דְּרַבִּי
שְׁמַעוֹן אָבוּי. אָמַר לֵיהּ הָאִי קַץ כָּל
בְּשַׁר אַתְהִינִי מֵאֲנוּן קְרַבְנִין דְּהוּוּ יִשְׂרָאֵל
מְקַרְבִּין עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא אוּ לָא. אָמַר לֵיהּ
כֹּלָא הוּוּ מִסְתַּפְקִי כְּחֻדָּא לַעֲלֵא וְתַתָּא.

וְתָא חֲזִי כַהֲנֵי וְלִיּוֹאֵי וְיִשְׂרָאֵל אֲנוּן אַקְרוּן
אָדָם בְּחַבּוּרָא דְּאֲנוּן רַעוּתִין קְדִישִׁין
דְּסֻלְקִין מְגֹוּיָּהּ. הֵהוּא כְּשָׂבָא אוּ אֲמָרָא אוּ
הֵהִיא בְּהֵמָה דְּקַרְבִּין אַצְטְרִיךְ עַד לָא יִתְקַרֵּב
עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא לְפָרְשָׁא עֲלֵהּ כָּל חֻטְאִין וְכָל
רַעוּתִין בִּישִׁין לְאַתּוּדָאָה עֲלֵהּ. וְכַדִּין הֵהִיא
אַתְקַרֵּי בְּהֵמָה כְּכֹלָא כְּגֹוּ אֲנוּן חֻטְאִין וּבִישִׁין
וְהִרְהוּרִין.

בְּגֹוְנָא דְּקַרְבָּנָא דְּעֻזְאֵל דְּכַתִּיב (ויקרא יז)
וְהַתּוֹדָה עֲלִיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְגו'. הֵכִי נָמִי הֵכָא. וְכַד סֻלְקָא עַל
גַּבֵּי מַדְבְּחָא מְטוּלָא עַל חַד תְּרִין. וּבְגִין כֶּן
דָּא סֻלְקָא לְאַתְרֵיהּ. וְדָא סֻלְקָא לְאַתְרֵיהּ. דָּא

שְׁהִיָּה נִסְתַּר מִהַעֲיָן, וְסוּד (יה)
לְמַדְנוּ - הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִסְתַּר
וְגִלּוּי. גִּלּוּי הוּא בֵּית הַדִּין
שְׁלֵמָטָה, וְנִסְתַּר הוּא מְקוּם שְׁכָל
הַבְּרִכוֹת יוֹצְאוֹת מִשָּׁם. וְלִכְּן כָּל
דְּבָרֵי הָאָדָם שְׁהֵם בְּסִתְרָא, בְּרִכוֹת
שׁוּרוֹת עֲלִיו. וְכָל אוֹתָם שְׁבַנְגְלָה,
אוֹתוֹ מְקוּם שֶׁל בֵּית דִּין שׁוֹרִים
עֲלָיו, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מְקוּם בְּגִלּוּי,
וְאוֹתוֹ שְׁנַקְרָא רַע עֵין שׁוֹלֵט
עֲלָיו, וְהַכֵּל הוּא בְּסוּד עֲלִיוֹן כְּמוֹ
שְׁלֵמָעֵלָה.

בְּכַה רְבִי יוֹסִי וְאָמַר, אֲשֶׁרִי הַדּוּר
שְׂרַבִּי שְׁמַעוֹן שְׂרוּי בְּתוֹכוֹ, שְׁהִרִי
זְכוּתוֹ הַזְּמִינָה לָנוּ בְּהַרִים דְּבָרִים
עֲלִיּוֹנִים כְּאֵלָה (עד כאן). אָמַר רְבִי
יוֹסִי, הָאִישׁ הַזֶּה בָּא לְהוֹדִיעַנוּ
הַדְּבָרִים הַלְלוּ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא שֶׁלַח אוֹתוֹ אֵלֵינוּ. כְּשָׂבָאוּ
וְסַדְרוּ הַדְּבָרִים לְפָנֵי רְבִי שְׁמַעוֹן,
אָמַר, וְדַאי שְׁיַפְּהָ אָמַר.

רְבִי אֶלְעָזָר הִנֵּה יוֹשֵׁב יוֹם אַחַד
לְפָנֵי רְבִי שְׁמַעוֹן אָבוּי. אָמַר לוֹ,
קַץ כָּל בְּשַׁר הַזֶּה נִהְיָ מֵאוֹתָם
קְרַבְנוֹת שְׁהִיוּ יִשְׂרָאֵל מְקַרְבִּים
עַל גַּבֵּי הַמַּזְבֵּחַ אוּ לָא? אָמַר לוֹ,
כֹּלָם הִיוּ מִסְפָּקִים כְּאַחַד לְמַעְלָה
וְלְמַטָּה.

וְכֹא וְרָאָה, כַּהֲנִים וְלוּיִם
וְיִשְׂרָאֵלִים הֵם נִקְרָאִים אָדָם
בְּחַבּוּר שֶׁל אוֹתָם רַצוּנוֹת
קְדוּשִׁים שְׁעוֹלִים מִתּוֹכָם. אוֹתוֹ
כְּשֵׁב אוּ אֵיל אוּ אוֹתָהּ בְּהֵמָה
שְׁמַקְרִיבִים, צְרִיךְ עַד שֶׁלֹּא תִקְרַב
עַל הַמַּזְבֵּחַ לְפָרֵשׁ עֲלֵיהּ כָּל
הַחֻטְאִים וְכָל הַרַצוּנוֹת הַרְעִים
לְהַתּוֹדוֹת עֲלֵיהּ, וְאִזּוּ הֵהִיא
נִקְרָאת בְּהֵמָה בְּכָל בְּתוּף אוֹתָם
חֻטְאִים וְרַעוּת וְהִרְהוּרִים.

כְּמוֹ הַקְּרָבָן שֶׁל הַעֻזְאֵל שְׁכַתּוּב
(ויקרא יז) וְהַתּוֹדָה עֲלִיו אֶת כָּל
עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו' - כֶּן גַּם
כָּאֵן. וְכִשְׁעוֹלָה עַל הַמַּזְבֵּחַ מִשָּׂא
עַל אַחַד שָׁנִים, וְלִכְּן זֶה עוֹלָה

למקומו וזה עולה למקומו. זה בסוד אדם, וזה בסוד בהמה, כמו שגאמר (תהלים לו) אדם ובהמה תושיע ה'.

החבתין וכל שאר המנחות לעורר רוח קדושה ברצון הפהנים ושירת הלויים ובתפלת ישראל. ובאותו עשן ושמן וקמח שעולים, מתרוים ומסתפקים [ס"א ומתפשטים] כל שאר בעלי הדינים שלא יכולים לשלט באותו הדין שנמסר להם, והכל בזמן אחד. בא ראה, הפל נעשה בסוד האמונה להסתפק זה בזה ולעלות למעלה מי שצריך עד אין סוף.

אמר רבי שמעון, הרימותי ידי בתפלות למעלה, שפשרצון העליון למעלה למעלה עומד על אותו רצון שלא נודע ולא נתפס כלל לעולמים, הראש היותר נסתר שלמעלה, ואותו הראש מוציא מה שמוציא, ולא ידוע, ומאיר מה שמאיר הכל בסתר.

רצון המחשבה העליונה לרדף אחריו ולהיות מואר ממנו. מסך אחד נפרד. ומתוך אותו מסך ברדיפת אותה מחשבה עליונה מגיעה ולא מגיעה עד אותו מסך, מאירה מה שמאירה. ואז אותה מחשבה עליונה מאירה באור [בסתר] נסתר שלא ידוע, ואותה מחשבה לא יודע. ואז מפה אור המחשבה הנה שלא נודע באור של המסך שעומד, שמאיר מפה שלא ידוע ולא נודע ולא התגלה. ואז [נ"א וה] זה אור המחשבה שלא נודע מפה באור של המסך, ומאירים כאחד. ונעשים תשעה היכלות.

וההיכלות אינם אורות ולא רוחות ולא נשמות, ואין מי שעומד בהם. הרצון של כל

ברזא דאדם ודא ברזא דבהמה כמה דאת אמר (תהלים לו) אדם ובהמה תושיע יי.

חביתין וכל שאר מנחות לאתערא רוחא קדישא ברעותא דכהני ושירתא דליואי ובצלותא דישראל. ובההוא תננא ושמנא וקמחא דסליק מתרוון ומסתפקין (ס"א ומתפקין) (ס"א ומתפשטין) (דף טו ע"א) כל שאר מארי דדינין דלא יכלין לשלטאה בההוא דינא דאתמסר לון. וכלא בזמנא חדא. תא חזי, פלא אתעביד ברזא דמהימנותא לאסתפקא דא בדא, ולאסתלקא לעילא מאן דאצטרין עד אין סוף.

אמר רבי שמעון ארימת ידי בצלותין לעילא, דכד רעותא עלאה לעילא לעילא קיימא על ההוא רעותא דלא אתידע ולא אתפס כלל לעלמין רישא דסתים יתיר לעילא. וההוא רישא אפיק מאי דאפיק ולא ידע ונהיר מאי דנהיר פלא בסתימו.

רעו דמחשבה עלאה למרדף אבתריה ולאנתהרא מגיה. חד פריסו אתפריס.

ומגו ההוא פריסא ברדיפו דההיא מחשבה עלאה מטי ולא מטי עד ההוא פריסא נהיר מה דנהיר. וכדין (ס"א תהוא) איהו מחשבה עלאה נהיר בנהירו (בסתימו) סתים דלא ידע וההוא מחשבה לא ידע. פדין בטש האי נהירו דמחשבה דלא אתידע בנהירו דפריסא דקיימא דנהיר ממה דלא ידע ולא אתידע ולא אתגלייא. וכדין (נ"א הא) דא נהירו דמחשבה דלא אתידע בטש בנהירו דפריסא ונהירין פחדא ואתעבידו תשע היכלין.

והיברין לאו אנון נהורין ולא אנון רוחין ולא אנון נשמתין. ולא אית (איהו)

מאן דקיימא בהו. רעותא דכל תשע נהורין

דְּקִיּוּמֵי כְּלָהוּ בַּמַּחֲשָׁבָה דְּאִיהוּ חַד מְנִיְיָהוּ
בְּחֻשְׁבָּנָא כְּלָהוּ לְמַרְדָּף בְּתַרְיִיהוּ בְּשַׁעֲתָא
דְּקִיּוּמֵי בַּמַּחֲשָׁבָה וְלֹא מִתְדַבְּקִין וְלֹא
אֲתִיידְעוּ. וְאֵלִין לֹא קִיּוּמֵי לֹא בְּרַעוּתָא וְלֹא
בַּמַּחֲשָׁבָה עֲלָאָה (נ"א ע"א ז'). תְּפַסִּין בַּהּ וְלֹא
תְּפַסִּין. בְּאֵלִין קִיּוּמֵי כָּל רְזִי דְמַהִימְנוּתָא וְכָל
אַנוּן נְהוּרִין מְרִזָּא דְמַחֲשָׁבָה עֲלָאָה (וּלְתַמָּא ד"א
וּלְתַמָּא) כְּלָהוּ אַקְרוּן אֵין סוּף. עַד הֵכָא מְטוּ
נְהוּרִין וְלֹא מְטוּן וְלֹא אֲתִיידְעוּ. לָאוּ הֵכָא
רַעוּתָא וְלֹא מַחֲשָׁבָה.

(בְּדוּן ד"א כד) נְהִיר מַחֲשָׁבָה וְלֹא אֲתִיידְע (ד"ע)
מִמָּאן דְּנְהִיר. כְּדִין אֲתַלְבֵּשׁ וְאַסְתִּים גּוּ
בִינְה וְנְהִיר לְמָאן דְּנְהִיר וְאַעִיל דָּא בְּדָא עַד
דְּאֲתַפְּלִילוּ כְּלָהוּ כְּחֻדָּא. וּבְרִזָּא דְקַרְבָּנָא כַּד
סָלִיק כְּלָא אֲתַקְשֵׁר דָּא בְּדָא וְנְהִיר דָּא בְּדָא.
כְּדִין קִיּוּמֵי כְּלָהוּ בְּסָלִיקוּ וּמַחֲשָׁבָה אֲתַעֲטֵר
בְּאֵין סוּף. הֵהוּא נְהִירוּ דְּאֲתַנְהִיר מְנִיָּה
מַחֲשָׁבָה עֲלָאָה דְּלֹא אֲתִיידְע בַּהּ כְּלָל אַקְרִי
אֵין סוּף. וּמְנִיָּה אֲשַׁתְּכַח וְקִיּוּמָא וְנְהִיר לְמָאן
דְּנְהִיר וְעַל דָּא כְּלָא קְאִים. זַכָּאָה חוּלְקִיהוּן
דְּצַדִּיקָא בְּעֲלָמָא דִּין וּבְעֲלָמָא דְּאֲתִי.

הָא חֲזִי, הָאֵי קִין כָּל בְּשָׂר, כְּמָה דְקַשׁוּרָא
אֲשַׁתְּכַח לְעִילָא בְּחֻדּוֹ, אוּף הֵכִי נְמִי
לְתַמָּא בְּחֻדּוּתָא. וּרַעוּתָא לְאַסְתַּפְּקָא כְּלָא
לְעִילָא וְתַמָּא. וְאִמָּא קִיּוּמָא עֲלִיָּהוּ דִּישְׂרָאֵל
כְּדָקָא יָאוּת.

הָא חֲזִי, כְּכָל רִישֵׁי יִרְחָא וְיִרְחָא כַּד סִיְהִרָא
מִתְחַדְּשָׁא יְהִבִּין לִיה לְהָאֵי קִין כָּל בְּשָׂר
חוּלְקָא חֻדָּא יִתִּיר עַל קַרְבְּנִין לְאַתְעֵסְקָא בִּיה
וְיִשְׁתַּמֵּשׁ בְּחוּלְקִיהָ. וְיִהָא סְטָרָא דִּישְׂרָאֵל
כְּלְחוּדִיָּהוּ. כְּגִין דִּיתַאֲחַדוּן בְּמַלְכִיָּהוּן, וְדָא
אִיהוּ שְׁעִיר. כְּגִין דְּאִיהוּ בְּחוּלְקָא דְעֵשׂוּ
דְכַתִּיב בִּיה שְׁעִיר (בְּרַאשִׁית כו) הֵן עֵשׂוּ אַחֵי אִישׁ

תַּשְׁעָה הָאוּרוֹת שְׁעוּמְדִים כְּלָם
בַּמַּחֲשָׁבָה, שְׁהוּא אֶחָד מֵהֶם
בְּחֻשְׁבוֹן כְּלָם לְרַדְף אַחֲרֵיהֶם.
בְּשַׁעֲתָא שְׁעוּמְדִים בַּמַּחֲשָׁבָה וְלֹא
נִדְבָקִים וְלֹא נוֹדְעִים. וְאַלָּה לֹא
עוּמְדִים לֹא בְּרַצוֹן וְלֹא
בַּמַּחֲשָׁבָה עֲלִיּוּנָה (עֲלִיּוּנוּת).
תוֹפְסִים בַּהּ וְלֹא תוֹפְסִים. בְּאַלָּה
עוּמְדִים כָּל סוּדוֹת הָאִמוּנָה וְכָל
אוּתָם הָאוּרוֹת מְסוּד הַמַּחֲשָׁבָה
הַעֲלִיּוּנָה (שְׁלִמְסָה - וּלְמִסָּה) כְּלָם
נִקְרָאִים אֵין סוּף. עַד כַּאן מְגִיעִים
אוּרוֹת וְלֹא מְגִיעִים וְלֹא נוֹדְעִים.
אֵין כַּאן רַצוֹן וְלֹא מַחֲשָׁבָה.

[א] כְּשִׁמְאִירָה הַמַּחֲשָׁבָה וְלֹא
נוֹדְעַת (ד"ע) מִמִּי שְׁמֵאִירָה, אִזּוּ
מִתְלַבֵּשׁת וְנִסְתַּרְתָּ לְתוֹף הַבֵּינָה
וּמֵאִירָה לְמִי שְׁמֵאִירָה, וְנִכְנְסִים
זֶה בְּזֶה, עַד שְׁכַלְסִם נִכְלָלִים
כְּאַחַד. וּבְסוּד הַקְּרָבִין כְּשַׁעוּלָה,
הַכָּל נִקְשֵׁר זֶה בְּזֶה וּמֵאִיר זֶה
בְּזֶה. אִזּוּ עוּמְדִים כְּלָם בְּעֲלִיָּה,
וְהַמַּחֲשָׁבָה מִתְעַטֶּרֶת עִם אֵין
סוּף. אוּתוּ הָאוּר שְׁמוּאֲרַת מְמַנּוּ
הַמַּחֲשָׁבָה הַעֲלִיּוּנָה שְׁלֹא נוֹדְעַת
בַּהּ כְּלָל נִקְרָא אֵין סוּף, וּמְמַנּוּ
נִמְצָא וְעוּמְד וּמֵאִיר לְמִי שְׁמֵאִיר,
וְעַל זֶה הַכָּל עוּמְד. אֲשֵׁרִי חֲלִקְסִם
שְׁל הַצַּדִּיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה
וּבְעוֹלָם הַבָּא.

בֹּא רְאָה, קִין כָּל בְּשָׂר הַזֶּה, כְּמוֹ
שֶׁהִקְשֵׁר נִמְצָא לְמַעַלָּה בְּשַׁמְחָה,
גַּם כַּאן לְמַטָּה בְּחֻדּוֹה, וְרַצוֹן
לְהַסְתַּפֵּק הַכָּל לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה.
וְהָאֵם עוּמְדָת עַל יִשְׂרָאֵל כְּרֵאוּי.
בֹּא רְאָה, כְּכָל רֹאשׁ חֻדָּשׁ וְחֻדָּשׁ
כְּשִׁמְתַּחְדָּשְׁת הַלְבָנָה, נוֹתְנִים
לְקִין כָּל בְּשָׂר הַזֶּה חֲלִק אֶחָד
יֹתֵר עַל הַקְּרָבָנוֹת לְהַתְעַסֵּק בּוֹ
וְיִשְׁתַּמֵּשׁ בְּחֻלְקוֹ, וְיִהְיֶה צַד שְׁל
יִשְׂרָאֵל לְבָדָם כְּדִי שִׁיתַּאֲחַדוּ עִם
מַלְכָם, וְזֶהוּ הַשְׁעִיר, מְשׁוּם
שֶׁהוּא בְּחֻלְק עֵשׂוּ, שְׁכַתוּב בּוֹ
שְׁעִיר, (בְּרַאשִׁית כו) הֵן עֵשׂוּ אַחֵי

שְׁעִיר. וְעַל דָּא אִיהוּ אֲשַׁתְּמַשׁ בַּחוּלְקֵיהּ. וְיִשְׂרָאֵל אֲנוּן מִשְׁתַּמְּשִׁין בַּחוּלְקֵיהוֹן. וּבְגִין כֶּן כְּתִיב, (תהלים קלה) כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה יִשְׂרָאֵל לְסִגְלוֹתָו.

אִישׁ שְׁעִיר. וְעַל זֶה הוּא הַשְׁתַּמְשׁ בַּחֲלֻקוֹ, וְיִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּמְּשִׁים בַּחֲלֻקָם, וְלִכְּן כְּתוּב (תהלים קלה) כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה יִשְׂרָאֵל לְסִגְלוֹתָו.

תָּא חֲזִי, הָאִי קִץ כָּל בָּשָׂר, כָּל רַעוּתֵיהּ לָאוּ אִיהוּ אֱלֹא בְּבִשְׂרָא תְדִיר וּבְגִין כֶּן תְּקוּנָא דְּבִשְׂרָא תְדִיר לְגַבִּיהּ וְעַל דָּא אֶקְרִי קִץ כָּל בָּשָׂר. וְכֹד אִיהוּ שְׁלִיט, שְׁלִיט עַל גּוֹפָא וְלֹא עַל נִשְׁמָתָא. נִשְׁמָתָא סִלְקָא לְאַתְרָא וּבִשְׂרָא אֲתֵיחִיב לְאַתְרֵהּ דָּא. כְּגוּוּנָא דָּא בְּקַרְבְּנָא דְרַעוּתָא סִלְקָא לְאַתְרֵהּ חֵד, וּבִשְׂרָא לְאַתְרֵהּ חֵד.

בֵּא רְאֵה, קִץ כָּל בָּשָׂר הִזְהָ, כָּל רִצּוּנוֹ אֵינוֹ אֱלֹא כְּבִשְׂרָא תְמִיד, וְלִכְּן תְּקוּן הַבָּשָׂר תְּמִיד אֵלָיו, וְלִכְּן נִקְרָא קִץ כָּל בָּשָׂר. וּכְשֶׁהוּא שׁוֹלֵט, שׁוֹלֵט עַל הַגּוֹפֵה וְלֹא עַל הַנִּשְׁמָה. הַנִּשְׁמָה עוֹלָה לְמַקּוּמָהּ, וְהַבָּשָׂר נִתֵּן לְמַקּוּם הִזְהָ. כְּמוֹ זֶה בְּקַרְבָּן, שְׁהִרְצוֹן עוֹלָה לְמַקּוּם אֶחָד, וְהַבָּשָׂר לְמַקּוּם אֶחָד.

וּבַר נֶשׁ דְּאִיהוּ זַכָּאָה אִיהוּ קַרְבְּנָא מִמֶּשׁ לְכַפֵּרָה. וְאַחֲרָא דְלָאוּ אִיהוּ זַכָּאָה, לָאוּ אִיהוּ קַרְבְּנָא בְּגִין דְּבִיהּ מוּמָא דְכְּתִיב, (ויקרא כב) כִּי לֹא לְרִצּוֹן וּגוֹ'. וְעַל דָּא צְדִיקָא כַּפֵּרָה אֲנוּן דְּעֵלְמָא וְקַרְבְּנָא אֲנוּן בְּעֵלְמָא (עד כאן):

וְהָאִישׁ שֶׁהוּא צְדִיק, הוּא קַרְבָּן מִמֶּשׁ לְכַפֵּרָה, וְאַחַר שְׂאִינוֹ צְדִיק אֵינוֹ קַרְבָּן, מִשּׁוּם שֵׁשׁ בּוֹ מוּם, שְׁכַתוּב (ויקרא כב) כִּי לֹא לְרִצּוֹן וּגוֹ'. וְעַל זֶה הַצְדִּיקִים הֵם כַּפֵּרַת הָעוֹלָם וְהֵם קַרְבָּן בְּעוֹלָם.

תָּא חֲזִי, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קִץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי. לְמִיטַל רִשׁוֹ לְאַחֲשָׁכָא אַפִּיֵיהּ (דף טו ע"ב) דְּבִנֵּי עֵלְמָא. וּבְגִינֵי כֶּן הִנְנִי מִשְׁחִיתֶם אֶת הָאָרֶץ. (ועל דא עשה לך תבנת עצי גופר בגין לאשתובא בה ולא יכיל לשלמאח עלה. רבי חניא ורבי יוסי הוו אזלי בארחה אמר חז) כְּתִיב וַיַּעַשׂ נֹחַ כָּכָל אֲשֶׁר צִוָּהוּ ה'.

בֵּא רְאֵה, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קִץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי. לְמִיטַל רִשׁוֹ לְאַחֲשָׁכָא אַפִּיֵיהּ הִנְנִי מִשְׁחִיתֶם אֶת הָאָרֶץ. (ועל דא עשה לך תבנת עצי גופר, כדי להנצל בה ולא יוכל לשלט עליה. רבי חניא ורבי יוסי הוו אזלי בארחה אמר חז) כְּתוּב וַיַּעַשׂ נֹחַ כָּכָל אֲשֶׁר צִוָּהוּ ה'.

השלמה מזההשמונות (סימן יא)

צוּהָ ה'. אָמַר רַבִּי יוֹסִי זַכָּאִין אֵינוּן יִשְׂרָאֵל דְּאֲתֵיחִיב לְהוֹן אוֹרִיתָא קְדִישָׁא וְאֵינוּן מִשְׁתַּדְּלֵי בְּהָ יִמְמָא וְלִילֵי. תָּא חֲזִי דְהָא מִשְׁמַע דְּאֵלוּלֵי דְאֲשַׁתְּפַח נֹחַ עִם תִּיבּוֹתָא בְּאַתְחַבְרוּתָא כַּחֲדָא לָא אֲשַׁתְּזִיב (ובגין כד) אֶסְתִּים מִן עֵינָא בְּגוֹ תִיבּוֹתָא. קָמוּ וְאָזְלוּ. אָמַר הָהוּא יוֹדָאי כְּתִיב עֲשֵׂה לָךְ תִּיבַת עֲצֵי גּוֹפֶר, לָךְ לְגַרְמוֹךְ בְּגִין לְאַתְחַבְרָא בְּהָדָה וְלֹאֲשַׁתְּזַבָּא בְּהָ מַה כְּתִיב וַיַּעַשׂ נֹחַ כָּכָל אֲשֶׁר צִוָּהוּ וּגוֹ'. (עד כאן)

הַשְׁלֵמָה מִזֶּה הַשְּׁמוֹנוֹת (סימן יא) צוּהָ ה'. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֲשֶׁרִי יִשְׂרָאֵל שְׁנַתְנָה לָהֶם תּוֹרָה קְדוּשָׁה וְהֵם מִשְׁתַּדְּלִים בְּהָ יָמִים וְלִילוֹת. בֵּא רְאֵה, שְׁהִרִי מִשְׁמַע שְׁלוּלָא שְׁנַמְצָא נֹחַ עִם הַתִּיבָה בְּהַתְחַבְרוּתָא כְּאַחַד, לֹא הָיָה נֹצֵל, [לכּוּן] נִסְתַּר מִן הָעֵינַן בְּתוֹךְ הַתִּיבָה. קָמוּ וְהִלְכוּ. אָמַר אוֹתוֹ יְהוּדִי, כְּתוּב עֲשֵׂה לָךְ תִּיבַת עֲצֵי גּוֹפֶר, לָךְ וְלַעֲצֻמְךָ, כְּדִי לְהַתְחַבֵּר עִמָּה וְלֹאֲשַׁתְּזַבָּא בְּהָ. מַה כְּתוּב? וַיַּעַשׂ נֹחַ כָּכָל אֲשֶׁר צִוָּהוּ וּגוֹמַר. (ע"כ)

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב וְנַח בֶּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה
וְגו'. וְכִי אָמַי אָתָא חוֹשְׁבְנָא דָּא
לְמַמְנִי. אָלָא אֵילוּ לֹא הָוֵה נַח בֶּן שֵׁשׁ מֵאוֹת
שָׁנָה לֹא יִיעוּל לְתִיבוּתָא וְלֹא יִתְחַבֵּר בִּהְדָּה.
כִּיּוֹן דְּאִשְׁתְּלִים בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה כְּדִין
אִתְחַבֵּר בִּהְדָּה.

וְעַל דָּא מִן יוֹמָא דְּאִשְׁתְּלִים חוֹבִייהוּ דְּבַנֵּי
עַלְמָא אוּרִיף לֹון קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא עַד
דְּאִשְׁתְּלִים נַח בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וְאִשְׁתְּלִים
דְּרַגְיָה פְּדָקָא יָאוּת וְהוּהוּ צְדִיק שְׁלִים. וְכִדִּין
עָאֵל לְתִיבוּתָא. וְכֹלָא כְּגוּוֹנָא דְּלַעִילָא:

וְנַח בֶּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה כְּמַה דְּאִמְרִין. וְכִגְיָנִי
כֶּךָ לֹא אִתְמַר כְּכֶן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה. (ר"א
ל"ג לְקַבֵּיל שֵׁית סְסָרִין דְּעַלְמָא). תּוּ פְּתַח וְאָמַר וְאֵנִי הִנְנִי
מְבִיא אֶת הַמְּבוּל מִיָּם. מָאִי טַעְמָא הִנְנִי כִּיּוֹן
דְּאָמַר וְאֵנִי. אָלָא אֵנִי אֲנִי (נ"א הִנְנִי) כִּלְאֵ מְלָה
חֲדָא הִיא.

תָּא חֲזִי, בְּכָל אֲתֵר אֵנִי אִתְעַבִּיד גּוּפָא
לְנִשְׁמָתָא וְדָאִי דְּמַקְבְּלָא מִמַּה דְּלַעִילָא.
וְכִגְיָן כֶּךָ אִתְרַמִּיז בְּאֵת קַיִמָּא דְּכְתִיב אֵנִי
הִנֵּה בְּרִיתִי אִתְּךָ. אֵנִי דְּקַיִמָּא בְּאִתְגַּלְיָא
מְזוּמָּנָת לְמַנְדַּע. אֵנִי כְּרִסְיָא לְמַה דְּלַעִילָא.
אֵנִי דְּעַבִּידְנָא נוֹקְמִין לְדְרִי דְרִין. וְאֵנִי כְּלִיל
דְּכֵר וְנוֹקְבָא פְּחָדָא. לְבַתֵּר אִתְרַשִּׁים בְּלַחוּדוּי
דְּאִזְדַּמְן לְמַעַבְד דִּינָא. הִנְנִי. מְבִיא אֶת
הַמְּבוּל מִיָּם.

כִּיּוֹן דְּאָמַר מְבִיא אֶת הַמְּבוּל לֹא יְדַעְנָא
דְּאִיהוּ מִיָּם. אָלָא אֶת הַמְּבוּל לְאַסְגָּאָה
מְלֵאךְ הַמּוֹת, דְּאָף עַל גַּב דְּמֵיָא הוּוּ.
מְחַבְּלָא (לְסַבְּלָא כְּהוּן) (ר"א הוּוּ) אֲזִיל בְּעַלְמָא
לְשִׁיפָּאָה בְּאֵנוּן מִיּוֹן. אֵנִי יֵי, הָכִי תְּנִינָן נְאֻמָּן
אַנָּא לְשִׁלְמָא אַגְר טב לְצַדִּיקָיָא וְלֹאִתְפָּרַע
מְרִשִׁיעֵיָא. וְכִגְיָן כֶּךָ אִבְטַח לֹון קָרָא לְצַדִּיקָיָא בְּאֵנִי לְשִׁלְמָא אַגְר טב

בֹּא רָאָה מַה פְּתוּב, וְנַח בֶּן שֵׁשׁ
מֵאוֹת שָׁנָה וְגו'. וְכִי לְמַה בֹּא
הַחֲשׁבוֹן הַזֶּה לְמִנּוֹת? אָלָא אֵילוּ
לֹא הִיָּה נַח בֶּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, לֹא
יְכַנֵּס לְתַבְּחָה וְלֹא יִתְחַבֵּר עִמָּה. כִּיּוֹן
שֶׁהַשְּׁתֵּלָם בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, אִז
הַתְּחַבֵּר עִמָּה.

וְעַל כֵּן, מִיּוֹם שֶׁהַשְּׁתֵּלָם חֲטָאִם
שֶׁל בְּנֵי הָעוֹלָם, חֲכָה לָהֶם הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא עַד שֶׁהַשְּׁתֵּלָם נַח בְּשֵׁשׁ
מֵאוֹת שָׁנָה, וְנִשְׁלַמָּה דְרַגְתּוֹ כְּרָאוּי
וְהִיָּה צְדִיק שְׁלֵם, וְאִז יְכַנֵּס לְתַבְּחָה.
וְהַכֵּל כְּמוֹ שֶׁלְמַעַלָּה.

וְנַח בֶּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, כְּמוֹ
שְׂאֵמְרָנוּ. וְלִכֵּן לֹא נְאֻמַּר כְּכֶן שֵׁשׁ
מֵאוֹת שָׁנָה (ר"א כְּגַד שֶׁשֶׁת צְדִירֵי הַעוֹלָם).
עוֹד פְּתַח וְאָמַר, וְאֵנִי הִנְנִי מְבִיא
אֶת הַמְּבוּל מִיָּם. מַה הַטַּעַם הִנְנִי
כִּיּוֹן שְׂאֵמַר וְאֵנִי? אָלָא אֵנִי, אֲנִי,
(הִנְנִי) - הַכֵּל זֶה דְּכָר אֶחָד.

בֹּא רָאָה, בְּכָל מְקוֹם אֵנִי נַעֲשֶׂה
גּוּף לְנִשְׁמָה, וְדָאִי שֶׁמְקַבְּלָת מִמַּה
שֶׁלְמַעַלָּה, וְלִכֵּן נִרְמַז בְּאוֹת
הַבְּרִית, שֶׁכְּתוּב אֵנִי הִנֵּה בְּרִיתִי
אִתְּךָ. אֵנִי שֶׁקַיִמָּת בְּגִלּוּי מְזוּמָּנָת
לְדַעַת, אֵנִי כִּסְאֵ לְמַה שֶׁלְמַעַלָּה,
אֵנִי שְׁעוּשָׂה נְקֻמוֹת לְדוּרֵי דוּרוֹת.
וְאֵנִי - כּוֹלֵל זְכָר וְנִקְבָּה כְּאֶחָד.
אֶחָד כֶּךָ נִרְשָׁם לְבִדּוֹ, שֶׁהַזְדַּמְן
לְעִשׂוֹת דִּין. הִנְנִי. מְבִיא אֶת
הַמְּבוּל מִיָּם.

כִּיּוֹן שְׂאֵמַר מְבִיא אֶת הַמְּבוּל, לֹא
יְדַעְנּוּ שֶׁהוּא מִיָּם? אָלָא אֶת
הַמְּבוּל, לְרַבּוֹת מְלֵאךְ הַמּוֹת. שְׂאָף
עַל גַּב שֶׁהִיּוּ מִיָּם, הַמְּשַׁחִית (לְהַשְׁחִית
בְּהֵם) (הוּוּ) הוּלָךְ בְּעוֹלָם לְהַשְׁמִיד
בְּאוֹתָם הַמִּיָּם. אֵנִי ה' - כֶּךָ שְׁנִינוּ,
נְאֻמָּן אֵנִי לְשִׁלְמָ שְׂכָר טוֹב
לְצַדִּיקִים וְלְהַפְרַע מִהַרְשָׁעִים.
וְלִכֵּן הַבְּטִיחַ לָהֶם הַפְּסוּק
לְצַדִּיקִים בְּאֵנִי, לְשִׁלְמָ שְׂכָר טוֹב
שֶׁלָּהֶם לְעוֹלָם הַבָּא. וְאִיִּם

בְּאֵנִי לְשִׁלְמָ אַגְר טב

דְּלִהוֹן לְעֶלְמָא דְאַתִּי. וְאַגְזִים לְרִשְׁיַעֲיָא
לְאַתְפָּרַע מִנִּיּהוּ לְעֶלְמָא דְאַתִּי בְּאַנִּי.

לְרִשְׁעִים לְהַפְרַע מֵהֶם לְעוֹלָם
הִבָּא בְּאַנִּי.
לְרִשְׁחַת כָּל בְּשָׂר - כְּמוֹ
שֶׁהֶעֱמַדְנוּ, שֶׁזֶּהוּ הַמִּשְׁחִית שֶׁל
הָעוֹלָם, וְעַל זֶה כְּתוּב (שְׁמוֹת י"ב)
וְלֹא יִתֵּן הַמִּשְׁחִית לְבֹא אֶל
בְּתִיכֶם לְנֹגֵף. וְזֶה הוּא לְשַׁחַת
כָּל בְּשָׂר, מִצַּד שֶׁל קֶץ כָּל בְּשָׂר
בָּא לְפָנָי. שֶׁהָרִי פִּינוֹן שֶׁהִגִּיעַ זְמַן
שֶׁחָפֵּה לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
[ד"א וְחָפֵּה לָהֶם] עַד שֶׁהִשְׁלִים נַח
לְשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, אִז לְשַׁחַת כָּל
בְּשָׂר. אָמַר, כִּף לְמַדְנֵי מִשְׁמוֹ
שֶׁל רַבִּי יִצְחָק [ס"א בְּרַבִּי יוֹסִי מְחֻזָּא],
שֶׁאָמַר לָנוּ, [ס"א זֶה שֶׁאִמְרָתִי לָכֵם].

פְּתַח וְאָמַר, (יִשְׁעִיָּה ל"ח) אֲמַרְתִּי יְהִי יְהִי
בְּאַרְצֵן הַחַיִּים לֹא אֲבִיט אָדָם עוֹד עִם
יּוֹשְׁבֵי חֲדָל. אֲמַרְתִּי לֹא אֲרֹאֶה יְהִי, כִּמְהָ
אֲטִימִין אֲנוּן בְּנֵי נֶשֶׁא דְלֹא יִדְעִין וְלֹא מִשְׁגִּיחִין
בְּמַלְי דְאֹרִייתָא, אֲלֵא מִסְתַּפְּלִי בְּמַלּוּי דְעֶלְמָא
וְאַתְנַשִּׁי מִנִּיּהוּ רוּחָא דְחֻכְמָתָא.

דְּכַד בַּר נֶשֶׁ אֲסַתְלַק מֵהָאִי עֶלְמָא וְיִהִיב
חֻוּשְׁבְּנָא לְמֵאֲרִיָּה מִכָּל מַה דְעֵבַד בְּהָאִי
עֶלְמָא בְּעוֹד דְאִיְהוּ קָאִים רוּחָא וְגוּפָא כְּחֲדָא
וְחַמִּי מַה דְחַמִּי, עַד דְאִזִּיל לְהֵוּא עֶלְמָא וּפְגַע
לִיָּה לְאָדָם הָרֵאשׁוֹן יִתִּיב לְתַרְעָא דְגַנְתָּא דְעַדָן
לְמַחְמִי כָל אֲנוּן דְנִטְרוּ פְקוּדֵי דְמֵאֲרִיְהוֹן וְחַדִּי
בְּהוּ.

וְכִמְהָ צְדִיקָא סְתַרְנִיָּה דְאָדָם. אֲנוּן דְאַתְמַנְעוּ
מֵאַרְחָא דְגִיְהִנָם וְסִטוּ לְגַבֵּי אַרְחָא דְגֵן
עַדָן. וְאַלִּין אֲקָרוּן יּוֹשְׁבֵי חֲדָל. וְלֹא כְּתִיב
יּוֹשְׁבֵי חֲדָל. בְּגִין דְלֹא הוּוּ כְּמוֹ חוּלְדָה דְגַרְרָא
וּמִנְחָא וְלֹא יִדְעָא לְמֵאֵן שְׁבָקָא. אֲלֵא יּוֹשְׁבֵי
חֲדָל. כִּמְהָ דְאַתְ אָמַר, (יִשְׁעִיָּה ב') חֲדָלוּ לָכֶם מִן
הָאָדָם וְגו' (אֲלֵא יּוֹשְׁבֵי חֲדָל) דְאַתְמַנְעוּ לִוְן מֵאַרְחָא
דְגִיְהִנָם. וְאַתְקִיפוּ בְּהוּ לְאַעְלָא לְהוּ בְּגַנְתָּא
דְעַדָן.

לְחַכְמָה וְנִשְׁפַּחַת מֵהֶם רוּחַ
חֻכְמָה.
שְׁבִשְׂאָדָם מִסְתַּלַּק מֵהָעוֹלָם
הַזֶּה וְנוֹתֵן חֻשְׁבוֹן לְרַבּוּנוּ מִכָּל
מַה שֶׁעָשָׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּעוֹד
שֶׁהוּא קָיָם רוּחַ וְגוּף כְּאֲחָד,
וְרוּאָה מַה שֶׁרוּאָה, עַד שֶׁהוּלֵף
לְאוֹתוֹ עוֹלָם וּפּוֹגֵשׁ בְּאָדָם
הָרֵאשׁוֹן יּוֹשֵׁב בְּשַׁעַר גֵּן עַדָן
לְרֵאוֹת כָּל אוֹתָם שֶׁשְׁמְרוּ אֶת
מִצְוֹת רַבּוּנָם וְשָׂמַח בָּהֶם.
וְכִמְהָ צְדִיקִים סְבִיב אָדָם. אֵלוּ
שֶׁנִּמְנְעוּ מִדְּרֹף הַגִּיְהִנָם וְסִטוּ
לְדְרֹף גֵּן הָעַדָן, וְאַלֵּה נִקְרְאִים
יּוֹשְׁבֵי חֲדָל. וְלֹא כְּתוּב יּוֹשְׁבֵי
חֲדָל, כִּי אֵינָם כְּמוֹ חֲלָדָה
שֶׁגוֹרְרַת וּמְנִיחָהּ וְלֹא יוֹדַעַת לְמִי
מְנִיחָהּ, אֲלֵא יּוֹשְׁבֵי חֲדָל, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שִׁם ב') חֲדָלוּ לָכֶם מִן
הָאָדָם וְגו', (אֲלֵא יּוֹשְׁבֵי חֲדָל) שֶׁנִּמְנְעוּ
מִדְּרֹף הַגִּיְהִנָם, וְהִחְזִיקוּ בָהֶם
לְחַכְמָה בְּגֵן עַדָן.

דָּבַר אַחַר יוֹשְׁבֵי חֶדְלָא אֲנוּן מְרִיהוּן דְּתִשְׁבּוּבָה
דְּמִנְעוּ גְרַמְיִיהוּ מֵאֲנוּן חוּבִין דְּחִיבֵינָא.
וּבְגִין דְּאָדָם הָרֵאשׁוֹן תָּב בְּתִיבְתָא קָמִי
מֵאֲרִיָּה. יְתִיב (ג"א עם) עַל אֲנוּן דְּאֵתְמַנְעוּ
מִחוּבִיָּהוּן וְאֲנוּן בְּנֵי חֶדְלָא. כְּמָה דְּאֵתְ אָמַר,
(תהלים לט) אֲדַעָה מָה חֶדְלָא אָנִי. וּבְגִין כְּוָּ אִיהוּ
יְתִיב לְתַרְעָא דְּגַנְתָּא דְּעַדְן וְחֲדִי בְּהוּ בְּצַדִּיקָא
דְּאֵתְיִין בְּהֵוָה אֹרְחָא דְּגַנְתָּא דְּעַדְן.

תָּא חֲזִי, מָה כְּתִיב אֲמַרְתִּי לֹא אֶרְאֶה יְהוָה. וְכִי
מָאן יְכִיל לְמַחְמֵי יְהוָה. אֲלֵא סוּפָא דְקָרָא
אוֹכַח דְּכְתִיב יְהוָה בְּאַרְצֵי הַחַיִּים. תָּא חֲזִי, כִּד
סְלָקִין נִשְׁמַתִּין לְאַתְרַ צְרוּרָא דְחַיִּי. תַּמָּן
מִתְהַנֵּן בְּזַהְרָא דְאַסְפְּקִלְרִיָּא דְנְהָרָא דְנְהָרִי
(דף טו ע"א) מֵאַתְרַ עֲלָאָה דְכֻלָּא. וְאִילוּ לֹא
מִתְלַבֵּשׂא נִשְׁמַתָּא בְּזַהְרָא דְלְבוּשָׂא אַחְרָא לֹא
תִיכּוּל לְאַתְקַרְבָּא לְמַחְמֵי הַהוּא נְהוּרָא. וְרוּזָא
דְּמִלָּה כְּמָה דִּיהִבִּי לְנִשְׁמַתָּא לְבוּשָׂא
דְּמִתְלַבֵּשׂא בֵּיה לְמִיקָם בְּהַאי עֲלָמָא. הָכִי נְמִי
יְהִיבִי לָה לְבוּשָׂא דְזַהְרָא עֲלָאָה לְמִיקָם בֵּיה
בְּהֵוָה עֲלָמָא וְלְאַסְתַּפְּלָא בְּגוּ הַהוּא
אַסְפְּקִלְרִיָּא דְנְהָרָא מְגוּ הַהוּא אַרְצֵי הַחַיִּים.

תָּא חֲזִי, מִשָּׁה לֹא יְכִיל לְקַרְבָּא לְאַסְתַּפְּלָא
בְּמָה דְאַסְתַּפֵּל אֲלֵא כִּד אַתְלַבֵּשׂ
בְּלְבוּשָׂא אַחְרָא כְּמָא דְאֵתְ אָמַר (שמות כד) וַיָּבֵא
מִשָּׁה בְּתוֹף הָעֲנָן וַיַּעַל אֶל הָהָר. וְתַרְגּוּם
בְּמַצִּיעוֹת עֲנָנָא. וְאַתְלַבֵּשׂ בְּהַ כְּמָאן דְּאַתְלַבֵּשׂ
בְּלְבוּשָׂא. וּבְגִין דָּא (שמות כ) וּמִשָּׁה נִגְשָׂ אֶל
הָעֲרֶפֶל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹהִים וּכְתִיב, (שמות כד)
וַיָּבֵא מִשָּׁה בְּתוֹף הָעֲנָן וְגו' וַיְהִי מִשָּׁה בְּהָרַ
אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה וַיְכִיל לְאַסְתַּפְּלָא
בְּמָה דְאַסְתַּפֵּל.

בְּגוּוֹנָא דָּא מִתְלַבֵּשִׁין נִשְׁמַתְהוּן דְּצַדִּיקָא
בְּהֵוָה עֲלָמָא בְּלְבוּשָׂא כְּגוּוֹנָא

דָּבַר אַחַר יוֹשְׁבֵי חֶדְלָא - אֲלוּ
בְּעֲלֵי תִשְׁבּוּבָה שְׁמַנְעוּ עֲצָמָם
מֵאוֹתָם חֲטָאֵי הַרְשָׁעִים. וּמִשׁוּם
שְׂאָדָם הָרֵאשׁוֹן שָׁב בְּתִשְׁבּוּבָה
לְפָנֵי רַבּוּנּוּ, יוֹשֵׁב [עם] עַל אוֹתָם
שְׁנַמְנְעוּ מִחֲטָאֵיהֶם וְהֵם בְּנֵי
חֶדְלָא, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (תהלים לט)
אֲדַעָה מָה חֶדְלָא אָנִי. וְלִכְּן הוּא
יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר גֵּן הָעֵדֶן וְשַׁמַּח
בְּצַדִּיקִים שְׂפָאִים בְּאוֹתָהּ דְּרַף
שֶׁל גֵּן עֵדֶן

בֵּא רְאֵה מָה כְּתוּב, אֲמַרְתִּי לֹא
אֶרְאֶה יְהוָה. וְכִי מִי יְכֹוֹל לְרְאוֹת
יְהוָה? אֲלֵא סוּף הַכְּתוּב מוֹכִיחַ,
שְׁכַתּוּב יְהוָה בְּאַרְצֵי הַחַיִּים. בֵּא
רְאֵה, כְּשֶׁהַנְּשָׁמוֹת עוֹלוֹת לְמִקּוּם
צְרוּר הַחַיִּים, שָׁם נְהָנִים בְּזַהַר
שֶׁל הָאַסְפְּקִלְרִיָּא שְׁמַאֲרִיָּה
מִהַמְּקוּם הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַכֹּל. וְאִילוּ
לֹא הִתְלַבֵּשָׂה הַנְּשָׁמָה בְּזַהַר שֶׁל
לְבוּשׂ אַחֵר, לֹא תוּכַל לְהִתְקַרֵּב
לְרְאוֹת אֶת אוֹתוֹ הָאוֹר. וְסוּד
הַדָּבָר - כְּמוֹ שְׁנוֹתְנִים לְנִשְׁמָה
לְבוּשׂ שְׁמַתְלַבֵּשֶׁת בּוֹ לְעַמֵּד
בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּף גַּם נוֹתְנִים לָהּ
לְבוּשׂ שֶׁל זֶהר עֲלִיּוֹן לְעַמֵּד בֵּיה
בְּאוֹתוֹ עוֹלָם וְלְהַסְתַּפֵּל בְּתוֹף
אוֹתָהּ אֲסְפְּקִלְרִיָּא שְׁמַאֲרִיָּה מִתוֹף
אוֹתָהּ אַרְצֵי הַחַיִּים.

בֵּא רְאֵה, מִשָּׁה לֹא יְכִיל לְהִתְקַרֵּב
לְהַסְתַּפֵּל בְּמָה שְׁהַסְתַּפֵּל אֲלֵא
כְּשֶׁהַתְּלַבֵּשׂ בְּלְבוּשׂ אַחֵר, כְּמוֹ
שְׁנַאֲמַר (שמות כד) וַיָּבֵא מִשָּׁה בְּתוֹף
הָעֲנָן וַיַּעַל אֶל הָהָר. וְתַרְגּוּם,
בְּאַמְצִיעוֹת הָעֲנָן. וְהַתְּלַבֵּשׂ בּוֹ
כְּמִי שְׁמַתְלַבֵּשׂ בְּלְבוּשׂ. וְלִכְּן (שם)
וּמִשָּׁה נִגְשָׂ אֶל הָעֲרֶפֶל אֲשֶׁר
שָׁם הָאֱלֹהִים, וּכְתוּב (שם כד) וַיָּבֵא
מִשָּׁה בְּתוֹף הָעֲנָן וְגו', וַיְהִי מִשָּׁה
בְּהָרַ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים
לַיְלָה, וְיְכִיל לְהַסְתַּפֵּל בְּמָה
שְׁהַסְתַּפֵּל.

כְּמוֹ זֶה מִתְלַבֵּשׁוֹת נִשְׁמוֹת
הַצַּדִּיקִים בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם בְּלְבוּשׂ

דְּהֵיּוּא עֲלָמָא דְּלֹא יִתְנַהֵג אֶלָּא בְּלְבוּשָׁא
כְּגוֹוְנָא דָּא וְקִיּוּמִי לְאַסְתַּפְּלָא בְּנַהוּרָא דְּנַהִיר
בְּהֵיּוּא אֶרֶץ הַחַיִּים. וְזֵהוּ יָהּ יָהּ בְּאֶרֶץ
הַחַיִּים. דְּהֵוּ סָבִיר דְּלֹא יִזְכִּי לְהֵהוּא נַהוּרָא
וְלֵהֵהוּא אֲסַתְּפְלוּתָא בְּגִין דְּנַהֲרָא דְּנִגִיד פְּסִיק
לִיהּ וְלֹא אוֹלִיד. לֹא אַבִּיט אָדָם עוֹד דָּא אָדָם
קְדַמָּא כְּמָה דְּאִתְמַר.

כְּמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא
יִתְנַהֵג אֶלָּא בְּלְבוּשׁ כְּמוֹ זֶה,
וְעוֹמְדִים לְהַסְתַּפֵּל בְּאוֹר הַמְּאִיר
בְּאוֹתָהּ אֶרֶץ הַחַיִּים. וְזֵהוּ יָהּ יָהּ
בְּאֶרֶץ הַחַיִּים, שֶׁהִי סָבִיר שֶׁלֹּא
יִזְכֶּה לְאוֹתוֹ אוֹר וְלֵאוֹתָהּ
הַסְתַּפְלוּת, מִשׁוּם שֶׁהִנְהַר
הַשׁוֹפֵעַ מִפְּסִיק אוֹתוֹ וְלֹא הוֹלִיד.
לֹא אַבִּיט אָדָם עוֹד - זֶה אָדָם
הַרְאוּן, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר.

וְכָל דָּא לְמָה. בְּגִין דְּאִמַר לִיהּ נְבִיאָה כִּי מַת
אִתָּה בְּהַאי עֲלָמָא וְלֹא תַחֲיָה לְהֵהוּא
עֲלָמָא. בְּגִין. דְּמֵאן דְּלֹא (הוֹח) אוֹלִיד בְּנִין
בְּהַאי עֲלָמָא, פִּד נְפִיק מִנִּיהּ מְתַרְכִּין לִיהּ מְכָל
מַה דְּאִמְרִין. וְלֹא שְׂרִיא לְמַחְמִי בְּהֵהוּא נַהוּרָא
דְּנַהִיר (כֹּל שְׂבוֹן וְכֹל שְׂבוֹן שְׂאֵר עֲמָא וְשְׂאֵר בְּנֵי נִשְׂא). וְמָה
חִזְקִיָּה דְּהוּה לִיהּ זְכוּת אַבוּת וְאִיהוּ זְכָאָה
צְדִיק וְחֲסִידָא כְּךָ. כֹּל שְׂפָן מָאן דְּלִית לִיהּ
זְכוּת אַבוּת וְחֲטִי קָמִי מְאִרִיָּה.

וְכָל זֶה לְמָה? כִּי אָמַר לוֹ הַנְּבִיא,
כִּי מַת אִתָּה - בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא
תַחֲיָה - לְעוֹלָם הַבָּא. מִשׁוּם שֶׁמִּי
שֶׁלֹּא (הִיא) מוֹלִיד בְּנִים בְּעוֹלָם
הַזֶּה, כְּשִׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, מְגַרְשִׁים
אוֹתוֹ מִכָּל מַה שְׂאִמְרֵנוּ, וְלֹא
שׁוֹרָה לְרֵאוֹת בְּאוֹתוֹ אוֹר הַמְּאִיר
(כֹּל שְׂבוֹן וְכֹל שְׂבוֹן לְשֵׁנֵי הַעֲמִים וְשְׂאֵר בְּנֵי הָאָדָם).
וְמָה חִזְקִיָּה שֶׁהִיָּתָה לוֹ זְכוּת
אַבוּת וְהוּא זְכָאִי צְדִיק וְחֲסִיד
כְּךָ, כֹּל שְׂפָן מִי שְׂאִין לוֹ זְכוּת
אַבוּת וְחוּטָא לְפָנֵי רְבוּנוּ.

הַאי לְבוּשָׁא דְּקִאֲמְרִין אִיהוּ (אֲנִינוּ) מַה דְּאִמְרוּ
חֲבֵרִיאַי חֲלוּקָא דְּרַבְּנִין דְּאִתְלַבְּיִשוּ
בְּהֵהוּא עֲלָמָא. זְכָאָה חוּלְקִיהוּן דְּצְדִיקִיא
דְּגִנְזִי לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָה טְבִין
וְעִידוּנִין לְהֵהוּא עֲלָמָא, עֲלִיָּהוּ כְּתִיב, (יִשְׁעִיָּה סד)
עֵין לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוֹלַתָּךְ יַעֲשֶׂה לְמַחְכָּה
לוֹ:

הַלְּבוּשׁ הַזֶּה שְׂאִמְרֵנוּ הוּא (הַב)
מַה שְׂאִמְרוּ הַחֲבֵרִים, חֲלוּקָא שֶׁל
רַבְּנִין שְׂמַתְלַבְּשִׁים בּוֹ בְּאוֹתוֹ
הָעוֹלָם. אֲשֶׁרִי חֲלַקְסָא שֶׁל
הַצְּדִיקִים שְׂגָנוּ לָהֶם הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא כְּמָה טוֹבוֹת וְעִדוּנִים
לְעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיהֶם כְּתוּב (יִשְׁעִיָּה
סד) עֵין לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוֹלַתָּךְ
יַעֲשֶׂה לְמַחְכָּה לוֹ.

וְאִנִּי הִנְנִי מְבִיא אֶת הַמְּבוּל מִים עַל הָאֶרֶץ.
רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח (במדבר ט) הִמָּה מִי מְרִיבָה
אֲשֶׁר רָבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יְיָ וַיִּקְדַּשׁ בָּם. וְכִי
בְּאִתְרָא אַחְרָא לֹא רָבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יְיָ. מְאִי
שָׁנָא הָכָא דְּקִאֲמַר הִמָּה מִי מְרִיבָה וְלֹא
אַחְרֵנִין. אֶלָּא הִנְנִי מִי מְרִיבָה הוּוּ וְדָאִי דִּיְהִבוּ
חִילָא וְתוּקְפָא לְמְאִרִיָּהוּן דְּדִינָא לְאַתְתַּקְפָּא.
בְּגִין דְּאִית מִיין מְתוּקִין וְאִית מִיין מְרִירִין.
אִית מִיין צְלִילִין וְאִית מִיין עֲכִירִין. אִית מִיין
שְׁלָם וְאִית מִיין קְטָטוּ. וְעַל דָּא הִמָּה מִי

וְאִנִּי הִנְנִי מְבִיא אֶת הַמְּבוּל מִים
עַל הָאֶרֶץ. רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח,
(במדבר ט) הִמָּה מִי מְרִיבָה אֲשֶׁר
רָבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת ה' וַיִּקְדַּשׁ
בָּם. וְכִי בְּמִקּוּם אַחַר לֹא רָבוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת ה' ? מַה שׁוֹנָה בְּאֵן
שְׂאִמַר הִמָּה מִי מְרִיבָה, וְלֹא
אַחְרִים? אֶלָּא מִי הַמְּרִיבָה הִלְלוּ
הִיו וְדָאִי שְׂנַתְנוּ כַּח וְחִזְקָא לְכַעֲלִי
הַדִּין לְהַתְחַזֵּק. מִשׁוּם שֶׁיֵּשׁ מִים
מְתוּקִים וּמִים מְרִירִים. יֵשׁ מִים
צְלִילִים וְיֵשׁ מִים עֲכִירִים. יֵשׁ מִי
שְׁלָם וּמִי קְטָטוּ. וְעַל זֶה, הִמָּה

מי מריבה אשר רבו בני ישראל את ה', שהמשיכו עליהם את מי שלא צריך ונטמאו בו. זהו שכתוב ויקדש בם.

אמר לו רבי חזקיה, אם כן, מה זה ויקדש? הנה צריך להיות ויקדשו! אלא הדבר עלה. ויקדש - נפגם מי שלא צריך. כביכול שנפגמה הלבנה. ויקדש אינו לשבח פאן. ואני הנני מביא את המבול, כמו שבארנו, להביא משחית עליהם כמו שהם נטמאו בו.

אמר רבי יוסי, אוי לרשעים שלא רוצים לשוב לפני הקדוש ברוך הוא על חטאייהם בעוד שהם בעולם הזה. שפשאדם שב ומתנחם על חטאו, הקדוש ברוך הוא מוחל לו, וכל אותם שמתחזקים בחטאייהם ולא רצו לשוב לפני הקדוש ברוך הוא על [חטאים] חטאייהם, אחר כך [פל] יפלו לגיהנם ולא יעלו משם לעולמים.

בא ראה, משום שחזקו את לבם כל אותם דורו של נח ורצו להראות חטאם בגלוי, הביא הקדוש ברוך הוא עליהם הדין באותו הגון. אמר רבי יצחק, אפלו כשחוטא אדם בנסתר, הקדוש ברוך הוא רחמן. ואם שב בן האדם אליו, מכסה עליו ומוחל לו ומותר לו. ואם לא, הוא מגלה אותו לעיני כל. מנין לנו? מסוטה.

וכך גם נמחו הרשעים הללו מהארץ בגלוי. ואיך נמחו? אלא שהיו יוצאים מים, והיו רותחים מהתהום, ועולים ומעבירים מהם את עורם. וכיון שהעבר מהם העור - כן גם הבשר, ולא נשארו אלא בעצמות שלהם בלבד, לקיים את מה שכתוב וימחו מן הארץ. וכל אותם

מריבה אשר רבו בני ישראל את יי, דאמשיכו עליהו למאן דלא אצטריך ואסתאיכו ביה קדא הוא דכתיב ויקדש בם.

אמר ליה רבי חזקיה אי הכי מאי ויקדש ויקדשו מיבעי ליה. אלא מלה אסתליקת. ויקדש אתפגים מאן דלא אצטריך. כביכול דאתפגימת סיהרא. ויקדש לאו לשבחא איהו הכא. ואני הנני מביא את המבול כמה דאוקימנא לאייתאה מחבלא עלייהו כמה דאנון אסתאבו ביה.

אמר רבי יוסי ווי לון לרשיעיא דלא בעאן לאתבא קמי קדשא בריך הוא על חוביהון בעוד דאנון בהאי עלמא. דכד בר נש אתיב ואתנחם על חובוי. קדשא בריך הוא מחיל ליה. וכל אנון דמתתקפין בחוביהו ולא בעו לאתבא קמי קדשא בריך הוא על (חובוי) חוביהון. לבתר (יגפול) ינפלו לגיהנם ולא יסקון ליה מתמן לעלמין.

הא חזי, בגין דאתקיפו לבייהו כל אנון דרא דנח ובעו לאחזאה חוביהו באתגללא. קדשא בריך הוא אייתי דינא עלייהו בההוא גוונא. אמר רבי יצחק ואפילו כד חטי בר נש באתפסיא קדשא בריך הוא רחמן. ואי תב בר נש לגביה חפי עליה ומחיל ליה ושביק ליה. ואי לא, גלי ליה לעיני כלא. מנלן מסוטה.

והבי נמי אתמחון אלין חייביא מארעא באתגללא. והיך אתמחון. אלא דהווי נפקי מייא והווי רתיחן מן תהומא וסלקי ואעבר מנייהו משכא. וכיון דאעבר מנייהו משכא הכי נמי בשרא ולא אשתארו אלא בגרמייהו לחוד. לקיימא דכתיב וימחו מן הארץ. וכל אנון גרמי אתפרדן דא מן דא ולא אשתארו כחדא. ומפלא אתעברו

העצמות נפרדו זו מזו ולא נשארו
באחד, ומהכל העברו מהעולם.
רבי יצחק אמר, וימחו מן הארץ,
מה זה וימחו? כמו שנאמר ימחו
מארץ חיים. מכאן למדנו, שאין
להם תחיה לעולמים ולא יקומו
בדין.

והקמתי את בריתי אִתְּךָ. אמר רבי
אלעזר, מכאן קיום הברית
למעלה פקיום הברית למטה,
משמע שפתיב אִתְּךָ. ואמר רבי
אלעזר, מכאן למדנו,
שכשהצדיקים בעולם, מתקיים
העולם למעלה ולמטה. אמר רבי
שמעון, דבר נסתר הוא,
כשהתעוררות הזכר לנקבה

כשהוא מקנא לה

בא ראה סוד הדבר, כשצדיק יש
בעולם, מיד השכינה לא זזה
ממנו והשתוקקותה בו. ואז
השתוקקות שלמעלה אליה
באהבה כהשתוקקות הזכר
לנקבתו כשהוא מקנא לה. ועל
זה, והקמתי את בריתי אִתְּךָ.
ההשתוקקות מתעוררת בגלגלך.
כמו זה (בראשית יז) ואת בריתי אקים
את יצחק.

והקמתי את בריתך אִתְּךָ, להיות
אות בריתי בעולם, ואחר כך
ובאת אל התבה. שאלמלא אינו
צדיק (ברית), לא יכנס לתבה. שהרי
לא מתחבר לתבה, רק צדיק. ולכן
ובאת אל התבה, והרי זה נתבאר.
אמר רבי אלעזר, בכל זמן שבני
אדם יאחזו בברית זו ולא יעזבו
אותה, אין עם ולשון בעולם
שיוכלו להרע להם. ונח החזיק
בברית זו ושמר אותה, ולכן שמר
אותו הקדוש ברוך הוא (ובל אשר לו).
וכל בני דורו לא שמרו אותה,
ולכן העביר אותם הקדוש ברוך
הוא מהעולם. והרי נאמר, באותו
חטא ממש שהם חטאו - באותו
גון נמחו מהעולם.

מעלמא. רבי יצחק אמר וימחו מן הארץ,
מאי וימחו, כמה דאת אמר ימחו מספר
חיים. מכאן אוליפנא דלית לון תחיה
לעלמין ולא יקומו בדינא. (דף טו ע"ב).

והקומותי את בריתי אִתְּךָ. אמר רבי אלעזר
מהכא קיומא דברית לעילא
כקיומא דברית לתתא. משמע דכתיב אִתְּךָ.
ואמר רבי אלעזר מכאן אוליפנא דכד זכאין
אנון בעלמא אתקיים עלמא לעילא ותתא. אמר
רבי שמעון מלה סתים איהו. כד אתערותא
דדכורא לגבי נוקבא כד איהו מקני לה.

הא חזי, רזא דמלה כד צדיקא איהו
בעלמא מיד שכינתא לא אתעדיותא
מניה ותיאובתא דילה ביה. כדין תיאובתא
דלעילא לגבה ברחימו כתיאובתא דדכורא
לנוקביה כד איהו מקני לה. ועל דא
והקומותי את בריתי אִתְּךָ. אתער תיאובתא
בגינה. כגוונא דא (בראשית יז) ואת בריתי אקים
את יצחק.

והקומותי את בריתי אִתְּךָ למהוי את בריתי
בעלמא. ולבתר ובאת אל התבה,
דאלמלא לאו איהו צדיק (ברית) לא ייעול
לתיבותא דהא לא אתחבר לתבה בר צדיק,
ובגיני כף ובאת אל התבה והא אתמר.

אמר רבי אלעזר בכל זמנא דבני נשא
יתאחדון בברית דא, ולא ישפקון ליה,
לית עם ולישן בעלמא דייכול לאבאשא לון.
ונח אתקיף בברית דא ונטר ליה, בגיני כף
קדשא בריך הוא נטר ליה (ובל דליה). וכל בני
דריה לא נטרו ליה, בגין כף קדשא בריך
הוא אעבר לון מעלמא. והא אתמר ביהוה
חובא ממש דאנון חאבו ביהוה גוונא
אתמחון מעלמא.

רבי יהודה הנה מצוי לפני רבי שמעון, והיו עוסקים בפסוק הזה שכתוב (מלכים-א יח) וירפא את מזבח ה' ההרוס. מה זה וירפא? בא ראה, בימי אליהו כל ישראל עזבו את הקדוש ברוך הוא ועזבו את ברית המילה שלהם. כשבא אליהו וראה שעזבו בני ישראל ברית מילה הזו והעבירו מהם את הברית הזו.

בין שראה כף אליהו, בא לתקן דבר במקומו. בין שהקריב דבר למקומו - הפל התרפא. זהו שכתוב וירפא את מזבח ה' ההרוס. זו ברית המילה ושבא לתקן מובח ה' ההרוס ברית המילה [שנעזבה בעולם, וכתוב (שם) ויקח אליהו שתיים עשרה אבנים כמספר שבטי בני יעקב. זהו תקון של מזבח ה'.

אשר הנה דבר ה' אליו לאמר ישראל יהיה שמך. מה הטעם נזכר כאן ישראל? אלא ודאי ישראל יהיה שמך ודאי להתעלות למעלה ולהשיב את ברית המילה למקומה. והינו שכתוב (שם יט) כי עזבו בריתך בני ישראל, ומשום כך את מזבחתך הרסו.

בא ראה, כל זמן שישראל שמו ברית הקדוש, אז עשו קיום למעלה ולמטה. וכשעזבו את הברית הזאת, אז לא נמצא קיום למעלה ולמטה, שכתוב (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת. ולכן וירפא את מזבח ה' ההרוס. וכי זו רפואה? כף זה ודאי, שהרי מקים את אותו מקום שהאמונה תלויה בו.

בא ראה, גם כף פנחס, בפשה שקנא למעשה זמרי, התקין את הברית הזו במקומה, ולכן פתוב

רבי יהודה הנה שכית קמיה דרבי שמעון, והיו עסקי בהאי קרא דכתיב, (מלכים א יח) וירפא את מזבח ה' ההרוס. מאי וירפא. תא חזי, בימי אליהו, ישראל פלהו שבקו ליה לקדשא בריך הוא ושבקו ברית קיימא דלהון. פד אתא אליהו וחקא דקא שבקו בני ישראל האי ברית קיימא ואעברו מנייהו האי ברית.

בין דחקא אליהו כף אתא לאתקנא מלה לדוכתיה. פיון דקריב מלה לדוכתיה אתסי כלא. הךא הוא דכתיב וירפא את מזבח יי ההרוס. דא ברית קיימא (ד"א ל"ג דאתא לאתקנא מובח יי ההרוס ברית קיימא) דהוה שביק מעלמא. וכתיב, (מלכים א יח) ויקח אליהו שתיים עשרה אבנים למספר שבטי בני יעקב. דא הוא תקונא דמזבח יי.

אשר הנה דבר יי אליו לאמר ישראל יהיה שמך. מאי טעמא אדפר הכא ישראל, אלא ודאי ישראל יהיה שמך ודאי לאסתלקא לעילא ולאכתבא ברית קיימא לאתריה. והינו דכתיב פי עזבו בריתך בני ישראל. ובגין כך את מזבחתך הרסו.

תא חזי, כל זמנא דישראל נטרו קיימא קדישא כדין עבדי קיימא לעילא ותתא. וכד שבקי להאי ברית פדין לא אשתכח קיום לעילא ותתא דכתיב, (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת. ובגין כך וירפא את מזבח יי ההרוס. וכי רפואה איהו. הכי הוא ודאי דהא מקיים לההוא אתר דמהימנותא תליא ביה.

תא חזי, אוף הכי פנחס בפשה דקני לעובדא דזמרי אתקין להאי ברית באתריה. ובגין כך פתיב, (במדבר כה) הנני נותן

לו אַתְּ בְּרִיתִי שְׁלוֹם. וְכִי סִלַּקְא דַּעְתָּךְ דְּבַגִּין פְּנַחֶס הָוָה. וּמָה קִטְטָא הָוָה לִיָּה לְפַנְחֶס בְּהַאי בְּרִית. אֶלָּא הֵכָא אֲתַקְשֵׁר מְלָה בְּדוּכְתִיָּה. הַנְּנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי. וּמָה אֲתָן לוֹ שְׁלוֹם (לְאַתְחַבְּרָא כָּל חַד בְּדוּכְתִיָּה) לְאַתְחַבְּרָא בְּרִית בְּאַתְרִיָּה. וְעַל דָּא הַנְּנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם. וּמָה אִיְהוּ שְׁלוֹם דְּאִיְהוּ אֲתַרִּיָּה לְאַתְחַבְּרָא בְּהַדִּיָּה. מָה דְּאַתְפָּרֵשׁ מִנִּיָּה בְּחֻבֵּיָּהוּ. בְּגִינִיָּה אֲתַחְבֵּר בֵּיָּה. וְעַל דָּא הוֹאִיל וְהוּא אֲתַקִּין מְלָה בְּדוּכְתִיָּה, מִפְּאֵן וְלְהִלָּאָה וְהִיתָה לוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחְרֵי בְּרִית כְּהַנֵּת עוֹלָם, תַּחַת אֲשֶׁר קִנְא לְאַלְהֵי וְגו'.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לִית לָךְ מְלָה בְּעֵלְמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קִנְי לָהּ פְּמוֹ חוּבָא דְבְּרִית פְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ויקרא כו) חֶרֶב נֹקְמַת נִקְם בְּרִית. וְתָא חֲזִי, לָא אֲשַׁתְּלִים חוּבָא דְדָרָא דְטוּפְנָא, אֶלָּא בְּגִין דְּחִבּוֹ בְּחַבִּילוֹ דְּאַרְחִיָּהוּ עַל אַרְעָא. וְאַף עַל גַּב דְּהוּוּ מְקַפְחֵי דָא לְדָא כְּדַכְתִּיב וּתְמַלֵּא הָאָרֶץ חֶמֶס (וחֶמֶס מִכְּלָא הִנָּה וּבְגִין בְּרָה) וּכְתִיב כִּי (דף טו ע"א) מְלָאָה הָאָרֶץ חֶמֶס מִפְּנֵיָּהֶם. מִכְּלָ מְקוֹם וְתַשְׁחַת הָאָרֶץ לְפָנֵי הָאֱלֹהִים. וְהַנְּנִי מִשְׁחִיתֶם מְדָה כְּנַגְדַּ מְדָה, הַנְּנִי מִשְׁחִיתֶם בְּחוּבָא דְחַבְלוּתָא. וְאִית דְּאָמְרֵי דְלָא אֲשַׁתְּלִים קִסְטִיָּהוּ אֶלָּא בְּחוּבָא דְחֶמֶס דְּהוּוּ מְקַפְחִין דָּא לְדָא דְהוּוּ בִישִׁין לְשָׁמַיִם וְלְבְּרִיּוֹת. תָּא חֲזִי, פְּמָה אֲנוּן מִמְּנָן מְלַעִילָא דְאַתְפְּקֵדָן עַל קְלֵי דְאַנוּן דְּמִסְרֵי דִינָא עַל חַבְרִיָּהוּן עַל מָה דְּעַבְדֵי לוּן. וְעַל דָּא כְּתִיב כִּי מְלָאָה הָאָרֶץ חֶמֶס מִפְּנֵיָּהֶם. וּבְגִין כְּךָ פְּתִיב וְהַנְּנִי מִשְׁחִיתֶם אֶת הָאָרֶץ :

וַיֹּאמֶר יי לְנַח בֵּא אֶתְהָ וְכָל בֵּיתְךָ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן אֲמַאי בְּכֻלְהוֹ (ד"א ל"ג אָמַר) אֱלֹהִים וְהֵכָא יי. מַאי שְׁנָא הֵכָא דְאַתְמַר יי

(במדבר כה) הַנְּנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם. וְכִי יַעֲלֶה עַל דַּעְתָּךְ שְׁמִשׁוֹם פְּנַחֶס הָיָה? אִיזוֹ קִטְטָה הִיתָה לוֹ לְפַנְחֶס בְּבְרִית הַזֹּו? אֶלָּא פֶּאֵן נִקְשֵׁר הַדְּבָר בְּמִקוּמוֹ. הַנְּנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי. וּמָה אֲתָן לוֹ? שְׁלוֹם [לְהַתְחַבֵּר כָּל אֶחָד בְּמִקוּמוֹ] לְהַתְחַבֵּר הַבְּרִית בְּמִקוּמָה, וְעַל זֶה הַנְּנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם. וּמָהוּ? שְׁלוֹם, שֶׁהוּא מְקוֹם לְהַתְחַבֵּר עִמּוֹ. מָה שְׁנִפְרַד מִמְּנוּ בְּחֻטְאָם - בְּגִלְלוֹ הַתְחַבֵּר בּוֹ. וְעַל זֶה, הוֹאִיל וְהוּא הַתַּקִּין הַדְּבָר בְּמִקוּמוֹ, מִפְּאֵן וְהִלָּאָה - וְהִיתָה לוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחְרֵי בְּרִית כְּהַנֵּת עוֹלָם תַּחַת אֲשֶׁר קִנְא לְאַלְהֵי.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אִין לָךְ דְּבָר בְּעוֹלָם שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַנָּא לוֹ כְּמוֹ חֻטָּא הַבְּרִית, כְּמוֹ שְׁנָאֲמַר (ויקרא כו) חֶרֶב נֹקְמַת נִקְם בְּרִית. וּבֵא וּרְאָה, לָא הַשְׁלַם חֻטָּא דְדוּר הַמְּבוּל אֶלָּא מִשׁוֹם שְׁחֻטָּאוֹ בְּהַשְׁחַתַּת דְּרַכְסַּ עַל הָאָרֶץ, וְאַף עַל גַּב שֶׁהִיוּ חוּמְסִים זֶה אֶת זֶה, כְּכַתוּב וּתְמַלֵּא הָאָרֶץ חֶמֶס (וחֶמֶס מִכְּלָא הִנָּה וְלָכֵן), וְכַתוּב כִּי מְלָאָה הָאָרֶץ חֶמֶס מִפְּנֵיָּהֶם. מִכְּלָ מְקוֹם וְתַשְׁחַת הָאָרֶץ לְפָנֵי הָאֱלֹהִים. וְהַנְּנִי מִשְׁחִיתֶם - מְדָה כְּנַגְדַּ מְדָה. הַנְּנִי מִשְׁחִיתֶם בְּחֻטָּא הַהַשְׁחַתָּה.

וַיֹּשׁ אֲוֹמְרִים שְׁלָא הַתְּמַלָּאָה סָאֲתָם אֶלָּא בְּחֻטָּא הַחֶמֶס שֶׁהִיוּ חוּמְסִים זֶה אֶת זֶה, שֶׁהִיוּ רַעִים לְשָׁמַיִם וְלְבְּרִיּוֹת בֵּא רְאָה פְּמָה מִמְּנִים מְלַמְעֵלָה שְׁמִפְקִידִים עַל קוּלוֹת אֵלוֹ שְׁמוּסְרִים הַדִּין עַל חַבְרִיָּהֶם עַל מָה שֶׁעָשׂוּ לָהֶם, וְעַל זֶה כְּתוּב כִּי מְלָאָה הָאָרֶץ חֶמֶס מִפְּנֵיָּהֶם. וְלָכֵן כְּתוּב וְהַנְּנִי מִשְׁחִיתֶם אֶת הָאָרֶץ.

וַיֹּאמֶר ה' לְנַח בֵּא אֶתְהָ וְכָל בֵּיתְךָ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, לְמָה בְּכֻלָּם [אָמַר] אֱלֹהִים וְכֵאֵן יי? מָה

שונה פאן שנאמר ה', השם העליון של הרחמים? אלא סוד הוא שלמדנו - אין דרך ארץ שתקבל אשה אורח עמה אלא ברשות בעלה.

אף כף [גם נתן] נח רצה להפגס לתבה להתחבר עמה, ולא היה [לו] ראוי עד שבעל התבה יתן לו רשות להפגס [עמה], שכתוב בא אתה וכל ביתך אל התבה. ולכן נקרא פאן ה', הבעל של התבה, ואז נכנס נח והתחבר עמה. וכן למדנו שאין רשות לאורח להפגס לבית אלא ברשות בעלה, בעל הבית. זהו שכתוב אחר כף ויבא נח וגו'.

בא ראה מה פתוב, פי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה. מפאן למדנו שלא יקבל אדם אורח בביתו אם הוא חושד בו שהוא רשע, אלא אם עומד בעניניו לצדיק שלא חשוד בעניניו כלל. זהו שכתוב בא אתה וכל ביתך אל התבה. מה הטעם? משום פי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה.

ולמדנו, שאם נתן לו רשות לבדו ולא נתן רשות לכל אותם שבאים עמו, לא יכניס אותם לביתו. זהו שכתוב בא אתה וכל ביתך אל התבה. לכלם נתן רשות להפגס. ומפסוק הזה למדנו סוד דרך ארץ. (ד"א בא אתה וכל ביתך אל התבה וגו').

רבי יהודה פתח, (תהלים כד) לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה תבל וישבי בה. הרי שנינו, לדוד מזמור - שאמר שירה ואחר כף שרתה עליו רוח הקדש. מזמור לדוד - ששרתה עליו רוח הקדש ואחר כף אמר שירה.

ר"ה הארץ ומלואה - פסוק זה נאמר על ארץ ישראל שהיא ארץ הקדושה. ומלואה זו השכינה,

שמא עלאה דרחמי. אלא רזא איהו דאוליפנא. לאו אורח ארעא לקבלא אתתא אושפיזא בהדה אלא ברשו דבעלה.

אוף הכי (נמי נח) נח בעא לאעלא בתיבותא לאתחברא בהדה. ולאו הוה (ליה) יאות עד דבעלה דתיבה יהב ליה רשו לאעלאה (בהדה). דכתיב בא אתה וכל ביתך אל התבה. ובגין כף אקרי הכא יי בעלה דתיבה. וכדין עאל נח ואתחבר בהדה. וכן אוליפנא דלית ליה רשו לאושפיזא למיעאל לביתא אלא ברשו בעלה מאריה דביתא, הדא הוא דכתיב לבתר ויבא נח וגו'.

הא חזי, מה כתיב פי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה. מפאן אוליפנא דלא יקבל בר נש אושפיזא בביתיה אי איהו חשיד ביה דאיהו חזיבא. אלא אי קאים בעינוי לזפאה דלא חשיד בעינוי כלל. הדא הוא דכתיב בא אתה וכל ביתך אל התבה, מאי טעמא בגין פי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה.

ואוליפנא דאי יהיב ליה רשו בלחודוי ולא יהיב רשו לכל אנון דאתיין עמיה, לא ייעול לון לביתא. הדא הוא דכתיב בא אתה וכל ביתך אל התבה. לכלא יהיב רשותא למיעל. ומקרא דא אוליפנא רזא דארחוי דארעא. (ד"א ל"ג בא אתה וכל ביתך אל התבה וגו').

רבי יהודה פתח (תהלים כד) לדוד מזמור ליי הארץ ומלואה תבל וישבי בה. הא תנינן לדוד מזמור דאמר שירתא ולבחר שארת עליה רוח קדשא, מזמור לדוד דשארית עליה רוח קדישא ולבחר אמר (לה) שירתא.

ליי הארץ ומלואה, האי קרא על ארעא

דִּישְׂרָאֵל אֲתָמֵר דְּאִיהִי אֶרְעָא קְדִישָׁא. וּמְלוֹאָה
 דָּא שְׂכִינְתָּא פְּמָה דְּאֵת אָמֵר, (דברוי הימים ב ה) פִּי
 מְלֵא כְבוֹד יְיָ אֵת בֵּית יְיָ. וּכְתִיב, (שמות מ) וּכְבוֹד
 יְיָ מְלֵא אֵת הַמִּשְׁכָּן. מְאִי מְלֵא וְלֹא מִיֵּלֵא. אֵלֵא
 מְלֵא וְדָאִי דְּאֵתְמַלְיָא מְכֻלָּא. דְּאֵתְמַלְיָא מִן
 שְׂמֵשָׁא. סִיְהָרָא שְׁלִים בְּכָל סְטָרִין. מְלֵא מְכֻלָּ
 טוּבָא דְלַעֲיָלָא. פְּאַסְקוּפָא דָּא דְּאֵתְמַלְיָא מְכֻלָּ
 טוּבָא דְעֵלְמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב לִיִּי הָאֶרֶץ
 וּמְלוֹאָה. תְּבִל וְיוֹשְׁבֵי בָּהּ דָּא שְׂאֵר אֶרְעָאן.

דְּבַר אַחֵר לִיִּי הָאֶרֶץ וּמְלוֹאָה דָּא אֶרְעָא
 קְדִישָׁא עֲלָאָה דְקִדְשָׁא בְּרִינָה הוּא
 אֲתַרְעֵי בָּהּ. וּמְלוֹאָה אֲלִין נְשִׁמְתָּהוֹן
 דְּצַדִּיקָיָא (ד"א ל"ג דְּכֻלְהוֹן מְלִיִּין לָהּ) אֲתַמְלִיָּא (ד"א
 דְּאֵתְמַלְיָא) מְנַיְיהוּ מְחִילָא דְעֵמוּדָא חֵד דְעֵלְמָא
 קְיִימָא עֲלֵיהּ. וְאִי תִימָא עַל חֵד קְיִימָא.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב, (תהלים כד) פִּי הוּא עַל יַמִּים
 יְסֻדָּה.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ו)

עַל יַמִּים יְסֻדָּה, אֲלִין חֲפִימִין דִּישְׂרָאֵל
 רְבֻרְבֵיָא דִּיְסָדָן אֲוִרִיָּתָא וְחֲכָמָתָא
 דְּאֵתְקִרִיָּאת הַיָּם הַגְּדוֹל וְכֵן הוּא אֲוִמֵר (קִהְלַת א)
 כָּל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶל הַיָּם. וְעַל נְהֻרֹת אֲלִין
 תְּלַמִּידֵיָא דְאִינוּן רְבֻרְבִין מִן נְהָרָא. וְכֵן הֵרֵב
 גְּדוֹל מִן הַתְּלַמִּידִים. וְאִינוּן מְחַדְדִין אֵת הֵרֵב
 בְּקוּשִׁיּוּתֵיהֶן. וְהוּא מְתַרְץ לִוְן כָּל הַקּוּשִׁיּוּת
 וְאִינוּ מְתַרְשֵׁל. כְּמוֹ הַנְּהֻרֹת שְׁנַמְשְׁכִין לַיָּם
 וְאִינוּ מְלֵא שְׁנַאֲמֵר כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל
 הַיָּם. וְהִרְאִיָּה אֲמֵרוּ אַחֲרֵי כֵן מִי יַעֲלֶה בְּהַר
 יְיָ. כִּי אִין מַעֲשֶׂה בְּלֹא חֲכָמָה. כִּי הַתְּלַמוּד

מְבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה : (עַד כַּאן מִהַהֲשַׁמְטוֹת)

כִּי הוּא. מָאן הוּא. דָּא קְדִישָׁא בְּרִינָה הוּא.
 כְּמָה דְּאֵת אָמֵר הוּא עֲשֵׂנוּ. וּכְתִיב, (איוב כח)
 כִּי הוּא לְקַצוֹת הָאֶרֶץ יְבִיט.

כְּמוֹ שְׁנַאֲמֵר (דברוי הימים-ב ה) פִּי
 מְלֵא כְבוֹד ה' אֵת בֵּית ה', וְכְתוּב
 (שמות מ) וּכְבוֹד ה' מְלֵא אֵת
 הַמִּשְׁכָּן. לְמָה מְלֵא וְלֹא מִיֵּלֵא?
 אֵלֵא מְלֵא וְדָאִי, שְׁהֵתְמַלֵּא
 מִהַשְׂמֵשׁ. שְׁהֵתְמַלֵּא מִהַשְׂמֵשׁ.
 הַלְבָנָה שְׁלֵמָה בְּכָל הַצְּדִידִים.
 מְלֵא מְכֻלָּ טוּב שְׁלַמְעֵלָה, כְּמוֹ
 הָאוּצֵר הַזֶּה שְׁהֵתְמַלֵּא מְכֻלָּ טוּב
 שֶׁל הָעוֹלָם, וְעַל זֶה כְּתוּב לֵה'
 הָאֶרֶץ וּמְלוֹאָה. תְּבִל וְיוֹשְׁבֵי בָּהּ -
 אֵלֹו שְׂאֵר הָאֶרְצוֹת.

דְּבַר אַחֵר, לֵה' הָאֶרֶץ וּמְלוֹאָה -
 זֹו אֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה הַעֲלִיּוֹנָה
 שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה בָּהּ.
 וּמְלוֹאָה - אֵלֹו נְשִׁמּוֹת הַצְּדִיקִים
 [ד"א שְׁכֵלִים מְמַלְאִים אוֹתָהּ] מְתַמְלֵאת [ד"א
 שְׁמִתְמַלֵּאת] מֵהֶם מְכֻלָּ עֲמוּד אֶחָד
 שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלָיו. וְאִם תֹּאמֵר
 עַל אֶחָד עוֹמֵד.

בָּא רָאָה מַה כְּתוּב, (תהלים כד) פִּי
 הוּא עַל יַמִּים יְסֻדָּה.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ו)

עַל יַמִּים יְסֻדָּה (תהלים כד) - אֵלֹו
 חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל הַגְּדוֹלִים שִׁיְסָדוּ
 תוֹרָה וְחֲכָמָה שְׁנַקְרָאת הַיָּם
 הַגְּדוֹל, וְכֵן הוּא אֲוִמֵר, (קִהְלַת א)
 כָּל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶל הַיָּם. וְעַל
 נְהֻרֹת - אֵלֹו הַתְּלַמִּידִים שֶׁהֵם
 הַגְּדוֹלִים מִהַנְּהָר, וְכֵן הֵרֵב גְּדוֹל
 מִן הַתְּלַמִּידִים, וְהֵם מְחַדְדִים אֵת
 הֵרֵב בְּקוּשִׁיּוּתֵיהֶן, וְהוּא מְתַרְץ
 לָהֶם כָּל הַקּוּשִׁיּוּת וְאִינוּ מְתַרְשֵׁל,
 כְּמוֹ הַנְּהֻרֹת שְׁנַמְשְׁכִים לַיָּם
 וְאִינוּ מְלֵא, שְׁנַאֲמֵר כָּל הַנְּחָלִים
 הוֹלְכִים אֶל הַיָּם. וְהִרְאִיָּה - אֲמֵרוּ
 אַחֲרֵי כֵן, מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה', כִּי
 אִין מַעֲשֶׂה בְּלֹא חֲכָמָה, כִּי
 הַתְּלַמוּד מְבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה: ע"כ
 מִהַהֲשַׁמְטוֹת.

כִּי הוּא, מִי הוּא? זֶה הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שְׁנַאֲמֵר הוּא
 עֲשֵׂנוּ, וְכְתוּב (איוב כח) כִּי הוּא
 לְקַצוֹת הָאֶרֶץ יְבִיט.

על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה
- אלו שבעה עמודים שעומדת
הארץ עליהם ומלאים אותה,
והיא מתמלאת מהם. איך
מתמלאת מהם? בשעה
שמתרבים הצדיקים בעולם, אז
הארץ הזו עושה פרות
ומתמלאת מהפל.

ובשעה שמתרבים הרשעים
בעולם, אז פתוב (שם יד) אזלו מים
מני ים ונהר יחרב ויבש. אזלו
מים מני ים - זו הארץ הקדושה
שאמרנו שנשקית מהשקאה
עליונה. ונהר יחרב ויבש - אותו
העמוד האחד שעומד עליה
להיות מואר ממנו. ונהר יחרב
ויבש - כמו שנגמר (ישעיה נז)
הצדיק אבד.

ואמר רבי יהודה, באותו זמן
שנגאבדים אותם רשעים
מהעולם, הקדוש ברוך הוא [עצוב]
[מסתכל] משתדל על העולם ולא
רואה מי שמגן [שעומד] עליו. ואם
תאמר הרי נח, שהיה לו להגן על
[דורו] עצמו ולהוציא ממנו
תולדות לעולם - זהו שכתוב כי
אתך ראיתי צדיק לפני בדור
הזה. ורקא בדור הזה.

רבי יוסי אמר, בדור הזה זה
שבח שלו, שהיה באותו דור
רשע, ונמצא כל כך איש צדיק
תמים [נדא ולא בדורו, אלא] [ס"א וזה שלו]
ואפלו בדורו של משה, אבל לא
היה יכול להגן על העולם,
משום שלא נמצאו עשרה
בעולם, כמו שנגמר (בראשית יח)
אולי ימצאון שם עשרה, ולא
נמצאו שם. גם כאן לא נמצאו
עשרה, אלא הוא ושלשת בניו
ונקבותיהם, ולא היו עשרה.

על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה אלין
שבעה עמודים דקיימא (ארעא) עלייהו
ומליין לה. היא אתמלייא מנייהו, היך
אתמלייא מנייהו. בשעתא דאסגיאו זפאין
בעלמא כדין ארעא דא עבדת פירין
ואתמלייא מכלא.

ובשעתא דאסגיאו חייבין בעלמא כדין
פתיב, (איוב יד) אזלו מים מני ים
ונהר יחרב ויבש. אזלו מים מני ים, דא
ארעא קדישא דאמרן דאשתקיא משקיו
עלאה. ונהר יחרב ויבש, ההוא עמודא חד
דקאים עלה לאתנהרא מניה. ונהר יחרב
ויבש כמה דאת אמר (ישעיה נז) הצדיק אבד.

ואמר רבי יהודה בההוא זמנא דאתאבדו
אנון חייבין מעלמא קדשא בריך הוא
(עצוב) (נ"א אסתכל) אשתדל על עלמא ולא חמא
מאן (דקאים) דאגין עליה. ואי תימא הא נח,
דהוה ליה לאגנא על (דריה) גרמיה ולאפקא
מניה תולדין לעלמא. הדא הוא דכתיב פי
אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה. בדור הזה
דייקא.

רבי יוסי (דף טו ע"ב) אמר בדור הזה דא שבחא
דיליה דהוה בההוא דרא חייבא
ואשתכח פולי האי איש צדיק תמים (נדאי ולא
בדרא דיליה אלא) (ס"א ודא די ליה) ואפילו בדרא דמשה,
אבל לא הוה יכיל לאגנא על עלמא. בגין
דלא אשתפחו עשרה בעלמא כמה דאת
אמר, (בראשית יח) אולי ימצאון שם עשרה ולא
אשתפחו תמן, אוף הכא לא אשתפחו
עשרה. אלא הוא ותלת בנוי ונקבותיהו ולא
הוו עשרה.

סתרי תורה

(בוזר ישן נמצא זה)

השלמה מההשממות (סימן יב)

מה השיב הקדוש ברוך הוא לנח כשיצא מהתבה וראה את העולם חרב, והתחיל לבכות לפניו ואמר: רבונו של עולם, נקראת רחום, היה לך לרחם על בריותיך וכו'? השיבו הקדוש ברוך הוא ואמר: רועה שוטה, עכשו אתה אומר את זה? למה לא אמרת בשעה שאמרתי לך כי אתה ראיתי צדיק לפני וגו', ואחר כך, הנני מביא את המבול מים. ואחר כך, עשה לך תיבת עצי גופר. כל האי אתעקבית ואמרית לך בגין דתבעי רחמין על עלמא. ומכדין שמעתא דתשתזיב בתיבותא לא עאל בלבך למבעי רחמין על ישובא דעלמא ועבדת תיבותא ואשתזיבת וכען דאתאביד עלמא פתחת פומך למללא גדמי בעיין ותחנונים. פיון דחזא נח כך, אקריב קרבנין ועלוון דכתיב (בראשית ח') ויקח מכל הבהמה הטהורה ומכל העוף הטהור וגו'.

אמר רבי יוחנן בא וראה מה בין צדיקים שהיו להם לישראל אחר נח וביין נח, נח לא הגין על דורו ולא התפלל עליהם פאברהם, דכיון דאמר קדשא בריך הוא לאברהם (בראשית י"ח) זעקת סדום ועמורה כי רבה מיד ויגש אברהם ויאמר וגו' והרבה תחנונים לפני הקדוש ברוך הוא עד ששאל שאם ימצא עשרה צדיקים שיכפר לכל המקום בעבורם, וחשב אברהם שהיו בעיר עם לוט ואשתו ובנותיו עשרה צדיקים ולפיכך לא התפלל.

אחר כך בא משה והתפלל והגין על דורו פיון שאמר הקדוש ברוך הוא (שמות ל"ב) סרו מהר מן הדרך. מיד עמד משה בתפלה ויחל משה וגו' עד שאחזתו חלחלה. רבנן אמרי, לא הניח משה לקודשא בריך הוא עד שנתן נפשו עליהם מן העולם הזה ומן העולם הבא דכתיב (שם) ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת אמר רבי יוסי מהכא

סתרי תורה

(בוזר ישן נמצא זה)

השלמה מההשממות (סימן יב)

מה השיב הקדוש ברוך הוא לנח כשיצא מהתבה וראה את העולם חרב, והתחיל לבכות לפניו ואמר: רבונו של עולם, נקראת רחום, היה לך לרחם על בריותיך וכו'? השיבו הקדוש ברוך הוא ואמר: רועה שוטה, עכשו אתה אומר את זה? למה לא אמרת בשעה שאמרתי לך כי אתה ראיתי צדיק לפני וגו', ואחר כך, הנני מביא את המבול מים, ואחר כך עשה לך תיבת עצי גפר? כל זה התעכבתי ואמרתי לך כדי שתבקש רחמים על העולם, ומאז ששמעת שתנצל בתבה, לא נכנס בלבך לבקש רחמים על ישוב העולם, ועשית תבה ונצלת, וכעת, אחר שנאבד העולם, פתחת פיה לומר לפני בקשות ותחנונים? ! פיון שראה נח כך, הקריב קרבנות ועולות, שפתיב (בראשית ח') ויקח מכל הבהמה הטהרה ומכל העוף הטהור וגומר.

אמר רבי יוחנן, בא וראה מה בין צדיקים שהיו להם לישראל אחר נח וביין נח. נח לא הגין על דורו ולא התפלל עליהם פאברהם, שפיון שאמר הקדוש ברוך הוא לאברהם (שם י"ח) זעקת סדום ועמורה כי רבה מיד נגש אברהם ויאמר וגומר, והרבה תחנונים לפני הקדוש ברוך הוא, עד ששאל שאם ימצא עשרה צדיקים, שיכפר לכל המקום בעבורם, וחשב אברהם שהיו בעיר עם לוט ואשתו ובנותיו עשרה צדיקים, ולפיכך לא התפלל.

אחר כך בא משה והתפלל והגין על דורו. פיון שאמר הקדוש ברוך הוא (שמות לב) סרו מהר מן הדרך - מיד עמד משה בתפלה, ויחל משה וגומר, עד שאחזתו חלחלה. רבותינו אמרו, לא הניח

(תהלים ק"ו) ויאמר להשמידם לולא משה בחירו עמד
בפרץ לפניו.

אמר רבי יהושע, מה ראה נח שלא בקש רחמים על
דורו. אמר בלבו אולי לא אמלט דכתיב (בראשית ו')
כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה כלומר לפי הדור
ולפיכך לא בקש רחמים עליהם. אמר רבי אלעזר
אפילו הכי הוה ליה למבעי רחמין על עלמא בגין
דניחא ליה לקדשא בריך הוא, מאן דנימר טבא על בנוי.
מנא לן מגדעון בר יואש דלא הוה זכאי ולא בר זכאי
ומשום דאמר טיבותא על ישראל, אמר ליה קדשא בריך
הוא, (שופטים ו') לך בכחך זה והושעת את ישראל מיד
מדן. מהו בכחך זה טיבותא דאמרת על בני. (עד כאן
מההשמטות)

רבי אלעזר שאיל ליה לרבי שמעון
אבוי, הא תנינן בשעתא דעלמא
אתמלייא חובי בני נשא ודינא נפק, ווי
להווא זכאה דאשתכח בעלמא דאיהו
אתפס בחובוי דחייבא בקדמיתא. נח איך
אשתזיב דלא אתפס בחובייהו. אמר ליה
הא אתמר דקדשא בריך הוא בעא לאפקא
מניה תולדין לעלמא מגו תיבותא. ותו
דהא דינא לא יכלא לשלטאה עלוי בגין
דהוה טמיר וגניז בתבה ואתפסיא מעינא.
והא חזי, כתיב, (צפניה ב) בקשו צדק בקשו
ענוה אולי תסתרו ביום אף יי. ונח
בקש צדק ועאל בגווה דתיבותא, ואסתתר
ביום אף יי. ועל דא דינא לא יכיל
לשלטאה ולקטרגא ליה. הכא אתרמיז
לאנון קדישי עליונין למנדע ברזא דאתוון
קדישין עלאין הפוכא דאתוון כ"ב
לאתמחי לאנון חייבא. ועל דא וימחו מן
הארץ כתיב. בא אתה וכל ביתך.

משה לקדוש-ברוך-הוא עד שנתן
נפשו עליהם מן העולם הזה ומן
העולם הבא, שפתוב (שם) ואם אין
מחני נא מספרך אשר כתבת. אמר
רבי יוסי, מכאן (תהלים קו) ויאמר
להשמידם לולי משה בחירו עמד
בפרץ לפניו.

אמר רבי יהושע, מה ראה נח שלא
בקש רחמים על דורו? אמר בלבו,
אולי לא אמלט, שכתוב (בראשית ו') כי
אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה,
כלומר לפי הדור, ולפיכך לא בקש
רחמים עליהם. אמר רבי אלעזר,
אפלו כף היה לו לבקש רחמים על
העולם, משום שנוח לקדוש-ברוך-
הוא מי שיאמר טוב על בנוי, מנין
לנו? מגדעון בן יואש, שלא היה
צדיק ולא בן צדיק, ומשום שאמר
טוב על ישראל, אמר לו הקדוש
ברוך הוא (שופטים ו') לך בכחך זה
והושעת את ישראל מיד מדן. מה
זה בכחך זה? הטוב שאמרת על בני.
ע"כ מההשמטות.

רבי אלעזר שאל את רבי שמעון
אביו, הרי שנינו, בשעה שהעולם
מתמלא בכתאי בני אדם והדין יוצא
- או לאותו צדיק שנמצא בעולם,
שהוא נתפס בכתאי הרשעים
בתחלה. איך נצל נח שלא נתפס
בכתאיהם? אמר לו, הרי נאמר
שרצה הקדוש ברוך הוא להוציא
ממנו תולדות לעולם מתוך התבה.
ועוד, שהרי הדין לא יכל לשלט
עליו, משום שהיה טמיר ונסתר
בתבה והתכסה מהעין.

ובא וראה, כתיב (צפניה ב) בקשו צדק
בקשו ענוה אולי תסתרו ביום אף ה'.
ונח בקש צדק, ונכנס לתוך התבה
ונסתר ביום אף ה', ועל זה הדין לא
יכל לשלט ולקטרג עליו. כאן נרמז
לאותם קדושים עליונים לדעת בסוד
האותיות הקדושות העליונות
ההפוך של האותיות כ"ב להכות את
מזל הארץ פתוב. בא אתה וכל ביתך.

אותם הרשעים, ועל זה וימחו מן הארץ

רבי יצחק פתח, (ישעיה סג) מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים מפניהם לעשות לו שם עולם. (נ"א זרוע תפארתו) דא זכותא דאברהם דאיהו ימינא ממשה. תפארת דמשה. ובגין כך בוקע מים מפניהם. דהא זכותא דאברהם בוקע מים איהו.

וכל דא למה לעשות לו שם עולם.

בא ראה מה בין משה לשאר בני העולם. בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה (שמות לב) ועתה הניחה לי וגו', ואעשה אותך לגוי גדול וגו' - מיד אמר משה, וכי אעזב דינם של ישראל בשבילי? פעת יאמרו כל אותם בני העולם שאני הרגתי את ישראל כמו שעשה נח.

שבין שאמר לו הקדוש ברוך הוא שיציל אותו בתבה, (כמו שנאמר) שפתוב ואני הנני מביא את המבול מים וגו', וכתוב ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה ואני הנני מקים את בריתי וגו' ובאת אל התבה - כיון שאמר לו שיציל הוא ובניו, לא בקש רחמים על העולם ונאבדו. ומשום כך נקראים מי המבול על שמו, כמו שנאמר (ישעיה נד) כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבר מי נח.

אמר משה, פעת יאמרו בני העולם שאני הרגתי אותם משום שאמר לי ואעשה אותך לגוי גדול. פעת טוב לי שאמות ולא ישמדו ישראל. מיד - ויחל משה את פני ה' אלהיו. בקש רחמים עליהם ועורר רחמים על העולם. ואמר רבי יצחק, בתחלה כשבקש רחמים עליהם מה אמר? למה ה' יחרה אפך בעמך. וכי הדבר הזה איך אמר אותו משה למה, והרי

רבי יצחק פתח (ישעיה סג) מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים מפניהם לעשות לו שם עולם. (נ"א זרוע תפארתו) דא זכותא דאברהם דאיהו ימינא ממשה. תפארת דמשה. ובגין כך בוקע מים מפניהם. דהא זכותא דאברהם בוקע מים איהו.

וכל דא למה לעשות לו שם עולם.

הא חזי, מה בין משה לשאר בני עלמא. בשעתא דאמר לה קדשא בריך הוא למשה (שמות לב) ועתה הניחה לי וגו'. ואעשה אותך לגוי גדול וגו'. מיד אמר משה וכי אשבוק דינהון דישראל בגיני השתא יימרון כל אנון בני עלמא דאנא קטלית לון לישראל. כמה דעבד נח.

דכיון דאמר ליה קדשא בריך הוא דישיבי ליה בתיבותא (ב"ה דאתמר) דכתיב ואני הנני מביא את המבול מים וגו'. וכתוב ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה ואני הנני מקים את בריתי וגו' ובאת אל התבה כיון דאמר ליה דישיביבי הוא ובנוי לא בעא רחמין על עלמא ואתאבידו. ובגין כך אקרון מי המבול על שמייה כמה דאת אמר, (ישעיה נד) כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח.

אמר משה השתא יימרון בני עלמא דאנא קטילת לון בגין דאמר לי ואעשה אותך לגוי גדול. השתא טוב לי דאימות ולא ישתצון ישראל. מיד ויחל משה את פני יי אלהיו. בעא רחמין עליהו ואתער רחמי על עלמא.

ואמר רבי יצחק שירותא דבעא רחמי

עליהו מאי קאמר. למה יי יחרה אפך בעמך. וכי מלה דא איך

אָמַר לָהּ מֹשֶׁה לָּמָּה. וְהָאֵל עֲבָדוּ כוֹכָבִים
וּמַזְלוֹת כְּמָה דְאַתְּ אָמַר עָשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מִסֵּכָה
וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה וְגו'. וּמֹשֶׁה אָמַר
לָּמָּה. אֲלֵא הֵכִי אוֹלִיפְנָא מֵאֵן דְּמַרְצָה
לְאַחְרָא לֹא בְעֵי לְמַעְבַּד הֵהוּא חוּבָא (דְּאִיְהוּ)
רַב, אֲלֵא יִזְעִיר לִיָּה קַמִּיָּה. וּלְבַתֵּר יִסְגִּי לִיָּה
קַמִּיָּה אַחְרָא (ד'א ל"ג חייבא) דְּכַתִּיב אַתֶּם חֲטֵאתֶם
חֲטָאָה גְדֹלָה.

עֲבָדוּ כוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאמַר עָשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מִסֵּכָה
וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה וְגו',
וּמֹשֶׁה אָמַר לָּמָּה? אֲלֵא כִּף
לְמַדְנֵי, מִי שֶׁמַּרְצָה אֶת הָאֲחֵר,
לֹא צְרִיף לַעֲשׂוֹת אֶת אוֹתוֹ חֲטָא
[שְׁהוּא] לְגְדוֹל, אֲלֵא יִקְטִין אוֹתוֹ
לְפָנָיו, וְאַחֵר כִּף יִגְדִיל אוֹתוֹ לְפָנָיו
הָאֲחֵר [הַרְשָׁע], שְׁכַתוּב אַתֶּם
חֲטֵאתֶם חֲטָאָה גְדֹלָה.

וְלֹא שְׂבִיק לִיָּה לְקַדְשָׁא בְרִיף הוּא עַד דְּמָסַר
גְּרַמִּיָּה לְמוֹתָא דְּכַתִּיב וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא
חֲטָאתֶם וְאִם אֵין מַחְנֵי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר
כְּתַבְתָּ. וְקַדְשָׁא בְרִיף הוּא מַחִיל לוֹן דְּכַתִּיב
וַיִּנָּחֶם יי עַל הָרָעָה וְגו'. וְנַח לֹא עֲבַד כֵּן אֲלֵא
בְּעָא לְאַשְׁתַּזְבָּא וְשְׂבִיק כָּל עַלְמָא.

וְלֹא עוֹב אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
עַד שֶׁמָּסַר עֲצָמוֹ לְמִיתָה, שְׁכַתוּב
וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חֲטָאתֶם וְאִם אֵין
מַחְנֵי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר כְּתַבְתָּ.
וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַחִיל לָהֶם,
שְׁכַתוּב וַיִּנָּחֶם ה' עַל הָרָעָה וְגו'.
וְנַח לֹא עָשָׂה כֵּן, אֲלֵא רָצָה
לְהַנְצִיל, וְעוֹב אֶת כָּל הָעוֹלָם.

וּבְבַר זְמַנָּא דְּדִינָא שְׂרִיא עַל עַלְמָא, רוּחַ
קְדֻשָּׁא אָמַר וְוִי דְלָא אֲשַׁתְּכַח כְּמֹשֶׁה
דְּכַתִּיב (יִשְׁעִיָּה ס"ג) וַיִּזְכּוּר יָמֵי עוֹלָם מֹשֶׁה עִמּוֹ
(וְגו') אֵיָּה הַמַּעֲלָם מִיָּם וְגו'. דְּכַתִּיב (שְׁמוֹת י"ד)
וַיֹּאמֶר יי אֶל מֹשֶׁה מַה תִּצְעַק אֵלַי. דְּהָא אֵיְהוּ
בְּצִלוֹתָא סְלִיק לוֹן מִן יַמָּא. וּבְגִין דְּשׁוּי
גְּרַמִּיָּה בְּצִלוֹתָא עַלִּיְהוּ דִּישְׂרָאֵל בִּימָא. אַקְרִי
(עַל שְׁמִיָּה) הַמַּעֲלָם מִיָּם. דְּאֵיְהוּ אֲסִיק לוֹן מִן
יַמָּא.

וּבְבַר פַּעַם שֶׁהִדִּין שׁוֹרָה עַל
הָעוֹלָם, רוּחַ הַקְּדוֹשׁ אוֹמְרָת: אוֹי
שְׂלֵא נִמְצָא כְּמוֹ מֹשֶׁה, שְׁכַתוּב
(יִשְׁעִיָּה סג) וַיִּזְכּוּר יָמֵי עוֹלָם מֹשֶׁה
עִמּוֹ אֵיָּה הַמַּעֲלָם מִיָּם וְגו',
שְׁכַתוּב (שְׁמוֹת י"ד) וַיֹּאמֶר ה' אֶל
מֹשֶׁה מַה תִּצְעַק אֵלַי. שְׁהֲרִי
בַתְּפִלָּה הוּא הַעֲלָה אוֹתָם מֵהַיָּם,
וּמִשׁוּם שֶׁשָּׂם עֲצָמוֹ בַתְּפִלָּה עַל
יִשְׂרָאֵל בַּיָּם, נִקְרָא [עַל שְׁמוֹ]
הַמַּעֲלָם מִיָּם, שֶׁהוּא הַעֲלָה אוֹתָם
מֵהַיָּם.

אֵיָּה הַשָּׁם בְּקִרְבּוֹ אֶת רוּחַ קְדֻשׁוֹ דָּא אֵיְהוּ
מֹשֶׁה דְּאֲשִׁרִי (דף סח ע"א) שְׁכִינְתָּא בִּינִיְהוּ
דִּישְׂרָאֵל. מוֹלִיכֶם בַּתְּהֻמוֹת כַּד אַתְּבַקְעוּ מִיָּא
וְאֲזָלוּ בְּגוֹ תְהוּמֵי בִּיבְשָׁתָא דְּגְלִידוֹ מִיָּא (וּבְלֵא
אַחֲמַר עַל מֹשֶׁה). (נ"א וְעַל דָּא אַקְרִי מֹשֶׁה עִמּוֹ) בְּגִין דְּאֲמָסַר
גְּרַמִּיָּה עַל יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אַף עַל
גַּב דְּזַפְאָה הָוָה נַח לָאו אֵיְהוּ כְּדָאִי (בְּגִין)
דְּקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא יִגִּין עַל עַלְמָא בְּגִינָּה.
תָּא חֲזִי, מֹשֶׁה לֹא תִלָּה מְלָה בְּזִכּוֹתֶיהָ אֲלֵא
בְּזִכּוֹת אַבְהֶן קְדָמָאִי. אֲבָל נַח לֹא הָוָה

אֵיָּה הַשָּׁם בְּקִרְבּוֹ אֶת רוּחַ קְדֻשׁוֹ
- זְהוּ מֹשֶׁה, שֶׁהִשְׁרָה שְׂכִינָה בֵּין
יִשְׂרָאֵל. מוֹלִיכֶם בַּתְּהֻמוֹת -
כְּשׁוֹנְבָקְעוּ הַיָּם וְהִלְכוּ בַתּוֹף
הַתְּהוּם בִּיבְשָׁה שְׁקָפְאוֹ הַיָּם
[וְהַכֵּל נֶאמַר עַל מֹשֶׁה] (נ"א וְעַל זֶה נִקְרָא מֹשֶׁה
עִמּוֹ), מִשׁוּם שֶׁמָּסַר עֲצָמוֹ עַל
יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אַף עַל
גַּב שְׁצַדִּיק הִיָּה נַח, אֵינּוּ כְּדָאִי
[בְּרִי] שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִגִּין עַל
הָעוֹלָם בְּשִׁבְלוֹ.
בָּא רָאָה, מֹשֶׁה לֹא תִלָּה הַדְּבָר
בְּזִכּוֹתוֹ, אֲלֵא בְּזִכּוֹת הָאֲבוֹת
הַרְאִשׁוֹנִים, אֲבָל לְנַח לֹא הִיָּה לוֹ

במה שיתלה בזכות כמו משה.
אמר רבי יצחק, ועם כל זה, כיון
שאמר לו הקדוש ברוך הוא
והקמתי את בריתי אתך, הנה לו
לבקש עליהם רחמים. והקרוב
שהקריב אחר כך - שיקריב אותו
מקדם לזה, אולי ישפך הפעם
מהעולם.

אמר רבי יהודה, מה הנה לו
לעשות, שהרי רשעי העולם היו
מכעיסים לפני הקדוש ברוך
הוא, והוא קריב קרבן?! אלא
ודאי נח פוחד על עצמו הנה
בשביל שלא יפגש בו המות
בתוך רשעי העולם, שהנה רואה
מעשיהם הרעים בכל יום ואיך
מכעיסים לפני הקדוש ברוך הוא
כל יום.

רבי [אלעזר פתח] יצחק אמר, כל
פעם שמתרבים רשעי העולם,
הצדיק שנמצא ביניהם נתפס
בראשונה, שכתוב (יחזקאל ט)
וממקדשי תחלו. ושנינו, אל
תקרי ממקדשי אלא ממקדשי.
ואיך השאיר הקדוש ברוך הוא
את נח בין כל אותם הרשעים?
אלא כדי שיצאו ממנו תולדות
לעולם, שהיה צדיק פראוי.

ועוד, שהוא התרה בהם כל יום
ויום ולא קבלו ממנו, וקיים
בנפשו את הפסוק שכתוב (שם א)
ואתה כי הזהרת רשע וגו',
וכתוב ואתה את נפשך הצלת.
מכאן שכל מי שמזהיר את
הרשע - אף על גב שלא קבל
ממנו, הוא מציל את עצמו,
ואותו רשע נתפס בחטאו. ועד
כמה נזהיר אותו? עד שיפנה
אותו, והרי פרושה החברים.

רבי יוסי הנה מצוי לפני רבי
שמעון יום אחד. אמר לו, מה
ראה הקדוש ברוך הוא להשמיד
את כל חיות הבר ועוף השמים
עם הרשעים? אם בני האדם

ליה במאן דיתלי בזכותא כמשה. אמר רבי
יצחק ועם כל דא כיון דאמר ליה קדשא
ברוך הוא והקמתי את בריתי אתך הנה ליה
למבעי רחמי עלייהו. וקרבנא דאקריב לבתר,
דיקריב ליה מן קדמת דנא דלמא ישכף
רוגזא מעלמא.

אמר רבי יהודה מאי הנה ליה למעבד דהא
חייבי עלמא הוו מרגיזין קמי קדשא
ברוך הוא ואיהו קריב קרבנא. אלא ודאי נח
דחיל על גרמיה הנה, בגין דלא יערע ביה
מותא בגו חייבי עלמא דהנה חמי עובדיהון
בישא כל יומא, והיה מרגזן קמי קדשא בריך
הוא כל יומא.

רבי [אלעזר פתח] יצחק אמר כל זמנא דחייבי
עלמא אסגיאנו, זכאה דאשתכח בינייהו
הוא אתפס בקדמיתא. דכתיב, (יחזקאל ט)
וממקדשי תחלו. ותנינן אל תקרי ממקדשי
אלא ממקודשי. ונח היה שזיב ליה קדשא
ברוך הוא בין כל אנון חייביא. אלא בגין
דיפקון מגיה תולדין בעלמא דהנה צדיק
בדקא יאות.

ותו דאיהו אתרי בהו כל יומא ויומא ולא
קבילו מגיה, וקיים בנפשיה קרא
דכתיב, (יחזקאל א) ואתה כי הזהרת רשע וגו'.
וכתיב ואתה את נפשך הצלת. מפאן כל מאן
דאזהר לחייבא אף על גב דלא קביל מגיה
הוא שזיב ליה לגרמיה וההוא חייבא אתפס
בחוביה. ועד כמה יזהר ליה עד דימחי ליה
הא אוקמוה חבריא.

רבי יוסי הנה שכיח קמיה דרבי שמעון
יומא חד, אמר ליה מאי חמא קדשא
ברוך הוא לשיצאה כל חיות הבר ועוף שממא
עמהון דחייביא. אי בני נשא חטאן בעירי

חטאו, בהמות ועופות השמים ושאר הבריות מה חטאו? אמר לו, משום שפתיב פי השחית כל בשר את דרכו על הארץ. כלם היו משחיתים דרכיהם. עזבו את מינם ונדבקו במין אחר.

בא ראה, אותם רשעי העולם גרמו כף לכל הבריות, ורצו להשחיתם [להשחית] להכחיש מעשה בראשית, והם גרמו לכל הבריות להשחית דרכם כמו שהם השחיתו. אמר הקדוש ברוך הוא, אתם רציתם [להשחית] להכחיש מעשי ידי? אני אשלים רצונכם, ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה. אחזיר העולם למים כמו שהיה בהתחלה, מים במים, והרי נתבאר. מפאן והלאה אעשה בריות אחרות בעולם כראוי.

ויבא נח ובניו ואשתו ונשי בניו אתו. רבי חייא פתח ואמר, (ירמיה כב) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'. פמה הם בני אדם אטומי לב וסתומי עינים שלא משגיחים ולא יודעים בכבוד רבונם, שפתיב בו הלוא את השמים ואת הארץ אני מלא. איך רוצים בני אדם להסתתר מחטאיהם ואומרים מי רואנו ומי יודענו, וכתוב (ישעיה כט) והיה במחשף מעשיהם. לאן יחבאו מפניו?

למלך שבנה פלטרין ועשה פחת הארץ מחלות נסתרות. למים מרדו בני הארמון במלך. הקיף [עיר] עליהם המלך בגינסות. מה עשו? נכנסו והחביאו עצמם פחת נקבי המחלות. אמר המלך, אני עשיתי אותם, ומלפני אתם רוצים להתחבא? זהו שפתיב אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'? אני הוא שעשיתי מחלות ועשיתי חשף

ועופי שמיא ושאר ברין מה חטו. אמר ליה בגין דכתיב פי השחית כל בשר את דרכו על הארץ. פלהו הו מוחבלי ארתייהו. שבקי זינניהו ודבקו בזינא אחרא.

הא חזי, אנון חייבי עלמא גרמו הכי לכל ברין. ובעון (לאשכחא) לאפחשא עובדא דבראשית. ואנון גרמו לכל ברין לחבלא ארתייהו כמה דאנון מחבלן. אמר קדשא בריך הוא אתון בעיתו (לאשכחא) לאפחשא עובדי ידי, אנא אשלים רעותא דלכון ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה. אהדר עלמא למיין פמה דהוה בקדמיתא מיין במיין והא אתמר. מפאן ולהלאה אעביד ברין אחרנין בעלמא כדקא יאות:

ויבא נח ובניו ואשתו ונשי בניו רבי חייא פתח ואמר (ירמיה כג) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם יי. פמה אנון בני נשא אטימי לבא וסתימי עינין דלא משגיחין ולא ידעין ביקרא דמאריהון דכתיב ביה הלוא את השמים ואת הארץ אני מלא. היך בעון בני נשא לאסתתרא מחובייהו ואמרי מי רואנו ומי יודענו. וכתוב, (ישעיה כט) והיה במחשף מעשיהם. לאן יתטמרון מקמיה.

למלכא דבנה פלטרין ועבד תחות ארעא טמירין פצירין. ליומין מרדו בני פלטרין במלכא אסחר (אצער) עלייהו מלכא בגייסוי. מה עבדו עאלו וטמירו גרמייהו תחות נוקבי פסירין. אמר מלכא אנא עבדית לון ומקמאי אתון בעאן לאתטמרא, הדא הוא דכתיב אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם יי. אנא הוא דעבדית נוקבי

פְּסִירִין וְעֵבְדִית חֲשׂוּכָא וּנְהוּרָא וְאַתּוּן אִיף
יְכַלִּין לְאַתְּמָרָא קַמָּאי.

הָא חֲזִי, כַּד בַּר נָשׁ חֲטִי קָמִי מְאָרִיָּה
וְאַמְשִׁיף גְּרַמְיָה לְאַתְּפִסְיָא. קַדְשָׁא בְּרִיף
הוּא עֶבֶד בֵּיהּ דִּינָא בְּאַתְּגַלְיָא. וְכַד בַּר נָשׁ
אַדְפִּי גְרַמְיָה קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּעֵי לְאַסְתְּרָא
לִיה דְּלָא יִתְחַזִּי בְיוֹם אָף יִי. דְּוַדָּאי אֲבַעֵי לִיה
לְאַיִנְשׁ (דף טו ע"ב) דְּלָא יִתְחַזִּי קָמִי מְחַבְּלָא כַּד
שְׂרִיא עַל עַלְמָא דְלָא יִסְתַּפֵּל בֵּיהּ. דִּהָא כָּל
אַנוּן דִּיתְחַזוּן קָמִיָּה אִית לִיה רְשׁוּ לְחַבְּלָא.

וְהֵינּוּ דְקָאֵמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כָּל בַּר נָשׁ דְּעֵינִיָּה
בִּישָׂא, עֵינָא דְמְחַבְּלָא שְׂרִיא עֲלוּי.
וְאִיהוּ מְחַבְּלָא דְעַלְמָא אֲקָרִי. וְלַבְּעֵי לִיה
לְאַיִנִּישׁ לְאַסְתְּמָרָא מַנִּיָּה וְלָא לְאַתְּקַרְבָּא
בְּהַדְיָה דְלָא יִתְזַק (קַמְיָה). וְאַסִּיר לְמַקְרַב בְּהַדְיָה
בְּאַתְּגַלְיָא. וּמַשׁוּם הָכִי מְאִישׁ רַע עֵין בְּעֵי
לְאַסְתְּמָרָא מַנִּיָּה. מַקָּמִי מְלֵאף הַמּוֹת עַל אַחַת
כַּמְּהָ וְכַמְּהָ.

(ועל דא) מַה כְּתִיב בְּבַלְעִם (במדבר כד) וּנְאֻם הַגִּבֹּר
שְׂתֵם הָעֵין. דְּעֵינָא בִישָׂא הָוָה לִיה וּבְכָל
אַתְר דְּהָוָה מְסַתְּפֵל בֵּיהּ הָוָה אֲמַשִּׁיף עֲלֵיהּ
רוּחַ מְחַבְּלָא. וּבְגִין כֶּף הָוָה בְּעֵי לְאַסְתְּפִלָּא
כְּהוּ בִישְׂרָאֵל בְּגִין דִּישְׂעִי בְכָל אַתְר דְּעֵינִיָּה
הָוָה מְסַתְּפֵל. מַה כְּתִיב וַיֵּשֶׂא בַלְעָם אֶת עֵינָיו
דְּזָקִיף עֵינָא חַד וּמְאִיף עֵינָא חַד בְּגִין
לְאַסְתְּפִלָּא כְּהוּ בִישְׂרָאֵל בְּעֵינָא בִישָׂא.

הָא חֲזִי, מַה כְּתִיב וַיֵּרָא אֶת יִשְׂרָאֵל שׂוֹכֵן
לְשִׁבְטָיו. וְחָמָא דְשְׂכִינְתָא חֲפִיָּא עֲלֵיהּ
וּרְבִיעָא עֲלֵיהּ מִתְתַּקְנָא בְּתַרִּיסַר שְׁבֻטִין
תְּחוּתָהּ וְלָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהּ עֵינִיָּה.
אָמַר אִיף אֵיכּוֹל לְהוֹן דִּהָא רוּחַ קַדִּישָׁא
עֲלָאָה רְבִיעָא עֲלֵיהּ וְחַפְתָּ לֹון בְּגַדְפָּהָא.
הָדָא הוּא דְכְּתִיב פָּרַע שָׁכַב פְּאָרִי, וּכְלָבִיא.

וְאֹר, וְאַתָּם אִיף תּוּכְלוּ לְהַתְּחַבָּא
מִלְּפָנַי !

בֵּא רְאָה, כְּשִׁאָדָם חוּטָא לְפָנַי
רְבוּנוּ וּמִמְשִׁיף עֲצָמוּ לְהַסְתַּתְּרַ,
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה בּוֹ דִּין
בְּגַלּוּי. וּכְשִׁאָדָם מְטַהַר עֲצָמוּ,
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֶה
לְהַסְתִּירוֹ שְׁלֵא יֵרָאָה בְיוֹם אָף
ה'. שְׂוֵדָאי שְׂצָרִיף לוֹ לְאַדָם שְׁלֵא
לְהַרְאוֹת לְפָנַי הַמְּשַׁחִית
כְּשִׁשׁוּרָה עַל הָעוֹלָם שְׁלֵא יִסְתַּפֵּל
בוֹ, שְׁהַרִי כָּל אֱלוֹ שְׁנַרְיָאִים לְפָנָיו,
יֵשׁ לוֹ רְשׁוֹת לְהַשְׁחִית.

וְזָהוּ מַה שְׁאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּל
אָדָם שְׁעִינוּ רַעָה - עֵין הַמְּשַׁחִית
שׁוּרָה עֲלוּי. וְהוּא נִקְרָא מְשַׁחִית
הָעוֹלָם. וְצָרִיף הָאָדָם לְהַשְׁמַר
מִמֶּנּוּ וְלֹא לְהַתְּקַרַב אֵלָיו כְּדִי
שְׁלֵא יִזְזַק (לְפָנָיו), וְאַסִּיר לְקַרְב
אֵלָיו בְּהַתְּגַלוּת. וּמַשׁוּם כֶּף צָרִיף
לְהַשְׁמַר מְאִישׁ רַע עֵין, וּמִלְּפָנַי
מְלֵאף הַמּוֹת עַל אַחַת כַּמְּהָ
וְכַמְּהָ.

(ועל זה) מַה פְּתוּב בְּבַלְעָם ? (במדבר
כד) וּנְאֻם הַגִּבֹּר שְׂתֵם הָעֵין. שְׁעֵין
רַעָה הִיָּתָה לוֹ, וּבְכָל מְקוֹם שְׁהִיָּה
מְסַתְּפֵל בוֹ, הִיָּה מִמְשִׁיף עֲלוּי אֶת
רוּחַ הַמְּשַׁחִית. וְלִכֵּן רַצָּה
לְהַסְתַּפֵּל בִּישְׂרָאֵל, כְּדִי לְהַשְׁמִיד
בְּכָל מְקוֹם שְׁעֵינוּ הָיוּ
מְסַתְּפִלוֹת. מַה פְּתוּב? וַיֵּשֶׂא
בַלְעָם אֶת עֵינָיו. שְׁזָקַף עֵין אַחַת
וְהִנְמִיף עֵין אַחַת כְּדִי לְהַסְתַּפֵּל
עַל יִשְׂרָאֵל בְּעֵין רַעָה.

בֵּא רְאָה מַה פְּתוּב, וַיֵּרָא אֶת
יִשְׂרָאֵל שׂוֹכֵן לְשִׁבְטָיו. וְרָאָה
שְׁהַשְׂכִּינָה מְכַסֶּה עֲלֵיהֶם וְרוֹבְצָתָ
עֲלֵיהֶם מְתַקְנָת בְּשָׁנִים עֶשֶׂר
שְׁבֻטִים תְּחַתִּיהָ, וְאֵין יְכוּלוֹת
עֵינָיו לְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם. אָמַר, אִיף
אוּכַל לָהֶם, שְׁהַרִי רוּחַ קְדוּשָׁה
עֲלֵינוּהָ רוֹבְצָתָ עֲלֵיהֶם וּמְכַסֶּה
אוֹתָם בְּכַנְפֶיהָ? זָהוּ שְׁכַתוּב פָּרַע
שָׁכַב פְּאָרִי וּכְלָבִיא מִי יְקִימֵנוּ. מִי

יְקִימוּנוּ מֵעֲלֵיהֶם כְּדֵי שְׂתַגְּלוּ
וְתִשְׁלַט עֲלֵיהֶם הָעֵינַן.

וְעַל זֶה רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְכַסּוֹת אֶת נַח, לְהַסְתֵּמֶר מֵהָעֵינַן,
שֶׁלֹּא תוּכַל רוּחַ הַטְּמֵאָה לְשַׁלֵּט
עָלָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁחַת, וְהָרִי
נִתְבָּאֵר. וַיְבֹא נַח, כְּמוֹ שְׁנֵיבְאָר
לְהַסְתֵּמֶר מֵהָעֵינַן. מִפְּנֵי מִי
הַמְּבּוּל, (וְשִׁמְרוּ) הַמַּיִם דְּחָקוּ אוֹתוֹ.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, רָאָה מְלֶאכֶּה הַמּוֹת
שֶׁהָיָה בָּא [אלו] וְלִכְּן נִכְנַס לַתְּבֵה
וַיִּנְשָׁמֶר בָּהּ שָׁנִים עֶשְׂרֵי חֲדָשִׁים וְשֵׁל
הַשָּׁנָה. וְלָמָּה שָׁנִים עֶשְׂרֵי חֲדָשִׁים?
נִחְלָקוּ בָּהּ רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי
יְהוּדָה. הָאֶחָד אָמַר שָׁנִים עֶשְׂרֵי
חֲדָשׁ שֶׁכָּף הוּא דִּין הַרְשָׁעִים.
וְהָאֶחָד אָמַר לְהַשְׁלִים צְדִיק [נ"א
צְדִיק] שְׁתִּים עֶשְׂרֵה דְרָגוֹת וְשָׂאֵר
הַדְּרָגוֹת שֶׁהָיוּ רְאוּיִים לְצִאת
מֵהַתְּבֵה.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, שֶׁשֶׁהַ חֲדָשִׁים
הֵם בְּמַיִם וְשֶׁשֶׁהַ חֲדָשִׁים בְּאֵשׁ,
וְהָרִי כָּאֵן הָיוּ מַיִם, וְלָמָּה שָׁנִים
עֶשְׂרֵי חֲדָשִׁים? אָמַר [ו] רַבִּי יוֹסִי,
בְּשָׁנֵי דִינֵי הַגִּיהֵנִם נִדוּנוּ - בְּמַיִם
וְאֵשׁ. בְּמַיִם - שֶׁהַמַּיִם שִׁיָּרְדוּ
עֲלֵיהֶם מִלְּמַעְלָה הָיוּ צוֹנְנִים
כְּשֶׁלָּג. וּבְאֵשׁ - שֶׁהַמַּיִם שִׁיָּצְאוּ
מִלְּמַטָּה הָיוּ רוֹתְחִים כְּאֵשׁ. וְעַל
זֶה בְּדִין הַגִּיהֵנִם נִדוּנוּ - בְּאֵשׁ
וּבַמַּיִם [ולכן שנים עשר חדש היו. שאמר רבי
אלעזר, דין הרשעים בגיהנם הם שנים עשר חדשים.
ותרו פרשות. ועל זה כל אותם רשעי העולם נדונים
בשני דמים הללו - במים ואש] עַד שֶׁהַשְּׂמֵדוּ
מִן הָעוֹלָם. וְנַח הָיָה מִסְתֵּמֶר
בַּתְּבֵה וְהַתְּכֵסָה מִן הָעֵינַן
וְהַמְשָׁחִית וְלֹא קָרַב אֵלָיו,
וְהַתְּבֵה הָיְתָה שְׁטָה עַל פְּנֵי
הַמַּיִם, כְּמוֹ שְׁנֵיבְאָר וַיִּשְׂאוּ אֶת
הַתְּבֵה וַתָּרֶם מֵעַל הָאָרֶץ.

אַרְבָּעִים יוֹם לָקוּ, שְׁכָתוּב וַיְהִי
הַמְּבּוּל אַרְבָּעִים יוֹם עַל הָאָרֶץ
וְגו'. וְכֹל שָׂאֵר הַזְּמַן נִמְחַו
מֵהָעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיִּמְחוּ מִן

מִי יְקִימוּנוּ. מִי יְקִימוּנוּ מֵעֲלֵיהֶם בְּגִין דִּיתַגְּלִין
וְשִׁלְטָא עֵינָא עֲלֵיהֶוּ.

וְעַל דָּא קִדְשָׁא בְרוּךְ הוּא בְּעָא לְחַפְיָא לְנַח
לְאַסְתֵּתְרָא מֵעֵינָא דְלָא יְכִיל רוּחַ
מְסֻבָּא לְשַׁלְטָא עֲלֵיהֶוּ בְּגִין דְלָא יִתְחַבֵּל וְהָא
אַתְמָר. וַיְבֹא נַח כְּמָה דְאַתְמָר לְאַסְתֵּתְרָא
מֵעֵינָא. מִפְּנֵי מִי הַמְּבּוּל (דְהָא) דְמִיִּין דְחָקוּ
לֵיה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי חָמָא מְלֶאכֶּה הַמּוֹת דְהָיָה
אַתִּי (ר"א ל"ג לַגְּבִיָה) וּבְגִין כְּףָּ עָאֵל לְתִיבּוֹתָא,
וְאַסְתֵּמֶר בְּהַ תְּרִיסֶר יְרַחֵי (שְׁתָּא). וְאַמְאֵי תְרִיסֶר
יְרַחֵין. פְּלִיגֵי בְּהַ רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה. חַד
אָמַר תְּרִיסֶר יְרַחֵין דְכָף אֵיהוּ דִינָא דְחִיבָּא.
וְחַד אָמַר לְאַשְׁלֵמָא צְדִיק (נ"א צְדִיק) דְרָגִין
תְּרִיסֶר וְשָׂאֵר דְרָגִין דְאַתְחִזִּי לְאַפְקָא מִן
תִּיבָה.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר שְׁתָּא יְרַחֵי אַנּוּן בְּמִיָּא
וְשִׁתָּא יְרַחֵי בְּאֵשָׁא. וְהָא הָכָא מִיָּא הוּוּ
אַמְאֵי תְרִיסֶר יְרַחֵי. אָמַר (לֵיה) רַבִּי יוֹסִי בְתַרִּי
דִינִין דְגִיְהֵנִם אַתְדָּנוּ בְּמִיָּא וְאַשָׁא. בְּמִיָּא
דְמִיִּין דְנַחְתּוּ עֲלֵיהֶוּ מִלְּעֵילָא הוּוּ צְנִינִין
כְּתַלְגָּא. בְּאֵשָׁא דְמִיִּין דְנַפְקֵי מִתְתָּא הוּוּ
רְתִיחִן כְּאֵשָׁא. וְעַל דָּא בְדִינָא דְגִיְהֵנִם אַתְדָּנוּ
בְּאֵשָׁא וּבְמִיָּא (וּבְגִין כְּףָּ תְרִיסֶר יְרַחֵי הוּוּ דְאָמַר רַבִּי אֶלְעִזֵּר דִינָא
דְחִיבָּא בְּגִיְהֵנִם תְרִיסֶר יְרַחֵי הוּוּ וְהָא אוּקְמוּהַ. וְעַל דָּא כֹּל אַנּוּן חִיבֵי עֲלֵמָא
אַתְדָּנוּ כְּתַרִּין דִינִין אֵלִין בְּמִיָּא וְאַשָׁא) עַד דְאַשְׁתַּצִּיאוּ
מֵעֲלָמָא. וְנַח הָיָה מִסְתֵּמֶר בְּתִיבּוֹתָא וְאַתְכְּפִי
מֵעֵינָא וּמִחַבְּלָא לָא קָרַיב לְגְבִיָּה, וְתִיבּוֹתָא
אֵיהִי הָיָה שְׁטָיָא עַל אַנְפֵי מִיָּא כְּמָה דְאַתְ
אָמַר וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתְּיבָה וַתָּרֶם מֵעַל הָאָרֶץ.

אַרְבָּעִים יוֹם לָקוּ. דְכָתִיב וַיְהִי הַמְּבּוּל
אַרְבָּעִים יוֹם עַל הָאָרֶץ וְגו'. וְכֹל
שָׂאֵר זְמַנָּא אַתְמַחִוִן מֵעֲלָמָא. הָדָא הוּא
דְכָתִיב וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ. וְוִי לוֹן לְאַנּוּן חִיבָּא

דְּהָא לָא יְקוּמוּן לְאַחֲרֵי בְּעִלְמָא לְמִיקַם
בְּדִינָא הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיִּמְחוּ כְּמָה דְאַתָּ
אָמַר, (תהלים ט) שָׁמֶם מַחִית לְעוֹלָם וְעַד. דְּאַפִּילוּ
לְמִיקַם בְּדִינָא לָא יְקוּמוּן:

וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתְּבָה וַתָּרֶם מֵעַל הָאָרֶץ. רַבִּי אַבָּא
פָּתַח (תהלים נז) רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים
עַל כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדָךְ. וְוִי לוֹן לְחִיבֵי דְאַנוּן
חֲטָאן וּמְרַגְזִין לְמֵאֲרִיחוֹן בְּכָל יוּמָא.
וּבְחֻבְבֵיהוּ דְחִיִּין לָהּ לְשְׂכִינְתָא מֵאַרְעָא.
וְגַרְמִין דְּתַסְתַּלַּק מֵעִלְמָא. וְשְׂכִינְתָא אַקְרִי
אֱלֹהִים. וְעַלָּה פְּתִיב רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם
אֱלֹהִים.

הָא חֲזִי, מַה כְּתִיב וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתְּבָה דְּדְחִיִּין
לָהּ לְבַר. וַתָּרֶם מֵעַל הָאָרֶץ, דְּלֹא שְׂרִיָּא
בְּעִלְמָא וְאַסְתַּלַּקַת מִנָּה. וְכַד אַסְתַּלַּקַת
מֵעִלְמָא, הָא לִית מָאן דִּי־שַׁגַּח בְּעִלְמָא וְדִינָא
שְׁלֵטָא (בְּרִינָא) כְּדִין עֲלוּי. וְכַד יִתְמַחוּן חִיבֵי
עִלְמָא וַיִּסְתַּלְּקוּן מִנָּה (דְּעִלְמָא), שְׂכִינְתָא
אַהֲדַרַת מְדוּרָה בְּעִלְמָא.

אָמַר לִיה רַבִּי יִיסָא, אִי הָכִי הָא אַרְעָא
דִּישְׂרָאֵל דְּאַתְמַחוּן חִיבֵי דְהוּ
בְּהוּא זְמַנָּא אַמַּאי לָא אַהֲדַרַת שְׂכִינְתָא
לְאַתְרָה כְּדְבַקְדְּמִיתָא. אָמַר לִיה בְּגִין דְּלֹא
אַשְׁתָּארוּ בָּהּ שְׂאָר זַפְּאֵי עִלְמָא. אֲלֹא (אבג)
בְּכָל אַתְר דְּאָזְלוּ נַחַת וְשׁוּיָאֵת (דף טט ע"א)
מְדוּרָה עֲמֵהוּן. וַמָּה בְּאַרְעָא נּוֹכְרָאָה אַחֲרָא
לָא אַתְפְּרָשָׁא מְנִיָּהּ, כָּל שְׂפָן אִי אַשְׁתָּארוּ
בְּאַרְעָא קְדִישָׁא.

וְהָא אַתְמַר. בְּכָל חוּבִין דְּחִיבֵי עִלְמָא
דְּחִיִּין לָהּ לְשְׂכִינְתָא. חַד מְנִיָּהּ
מָאן דְּמַחְבֵּל אַרְחִיָּה עַל אַרְעָא כְּדְאַמְרִין.
וּבְגִין כֵּן לָא חֲמִי אַנְפִּי שְׂכִינְתָא וְלֹא
עָאֵל בְּפִלְטְרִין. וְעַל דָּא כְּתִיב בְּאַלִּין

הָאָרֶץ. אִוִי לָהֶם לְאוֹתָם רְשָׁעִים,
שְׁתַּרְי לָא יְקוּמוּ לְחִיּוֹת בְּעוֹלָם
לְעַמְד בְּדִין. זְהוּ שְׂכֵתוֹב וַיִּמְחוּ,
כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (תהלים ט) שָׁמֶם מַחִית
לְעוֹלָם וְעַד. שְׂאֲפִלוּ לְעַמְד בְּדִין
לָא יְקוּמוּ.

וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתְּבָה וַתָּרֶם מֵעַל
הָאָרֶץ. רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (שם נז)
רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים עַל כָּל
הָאָרֶץ כְּבוֹדָךְ. אִוִי לָהֶם לְרְשָׁעִים
שְׂחוּטָאִים וּמְרַגְזִים אֶת רְבוּנָם
בְּכָל יוֹם, וּבְחֻטְאֵיהֶם דּוּחִים
אֶת הַשְּׂכִינָה מִן הָאָרֶץ, וּגוֹרְמִים
שְׂתַסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם. וְהַשְּׂכִינָה
נִקְרָאת אֱלֹהִים, וְעַלֵּיהּ כְּתוּב
רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים.

בֵּא רְאָה מַה כְּתוּב, וַיִּשְׂאוּ אֶת
הַתְּבָה, שְׂדָחוּ אוֹתָהּ הַחוּצָה.
וַתָּרֶם מֵעַל הָאָרֶץ, שְׁלֹא שׁוּרָה
בְּעוֹלָם וְהַסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ. וּכְשָׁהִיא
מְסַתַּלַּקַת מִהָעוֹלָם, הָרִי אֵין
מִי שִׁישְׁגִיחַ בְּעוֹלָם, וְאִזּוּ הַדִּין
שׁוֹלֵט (הדין) עֲלוּי. וּכְשִׁימְחוּ רְשָׁעֵי
הָעוֹלָם וַיִּסְתַּלְּקוּ מִמֶּנּוּ (מִהָעוֹלָם),
הַשְּׂכִינָה מְחֻזְרָה אֶת מְדוּרָה
לְעוֹלָם.

אָמַר לוֹ רַבִּי יִיסָא, אַם כֵּן, הָרִי
אָרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׂנַמְחוּ הַרְשָׁעִים
שְׁהִיוּ בְּאוֹתוֹ זְמַן, אִזּוּ לְמַה
לֹא חֻזְרָה הַשְּׂכִינָה לְמִקוּמָהּ
כְּבַתְחֻלָּה? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שְׁלֹא
נִשְׂאָרוּ בָּהּ שְׂאָר צְדִיקֵי הָעוֹלָם,
אֲלֹא (אבג) בְּכָל מְקוֹם שְׁהִלְכוּ,
יָרְדָה וְשָׁמָּה אֶת מְדוּרָה עֲמָהּ.
וַמָּה בְּאַרְץ נְכֻרְיָה אַחֲרַת לֹא
נִפְרְדָה מֵהֶם - כָּל שְׂפָן אַם
נִשְׂאָרוּ בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה.

וְהָרִי אֲמַרְנוּ. בְּכָל הַחֲטָאִים
שֶׁל רְשָׁעֵי הָעוֹלָם, דּוּחִים
אֶת הַשְּׂכִינָה. אֶחָד מֵהֶם מִי
שִׁמְשַׁחִית דְּרַכּוּ עַל הָאָרֶץ, כְּמוֹ
שְׂאֲמַרְנוּ, וְלִכֵּן לֹא רוּאָה פְּנֵי
שְׂכִינָה וְלֹא נִכְנַס לְפִלְטְרִין.
וְעַל זֶה כְּתוּב עַל אֵלָה

צב) נודע בשערים גדל מעלת אמירת תקוני זהר אשר היא מזכך הנפש, וישוטטו רבים ותרבה הדעת בעולם וזה יקרב בעזרת השם את ביאת הגואל

נודע בשערים גדל מעלת אמירת תקוני זהר אשר היא מזכך הנפש ובפרט בימי חדש אלול, ומובא בהקדמת פסא מלך שאמירת התקונים גרידא אפלו בלי הבנה הוא תקון הנפש גדול וכעין זה מובא בספרי תלמידי הפעל שם טוב... וישוטטו רבים ותרבה הדעת בעולם וזה יקרב בעזרת השם את ביאת הגואל.

(הסכמת הגאון הקדוש הגאב"ד רבי משה ארזיה פריינד זכר צדיק לברכה לספר תקוני הזהר עם פרוש מתוק מדבש להגאון הצדיק המקבל רבי דניאל פריש זכר צדיק לברכה)

— לימוד היומי - כד תשרי —

צג) יעשו רשם למעלה בפמליא של מעלה

גם אני מצטרף בהדייהו לחזקו ולאמצו, ויהיו דבריו נחת רוח להקדוש ברוך הוא ויעשו רשם למעלה בפמליא של מעלה.

(הסכמת הגאון הצדיק פוסק הדור רבי שמואל הלוי וואזנער שליט"א לספר תקוני הזהר עם פרוש מתוק מדבש להגאון הצדיק המקבל רבי דניאל פריש זכר צדיק לברכה)

צד) בלי ספק שחבור קדוש זה יוסיף הרבה לומדים בתקוני זהר, ובלי נדר בסיעתא דשמיא ברצוני גם בן ללמד בו את כל תקוני זהר, ובודאי כל בני גילי בן יעשו, ויהיה להם חבור זה לתועלת רבה, ועל ידי זה תתרבה הדעת דקדושה.

בלי ספק שחבור קדוש זה יוסיף הרבה לומדים בתקוני זהר, ובלי נדר בסיעתא דשמיא ברצוני גם בן ללמד בו את כל תקוני זהר, ובודאי כל בני גילי בן יעשו, ויהיה להם חבור זה לתועלת רבה, ועל ידי זה תתרבה הדעת דקדושה, ויקים בנו מאמר הזהר הקדוש ברענא מהימנא (חלק ג' קכד): עתידין ישראל למיטעם מאילנא דחיי דאיהו ספר הזהר יפקון ביה מגלותא ברחמי.

(הסכמת הגאון הצדיק רבי יוסף ליברמן שליט"א ראש מתיבתא כולל שומרי החומות, לספר תקוני הזהר עם פרוש מתוק מדבש להגאון הצדיק המקבל רבי דניאל פריש זכר צדיק לברכה)

צה) לקבע למוד של עמוד יומי בספר הזהר הקדוש חק ולא יעבר

ואקרא בקול גדול לבני תורה ויראי השם, לקבע למוד של עמוד יומי בספר הזהר הקדוש חק ולא יעבר, כדי לטהר את הנפש ולהחיש את גאלתנו ופדות נפשנו.

(הגאון הצדיק המקבל רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א – נדפס בלוח עמוד היומי על ידי מרכז מתוק מדבש שנתניסד על ידי הגאון הצדיק המקבל רבי דניאל פריש זכר צדיק לברכה)

צו) תורת האמת, משקל מכריע לזכות בנגד פורצי הדור

ידוע ומפרסם גדל ערך הלמוד בסתרי תורה ובפרט בדורות אלו האחרונים אשר בסגלת העסק בהם תבוא הגאלה וכהבטחת הרשב"י (רעיא מהימנא נשא קכד): דבדא יפקון מן גלותא וברחמי.

וגיש בהשתדלות זו שהיא בדרך האמת לאנשי האמת ללמדם תורת האמת, משקל מכריע לזכות בנגד פורצי הדור שנתרבנו בעוונותינו הרבים בימינו.

(הגאון הצדיק המקבל רבי יעקב משה הלל שליט"א ראש מתיבתא אהבת שלום – נדפס בלוח עמוד היומי על ידי מרכז מתוק מדבש שנתניסד על ידי הגאון הצדיק המקבל רבי דניאל פריש זכר צדיק לברכה)

לימוד היומי - כה תשרי

צו) על ידי הפצת למוד הזהר בכל תפוצות ישראל, נזפה לסוף וקץ לכל צרותינו תחלה וראש לפדיון נפשנו הנני בזה בקריאה קדושה מעומקא דלבא... ולהנהיג למוד עמוד היומי בספר הזהר... ועל ידי הפצת למוד הזהר

בְּכָל תְּפוּצוֹת יִשְׂרָאֵל, נִזְכָּה לְסוּף וְקֶץ לְכָל צְרוּתֵינוּ תַחֲלָה וְרֵאשׁ לְפִדְיוֹן נַפְשֵׁנוּ וּלְהוֹשֵׁעַ בִּישׁוּעַת עוֹלָמִים.

(הגאון הצדיק המקביל רבי יחיאל פישל אייזנבאך זכר צדיק לברכה ראש מתיבתא שער השמים – נדפס בלוח עמוד היומי על ידי מרכז מתוק מדבש שנתיסד על ידי הגאון הצדיק המקביל רבי דניאל פריש זכר צדיק לברכה)

צח) שְׁעוֹר קְבוּעַ בְּסִפְר הַזְהָר מְדֵי יוֹם בְּיוֹמוֹ, עֲמוּד אֶחָד בְּכָל יוֹם, הוּא כְּתָרִיס בְּפָנֵי הַפְּרָעָנוֹת לְבַטֵּל גְּזוּרוֹת קְשׁוֹת וְחִלָּאִים רְעִים

רְאוּי לְקַבֵּעַ לִיסַד שְׁעוֹר קְבוּעַ בְּסִיעֵתָא דְשְׂמִיָּא בְּסִפְרָא קְדִישָׁא הַדִּין (סִפְר הַזְהָר) מְדֵי יוֹם בְּיוֹמוֹ, עֲמוּד אֶחָד בְּכָל יוֹם, שֶׁהוּא כְּתָרִיס בְּפָנֵי הַפְּרָעָנוֹת לְבַטֵּל גְּזוּרוֹת קְשׁוֹת וְחִלָּאִים רְעִים, וְלְהַשְׁפִּיעַ שְׁפַע קִדְשׁ בְּרָכָה רַבָּה רְפוּאוֹת וִישׁוּעוֹת עַד בְּלֵי דֵי.

(הגאון הצדיק המקביל רבי דניאל פריש זכר צדיק לברכה – נדפס בלוח עמוד היומי על ידי מרכז מתוק מדבש שנתיסד על ידי הגאון הצדיק המקביל רבי דניאל פריש זכר צדיק לברכה)

צט) שְׁלֵא יַעֲבֹר שְׁלֹשָׁה יָמִים בְּלֵא זְהָר

בְּשֵׁם הָרַב רַבִּי פְּנַחֵס מְקַאֲרִיץ זצ"ל: שְׁלֵא יַעֲבֹר שְׁלֹשָׁה יָמִים בְּלֵא זְהָר.

(חכם הרזים)

ק) צְרִיף לּוֹמֵר זְהָר בְּכָל יוֹם

רַבִּי פְּנַחֵס מְקַאֲרִיץ זצ"ל אָמַר: צְרִיף לּוֹמֵר זְהָר בְּכָל יוֹם. וּפַעַם אַחַת אָמַר לִי, שְׁצְרִיף לּוֹמֵר ב' או ג' דְּפִים [בְּכָל יוֹם].

(חכם הרזים)

קא) כְּשֶׁאֲנִי לּוֹמֵד זְהָר, אֲנִי מַתְיָרָא לְדַבֵּר מִחֲמַת פַּחַד

רַבִּי פְּנַחֵס מְקַאֲרִיץ זצ"ל אָמַר: כְּשֶׁאֲנִי לּוֹמֵד זְהָר, וְכִשְׁאֲנִי פּוֹגֵעַ בְּאִיזָה מְקוּם, אֲנִי מַתְיָרָא לְדַבֵּר מִחֲמַת פַּחַד, רַק אֲנִי יוֹשֵׁב וְרוֹאֶה בּוֹ וְאֵינִי מְדַבֵּר. (מְדַרְשׁ פְּנַחֵס, רַבִּי פְּנַחֵס מְקַאֲרִיץ זצ"ל, קוֹנְטַרס ה' אוֹת י"א)

קב) למוֹד הַזְהָר אַחַר חֲצוֹת לַיְלָה אֶפְלוּ קִדְּם הַשָּׁנָה

רבי פִּנְחָס מְקַאֲרִיץ זצ"ל נִהַג לְהַזְהִיר בְּלִמּוּד הַזְהָר אַחַר חֲצוֹת לַיְלָה אֶפְלוּ קִדְּם הַשָּׁנָה.

(מִדְרָשׁ פִּנְחָס, רבי פִּנְחָס מְקַאֲרִיץ זצ"ל, קוֹנְטְרַס י' אוֹת ח')

— לימוד היומי - כו תשרי —

— פָּרָק אַ עֲנָף ב —

א) רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאֵי וּבְנֵי שְׁמַחוּ לְקִרְאָתְכֶם בְּקִרְוֹתְכֶם זֶהָר עַל מְעַרְתֶּם

וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאֵי וּבְנֵי שְׁמַחוּ לְקִרְאָתְכֶם בְּקִרְוֹתְכֶם זֶהָר עַל מְעַרְתֶּם וּבִכְפֹּר הַסְּמוּךְ לָהֶם וְכוּ' וּבִכְן תִּדְעוּ כִּי הֵם שְׁמַחִים מְאֹד בְּקִרְוֹתְכֶם זֶהָר עַל מְעַרְתֶּם אוֹ בִכְפֹּר הַסְּמוּךְ לָהֶם וְאִם תִּתְמִידוֹ לְקִרְוֹת כֵּן יִגְלוּ לָכֶם רְזִין עֲלֵאִין וְכֻלְהוּ רְמִיזִין בַּזְהָר.

(מַגִּיד מִיִּשְׂרָאֵל פְּרָשַׁת אֲמֹר)

ב) הַזְהָר וְתִקּוּנֵי נִשְׁמַת הַתּוֹרָה

עַיִן שֵׁם גְּדָל הַחַיּוֹב לְעֶסֶק בְּסוּד הַזְהָר וְתִקּוּנֵי וְהֵם נִשְׁמַת הַתּוֹרָה וּבִזְהָ יִזְכֶּה לְאַסְתִּכְלָא בְּנִשְׁמַתָּא לְנִשְׁמַתָּא דְּבָרִים עֲתִיקִים וְכוּ'.

(הַדְרַת מֶלֶךְ חֶלֶק ג' דף רמז.)

ג) עַל לִמּוּד הַפְּרִדָּס אִם הִיָּה יִכּוֹל לְלַמֵּד וְלֹא לְלַמֵּד לֹא יוּכַל לְהַתְעַלֵּם בְּעִבּוּר לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר עוֹת אֶלָּא צָרִיךְ לְבוֹא בְּגִלְגוּל מִמֶּשׁ

וּמִצּוֹת עֲשֵׂה הַגְּדוּלָּה שֶׁל לִמּוּד הַתּוֹרָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת בְּאַרְבָּעָה דְרָכִים שָׁבָה הַנְּקִרָאִים פְּרִדָּס רוּצָה לומר פֶּשֶׁט רְמֵז דְרוּשׁ סוּד. וְזֶה לְשׁוֹן הַקְּדוּשׁ הָאֵר"י לוֹרְיָא זְכָרוֹנוֹ לְבִרְכָה וְעַל לִמּוּד הַפְּרִדָּס אִם הִיָּה יִכּוֹל לְלַמֵּד וְלֹא לְלַמֵּד לֹא יוּכַל לְהַתְעַלֵּם בְּעִבּוּר לְתַקֵּן אֶת

אֲשֶׁר עוֹת אֶלֶּא צָרִיךְ לְבוֹא בְּגִלְגּוֹל מִמֶּשׁ. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. בְּפֶרֶט
נֶזֶר הַתּוֹרָה הִיא חֻכְמַת הַקְּבֵלָה אֲשֶׁר רַב הָעוֹלָם פּוֹרְשִׁים מִמֶּנָּה
בְּאִמְרָם בְּמֵה שֶׁהֲרִשִׁית הַתְּבוּנָה, וְאִין לָךְ עֶסֶק בְּנִסְתָּרוֹת, אַתָּה שְׁלַח
נָא יָדְךָ וְאַחֲזֵ בָזֶה אִם אַתָּה מְסַגֵּל לַתּוֹרָה הַזֹּאת וּמִיָּנִיָּה לֹא
תִזְוַע, כִּי מִי שֶׁלֹּא טָעַם טָעַם חֻכְמָה זֶה לֹא רָאָה מְאֻרוֹת מִיָּמָיו
וְהוֹלֵךְ בַּחֲשָׁךְ.

(ד) הַאֲמוּר דִּי לִי בְּנִגְלוֹת אֵינִי רוֹצֵה בְּנִסְתָּרוֹת טָב לִיָּה דְלֵא
אֲבָרִי בְּעֵלְמָא

וְאוֹי לְהֵם לְבָרִיּוֹת מְעֵלְבוּנָה שֶׁל הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְהַאֲמוּר דִּי לִי
בְּנִגְלוֹת אֵינִי רוֹצֵה בְּנִסְתָּרוֹת טָב לִיָּה דְלֵא אֲבָרִי בְּעֵלְמָא כְּמוֹ
שֶׁאֲמָרוּ בְּתַקּוּנִים (תַּקּוּן מֵג) זֶה לְשׁוֹנוֹ: מֵאן דְּאִסְתַּלַּק קְבֵלָה וְחֻכְמַתָּה
מְאֻרִיתָא דְבַעַל פֶּה וּמְאֻרִיתָא דְכֶתֶב וְגָרִים דְלֵא יִשְׁתַּדְלוֹן בְּהוֹן
וְאָמַר דְלֵא אֵית אֶלֶּא פֶשֶׁט בְּאֻרִיתָא וּבִתְלֻמוּדָא בּוֹדָאִי כְּאֵלוֹ הוּהוּ
אִסְתַּלַּק נְבִיעוֹ מֵהֵוּא נְהַר וּמֵהֵוּא גֵן וְוִי לִיָּה טָב לִיָּה דְלֵא אַתְבָּרִי
בְּעֵלְמָא וְלֹא יוֹלִיף הֵהוּא אֻרִיתָא דָּא תַחֲשַׁב לִיָּה כְּאֵלוֹ חִזֵּר עֵלְמָא
לְתַהוּ וְבַהוּ וְגָרִים עֲנִיּוֹת לְעֵלְמָא וְאַרְךָ גְלוּתָא. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

וְכַתֵּב בַּעַל סֵפֶר 'וַיִּקְהַל מֹשֶׁה' שֶׁכּוֹנֵנֶת זֶה הַמְּאָמֵר הוּא לְבָאֵר גְּדֵל
הָעוּוֹן שֶׁל אוֹתוֹן הָאֲנָשִׁים הַגּוֹרְמִים מְנִיעָה לְאוֹתָם הַרוֹצִים לְלַמֵּד
חֻכְמַת הַקְּבֵלָה בְּסִבְרוֹת טְעֻנוֹתֵיהֶם הַמְזִיפִים. (וּבְדָף י.) זֶה לְשׁוֹנוֹ
חֲמַת הַשֵּׁם מְלֵאֲתֵי וְקִנְאֵת הַשֵּׁם צְבָאוֹת קִנְאֲתֵי וְהַמְכַשְׁלָה הַזֹּאת
אֵינְנָה תַחַת יַד הַהֲמוֹן בְּלִבָּד אֲךָ יַד הַסְּגָנִים וְהַחֻכְמִים מִתְחַכְּמִים
בְּדַעְתָּם בְּמֶרֶד וּמַעַל הַזֹּאת וְלֹא זֶה בְּלִבָּד שְׁמוּאֵסִים בִּידִיעַת
הָאֶלְקוֹת אֶלֶּא אֲךָ זֶה הַתְּחִילוֹ לְבָזוֹת וּלְגַנוֹת הַחֻכְמָה הַזֹּאת בַּחֲשָׁךְ יִלְכוּ
וּבַחֲשָׁךְ שְׁמָם יִכְסֶּה עַל שְׁפָעָרוֹ פִּיָּהֶם וְאָמְרוּ יִדְנֵנוּ רַמָּה בְּנִגְלוֹת מֵה לָּנוּ
לְחֻכְמָה הַזֹּאת דִּי לָנוּ בְּפִשׁוּטֵי הַתּוֹרָה עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

**ה) מאן דאולוף רזין דאורייתא איקרי בן למלפא
ולמטרוניתא ועייל בלא בר ואית ליה רשות והורמנא
לחפש בגנזי המלפא**

אמנם אנו מחיבים ומשבעים ועומדים ללמד זאת החכמה האמתית כמו שאמרו בזהר פרשת תרומה (דף קסא) זה לשונו קודשא בריך הוא אמר לה, לנשמתא, ואומי לה, דכד תיחות להאי עלמא דתשתדל באורייתא למנדע ליה, ולמנדע ברזא דמהימנותא. דכל מאן דהוי בהאי עלמא, ולא אשתדל למנדע ליה, טב ליה דלא יתברי. עד כאן לשונו. ובזכות ובכח הלמוד הקדוש הזה נצא מן הגלות, לא בזולת זה הלמוד, כאשר אמרו ברעיא מהימנא (פרשת נשא) זה לשונו: בהאי חבורא דילך דאיהו ספר הזהר, מן זוהרא דאימא עלאה תשובה. באלין לא צריך נסיון, ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי, דאיהו האי ספר הזהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמי. ויתקיים בהון, (דברים לב) יי בידך ינחנו עד כאן לשונו.

ו) וגדול שכר למוד הזה יותר משאר כל התורה וכל המצוות

וגדול שכר למוד הזה יותר משאר כל התורה וכל המצוות, כמו שאמרו בזהר (פרשת וירא) זה לשונו: ולית אתר פנימאה בכל אינון כאינון דידעי רזא דמאריהון וידעי לאתדבקא בהו בכל יומא, על אלין כתיב, (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך געשה, ואלין עאלין כל תרעי דלעילא ולית מאן דימחי בידהון, זכאה חולקיהון בעלמא דין ובעלמא דאתי, עד כאן לשונו.

ז) אם עסק בחכמה זו, לאחר יציאת נשמתו מגופו פוטרין אותו מכל דינים

ואם עסק בחכמה זו, לאחר יציאת נשמתו מגופו פוטרין אותו מכל דינים, כמו שאמרו בזהר (פרשת חיי שרה): מאן דאשתדל באורייתא חירו אית ליה מכלא בעלמא דין משעבודא דשאר עמין

עובדי עבודת כוכבים ומזלות, חירו בעלמא דאתי בגין דלא יתבעון מניה דינא בההוא עלמא כלל. עד כאן לשוננו.

ח) העוסק בחכמת הקבלה לדעת רזי התורה וטעמי המצוות על פי סוד, נקרא בן להקדוש ברוך הוא, וקודשא בריך הוא מתפאר בו ברקיע

והעוסק בחכמת הקבלה לדעת רזי התורה וטעמי המצוות על פי סוד, נקרא בן להקדוש ברוך הוא, וקודשא בריך הוא מתפאר בו ברקיע, כמו שאמרו (בתקוני זהר וברעיא מהימנא): אם כבנים אם פעבדים, מאן דאולף רזין דאורייתא, איקרי בן למלכא ולמטרוניתא, ועייל בלא בר, ואית ליה רשות והורמנא לחפש בגנזי דמלכא לאשתעשעא ולקשט, וקודשא בריך הוא אשתבח ליה בפמליא דיליה, עד כאן לשוננו.

(ספר הברית חלק ב' מאמר יב פרק ה')

לימוד היומי - כח תשרי

ט) מי שלא עסק בחכמת האמת ולא רצה ללמד אותה, בשעה שנשמתו רוצה לעלות בגן עדן דוחין אותה משם בבזיון – ואפלו אם יש בידו כל מעשים הטובים שבעולם, השרפים בעלי שש כנפים שורפים את נשמתו בכל יום ויום – ואינון הידעי ומסתפלין ברזין עילאין, אסתלקו מניה כל דינין דעלמא, ופתחין ליה תליסר תרעי דרזי דאפרסמונא דכיא

ומי שלא עסק בחכמת האמת ולא רצה ללמד אותה, בשעה שנשמתו רוצה לעלות בגן עדן, דוחין אותה משם בבזיון, כמו שאמרו בזהר שיר השירים: זכאין כל אינון דמשתדלי באורייתא, למנדע בחכמתא דמאריהון, ואינון ידעי ומסתפלין ברזין עילאין. בגין דכד בר נש נפיק מהאי עלמא, בהא אסתלקו מניה כל דינין דעלמא. ולא עוד, אלא דפתחין ליה תליסר תרעי דרזי דאפרסמונא דכיא, דחכמתא עילאה תלייא בהו כו'. אם

לא תדעי לך היפה בנשים, צאי לך אם אנת אתיא בלא ידיעה, ולא אסתכלת בחכמתא, עד דלא תיעול הכא, ולא ידעת ברזין דעלמא עילאה, צאי לך, לית אנת כדי למיעל. עד כאן לשונו.

**ולא עוד אפלו יש בידו כל מעשים הטובים שבעולם
השרפים בעלי שש כנפים שורפים את נשמתו בכל יום ויום,**
כמו שאמרו בזהר (פרשת פקודי רמז:): זה לשונו האי חיותא קדישא
קיימא כד נשמתא סלקא ומטאת לגביה, כדין שאל לה ברזא
דחכמתא דמאריה, וכפום ההיא חכמתא דרדיף אבתרה ואדבק
(ספרים אחרים: בה), הכי יהבי ליה אגריה. ואי זכיל לאדבקא ולא
אדבק, דחי ליה לבר, ולא עיילה, וקיימא.

(ספר הברית חלק ב' מאמר יב פרק ה')

**י) יש לנו לרדה בכל לב ובכל נפש אחר חכמת הקבלה
שהוא דרך האמת**

על אחת כמה וכמה שיש לנו לרדה בכל לב ובכל נפש ובכל
מאד אחר חכמת האמונה הוא חכמת דרך הקבלה שהוא דרך
האמת.

(הבעל שם טוב, מאירות עינים פרשת ראה)

**יא) היצר הקשה הרע, לוחם ומפתה אותך, עד שתמות
בלי חכמה ובלי דעת וידיעת השם, ואתה מתלכלך בחמור
ובלבנים, עד שלא יתנו לך חלק לעולם הבא**

אני נשבע לך בני, שכל המניעות האלו (עניות המחייב רדיפות
המזון והלבוש ותקון הבית שהם ענינים הכרחיים וכו'), הם
נמשכות אחר היצר הקשה הרע, הלוחם והמפתה אותך, עד
שתמות בלי חכמה ובלי דעת וידיעת השם, ואתה מתלכלך
בחמור ובלבנים, עד שלא יתנו לך חלק לעולם הבא.

(יב) אם תחסר החכמה אמתית תמות הנפש מיתה
משנה הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה

אך אם יש אלקים אתך ראוי לך שתחשב כי החכמה הוא
מזון הנפש, ואם תחסר החכמה היא חכמה אמתית, תמות
הנפש מיתה משנה, הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה. ואם
לא תחסר החכמה האמתית ממך, אז תחיה, כי עליה נאמר כי
הוא חייה וארץ ימיה.

דע, כי המניעות ההוא, מצד היצר הרע הממית החיים,
והאלקים יביאהו במשפט על שלא בחר בחיים, ובצורך זה בלבד,
לא ימנע מונעים כלל מלבקש חכמה, שאתה יודע המונעים
הנזכרים, אלו בקשו למנע ממך מזון גופך לא היית סובל אלא היית
צועק להקדוש ברוך הוא ולבריות לפרנסה וגם היית בורח מהעיר
לעיר ואולי היה לך באפשר לפרח באורח היית פורח, וכל זה כדי
לבקש מזונך מכל צד ופנה, וכל זה לקיום הגוף הנמשך אחר היצר,
כל שכן וקל וחומר לקיים הנפש, ואולי יעזרך השם יתברך בזה הציור
השכלי לקבלו ולהאמינו ולהמשיך אחריו בכל יכלתך, דע לך שלא
ימנעך שום מונע הן עני הן גלות.

(ספר הפליאה דף ג' עמוד ג')

לימוד היומי - כט תשרי

(יג) עקר קניית דבקות הבורא ברוך הוא פשהוא לומר
דברי הזהר בשמחה

כי ידוע הוא, שעקר קניית דבקות הבורא ברוך הוא באין
ממש ובשמחה, הוא בא מלמוד דברי הזהר, כדאיתא (תקוני זהר
בהקדמה דף ג): כד אית בישראל משכילים, מאלין דאתמר בהון (דניאל
יד ג) והמשכילים נזהירו כזהר הרקיע, דא דאתקרי ספר הזהר,
דידעין למפלח למאריהון, ולאפקא אזכרות דשמהן דקודשא בריך
הוא ושכינתיה בכונה.

(דמשק אליעזר בהקדמה דרך הקדש אות יא)

יד) **כָּל מִי שֶׁמֵתְחִיל לְלַמֵּד בְּדַבְרֵי זֶהֱרֵה הַקְדוֹשׁ, נוֹתְנִים לוֹ מֵאֵת הַשָּׁם יִתְבַּרְךָ חֲזוּק גְּדוֹל מִשְׁנֵי עוֹלָמוֹת מְעוֹלָם עֲלִיוֹן וּמְעוֹלָם הַזֶּה בְּסוּד כִּי בִי"ה הַגּוֹי"ה צוּר עוֹלָמִים**

אֵלָּא יֵשׁ לְרַמֵּז שֶׁהַכֹּנֶה שְׁלוֹ הֵיָה כְּדִי שֶׁיִתְחַזַּק כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל לְלַמֵּד בְּזֶהֱרֵה הַקְדוֹשׁ אֵף שֶׁיַּעֲבֹר עָלָיו כַּמָּה נְסִיוונוֹת לְהַפְרִיד אוֹתוֹ חֲלִילָה מִלְלַמֵּד בְּזֶהֱרֵה הַקְדוֹשׁ, וְכֵן אִם עָבַר עָלָיו כַּמָּה נְסִיוונוֹת מִבְּנֵי אָדָם הַמְּגַשְׁמִים בְּחֶמֶר שְׁלֵהֶם שֶׁהֵם לִיצְנֵי הַדּוֹר רַחֲמָנָא לִיצְלָן, וְהוּא יוֹשֵׁב בִּיגִיחָם כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים, כְּדֹאִיתָא כִּיּוֹצֵא בּוֹ כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים כְּשׁוֹשְׁנָה דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי בֵּין אוֹכְלוֹסָא כְּנֹרְדָּא בֵּין כּוּבֵין, עַל כֵּן לָזֶה מְרַמֵּז בְּפִתִּיחַת מֵאֲמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, וְהוּא לְשׁוֹן חֲזוּק, כְּדִי שֶׁיִתְחַזַּק בְּעַל נַפְשׁ מִיִּשְׂרָאֵל הַרוּצָה לְדַבֵּק בְּדַבְּקוֹת הַבוּרָא בְּרוּךְ הוּא (וּבָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ בְּלִשׁוֹן רַבִּי חֲזַקְיָה, שֶׁכָּל מִי שֶׁמֵתְחִיל לְלַמֵּד בְּדַבְרֵי זֶהֱרֵה הַקְדוֹשׁ הַזֶּה, אוֹ שֶׁיְבוֹא אִיזָה אִישׁ כְּשֶׁר לְפָרֵשׁ אִיזָה מֵאֲמַרֵי זֶהֱרֵה, לָזֶה הָאִישׁ נוֹתְנִים לוֹ מֵאֵת הַשָּׁם יִתְבַּרְךָ חֲזוּק גְּדוֹל מִשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, מְעוֹלָם עֲלִיוֹן וּמְעוֹלָם הַזֶּה, בְּסוּד כִּי בִי"ה הַגּוֹי"ה צוּר עוֹלָמִים, וְזֶהוּ אוֹתִיּוֹת 'חֲז"ק י"ה', שֶׁהָאִישׁ הַזֶּה פִּתַּח וְאָמַר בְּסִיעֲתָא דְשִׁמְיָא, אֵף עַל פִּי שְׁנִרְאָה לוֹ בְּמִקְצַת אִיזָה פְּעָמִים שֶׁהוּא כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים, אֵל יִשְׁגִּיחַ עַל זֶה, חֲזַק וְנִתְחַזַּק בְּכַח הָאִין סוּף בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ) עַל יְדֵי דַבְרֵי זֶהֱרֵה הַקְדוֹשׁ, אֵף עַל פִּי שֶׁהוּא יוֹשֵׁב בֵּין הַחוּחִים בְּכַמָּה נְסִיוונוֹת וְלִיצְנֵי הַדּוֹר, אֵף עַל פִּי כֵן חֲזַק וְאֲמֹץ וְאֵל תִּשְׁמַע לָהֶם.

(דְּמַשְׁק אֲלִיעֶזֶר בַּהַקְדָּמָה דְּרַךְ הַקְדָּשׁ אוֹת יב)

טו) **עַל קֶבֶר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי לוֹמְדִים הַזֶּהֱרֵה בְּאִימָה וּבִירְאָה כִּי כַּמָּה נְסִים אֲרַעוּ שָׁם**

וְכֵן מְצֵאתִי פְתוּב מְהַרְבַּ בְּעַל שְׁל"ה הַקְדוֹשׁ זְכוּרוֹנוֹ לַחֲיֵי הָעוֹלָם הַבָּא בְּמַסְעֵיו בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל בְּשָׁנַת שַׁפ"ח, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: **וְעַל קֶבֶר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי לוֹמְדִים הַזֶּהֱרֵה בְּאִימָה וּבִירְאָה וּבְדַבְּקוֹת גְּדוֹלָה כִּי כַּמָּה נְסִים אֲרַעוּ שָׁם, וְצָרִיכִים לְלַמֵּד הַזֶּהֱרֵה בְּאִימָה**